TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

TARİHİ ASKERİ YAPILARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ: MALATYA ASKERİ DEPO ÖRNEĞİ

FEYZANUR BAŞARAN
YÜKSEK LİSANS

ADANA 2021

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

TARİHİ ASKERİ YAPILARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ: MALATYA ASKERİ DEPO ÖRNEĞİ

FEYZANUR BAŞARAN
YÜKSEK LİSANS

DANIŞMAN
DOÇ. DR. HÜLYA YÜCEER

ADANA 2021

Bu tezde yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik davranışa uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, bu kuralların ve davranışların gerektirdiği şekilde bu çalışmaya özgün olmayan tüm bilgiler için atıf verdiğimi ve kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

[İmza]

Feyzanur BAŞARAN

ÖZET

TARİHİ ASKERİ YAPILARIN YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ: MALATYA ASKERİ DEPO ÖRNEĞİ

Feyzanur BAŞARAN
Yüksek Lisans, Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Hülya YÜCEER
Temmuz 2021, 244 sayfa

İnsanlar var olduklarından beri, somut olan nesnelerini ya da soyut olan değerlerini koruyarak nesilden nesile aktarma içgüdüsü taşımışlardır. Yerleşik hayata geçildikten sonra ise, anıtsal yapılara atfedilen değerlerin daha fazla önem arz etmesi nedeniyle, mimari koruma anlayışı oluşmaya başlamıştır. Koruma yaklaşımları, 19. yüzyılın son çeyreğinden itibaren bilimsel temele dayandırılmıştır ve bunları daha geniş toplumlara yaymak üzere uluslararası tüzükler kabul edilmiştir.

Günümüze kadar kabul edilmiş tarihi yapıları koruma ile ilgili uluslararası tüzükler ve bilimsel çalışmalarda; yapıların kullanılır olmasının, korunmaları bakımından önemi vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, fiziksel ömrünü tamamlamamış ancak işlevsel ömrünü tamamlamış veya çeşitli nedenlerle atıl kalmış tarihi yapılara yeniden işlev vererek korunmalarını sağlamak mümkündür. Bu yapıları yeniden işlevlendirerek korumak; bulundukları çevreye fiziksel, sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan faydalıdır. Koruma çalışmalarında fiziksel, fonksiyonel, sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel nedenler ve yasal değişimler incelenerek binaya uygun işlev verilmelidir. Uygun işlev seçimi ile tarihi yapılar yeniden işlevlendirilerek sürdürülebilirlik çerçevesinde kente yeniden kazandırılmaktadır.

Tarihi binalar içerisinde, savunma ve askeri amaçlarla inşa edilenler, tarih içinde tanıklık ettikleri olaylar ve mimari özellikleri bakımından korunması gerekli kültür varlıkları olarak kabul edilmektedir. İnsanoğlu doğal tehditlere karşı hayatta kalmak ve düşmanlarından korunabilmek için çeşitli binalar inşa etmiştir. Zaman içerisinde artan nüfus ve savaşların ortaya

çıkması ile savunma sistemleri kurmak önem kazanmış ve daha büyük ölçekte askeri savunma yapıları tasarlanmıştır. 17.yüzyıldan önce surlarla çevrili kale-kent kurgusu oluşturulurken, 19. yüzyılda tabyalar ile savunma sağlanmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında ise tabyaların yetersiz kalması ile toprak altına gizlenen bonetler yapılmıştır. Genellikle depo, cephanelik ve mühimmat gibi işlevlerde kullanılan bonetler savunma esas alınarak inşa edildiği için, tasarımlarında estetik özellikler öne çıkmamıştır. 21. yüzyılda ise, teknolojinin gelişmesi başta olmak üzere, birçok nedenle askeri yapılar işlevlerini devam ettirememektedir. Farklı tipolojilere sahip, tarihi birçok savaşa tanıklık eden ve savunma amaçlı kullanılan bu yapıları yeniden işlevlendirmek, tarihi bilinç, kimlik kazanımı, süreklilik duygusu ve kültürel çeşitliliğe saygı gibi değerleri koruma adına önem arz etmektedir. Dünya'da ve Türkiye'de bu bilinç ile birçok askeri yapı yeniden işlevlendirilerek kent kültürüne kazandırılmıştır.

Tez kapsamında, Malatya ilinde yer alan ve 2. Dünya Savaşı sırasında inşa edilmiş olan 28 adet Malatya Askeri Depoları incelenmiştir. Bu depolar 1940'lı yıllarda askeri hizmetlerde kullanılmak üzere Milli Savunma Bakanlığı'na tahsisli iken, günümüzde Doğa Koruma Milli Parklar 15. Bölge Müdürlüğü (DKMP)'ne tahsis edilmiştir ve tescillidir. Savunma ve mühimmat deposu işlevine hizmet etmesi için inşa edilmişlerdir ve üstleri toprakla örtülüdür. 3 adet depo DKMP tarafından depo olarak kullanılmakta olup 25 adet depo atıl halde durmaktadır. Daha önce Malatya Askeri Depoları'yla ilgili bilimsel bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışmada söz konusu depoların, ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşülerek araştırmaları yapılmıştır. Ardından mevcut durumları belgelenerek özgün durumlarına yönelik restitüsyon çalışmaları yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında yeni işlev verilerek restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Bu bağlamda tez çalışması; yeniden işlevlendirilen Malatya Askeri Depoları'nın, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili uluslararası yapılan yasal düzenlemelerin ortak amaçlarına uygunluğu değerlendirilerek kent yaşamına kazandırılmaları ve sürdürülebilir korunmaları için önerilerle sonuçlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mimari Koruma, Yeniden İşlevlendirme, Askeri Mimari, Tarihi Askeri Yapılar, Tarihi Askeri Müze, Malatya Askeri Depoları

ABSTRACT

ADAPTIVE REUSE OF HISTORIC MILITARY BUILDINGS: THE CASE OF MALATYA MILITARY WAREHOUSES

Feyzanur BAŞARAN
M.Sc., Department of Architecture
Supervisor: Assoc. Dr. Hülya YÜCEER
July 2021, 244 pages

Since their existence, people have had the instinct of preserving their tangible objects or intangible values and transferring them to future generations. After the settled life, the understanding of architectural preservation began to emerge, because the values attributed to monumental buildings became more important. Conservation approaches have been scientifically based since the last quarter of the 19th century, and international statutes have been adopted to disseminate them to wider societies.

In international regulations and scientific studies on the protection of historical buildings that have been accepted until today; The importance of using the structures in terms of their protection is emphasized. In this context, it is possible to re-function and protect historical buildings that have not completed their physical life but have completed their functional life or have been idle for various reasons. To protect these structures by re-functioning; They are beneficial to the environment in which they live physically, socially, culturally and economically. In conservation studies, physical, functional, socio-cultural, economic, environmental reasons and legal changes should be examined and the building should be given an appropriate function. With the appropriate function selection, historical buildings are re-functioned and brought back to the city within the framework of sustainability.

Among the historical buildings, those built for defense and military purposes are considered as cultural assets that need to be protected in terms of the events they have witnessed in history and their architectural features. Mankind has built various buildings to survive against natural

threats and to be protected from their enemies. With the increasing population and the emergence of wars over time, it became important to establish defense systems and military structures were designed on a larger scale. Before the 17th century, the castle-city construction surrounded by walls was created, while in the 19th century, defense was provided with bastions. In the second half of the 19th century, bonnets that were hidden under the ground were built due to the inadequacy of the bastions. Bonnets, which are generally used in functions such as storage, ammunition and military supplies, were built on the basis of defense and thus aesthetic features were backgrounded in their designs. In the 21st century, military structures cannot continue their functions due to many reasons, especially the development of technology. Re-functioning these structures, which have different typologies and witnessed many historical wars, is important for preserving values such as historical awareness, gaining identity, sense of continuity and respect for cultural diversity. With this awareness in the world and in Turkey, many military structures have been re-functionalized and brought into urban culture.

Within the scope of the thesis, 28 Malatya Military Warehouses, which were built during the 2nd World War and located in the province of Malatya, were examined. While these warehouses were allocated to the Ministry of National Defense to be used in military services in the 1940s, they are now allocated to the 15th Regional Directorate of Nature Conservation National Parks (DKMP) and are registered. They were built to serve the function of defense and ammunition storage and are covered with earth. 3 warehouses are used as warehouses by DKMP and 25 warehouses remain idle. There has been no scientific study on Malatya Military Warehouses before. In this study, the warehouses in question were researched by interviewing the relevant institutions and organizations. Then, their current situation was documented and restitution studies were carried out for their original situation. In the light of the data obtained, restoration projects were prepared by giving a new function. In this context, thesis work; Re-functioning Malatya Military Warehouses were evaluated in accordance with the common purposes of international legal regulations regarding the re-functioning of historical buildings, and suggestions were concluded for their sustainable protection and bringing them into urban life.

Keywords: Architectural Conservation, Adaptive Reuse, Military Architecture, Historical Military Buildings, Historical Military Museum, Malatya Military Warehouses

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın tüm aşamalarında her türlü desteğini hissettiğim, bana yol gösteren, değerli fikirleri ile önemli katkıları bulunan saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Hülya Yüceer'e teşekkürlerimi sunarım.

Tüm eğitim yaşantım boyunca her konuda desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen sevgili babam Mahmut BAŞARAN ve tüm aileme sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, desteklerinden dolayı Türk Kızılay ailesindeki yöneticilerime, çalışma arkadaşlarıma ve meslektaşım Mimar Halit AYHAN'a teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ix
ŞEKİLLER LİSTESİ xi
TABLOLAR LİSTESİ xii
KISALTMALAR xvi
1. GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Problemi 1
1.2. Çalışmanın Amacı 2
1.3. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 4
1.4. Çalışmanın Hipotezleri 5
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR 7
2.1. Koruma Kavramı 7
2.1.1. Koruma Kavramının Tarihsel Gelişimi 7
2.1.2. Türkiye'de Koruma Kavramının Tarihsel Gelişimi 10
2.2. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi 12
2.2.1. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi İle İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemeler 15
2.2.2. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesini Gerektiren Nedenler 19
2.2.3. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri 21
2.2.4. Tarihi Yapıları Yeniden İşlevlendirilmesinde Uygun İşlev Seçimini Etkileyen Faktörler 23
2.3. Tarihi Askeri Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi 26
2.3.1. Dünya'dan Örnekler 30
2.3.2. Türkiye'den Örnekler 39
3. MALZEME VE YÖNTEM 47
3.1. Malzeme 47
3.2. Yöntem 47
4. BULGULAR VE TARTIŞMA 50
4.1. Malatya Kenti 50
4.1.1. Malatya Kentinin Coğrafi ve İklimsel Özellikleri 50
4.1.2. Malatya Adı ve Kentin Tarihi 51

4.2. Malatya Askeri Depoları 54
4.2.1. Malatya Askeri Depoları'nın İlk Yerleşkesi ve Özellikleri 56
4.2.2. Malatya Askeri Depoları'nın Rölöve Çalışmaları Mevcut Durum Analizi 61
4.2.3. Malatya Askeri Depoları'nın Restitüsyon Çalışmaları 101
4.2.4. Malatya Askeri Depoları'nın Restorasyon Çalışmaları ve Yeniden İşlevlendirilmesi 158
5. SONUÇLAR 225
KAYNAKLAR 229
EKLER 235
ÖZGEÇMİŞ ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesinin Yaşam Döngüsü 13
Şekil 2.2. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesindeki akış şeması 26
Şekil 2.3. Koruma amaçlı yapılan kademelenme: 1 (eğimli yüzey), 2 (çevrili yol), 3 (dik yamaç), 4 (hendek), 5 (su ile geçilmez hale gelen hendek), 6 (uçurum), 7 (parapet), 8 (sur), 9 (iç eğim). 27
Şekil 2.4. Tabya ile desteklenmiş yeni savunma sistemi. 27
Şekil 2.5. Vechten Kalesi (Ulusal Su Hattı Müzesinin eski hali) 31
Şekil 2.6. Vechten Kalesi (Ulusal Su Hattı Müzesinin eski hali) 31
Şekil 2.7. Ulusal Su Hattı Müzesi 32
Şekil 2.8. Ulusal Su Hattı Müzesi 32
Şekil 2.9. Ulusal Su Hattı Müzesi 33
Şekil 2.10. Ulusal Su Hattı Müzesi 33
Şekil 2.11. Ulusal Su Hattı Müzesi iç mekân 33
Şekil 2.12. Ulusal Su Hattı Müzesi kafe 34
Şekil 2.13. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel 34
Şekil 2.14. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel 35
Şekil 2.15. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel'in oditoryumu 35
Şekil 2.16. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel'in otel bölümü 36
Şekil 2.17. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel'in müze bölümü 36
Şekil 2.18. Vaux Tabyası planı 37
Şekil 2.19. Vaux Tabyasının savaş zamanındaki ve günümüzdeki üstten görünüşü 37
Şekil 2.20. Vaux Tabyasının savaş zamanındaki ve günümüzdeki görünüşü 38
Şekil 2.21. Vaux Tabyasının savaş zamanındaki ve günümüzdeki iç mekânı 38
Şekil 2.22. Vaux Tabyasının günümüzde müze olarak kullanılan iç mekanı 38
Şekil 2.23. Çimenlik Kalesi 39
Şekil 2.24. Çimenlik Kalesi planı 39
Şekil 2.25. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi 40
Şekil 2.26. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesinin bahçesindeki camiler 40
Şekil 2.27. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi'nin bahçesindeki sergiler 40
Şekil 2.28. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi'ndeki sergi 41
Şekil 2.29. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi'ndeki savaş canlandırmaları 41
Şekil 2.30. Kanlı Tabya genel yerleşim planı 42
Şekil 2.31. Kanlı Tabyası genel görünüm 43
Şekil 2.32. Kanlı Tabyası iç görünüm 43
Şekil 2.33. Kanlı Tabyası eski ve günümüz görünümü 43
Şekil 2.34. Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi 44
Şekil 2.35. Namazgâh Tabyası 44
Şekil 2.36. Namazgâh Tabyası Planı 44
Şekil 2.37. Namazgâh Tabyası Planı 45
Şekil 2.38. Namazgâh Tabyası genel görünüş 45
Şekil 2.39. Namazgâh Tabyası Müzesinin iç mekân görünümü 46

Şekil 2.40. Namazgâh Tabyası Müzesinin video odası 46
Şekil 4.1. Türkiye haritası, Malatya ilinin konumu 50
Şekil 4.2. Malatya ili haritası 51
Şekil 4.3. Malatya ilinin kronolojisi..... 53
Şekil 4.4. Malatya il haritası, askeri depoların konumu..... 54
Şekil 4.5. Malatya Askeri Depoları..... 55
Şekil 4.6. Malatya Askeri Depoları'nın yerleşimi 55
Şekil 4.7. Malatya Askeri Depoları'nın kent ile ilişkisi..... 56
Şekil 4.8. 1948 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi 57
Şekil 4.9. 1951 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi 58
Şekil 4.10. 1955 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi 59
Şekil 4.11. 1976 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi 59
Şekil 4.12. 1985 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi 60
Şekil 4.13. 1999 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi 60
Şekil 4.14. Malatya Akoğuz Kışlası- günümüzde kullanılan Askeri Depolar 61
Şekil 4.15. Tarihi Askeri Müze-Kalıcı Sergi Birimi 219
Şekil 4.16. Tarihi Askeri Müze-Müdür Odası 219
Şekil 4.17. Tarihi Askeri Müze-Seminer Odası 220
Şekil 4.18. Yeni İşleve Hizmet Eden Yönetim Ofisi……..228
Şekil 4.19. Yeni İşleve Hizmet Eden Kafe, WC-Mescit Yapıları……..228

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Türkiye'de koruma kavramının gelişimine göre çıkarılan yasa ve kanunlar 12
Tablo 2.2. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi İle İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemeler 15
Tablo 2.3. Araştırmacılara göre yapıların yeniden işlevlendirilmesinin nedenleri 19
Tablo 2.4. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin olumlu ve olumsuz yönleri 23
Tablo 2.5. Askeri yapı terimleri..... 26
Tablo 2.6. Tabyaların işlev şeması 28
Tablo 4.1. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Envanter Fişi..... 62
Tablo 4.2. Malatya Askeri Depoları-Bonet 2 Envanter Fişi..... 66
Tablo 4.3. Malatya Askeri Depoları-Bonet 3 Envanter Fişi..... 70
Tablo 4.4. Malatya Askeri Depoları-Bonet 4 Envanter Fişi..... 74
Tablo 4.5. Malatya Askeri Depoları-Bonet 10 Envanter Fişi..... 78
Tablo 4.6. Malatya Askeri Depoları-Bonet 12 Envanter Fişi..... 82
Tablo 4.7. Malatya Askeri Depoları-Bonet 18 Envanter Fişi..... 86
Tablo 4.8. Malatya Askeri Depoları-Bonet 23 Envanter Fişi..... 90
Tablo 4.9. Malatya Askeri Depoları-Malzeme Analizi Tablosu 94
Tablo 4.10. Malatya Askeri Depoları-Hasar Analizi Tablosu..... 98
Tablo 4.11. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Restitüsyon Çalışmaları..... 102
Tablo 4.12. Malatya Askeri Depoları-Bonet 2 Restitüsyon Çalışmaları..... 104
Tablo 4.13. Malatya Askeri Depoları-Bonet 3 Restitüsyon Çalışmaları..... 106
Tablo 4.14. Malatya Askeri Depoları-Bonet 4 Restitüsyon Çalışmaları..... 108
Tablo 4.15. Malatya Askeri Depoları-Bonet 5 Restitüsyon Çalışmaları..... 110
Tablo 4.16. Malatya Askeri Depoları-Bonet 6 Restitüsyon Çalışmaları..... 112
Tablo 4.17. Malatya Askeri Depoları-Bonet 7 Restitüsyon Çalışmaları..... 114
Tablo 4.18. Malatya Askeri Depoları-Bonet 8 Restitüsyon Çalışmaları..... 116
Tablo 4.19. Malatya Askeri Depoları-Bonet 9 Restitüsyon Çalışmaları..... 118
Tablo 4.20. Malatya Askeri Depoları-Bonet 10 Restitüsyon Çalışmaları..... 120
Tablo 4.21. Malatya Askeri Depoları-Bonet 11 Restitüsyon Çalışmaları..... 122
Tablo 4.22. Malatya Askeri Depoları-Bonet 12 Restitüsyon Çalışmaları..... 124
Tablo 4.23. Malatya Askeri Depoları-Bonet 13 Restitüsyon Çalışmaları..... 126
Tablo 4.24. Malatya Askeri Depoları-Bonet 14 Restitüsyon Çalışmaları..... 128
Tablo 4.25. Malatya Askeri Depoları-Bonet 15 Restitüsyon Çalışmaları..... 130
Tablo 4.26. Malatya Askeri Depoları-Bonet 16 Restitüsyon Çalışmaları..... 132
Tablo 4.27. Malatya Askeri Depoları-Bonet 17 Restitüsyon Çalışmaları..... 134
Tablo 4.28. Malatya Askeri Depoları-Bonet 18 Restitüsyon Çalışmaları..... 136
Tablo 4.29. Malatya Askeri Depoları-Bonet 19 Restitüsyon Çalışmaları..... 138
Tablo 4.30. Malatya Askeri Depoları-Bonet 20 Restitüsyon Çalışmaları..... 140
Tablo 4.31. Malatya Askeri Depoları-Bonet 21 Restitüsyon Çalışmaları..... 142
Tablo 4.32. Malatya Askeri Depoları-Bonet 22 Restitüsyon Çalışmaları..... 144
Tablo 4.33. Malatya Askeri Depoları-Bonet 23 Restitüsyon Çalışmaları..... 146
Tablo 4.34. Malatya Askeri Depoları-Bonet 24 Restitüsyon Çalışmaları..... 148
Tablo 4.35. Malatya Askeri Depoları-Bonet 25 Restitüsyon Çalışmaları..... 150
Tablo 4.36. Malatya Askeri Depoları-Bonet 26 Restitüsyon Çalışmaları..... 152
Tablo 4.37. Malatya Askeri Depoları-Bonet 27 Restitüsyon Çalışmaları..... 154
Tablo 4.38. Malatya Askeri Depoları-Bonet 28 Restitüsyon Çalışmaları..... 156

Tablo 4.39. Restorasyon ve Yeniden İşlevdirme İçin Alınan Kararlar 158
Tablo 4.40. Yeniden İşlevlendirilen Malatya Askeri Depoları'nın Vaziyet Planı 160
Tablo 4.41. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 163
Tablo 4.42. Malatya Askeri Depoları-Bonet 2 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 165
Tablo 4.43. Malatya Askeri Depoları-Bonet 3 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 167
Tablo 4.44. Malatya Askeri Depoları-Bonet 4 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 169
Tablo 4.45. Malatya Askeri Depoları-Bonet 5 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 171
Tablo 4.46. Malatya Askeri Depoları-Bonet 6 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 173
Tablo 4.47. Malatya Askeri Depoları-Bonet 7 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 175
Tablo 4.48. Malatya Askeri Depoları-Bonet 8 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 177
Tablo 4.49. Malatya Askeri Depoları-Bonet 9 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 179
Tablo 4.50. Malatya Askeri Depoları-Bonet 10 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 181
Tablo 4.51. Malatya Askeri Depoları-Bonet 11 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 183
Tablo 4.52. Malatya Askeri Depoları-Bonet 12 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 185
Tablo 4.53. Malatya Askeri Depoları-Bonet 13 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 187
Tablo 4.54. Malatya Askeri Depoları-Bonet 14 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 189
Tablo 4.55. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 191
Tablo 4.56. Malatya Askeri Depoları-Bonet 16 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 193
Tablo 4.57. Malatya Askeri Depoları-Bonet 17 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 195
Tablo 4.58. Malatya Askeri Depoları-Bonet 18 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 197
Tablo 4.59. Malatya Askeri Depoları-Bonet 19 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 199
Tablo 4.60. Malatya Askeri Depoları-Bonet 20 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 201
Tablo 4.61. Malatya Askeri Depoları-Bonet 21 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 203
Tablo 4.62. Malatya Askeri Depoları-Bonet 22 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 205
Tablo 4.63. Malatya Askeri Depoları-Bonet 23 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 207

Tablo 4.64. Malatya Askeri Depoları-Bonet 24 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 209
Tablo 4.65. Malatya Askeri Depoları-Bonet 25 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 211
Tablo 4.66. Malatya Askeri Depoları-Bonet 26 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 213
Tablo 4.67. Malatya Askeri Depoları-Bonet 27 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 215
Tablo 4.68. Malatya Askeri Depoları-Bonet 28 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları 217
Tablo 4.69. Yeni İşleve Hizmet Eden İdari Ofisler 221
Tablo 4.70. Yeni İşleve Hizmet Eden Kafe 222
Tablo 4.71. Yeni İşleve Hizmet Eden Mescit-WC 223
Tablo 5.1. Malatya Askeri Depoları'nın Yeniden İşlevlendirilmesinin, Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi İle İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemelerin Ortak Amaçlarına Göre Değerlendirilmesi 227

KISALTMALAR

DKMP	: Doğa Koruma Milli Parklar Müdürlüğü
GEEAYK	: Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıt Yüksek Kurulu
HGM	: Harita Genel Müdürlüğü
ICOMOS	: International Council on Monuments and Sites
KUDEB	: Koruma Uygulama ve Denetim Büroları
M.Ö.	: Milattan Önce
RIBA	: Royal Institute of British Architects
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Problemi

Koruma kavramı insanlığın var olmasından günümüze kadar çeşitli gelenekler ve değerler gibi soyut, eşyalar ve yapılar gibi somut varlıkları gelecek nesillere aktarmak anlayışı ile gelişmiştir. İnsanların yaşadıkları yerlerde bırakmış oldukları izler sonraki nesillerin aidiyet hissini arttırarak toplumsal sürekliliği sağlamıştır. Bu izlerden somut ve taşınamaz kültür varlıkları olan bina ve bina grupları ise kendi başına bir kültür, yaşam tarzı ve tarih oluşturmaktadır. Bu bağlamda, geçmiş uygarlıklar hakkında çok çeşitli bilgiler taşıyan yapıların korunarak gelecek nesillere aktarılması önem taşımaktadır. Bilginin doğru aktarımı için ise yapıların özgün niteliklerinin günümüz şartları elverdiğince korunması gereklidir. Fiziksel özelliklerin yanı sıra, yapıların inşa edilmesinin ana nedeni olan işlevin sürekliliği mimari korumanın çok tartışmalı konularından biri olarak ilgili literatürde yer almaktadır. Yapıları korumanın en doğru yolu özgün işlevine devam etmesi olsa da günümüzde yaşanan teknolojik, ekonomik ve sosyal değişimler nedeniyle bazı durumlarda işlev sürekliliği mümkün olamamaktadır. Yapılar, insanların ve büyük ölçekte de toplumların gereksinimlerini karşılamak amacıyla yapıldıkları dönemin teknolojik seviyesi ve kültürel anlayışı doğrultusunda üretilen mimarlık ürünleridir. Ancak zaman sürecinde meydana gelen teknolojik, sosyal, politik, ekonomik ve kültürel değişimlerden etkilenen bazı yapılar amaçlarına hizmet etmede yetersiz kalmakta veya özgün işlevleri günümüz bağlamında kullanım değerlerini yitirmekte, dolayısıyla işlevlerini kaybetmektedir.

İşlev sürekliliği sağlanamayan ve kullanılmayarak terk edilen yapıların zaman içerisinde ciddi seviyede yıpranma ve yıkılma tehlikesi içinde olduğu, bu durumu örnekleyen tarihi yapılardan ve mevcut literatürden anlaşılmaktadır. Mimari koruma alanında önemli bir yer teşkil eden bu problem, ancak yapıların uygun işlevlerle yeniden kullanımı sağlanarak aşılabilmektedir. Uygun işlevin nasıl belirleneceği hususu yapının korunmuşluk durumu, kullanıcı profili, yapı türü, yapının mimari özellikleri ve mekânsal nitelikleri gibi pek çok farklı etkene bağlıdır. Konuya ilişkin uluslararası ve ulusal literatürde yapı türüne göre işlev belirlemeye yönelik çalışmalar bir grup olarak ele alınabilecek yeterlilikte olup, ağırlıkla konut ve endüstriyel yapıların yeniden işlevlendirilmesi tartışılmıştır (Bullen and Love, 2011; Eco, 2012; Engin, 2009; Furtun, 1995; Gençoğlu, 2018; Pereira Roders, 2007; Pickard, 1996; Stas, 2007; Stone, 2005; Yaldız, 2003). Bu kapsamda askeri yapılar ve yapı grupları nispeten daha az sayıda

araştırmaya konu olmuştur (Acıoğlu, 2013; Klupsz, 2008; Nepravishta, 2014; Sackett, 2007; Topdağı Yazıcı, 2018; Ülkü, 2006). Literatür taraması 2. Bölümde yer alan önceki çalışmalar başlığında daha detaylı olarak ele alınmıştır. Bu tez çalışması, mevcut literatürde katkıya açık söz konusu alan gözetilerek, tarihi askeri yapıların yeniden işlevlendirilmesi odağında geliştirilmiştir. Günümüzde işlevini yitirmiş ve henüz hiçbir çalışmada ele alınmamış Malatya Askeri Depoları ise bu tez çalışması için örneklem alan olarak seçilmiştir. Bu depolar II. Dünya Savaşı sırasında savunma amaçlı inşa edilmiş olup 28 adettir. Bulundukları arazide aralarında yaklaşık 50-60 metre mesafe ile belirli bir düzen içerisinde konumlandırılmışlardır. Özgün işlevleri mühimmat deposu olup, günümüzde çoğu atıl durumdadır. Depolar Beydağı Tabiat Parkı ve Doğa Koruma ve Milli Parklar 15. Bölge Müdürlüğü ile aynı konumda yer almaktadırlar.

1.2. Çalışmanın Amacı

Yukarıda tarif edilen problem bağlamında çalışmanın ana amacı işlevini sürdüremeyen tarihi askeri yapıların korunması için yeni işlev seçiminde göz önünde bulundurulması gereken etkenlerin değerlendirilmesi ve tarihi Malatya Askeri Depoları örneğinde bunların nasıl uygulanabileceğinin araştırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda, tarihi yapıların korunması ve kullanımları arasında dengeli bir ilişki oluşturabilmek ve korumanın sürdürebilirliğini sağlamak için çeşitli alt amaçlar tanımlanmıştır:

- *İşlevini yitirmiş tarihi yapılara korunması gerekli kültür varlığı niteliği sağlayan değerlerin saptanması.* Tarihi yapılar sahip oldukları geçmişe ait çeşitli bilgiler nedeniyle korunmaya değer görülmektedir. Bu değerler tarihsel süreçte değişmekte ve günümüz toplumu tarafından farklı tanımlanabilmektedir. Yapıların korunmasında bu değerlerin zarar görmemesi için öncelikle doğru ve net biçimde tanımlanmaları gerekmektedir. İşlevini yitirmiş yapıların özellikle işlev ve özgünlük değerlerinin zarar gördüğü düşünülse de, toplumsal ve kentsel bellekte bu değerlerinin hala devam ettiği pek çok bilimsel çalışmada gösterilmektedir. Öncelikle neyi koruduğumuz sorusunun yanıt bulması için, çalışmada tarihi askeri yapıların ve Malatya Askeri Depolarının detaylı değer analizi yapılması amaçlanmaktadır.

- *Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesine ilişkin uluslararası tüzük ve bildirgeler ile ulusal yasal düzenlemeleri araştırmak.* Günümüzde tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirmesine verilen önem artmakta ve uluslararası düzeyde çalışmalar yapılarak ortak

ilkeler benimsenmektedir. Bu ilkeleri kabul eden ülkeler düzenli olarak bir araya gelerek toplantılar yapmakta ve güncel düzenlemeler ile tüzükler ve bildirgeler yayınlamaktadır. Ayrıca her ülkü kendi anlayışına ve ülkesindeki yapı gruplarına göre çeşitli yasal düzenlemeler yaparak yeniden işlevlendirme çalışmalarında bir disiplin sağlamaya çalışmaktadır. Bu çalışmada Malatya Askeri Depoları'na yeniden işlev verilirken, ulusal ve uluslararası düzeyde yeniden işlevlendirme ile ilgili yasal düzenlemeler incelenerek uygun bir çalışma yapılması amaçlanmaktadır.

- *Yeniden işlevlendirmenin, tarihi yapıların sürdürülebilir korunması için ne tür faydalar sağladığını irdelemek.* Tarihi yapılara yeniden işlev vermek; yapıların düzenli olarak bakımları ve onarımları yapılmasını daha sağlıklı şekilde kent belleğinde varlıklarını sürdürmelerini sağlar. Bu yapıların sosyal, kentsel ve psikolojik olarak taşıdıkları anlamın ve değerin yanında; kültürel miras ve kamusal bellek olarak korunmaları da yeniden işlevlendirmenin hedeflerinden olmadır. Bu çalışmada yapılan literatür araştırması ve örnek alan çalışması ile bu faydaların irdelenmesi amaçlanmaktadır.

- *Tarihi bir yapıya yeni işlev verilirken göz önünde bulundurulacak kriterleri analiz etmek.* Tarihi yapılara yeni işlev seçerken yapının değerleri iyice analiz edilmeli, sosyal ve kültürel değerler de mimari ve yapısal değerinin yanı sıra göz önünde bulundurulmalıdır. Yani, tarihi yapının somut ve somut olmayan tüm değerleri bir bütün olarak ele alınmalıdır. İşlev seçimi yapının türü ve özgün kullanımına göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu çalışmada, Malatya Askeri Depoları'na uygun işlevi seçmek için gerekli kriterleri analiz etmek amaçlanmaktadır.

- *Malatya Askeri Depoları'nın kültürel varlık olarak değerlerini ortaya çıkarmak, mevcut durumlarını belgelemek, mimari, yapısal ve çevresel analizleri yapmak*. Örneklem olarak seçilen Malatya Askeri Depoları'yla ilgili literatür çalışmaları yapıların belgelenmesi ve mevcut durum analizlerini yapmak bu çalışmanın amaçlarındandır.

- *Kuramsal çerçeve doğrultusunda tarihi Malatya Askeri Depoları'nın sürdürülebilir korunması için yeni işlev önerisi geliştirmek.* İkinci Dünya Savaşı sırasında savunma amaçlı inşa edilen Malatya Askeri Depoları günümüzde işlevini kaybetmiştir. 3 tanesi Doğa Koruma Milli Parklar 15. Bölge Müdürlüğü'nün deposu olarak kullanılmakta olup diğer 25 tanesi atıl

olarak durmaktadır. Bu değerli yapıların sürdürülebilirlik kapsamında korunmasını sağlamak amacıyla yeni işlev önerisi geliştirmek bu tezin temel amacıdır.

- *Malatya Askeri Depoları'na verilen yeni işlevi tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili uluslararası yasal düzenlemelerin ortak amaçlarına uygunluğu açısından değerlendirmek.* Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili uluslararası birçok tüzükler, bildirgeler, sözleşmeler ve ilkeler yayınlanmıştır. Hepsinin ortak hedefi tarihi yapıların sürdürülebilirlik çerçevesinde kente yeniden kazandırılmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda Malatya Askeri Depoları'nın yeniden işlevlendirilmesini yasal düzenlemelerdeki ortak hedeflere uygunluğu açısından değerlendirmek bu tezin hedefidir.

1.3. Çalışmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışma kapsamında; tarihi yapıların korunması ve yeniden işlevlendirilmesine ilişkin kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Askeri yapıların yeniden kullanımına örnek teşkil edecek nitelikte dünya ve Türkiye'den örnek uygulamalar araştırılmıştır. Tarihi Malatya Askeri Depoları'nın yeniden işlevlendirilerek korunması için yeni işlev ve çevre düzenlemesi öneri projesi hazırlanmıştır.

Söz konusu depolar; Malatya ili, Battalgazi ilçesi, Çöşnük mahallesi İnderesi Mevki'nde yer almakta olup, 1940'lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılmıştır. İnderesi vadisinin iki yanına yerleştirilen depolar 28 adettir ve tescillidir. Semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak yapılmıştır. Eğimli bir alanda konumlanan bonetler, doğal eğim içerisine gömülmek suretiyle inşa edilmiştir. Bu nedenle, dışarıdan sadece giriş kapıları ve havalandırma bacaları izlenmektedir. Savunma ve depolama kullanımına uygun olarak tasarlanmış mekânlar oldukça sade ve sağlamdır.

Depoların yeniden işlevlendirilmesi 5 aşamalı bir çalışma ile yapılmıştır: Birinci bölüm kapsamında; çalışmanın problemi, amacı, kapsamı, sınırlılıkları ve araştırma hipotezleri belirtilmektedir. İkinci bölümde; önceki çalışmalar başlığı altında kuramsal çerçeve oluşturularak koruma kavramı ve gelişim süreci, yeniden işlevlendirme kavramı, önemi, avantajları, gereklilikleri ve kriterlerine değinilmektedir. Bu bölüm, işlev önerisi getirilecek yapıların askeri depo olması nedeniyle, askeri yapıların işlevlendirilmesiyle ilgili literatür, dünya ve Türkiye'den örnekler ele alınarak tamamlanmıştır. Üçüncü bölümde; malzeme ve çalışmanın ele alınma biçimi ve bu bağlamda kullanılan yöntemler aktarılmaktadır. Dördüncü

bölüm kapsamında, bulgular ve tartışma başlığı altında, Malatya Askeri Depoları'nın önemi ve tarihi hakkında bilgi verilerek, ilk yerleşkesi ve özellikleri ile günümüz yerleşkesi ve özellikleri belirlenmiş ve mevcut durum analizi yapılmıştır. Yine bu bölümde, depoların rölöve ve analitik rölöve çalışmaları, özgün durumlarını ifade eden restitüsyon çalışması yapılmış, ardından literatür araştırması sonucu oluşturulan kuramsal çerçeve ve bulgularda tespit edilen sorunlar doğrultusunda yeni işlev önerisi için ilgili uluslararası yasalar, tüzükler, bildirgeler ve sözleşmeler baz alınarak temel ilkeler belirlenmiştir. Bölüm yeni işlev ve çevre düzenlemesi projesi ile tamamlanmıştır. Sonuç ve öneriler bölümünde ise araştırmanın uluslararası yasal düzenlemelere uygunluğu açısından genel değerlendirmesi yapılarak, mevcut literatüre ve çalışma kapsamında üretilen bulguların uygulanması halinde bulunduğu bölgeye ve ülkemize katkısı aktarılmıştır.

1.4. Çalışmanın Hipotezleri

Çalışmanın amacından yola çıkılarak belirlenen çalışmanın hipotezi ve tezin savunduğu ilkeler;

- Tarihi yapıları korumak, geçmiş ile gelecek arasındaki bağın doğru anlaşılmasını ve devamını sağlayarak, yapıların kültürel miras olarak taşıdıkları değerleriyle gelecek nesillere aktarmada önemli rol oynar.

- Kullanılmayan yapılar zaman içinde yıpranır ve uzun vadede yıkılıp yok olabilirler. Bu nedenle, işlevini yitirmiş yapılara uygun yeni işlev vermek, yapının sürdürülebilir korunması için önemli bir unsurdur.

- Tarihi yapılarda, sadece koruma amaçlı yapılan onarımlar ile korumanın sağlanması mümkün değildir. Özgün işlevini devam ettiremeyen bu yapılara, günümüz şartları göz önünde bulundurularak analizleri ile yeniden işlevlendirme yapılarak bütünleşik koruma esas alınmalıdır.

- Tarihi yapıların, tek yapı ölçeğindeki değerlerinin yanı sıra çevreleri ile de bir bütün oluşturarak sahip oldukları değerler vardır. Bu nedenle, yeniden işlevlendirme çalışmalarında yapılar çevreleri ile birlikte bir bütün olarak ele alınmalı ve bütünleşik bir koruma çalışması yapılmalıdır.

- Tarihi yapıları yeniden işlevlendirmenin olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır. Olumlu yönleri çok olan başarılı bir yeniden işlevlendirme çalışması yapmak için uygun işlev seçimi yapılmalıdır. Yapıların kütlesel durumlarının ve değerlerinin yanında toplumsal hafızadaki değerini de göz önünde bulundurarak bir işlev seçilmelidir.

- Tarihi askeri yapılar, inşa edildikleri döneme hizmet etmek için yapılmıştır. Ancak günümüzde teknolojinin gelişmesi ile savaş teknikleri ve savunma yapıları da değişmekte ve özgün işlevine hizmet edememektedir. Kent belleğinde ve toplumsal hafızada yer edinen bu yapılara doğru analizler ve çalışmalar ile yeniden işlev verilmesini sağlamak; koruma, sürdürülebilirlik ve kalkınma açısından önemli bir etkendir.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Koruma Kavramı

Korumak; Türk Dil Kurumu'nun Genel Türkçe Sözlük' üne göre *"Bir kimseyi veya bir şeyi dış etkilerden, tehlikeden, zor bir durumdan uzak tutmak, esirgemek, muhafaza etmek, vikaye etmek, sıyanet etmek"* şeklinde tanımlanmaktadır (URL 1).

İnsanlar, var olduklarından beri içgüdüsel olarak koruma anlayışına sahiplerdir. Soyut olan inançlarını, değerlerini, geleneklerini birbirine aktararak ve somut olan değerli gördükleri eşyaları muhafaza ederek, bir sonraki nesillere kendilerinden izler bırakmak ve aidiyetlerini güçlendirmek için koruma anlayışını yaşamlarında göstermişlerdir (Fitch, 1982).

Feilden (2007)'e göre koruma; korunan nesnede çürümeyi önlemeyi amaçlayan önemli bir süreçtir. Bu terim kültürel ve doğal mirasın ömrünü uzatan tüm eylemlerde kullanılmaktadır. Korumanın temel amacı; gelecek nesillere tarihi nesnelere ve yapılara ulaşabilme imkânı vererek, tarihin taşıdığı sanatsal değeri ve yaşanmışlığı nesiller arasında aktarmaktır. Eco (2012)'e göre ise koruma; insanlarda aidiyet hissini geliştirmekte ve toplumsal adaptasyonu arttırarak ruhsal olarak kent kimliğinin sürekliliğini sağlamaktadır. Bu kimlik, tarihsel süreçlere tanık olduğu için farklı dönemlere ait katmanlardan anlamlı bir bütünün gerçekleşmesiyle oluşmaktadır.

Mimarlıkta koruma kavramını ise Hasol (2019) mimarlık sözlüğünde şu şekilde tanımlamaktadır *"Tarih ya da sanat değeri taşıyan yapıların, doğal değerlerin ya da kent parçalarının yaşamlarını sürdürebilmeleri için muhafaza, onarım ve bakıma ilişkin gerekli önlemleri alma"* (s. 141). Ahunbay (2019)'a göre ise mimarlıkta koruma; Toplumların sosyal, ekonomik, teknolojik ve kültürel gibi yaşantılarından izler taşıyan tarihi yapıların yıkılıp yok olmasını engelleyerek tek yapı ölçeğinde veya kentsel olarak korunup kent belleğinde yaşamına devam etmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

2.1.1. Koruma Kavramının Tarihsel Gelişimi

Tarihi yapılar analiz edildiğinde, insanların yerleşme fikrini benimsediklerinden beri anıtsal yapıları koruma anlayışının da ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu yapıların belirli süreç

içerisinde çeşitli bakımlar ve onarımlar gördükleri gözlemlenmektedir. İşlem yapılmadan günümüze kadar ulaşan çok az yapının olması restorasyon çalışmalarının çok eski zamanlara dayandığını göstermektedir. (Ahunbay, 2019).

Koruma uygulamaları çok eski tarihlerde başlamasına karşın onarımların bilimselliğe dayandırılması 19. yüzyılda başlamıştır. Fikirsel kökeni Avrupa olan bu gelişmeler sonucunda ilk önce Fransa, İngiltere ve İtalya'da "üslup birliğine varış" kaygısı ile rastgele onarımlar yapılmıştır. 19. yüzyıl bilimsel ortamında, Ortaçağ sanatını araştırmasıyla özleşen Eugene Emmanuel Viollet le Duc (1814-1879) kişisel görüşe göre yönlenen onarımları düzenli bir şekilde yapmak için girişimde bulunmuş bir öncüdür (Gazzola, 1972). Bu görüşe tepki olarak "romantik görüş" düşüncesi ortaya çıkmıştır. Öncüsü ressam ve sanat eleştirmeni John Ruskin (1819-1900) olmuştur. Ona göre; sanat eserleri hiçbir müdahale yapılmadan, geçirdiği zamanın etkilerine dayanabileceği kadar süre hayatta kalmalıdır (Ruskin, 1866). Sonrasında bu görüşlerin bilimsellikten uzak olduğunu düşünen "tarihi restorasyon" görüşü ortaya çıkmıştır. Luca Beltrami (1854-1933)'in öncülük ettiği bu kuram, yapıların tarihi belgelerle elde edilecek verilere dayanarak, arşiv taramaları yaparak restore edilmesi önererek tarihçi - arşivci restoratör kavramının getirmiştir (Alanyurt, 2009). Daha sonra günümüz restorasyon ilkelerine en yakın olan "çağdaş restorasyon" görüşü Camillo Boito (1836-1914) öncülüğünde ortaya çıkmıştır. Boito; tarihi yapıları, tarihi ve estetik değeri olan belge olarak değerlendirmiştir. Sağlamlaştırmayı onarmaya, onarımı ise restore etmeye tercih etmiştir. Restorasyonda yapılan bütün işlemlerin belgelenmesi gerektiğini önermiştir (Boito and Birignani, 2009).

Boito'nun ilkelerini geliştirerek uluslararası düzeyde kabul edilmesi Gustavo Giovannoni (1873-1947)'nin katkıları ile gerçekleşmiştir. Giovannoni tek yapı ölçeğinden ziyade, anıtları çevreleri ile birlikte korunmasını önermiştir. 1931 yılında Atina Konferansı ile İtalya'nın çok büyük bir ulusal sorun olarak gördüğü mimari mirasın korunması çalışmalarına başlanmasının ardından anıtların korunmasını yönetmek için Eski Eserler ve Güzel Sanatlar Danışma Konseyi kurulmuştur. Bu Konseyde "Carta del Restauro (Restorasyon Tüzüğü)" kabul edilmiştir. Carta del Restauro (1931)'ya göre; restorasyon çalışmalarında, anıtları oluşturan çeşitli devirler ortadan kaldırılmamalı, bilim adamlarını şaşırtacak ilaveler yapılmamalı, analitik çalışmalardaki malzemeler dağıtılmamalı ve mevcut anıtlara en az müdahale ile özgün işlevine yakın bir işlev verilmedir.

“Atina Konferansı” nı takiben, 1931 yılında tarihi mirasın bir tüzük biçiminde korunmasına ilişkin ilk belge olan “Atina Şartı (Athens Charter)” imzalanmıştır. Bu tüzük ile mimari miras çevresi ve şehri ile ele alınmıştır. Eski restorasyonlardan türetilen deneyimler hakkında daha fazla bilinç sahibi olan tüzük, müdahaleler için geçmişin stillerini kullanmanın zararlı sonuçlarını belirtmiştir. Bu tüzüğe göre; mimari mirasa geçmişin taklidi biçiminde yapılan müdahaleler yanılsamaya neden olur, çünkü eski dönemlerin çalışma teknikleri yeniden yaratılamaz.

Atina Şartı’ndan sonraki 30 yıl boyunca II. Dünya Savaşı ile mücadele edip, yıkılıp harap olan Avrupa’da yapılar kullanılmaz durumda olduğu için sağlamlaştırma yöntemi kullanılamamış ve büyük ölçekli yeniden yapım çalışmaları başlamıştır. Savaştan sonra ortaya çıkan bu tabloyla ilgili uluslararası düzeyde kararlar vermek amacıyla Venedik'te 25-31 Mayıs 1964 tarihleri arasında toplanan "II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi" “Venedik Tüzüğü” adıyla anılan kararları almıştır. 16 maddeden oluşan bu tüzüğün ilkeleri şu şekilde özetlenebilir:

- Tarihi anıt kavramının tanımı yapılmıştır.

- Tarihi eserlerin sadece sanatsal değer değil, tarihi belge niteliği de taşıdığı ve bu nitelikteki eserlerin koruma altına alınması gerektiği belirtilmiştir.

- Anıtların tek başına değil, çevresiyle birlikte ve uygun bir işlevle korunmalıdır.

- Mümkün oldukça yerinde ve tüm öğeleriyle korumanın yapılmalıdır.

- Onarımlar bilimsel araştırmalarla yapılmalıdır.

- Tarihi ekler de yapının bir öğesi sayılıp saygı gösterilmelidir.

- Çalışmaların her aşaması belgelenip, arşivlenmelidir.

1970’lere gelindiğinde Venedik Tüzüğü üzerinden tartışmalar başlamıştır. Avrupalılar tüzüğün hızla değişen gereksinimlere uyum sağlaması gerektiğini söylerken, bazı ülkelerde kendi kültürlerine uygun bölgesel tüzükler hazırlamayı önerdiler. Venedik Tüzüğü’nün bir bütün olduğunu ve bir anıt gibi korunması gerektiğini savunanlar ise, onu tarihi koşulları içinde

değerlendirmişlerdir (Erder, 1977). Tartışmalar sonunda Venedik Tüzüğünün sınırlarını aşan durumların varlığı kabul edilmiş ancak tüzüğe dokunulmamıştır.

Günümüzde kültür varlıklarının korunması için ülkeler kendi bünyelerinde Kültür Bakanlıkları, Çevre ve Şehircilik Bakanlıkları, Tarım ve Orman Bakanlıkları gibi birçok farklı bakanlığı yetkilendirmektedir. Her bir ülkenin farklı çalışma anlayışı ve faaliyetleri olmasına karşın ortak bir "Koruma Kurulu" olgusu yer almaktadır. Bütün dünya devletleri koruma politikasını bir görev olarak benimsemekte olup ulusal ve uluslararası düzeyde çalışmalar yapmaktadır.

2.1.2. Türkiye'de Koruma Kavramının Tarihsel Gelişimi

Dünya'da koruma konusunda daha erken dönemlerde çalışmalar başlamış olmasına karşın, ülkemizde kültürel varlıkların korunması olgusu Osmanlı dönemine dayanmaktadır. 1847'de Aya İrini kilisesi müze olarak düzenlenmiş, burada önemli kültür varlıkları korunup sergilenmiştir. Kültür varlıklarını korumaya yönelik ilk yasal düzenleme olan Asar-ı Atika Nizamnamesi ise 1869 yılında yürürlüğe girmiştir (Yılmaz, 2006). Kentsel ölçekte koruma yaklaşımına ilk somut örnek 23 Temmuz 1932'de H.Jansen' in tasarladığı Ankara İmar Planıdır. Hazırlamış olduğu raporda kalenin kentsel bellekteki yerini vurgulayarak korunması gerektiğini belirtmiştir (Dinçer ve Akın, 1994). 1960'larda koruma kavramının dünyadaki değişimi Türkiye'yi de etkilemiştir. En önemli etkisi 1960 Anayasası'nda kendini göstermektedir. Anayasanın 50. Maddesi Devlete tarihi niteliğe sahip anıtları ve eserleri koruması yükümlülüğünü vermiştir (Tekeli, 1998).

1933 yılında Atina Tüzüğü'nün, 1964 yılında Venedik Tüzüğü'nün ve Amsterdam Sözleşmelerinin de Türkiye'ye etkileri ile 1974 yılında TBMM kararı ile kültür varlıklarının korunmasıyla kanunlar kabul edilmiştir (Demir-Doğan, 2015). Bu kanunlar ile tek yapı ölçeğinden tarihi yapıların çevresi ile korunması ve "sit" kavramının yerleşmesi adına önemli gelişmeler yaşanmıştır. Türkiye Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyine (International Council on Monuments and Sites-ICOMOS) katılmış ve 1974 yılında ICOMOS Türkiye Ulusal Komitesi kurulmuştur. 1978'lerden sonra Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıt Yüksek Kurulu (GEEAYK) 30'a yakın yerde sit koruma kararı alarak yapılmakta olan imar planını durdurmuştur (Alanyurt, 2009).

1980'ler yeniden yapılanma için ülkemizde kırılma noktası olarak değerlendirilebilir. 1982 Anayasasında, önceki yasaların eksiklikleri gidermeye yönelik, korumaya dair daha çok yaptırım yer almaktadır. 21 Temmuz 1983 tarihinde 1710 sayılı " Eski Eserler Kanunu" kaldırılıp yerine 2863 Sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Bu kanunda "Anıt" kavramı yerine "Kültür Varlıkları" tanımlaması yapılmıştır. 1951 yılında kurulan GEEAYK ise 1983 yılında kaldırılmıştır (Kejanlı, Akın ve Yılmaz, 2007).

2000'li yıllara gelindiğinde, koruma kanunlarındaki düzenlemelerden 14 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5226 Sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ve 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile uluslararası koruma normlara uygun kanunlar yürürlüğe girmiştir. Buradaki önemli yeniliklerden biri tarihi çevreyi korumanın planlama problemi değil, aynı zamanda yönetim problemi olarak ele alınmasıdır. Kanunda yer alan "Katılımcı Alan Yönetimi Modeli" ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma ve denetleme yetkisi belediyeler ve valilikleri de kapsamak üzere genişletilmiştir. Ayrıca, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarının da koruma uygulamalarına katılımı sağlanmıştır (Levent, 2009).

Türkiye'de en son 17 Ağustos 2011 tarihinde 648 sayılı kanun hükmünde kararnamede yayınlandığı üzere, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları ayrılmıştır. Bu kurullar; önceden sadece YÖK'ün atadığı akademisyenlerden oluşurken, bu kararnameden sonra kamu kurumlarında çalışanlar, yeterli uzmanlığa sahip serbest meslek sahipleri ve akademisyenlerden oluşan karma bir grup haline getirilmiştir. (Gençoğlu, 2018).

Ülkemizde, dünyadaki koruma çalışmalarından daha geç başlayan bir koruma anlayışı olsa da, günümüzde kurulan bakanlıklar, kurullar ve yasalar ile kültür varlıkları daha doğru biçimde ve uluslararası standartlarda korunmaktadır. Türkiye'deki koruma kavramının gelişiminde önemli yasa ve kanunlar Tablo 2.1 sunulmuştur:

Tablo 2.1. Türkiye'de koruma kavramının gelişimine göre çıkarılan yasa ve kanunlar

1869	Asar-ı Atika Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir
1874	Asar-ı Atika Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir
1884	Asar-ı Atika Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir
1906	Asar-ı Atika Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir
1930	1580 Sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir
1951	Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıt Yüksek Kurulu (GEEAYK) kurulmuştur
1956	6785 sayılı İmar Kanunu yürürlüğe girmiştir
1980	1960 Anayasası yürürlüğe girmiştir
1973	1710 Sayılı Yasa ile Eski eserler kanunu yürürlüğe girmiştir
1982	1982 Anayasası yürürlüğe girmiştir.
1983	2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu yürürlüğe girmiştir.
2004	5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
2011	648 Sayılı kanun hükmünde kararname yürürlüğe girmiştir

2.2. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi

Yapıldıkları dönemin estetik anlayışı, teknolojik olanakları, sosyal ve kültürel beklentileri ve işlevsel gerekliliklerine göre tasarlanıp inşa edilen yapılar, tarihsel süreçte meydana gelen değişimler sonucu özgün işlevlerini sürdüremez hale gelebilmektedir. Bu yapıların, günümüz ihtiyaçlarına göre yeniden işlevlendirerek kent belleğinde yaşamasını sağlamak geçmişte de uygulanmış bir koruma anlayışıdır (Gazi ve Boduroğlu, 2015).

ICOMOS Türkiye Milli Komitesince, 2013 yılında yayınlanan "Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi" nde yeniden işlevlendirme *"Kültür varlığının özgün işlevi dışında başka bir işlev için kullanılması yönünde alınan kararın gerektirdiği müdahalelerin, restorasyon/koruma projesi kapsamında uygulanmasıdır."* şeklinde tanımlanmaktadır. Cantell (2005)'e göre yeniden işlevlendirme; koruma kavramının bir bileşeni olarak, yapısal ömrünü tamamlamamış yapıların yeni işlev ile kullanılmasıdır. Viollet-LeDuc (1990)'a göre de bir binayı korumanın en iyi yolu, yeni bir işlev vermektir.

Şekil 2.1' de gösterildiği gibi çeşitli sebeplerden dolayı kullanılmayan yapılara yeniden işlev vermek yapıyı korumanın ve yeniden hayata kazandırmanın bir yöntemidir.

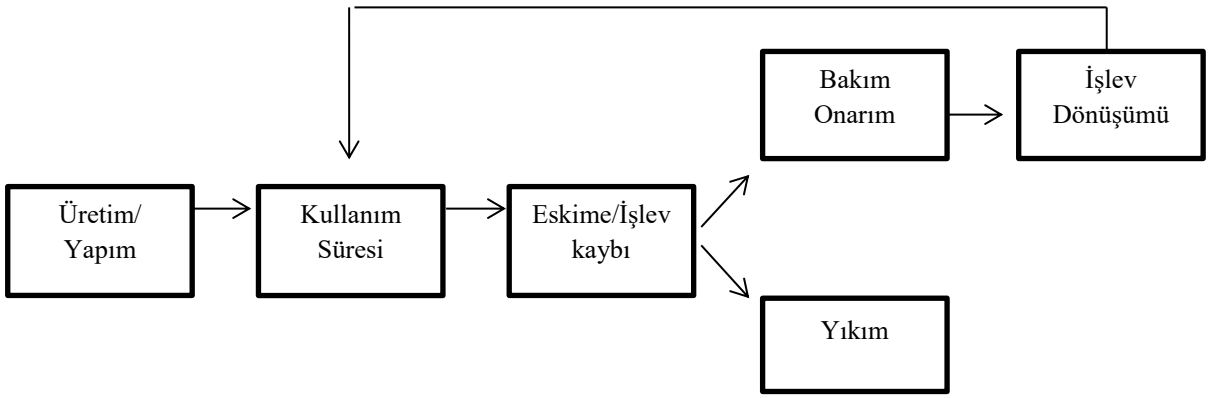

Şekil 2.1. Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesinin Yaşam Döngüsü (Sentzas, Karastergios, Tsiamitros, Stimoniaris, and Stephanedes (2017)' den uyarlama)

Günümüzdeki yapıların birçoğunun fiziksel ömrü işlevsel ömründen daha uzundur. Bu yapılardan, tarihsel değerlere sahip olanlar tescilli olmaları nedeniyle bakımları yapılmak, restore edilmek veya daha kapsamlı müdahaleler ile yıkılmasına engel olmak suretiyle korunabilmektedir. Tarihsel değeri olmadığı düşünülen veya kültür varlığı olarak tescil edilmemiş yapılar ise gereksinimleri karşılaması için yeni bir yapı yapılması amacıyla yıkılmaktadır. Bunun sonucunda yapılar somut ve soyut yönleriyle yeterince değerlendirilmeden yok olmaktadırlar (Selçuk, 2006). Tarihi binaların yoğunlaştığı çoğu şehir ve kasaba ise eski konutlar, fabrikalar, depolar, makine atölyeleri ve garajlar gibi kullanılmayan yapılar içermektedir. Yeni yaşam standartlarına ve ivmesine uyum sağlayamayan bu yapılara yeniden işlev vermek, yapıları sosyal, kültürel ve maddesel anlamda hayata kazandırmanın en etkili yöntemlerindendir (Stas, 2007).

Bullen and Love (2011)' a göre yeniden işlevlendirme, bir binanın yeni veya mevcut sahiplerinin değişikliğini üstlenecek şekilde ihtiyaçlara göre dönüştürülmesini içerir. Bu dönüşüm, mevcut yapıların kısmen yenilenmesini veya tamamen yenilenmesini gerektirebilir. Yapılar yeniden işlevlendirilirken amaç yeni kullanıma en uygun hale getirip yapının ömrüne devam etmesini sağlamaktır.

Tarihi yapılarda yeniden işlevlendirme ise, yapıyı koruyup ayakta kalmasını sağlamanın yanı sıra orijinal yapının mimari, sosyal, kültürel ve tarihi değerleri de korumayı amaçlamaktadır. Buna göre Bromley, Tallon, and Thomas (2005), yeniden işlevlendirmenin temelde mirasın

korunmasının bir biçimi olduğunu ve tarihi yapıların korunmasında yeniden işlevlendirmenin temel rol oynadığını savunmuşlardır.

Condello and Lehmann (2016) "Sürdürülebilir Lina: Lina Bo Bardi' nin Uyarlanabilir Yeniden Kullanım Projeleri" kitabında mevcut kentsel dokunun somutlaşmış değerini ve enerjisini koruyan tarihi yapıları koruyarak kültürel kimliği korumanın mümkün olduğunu ve yerel mimarinin tektonik evrimini örneklendirdiğini belirterek tarihi yapıların yeniden işlevlendirmenin önemini vurgulamaktadır.

Pickard (1996), tarihi yapı ve yapı gruplarının yeniden işlevlendirilirken:

- Yerel hayatı yansıtmak;
- Yaşam kalitesini artırmak;
- Yerel kimliği, çeşitliliği ve canlılığı korumak;
- Yenilenmeyen miras varlıklarının tükenmesini en aza indirmek;
- Miras varlıkları için kolektif sorumluluk geliştirmek;
- Topluluk eylemini ve katılımını güçlendirmek;
- Koruma hedeflerini daha genel olarak sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle bütünleştirmek için sağlam bir politika çerçevesi sağlamak;
- Tarihi merkezlerin değişime izin verebilecek kapasitelerini tanımlamak

Gibi gereklilikleri olduğunu ve yapıların kentsel ve sosyal anlamda taşıdıkları değerin yanında; kamusal bellek ve kültürel miras olarak korunmaları da konunun önemli bir boyutu olduğunu savunmaktadır.

Loures and Panagopoulos (2007)' e göre ise başarılı bir yeniden işlevlendirilmiş tarihi yapı;

- Çevrenin ihtiyaçlarına yeterince yanıt vermeli ve bulundukları ortamların mevcut durumunu iyileştirmelidir.
- Yeni işlevlerine ve amacına mükemmel uyum sağlamalıdır.
- Çevresi ve yeni kullanıcıları için keyifli bir görsellik sunmalıdır.
- Her şeyden önce; sürdürülebilir, enerji verimli olmalı, çevre üzerinde düşük etkiye sahip olmalı ve atmosfere düşük veya hiç zarar vermemelidir.

2.2.1. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi İle İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemeler

Koruma ile ilgili yasal düzenlemelerin ardından tarihi yapıların, yeniden işlevlendirmesi ile bütünleşik koruma anlayışı benimsenmiştir. Bu konudaki yönetmelik ve yasal düzenlemeler Tablo 2.3' de sunulmuştur. Hepsinin ortak amacı kültür mirası olan yapıları; sürdürülebilirlik çerçevesinde toplum yararına kullanmaktır.

Tablo 2.2. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi İle İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemeler

Yıl	Kurum/Kongre	Adı	Madde
1904	RIBA (Royal Institute of British Architects)	Madrid IV. Uluslararası Mimarlar Kongresi	1. Eserler, eski bir uygarlığa ait olan veya artık bir amaca hizmet etmeyen ölü eserler ve hala en başta belirlenen amaçlara hizmet etmeye devam eden yaşayan eserler olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. 2. Mimarlıkta işe yararlık, güzelliğin esaslarından biri olduğu için, yaşayan eserler yeniden kullanılmaları için onarılmalıdır.
1931	ICOMOS	Restorasyon Tüzüğü	4. Yaşayan, yani ayakta duran anıtlara yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uygulamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanımlar verilmesi kabul edilebilir.
1964	II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi	Venedik Tüzüğü	5. Anıtların korunması, her zaman onları herhangi bir yararlı toplumsal amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için bu çeşit bir kullanma arzu edilir, fakat bu nedenle planı ya da süslemesi değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içinde fonksiyon değişikliğinin gerektiği değişiklikler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir.
1967	ICOMOS	Quito Normları:	VI. Kültürel Mirasın Kullanılırlığı ve Değerini Artırmak 4. Toplamak gerekirse, anıtsal ve sanatsal miras değerlerini ve kullanabilirliğini artırmak, bu özelliklerin her birini ve hepsini doğasıyla uyum içinde kullanılır hale getirme amacıyla karakteristiklerini ve değerlerini, kendilerine atanan yeni işlevi tamamen gerçekleştirebilecek bir noktaya vurgulayarak ve zenginleştirerek sistematik, başlıca teknik bir aksiyonu ima etmektedir.

1972	UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)	Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi	5.a. Kültürel ve doğal mirasa, toplumun yaşamında bir işlev vermeyi ve bu mirasın korunmasını kapsamlı planlama programlarına dâhil etmeyi amaçlayan genel bir politika benimsemek
1975	Avrupa Konseyi	Amsterdam Bildirgesi:	f. Eski dokunun sağlıklaştırılması, dokunun sosyal kompozisyonunda köklü bir değişiklik gerektirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Kamu kaynaklarınca gerçekleştirilen restorasyon çalışmalarının sağladığı yarardan tüm toplum kesimleri pay almalıdır. …insan yapısı çevreye akıllı, duyarlı ve ekonomik bir saygıyla yaklaşan böyle bir politikayı uygulamak için yerel yetkililer; - yapılara, onların karakterine, saygı göstermeyi ihmal etmeden çağdaş yaşamın gereklerine uyan işlevler vermeli; böylece yaşatılmalarını garanti altına almalı;
1985	Avrupa Konseyi	Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi	11. Her bir taraf, kültür mirasının mimari ve tarihsel özelliklerini koruma açısından, - Korunan varlıkların, çağdaş hayatın gereksinimleri göz önüne alınacak şekilde kullanımını, - Uygun olan durumlarda, eski binaların yeni kullanımlara intibaklarını teşvik etmeyi taahhüt eder.
1987	ICOMOS	Washington Tüzüğü- Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü	8. Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. Bu alanların Çağdaş yaşama uyarlanması için gerekli teknik servislerin getirilmesi veya iyileştirilmesi işlemleri özenle yapılmalıdır. 10. Yeni binalar yapılması gerektiğinde veya eskileri uyarlanırken, mevcut mekânsal oluşum saygı görmeli, özellikle ölçek ve parsel boyutuna dikkat edilmelidir. Çevreye uyumlu çağdaş öğeler yöreyi zenginleştirebileceğinden, yeni tasarımlar engellenmemelidir.

1994	ICOMOS	Nara Özgünlük Belgesi	9. Maddesi, Kültür mirasının tüm biçimleri ve tüm tarihsel dönemleriyle korunabilmesi, bu mirasa değerler atfedildiği ölçüde kolaylaşır. Bu değerleri olabilecek en doğru bir biçimde algılama yeteneğimiz, bu değerler hakkındaki bilgi kaynaklarının inanılır olmasına ve doğru anlaşılmasına da bağlıdır. Bu değerleri tanımak, anlamak ve kültür mirasının ilk tasarımına ve sonradan kazandığı özelliklerine, tarihsel varlığına ve anlamına bağlı olarak yorumlamak, söz konusu yapıtın özgünlüğü konusunda varılacak yargının temelini oluşturur ve hem biçimle, hem de malzemeyle ilgilidir.
1999	ICOMOS-Avustralya	Burra Tüzüğü	Madde1.11 Uygun kullanım; o yerin kültürel değerine saygılı ve uygun şekilde kullanımına denir. Madde 7.1. Bir yerin kullanımı kültürel bir önem taşıyorsa bu mutlaka korunmalıdır. Madde 7.2. Bir yer mutlaka amacına uygun kullanılmalıdır. Belirlenecek politikalarda söz konusu yerin kültürel değerini koruyacak bir kullanım alanı ya da kullanım alanları ile bu kullanım alanlarına ilişkin kısıtlamalar tespit edilmelidir. Bir yerin yeni kullanım alanları o yerin önemli dokusu ve kullanım alanlarında en asgari düzeyde değişiklik yapmalı, bunların anlamına saygı göstermeli ve uygun olduğu takdirde söz konusu yerin kültürel önemine katkıda bulunacak uygulamaların devamlılığı sağlanmalıdır. Madde 21. Uyarlama Uyarlama. Madde 6 ve 7' de tanımlanan bir yerin kullanımı için gerekli olan ölçüde uygulanmalıdır. 21.1 Uyarlama, ancak söz konusu yerin kültürel değerinde çok az derecede etkili olacağı durumlarda kabul edilebilir. 21.2 Uyarlama tarihsel dokuyu diğer alternatifleri de düşünerek en az şekilde değiştirmelidir.
1999	ICOMOS	Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü	5. Yeni işleve uyarlama - Geleneksel yapıların yeni işlevlere uyarlanması ve yeniden kullanımlarında, yapılar kabul edilebilir bir yaşam standardına yükseltilirken, bütünlüğü, karakteri ve biçimi saygı görmelidir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa, müdahaleler toplumun kabul edeceği bir etik kurallar çerçevesinde yapılabilir.

2003	ICOMOS	Mimari Mirasın Analizi, Korunması Ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler	1.4. Bir Kullanım veya işlev değişikliği önerildiğinde, bütün koruma kuralları ve güvenlik koşulları dikkate alınmalıdır.
2011	ICOMOS	Tarihi Kentler, Kasabalar ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimi için Valletta İlkeleri	4- Öneriler ve Stratejiler b- Yeni işlevler - Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kasaba veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. (Washington Tüzüğü) … Bu tür yeni işlevler, ayrıca eşsiz ve yeri doldurulamaz bir ekosistem olan tarihi kent kavramı çerçevesinde, sürdürülebilir kalkınma ihtiyacına cevap vermelidir.
2012	ICOMOS	Paris Deklarasyonu Gelişmenin İtici Gücü; Kültürel Miras	Zorlukları aşmak. Sürdürülebilir gelişme çerçevesi içinde bir kültürel mirası işlevlendirmeye çalışmak, yaşam kalitesinin gelişmesinin, yaratıcılığın ve ekonomik çekiciliğin önemli bir bileşeni olduğunu gösterecek ve bu sayede kültürel mirasın, toplumsal bütünleşmenin ve karşılıklı anlayışın önemli bir çarpanı olduğunu anlatacaktır. I- Kültürel Miras ve Ülkesel Gelişim: Küçük Yerleşmeleri ve Yerel Ekonomileri Yeniden Canlandırmak - Sosyo-ekonomik açıdan yeniden canlanmayı desteklemek amacıyla nitelikli koruma uygulamalarını, kasabalar ve kırsal yerleşimlerdeki somut mirasın yeniden kullanımını teşvik etmek; yapıların düzensiz dağılımını kontrol etmek için yerleşim merkezlerini yoğunlaştırmak. II- Yapı Sanatına Dönüş: Korumak - Nitelikli kentsel ya da kırsal, anıtsal ya da vernaküler yapı mirasını kendi fiziki ve sosyo- kültürel ortamında, malzeme zenginliği, özgün konstrüksiyonu ve mimari işlevsel düzeni ile korumak. - Yeni kullanım ve işlevi mirasa adapte etmek, (tersi değil), ve kullanıcılarının modern konfor konusundaki taleplerini karşılayabilmek.

2.2.2. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesini Gerektiren Nedenler

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesini gerektiren nedenler, yapının günümüzde sahip olduğu değerlerle doğrudan ilişkilidir ve farklı tipolojilerle ele alınabilir. Çünkü yapıya inşa edildiği dönemde atfedilen değer günümüz toplumunda ve bugün bulunduğu çevre ortamında farklılaşmış olabilmektedir (Worthing and Bond, 2008).

Korumaya değer, özgün işlevlerini kaybeden yapıların yeniden işlevlendirilmesinin nedenleri araştırmacılar tarafından Tablo 2.5'deki gibi sınıflandırılmaktadır:

Tablo 2.3. Araştırmacılara göre yapıların yeniden işlevlendirilmesinin nedenleri

Altınoluk (1998)	*Tarihsel ve Kültürel Nedenler *Ekonomik Nedenler *Çevre Faktörleri
Periera, Post and Erkelens (2004)	*Sosyal Nedenler *Ekonomik Nedenler *Fonksiyonel Nedenler *Fiziksel Nedenler *Çevresel Nedenler *Yasal Nedenler
Brooker (2006)	*Politik ve İdeolojik Nedenler *Hoşa Gitmeyen İşleve Sahip Olması *Temsil Edilen Siyasi ve Kurumsal Bağlantılar
Yaldız (2003), Uğursal (2011), Kocabıyık (2014)	*Sosyo-kültürel Değişimler *Ekonomik Nedenler *Çevre Faktörü
Selçuk (2006)	*Binaların Orijinal İşlevini Kaybetmesi *Binaların İşlevsel Olarak Eskimesi *Kentsel Çevre ve İmar Mevzuatı Değişikliklerinin Etkisi *Ekonomik Sebepler *Diğer Sebepler
Engin (2009)	*Yapısal Nedenler *Toplumsal ve Kültürel Nedenler *Ekonomik Nedenler *Politik Nedenler
Özkafa (2015)	*Fonksiyonel Nedenler *Fiziki Nedenler *Ekonomik Nedenler *Tarihi ve Kültürel Nedenler
Topdağı Yazıcı (2018)	*Fonksiyonel Nedenler *Fiziki Nedenler *Tarihi, Kültürel ve Sosyal Nedenler *Ekonomik Nedenler *Çevre Faktörü ve İmar Mevzuatındaki Değişimler

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesini gerektiren nedenler yapılan araştırmalar doğrultusunda yeniden ele alınacak olursa aşağıdaki gibi sınıflandırabilir:

1. Fonksiyonel ve Fiziksel Nedenler: Günümüz yaşam tarzındaki ekonomik ve sosyal gelişmelerle birlikte saraylar, medreseler, hanlar ve kervansaraylar gibi birçok yapının özgün işlevini devam ettirmesi beklenmemektedir. Ayıca teknolojik gelişmeler ile üretim anlayışı ve mekânsal ihtiyaçlar da değişmiştir. Birçok fabrika ve depolar işlevini kaybedip yapı stoku haline gelmişlerdir. Tarihten izler taşıyan bu yapılar, insanların terk etmesiyle bakımsız hale gelmişlerdir. Bu durumda bu yapı gruplarına özgün mimarisinin izlerini kaybettirmeden sonraki nesillere aktarmanın en etkili yöntemlerinden biri uygun ve saygılı yeni bir işlev verip gerekli düzenlemeler yapmaktır (Topdağı Yazıcı, 2018).

2. Sosyo-Kültürel Nedenler: Mimari yapılar, kent dokusunu oluşturarak kent belleğinde yer almaktadır. İnsan ihtiyaçlarının değişmesi, konfor anlayışının farklılaşması, aile yapılarının değişmesi, dünya görüşü ve toplumsal tutumların değişmesi, inanç değerlerinin ve yaşantısının değişmesi mimari yapıları da etkilemekte ve yeni bir düzenleme ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Yapıldığı dönemin ihtiyaçlarına göre tasarlanan yapılar günümüz ihtiyacına cevap vermeyebilmektedir. Bu tarihi yapıları bir kültür öğesi olarak ele alınıp yeniden işlev verilerek gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlanmalıdır (Altınoluk, 1998; Uğursal, 2011).

3. Ekonomik Nedenler: Yapıların özgün işlevini kaybetmesi, arsaların fiyatlının yükselmesi, yeni yapı üretmek için kullanılan malzemelerin maliyetinin yüksek olması, kaynakların kamu kurumlarınca karşılanamaması ile birlikte kullanılmayan mevcut yapılara gerekli restorasyon çalışmaları ile yeni işlev vermek ekonomik açıdan uygun bir yaklaşım haline gelmektedir (Yaldız, 2003).

4. Çevresel Nedenler: Tarihi mimari yapılar çevreleriyle bir bütün oluşturmaktadır. Bulundukları çevredeki ihtiyaçlarının ve ulaşım kararlarının değişmesi yapıların fonksiyonlarını da etkilemektedir. Bu yapıların çevresel etkilerle yıpranmalarını önlemek ve çevre ile bir bütün oluşturmasını sağlamak için ihtiyaçlar doğrultusunda

yeniden işlev verilerek kent ve toplum belleğindeki yerini korunmalıdır (Kocabıyık, 2014; Periera, Post and Erkelens, 2004).

5. Yasal Değişimler: Geçmişten günümüze hala devam etmekte olan hatalı yasal kararlar, bu kararların yanlış uygulanması ve denetim yetersizliği sonucunda birçok yapı işlevselliğini kaybetmekte ve yıpranmaktadır. Süregelen bu hatalı ve yetersiz mevzuatlar ile tarihi değeri olan birçok yapı, yeni yapı grupları arasında kalarak özgün işlevlerini devam ettirememektedir. Bu yapılar yeniden işlevlendirilerek kent hayatına kazandırılmadır (Brooker, 2006; Selçuk, 2006).

2.2.3. Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesinin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin, birçok nedeni olduğu gibi aynı zamanda birçok açıdan olumlu ve olumsuz söz konusudur. Tarihi yapılar kültürel simgelerdir ve bu yapıların korunmasının bir yöntemi olan yeniden işlevlendirme; toplumun refahı, yer duygusu ve dolayısıyla sosyal sürdürülebilirlik üzerindeki etkilidir. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin ekonomi, kaynakların verimli kullanılıp tasarruf yapılması, insan gücünün verdiği emeği koruma, tarihi yapıların kendilerini finans edebilmesi, mimari kimlik, tarihi belge ve kültürel bellek olarak korunması gibi olumlu yönleri vardır (Selçuk, 2006).

Cooper (2001), yeniden işlevlendirme sonuçlarının; malzeme ve kaynak verimliliğinde çevresel sürdürülebilirlik açısından, maliyet azaltmalarında ekonomik sürdürülebilirlik açıdan ve elde tutmada sosyal sürdürülebilirlik açısından iyileştirmeler içerdiğini ileri sürmektedir. Spector (2003), yeniden işlevlendirmenin, işlevsel kullanım ömrü biten yapılardan değerli yapı kaynakları yaratmak, inşaat maliyetlerini önemli ölçüde azaltmak, mevcut mahalleleri canlandırmak ve yayılmayı kontrol etmeye yardımcı olmak için mükemmel bir yol olduğu fikrini desteklemektedir. Fitch (1982), tarihi yapıların değeri ve işçiliğini göz önüne alarak mevcut tarihi yapıları kullanmanın birçok faydaları olduğunu, günümüzde böyle detaylı işçilik ve malzemelerle yapıların inşa edilmediğini savunmaktadır.

Furtun (1995)'a göre, hâlihazırda inşa edilmiş binaların yeniden işlev vererek kullanılması yeniden inşa edilecek ya da yıkılacak yapıdan enerji tasarrufu sağlamaktadır. Ayrıca binaların geri dönüşümünün faydalarında biri eski yapılarda daha fazla emek yoğun olmasıdır. Yeni yapılarda yaratılamayan ve yapıların yeni kullanıcılara finansal yollarla elde edilemeyecek bir

hissiyat vermesidir. Binaların yeni kullanımlar için yeniden işlenmesinde çok önemli bir diğer husus da sosyal bir yapıdır. Eski yapılar yeni kullanımlara uyarlandığında, gelecek nesiller onları gözlemleme ve geçmişlerinin farkında olma şansına sahip olacaklar.

Araştırmacılar tarihi yapıların geri dönüşüm maliyetinin yeni yapılar inşa etme maliyetinden daha fazla olduğunu, bazıları ise bunun tersini ifade etmektedir. Furtun (1995)'a göre son yirmi yıl içinde, eski binaların geri dönüşümünde hem kamu hem de hükümet ve eski bina sahiplerinin görüşleri değişti. Bu yirmi yıl önce geri dönüşümün yeni inşa etmekten daha maliyetli olduğu düşünülüyordu, ancak bugün aşağıda belirtildiği gibi, dünya eski binaları yeni binalara dönüştürmekten daha yeni kullanımlara dönüştürmenin maliyet faydalarının farkında olmaya başladı. Uyarlanabilir kullanım her zaman yeni inşaattan daha ucuz olmasa da, uyarlanabilir kullanım maliyeti yeni inşaat maliyetleri aralığındadır. Konak (2019)'a göre de tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi günümüzde ekonomik olarak olumlu özellik olarak karşımıza çıkmadır. Aynı zaman da yapıyı yıkıp yeniden inşa etmektense mevcut yapıyı koruyarak yeniden işlevlendirmek daha kısa süreceği için zamandan da tasarruf edilmiş olmaktadır.

Bullen and Love (2011)'a göre sürdürülebilirlik açısından birçok olumlu sonuç sunmasına rağmen, tarihi yapıların uyarlanabilir şekilde yeniden kullanımı birçok sorun da yaratmaktadır. Bunların en önemlisi, tarihi yapılarda çalışmanın getireceği teknik zorluklardır. Miras binalarında kullanılan malzemelerin ve bileşenlerin birçoğu artık mevcut değildir ve özel siparişe göre üretilmesi gerekebilmektedir. Malzemeler elde edilmiş olsa bile, uygun vasıflı ustaların yerel ve hatta ulusal düzeyde bulunabileceğine dair bir garanti yoktur. Bu sorunlar, uyarlanabilir bir yeniden kullanım projesi yürütmenin ekonomik uygulanabilirliğini etkileyecektir ve bir yatırım olarak geliştiriciler için tamamen pratik olmayabilir. Birçok durumda, bir miras yapısının yeniden işlevlendirme projesinde yetkililerce teşvik uygulamaları gerekmektedir. Bu uygulamaları cazip hale getirmek için, bina kodunu ve planlama gereksinimlerini azaltan ve vergi imtiyazları şeklinde önemli finansal teşvikler sunan mevzuatın uygulanmasına dayanmaktadır.

Stas (2007)'a göre tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi bazen zor olabilmektedir. On dokuzuncu ve yirminci yüzyılın başlarında inşa edilen yapıların, mekanik ve elektrik sistemleri günümüzdeki gereksinimlere göre donatılmamıştır, bu da yapıları bugünün standartlarına

getirmeyi maliyetli hale gelebilmektedir. Ayrıca uyarlanabilir bir yeniden kullanım düşünüldüğünde, özellikle kullanımın değiştirilmesi önerildiğinde, genellikle resmi bir plan değişikliği ya da yeniden imar yapılması gerekmektedir. Ek masraflar ve uzun idari süreç, projenin karlılığı üzerinde önemli olumsuz etkiye sahip olabilmektedir.

Yapılan araştırmalar doğrultusunda tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin olumlu ve olumsuz yönlerini Tablo 2.6'deki gibi sınıflandırılmıştır.

Tablo 2.4. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin olumlu ve olumsuz yönleri

Olumlu Yönler	**Olumsuz Yönler**
Tarihi belge niteliği taşır.	Teknik zorlukları vardır.
Malzeme ve kaynak verimliliği sağlar.	Kullanılan malzemeler artık mevcut değildir.
Sürdürülebilirlik sağlar.	Uygun vasıflı usta bulmak çok zordur.
Daha ekonomik olabilir.	Daha ekonomik olmayabilir.
Kent ve kültürel bellekte varlığını devam ettirir.	Eski teknikler ve malzemeler kullanıldığı için yalıtım sorunları olabilir.
İnsan gücünün emeğini ve enerjisini korur.	-
Mimari miras olarak korunur.	-
Kendi kendini finanse eder.	-
Toplumların aidiyet hissini arttırır.	-
Zamandan tasarruf sağlar.	-

2.2.4. Tarihi Yapıları Yeniden İşlevlendirilmesinde Uygun İşlev Seçimini Etkileyen Faktörler

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin; nedenleri, olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Olumlu yönleri daha fazla olan yeniden işlevlendirme projesi yapmak için mevcut yapıya uygun işlevi seçmek gerekmektedir. Buradaki en önemli husus yeni işlevin değil yapının yaşatılmasıdır. Bu yüzden yeni işlev ve mevcut yapı yapının örtüşmesini sağlanmalıdır (Cantacuzino, 1989).

Uygun işlev seçimini etkileyen faktörler tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesini gerektiren nedenler ile ilişki içerisindedir. Çünkü nedenler analiz edildiği zaman mevcut yapının işlevine devam edememesinin sebepleri ortaya çıkmaktadır ve bunlar uygun işlev seçiminde girdi olarak

yer almaktadır (Şekil 2.2). Bu doğrultuda tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesini gerektiren nedenler ve uygun işlev seçimini etkileyen faktörler aynı alt başlıklar altında ele alınacaktır.

1. Fonksiyonel ve Fiziksel Etkenler: Mevcut yapı birçok yönden incelenip birçok ölçüt ile değerlendirilerek uygun işlev seçilmelidir. Bu işlev seçilirken ilk olarak yeni işleve ve mevcut yapının fiziksel karakterine odaklanmak gerekmektedir (Kincaid, 2003). Yapının fiziksel ve fonksiyonel karakteri, mimari değerlerini de kapsamaktadır. Yapının; plan şeması ve cephe kurgusunu, hacimsel durumunu, yapım malzemeleri ve strüktürel elemanlarının durumlarını analiz etmek yeni işlev seçiminde önemli bir rol oynayarak yapıya müdahale biçimini, onarım düzeyini ve yeni işlev seçimini etkilemektedir. Amaç, tarihi yapının özgün özelliklerini ve kimliğini kaybetmeden mekânsal ve hacimsel özelliklerinden faydalanarak yeniden işlevlendirmek olmalıdır. (Engin, 2009).

2. Sosyo-Kültürel Etkenler: Yeniden işlevlendirme çalışmalarında en önemli amaçlardan biri de o yerin kültürel ve sosyal değerlerinin minimum ölçüde etkilenmesini sağlamaktır (Pereira Roders, 2007). Tarihi yapıların bulundukları bölgelerdeki insanların maddi durumları, aile yapıları, sosyal hayatları, kültür düzeyleri analiz edilmelidir. Tasarımcılar, tarihi iyi okumalı ve toplumların sosyo-kültürel dengesini bozmayacak şekilde uygun işlev önermelidir (Yırcalı, 2019)

3. Ekonomik Etkenler: Birçok tarihi yapı ekonomi kaygısı ve turizm nedeniyle yanlış uygulamalar ile yeniden işlevlendirilmiştir. Yeni işlev seçilirken sadece gelir elde etme fikri ile çalışmalar yapılmıştır (Madran ve Özgönül, 2005). Bu konuda öncelikle mevcut yapının kullanıcılarının tutumu, yatırımcılar, hükümetin politikaları, finansman kaynak göz önüne alınarak planlanan bir çalışma yapmak amaçlanmalıdır (Yaldız, 2013). Çağdaş ihtiyaçlar, teknoloji, malzeme ve koruma anlayışı ile ekonomik kaygıları minimum olan bir yeniden işlevledirme uygulaması yapılmalıdır (Periera, Post and Erkelens, 2004).

4. Çevresel Etkenler: Tarihi yapılar; bulundukları konumda belirli bir yere ve öneme sahiplerdir. Sadece yakın komşularıyla değil, aynı zamanda kent ile de bir ilişki içerisindedir. Bulunduğu konum itibariyle karakter ve ölçek olarak önem arz

etmektedirler (Stone, 2005). Kentlerin sürdürülebilirliğini sağlayan ana etken mevcut tarihi yapıların adaptasyonunu sağlamaktır (Pinto, 2008). Tarihi yapılara yeniden işlev verilirken; bulunduğu konumun fiziki, coğrafi özellikleri, yapı stoğu ve demografik yoğunluğu, çevrenin kültürel, sosyal, ekonomik durumu ve ihtiyaçları yeni işlev seçiminde etken olarak ele alınmalıdır (Kona, 2015).

5. Yasal Etkenler: Koruma alanında yetkilendirilmiş kurumlar ve hükümetlerin tarihi yapılara yaklaşımı ile kabule edilen yasa ve yönetmelikler yeniden işlevlendirme uygulamalarında yeni işlev seçiminde etmen olarak yer almaktadır. Ayrıca benimsenen uluslararası tüzük ve bildirgelerde müdahale sınırını ve yeni işlev seçimini etkilemektedir. Bütün yasal etkenlerin ana amacı tarihi yapıların özgün özelliklerini en iyi şekilde korumayarak, en az müdahale ile yeniden işlevlendirmenin gerçekleştirilmesini sağlamaktır (Uğursal, 2011).

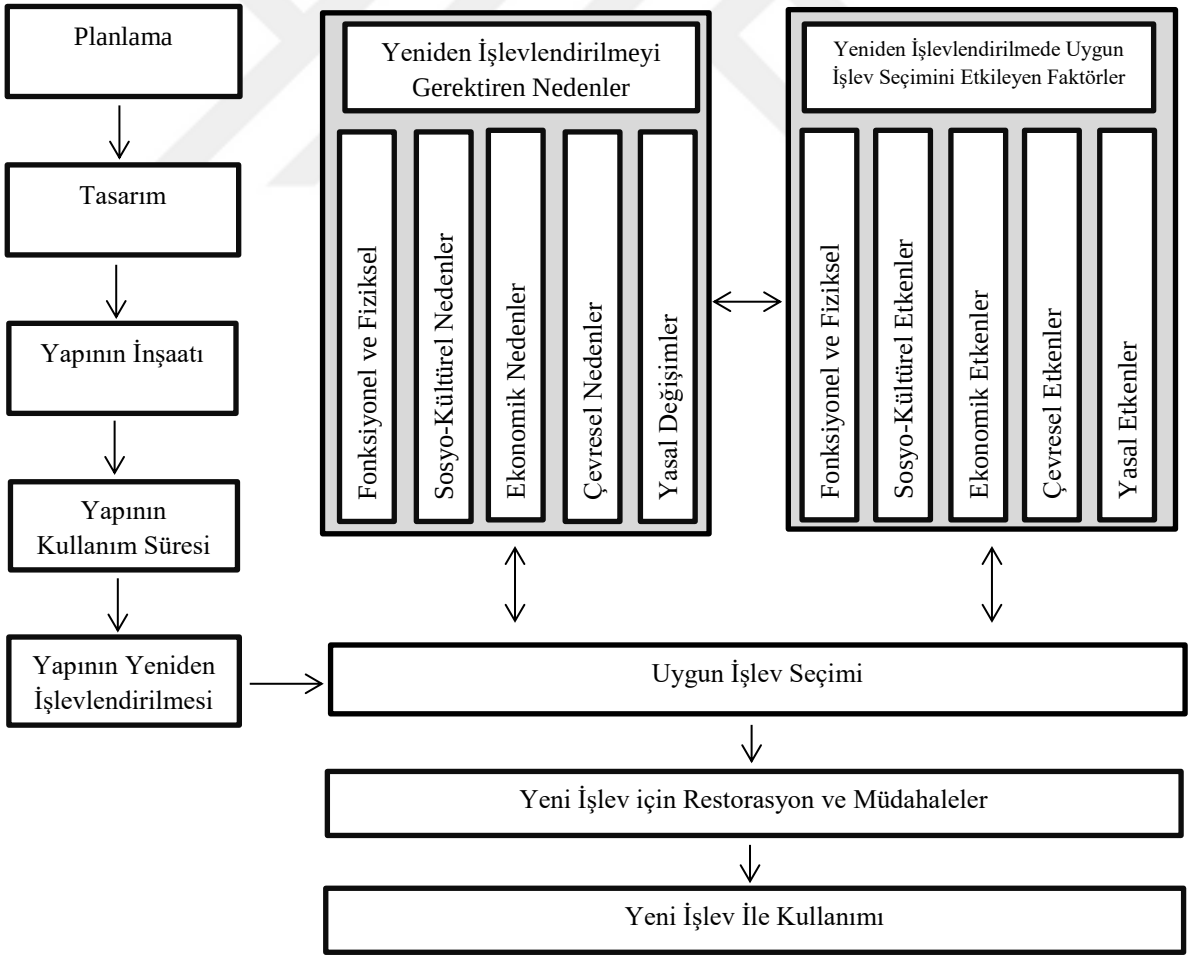

Şekil 2.2. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesindeki akış şeması (Yaldız (2013)'den uyarlama)

2.3. Tarihi Askeri Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi

İnsanoğlu var olduğundan beri kendini koruma içgüdüsüyle yaşamıştır. Bunun neticesinde de birçok savunma biçimi ortaya çıkmış ve mimari uygulamalar da bunlara paralel olarak şekillenmiştir. Askeri yapılar, savaş dönemlerinde askeri personelin ihtiyaçlarını karşılamak veya savunma yapma amaçlı inşa edilen geçici veya kalıcı yapılardır (Sackett, 2007). Bu yapılar ile ilgili bilgi verilmeden önce bilinmesi gereken önemli askeri yapı terimleri Tablo 2.5' de yer almaktadır.

Tablo 2.5. Askeri yapı terimleri

Bonet	Cephane muhafazası veya kamuflaj için kullanılan iç duvarları geniş, üstü toprakla örtülen savunma yapısı (URL 2).
Cephanelik	Cephane, her türlü mermi saklanan yer (Doğan, 1994).
Hendek	Geçmeye engel olacak şekilde uzunlamasına kazılmış derin çukur (Hasol, 2019).
Hisar	Taştan yapılmış, kuleli veya taştan yapılmış küçük kale (Hasol, 2019).
İstihkâm	Düşmanın hücumunu durdurmak maksadıyla yapılan yer (Doğan, 1994).
Kale	Eski zamanlarda içine halkın ve askerin kapanıp düşmana direnmeleri için kurulan yüksek ve kalın duvarlı, kuleli, burçlu ve mazgallı geniş yapı; surların tümü (Hasol, 2019).
Kışla	Askerlerin topluca oturduğu bina, askeri birliklere ait bina (Doğan, 1994).
Koğuş	Hastane, kışla gibi umumi binalarda çok sayıda kişinin oturmasına veya yatmasına mahsus büyük oda (Doğan, 1994).
Metris	Askerin çarpışma sırasında korunması için yapılan siper veya istihkâm (Doğan, 1994).
Sur	Eski kentleri kuşatan kuleli veya mazgallı savunma yapıları (Hasol, 2019).
Tabya	Tahkimatlı askeri tesis, küçük istihkâm, tahkim edilmiş top yeri (Doğan, 1994).
Tahkimat	Bir yeri savunmak ve hücumunu kolaylaştırmak maksadıyla yapılan düzenleme ve tesisler (Doğan, 1994).

17.yüzyıl'dan önce, korunaklı yerleşim yerleri oluşturmak için surlarla çevrili kale-kent kurgusu ile mekânlar oluşturmuştur. Kaleler, insanların ilk savunma ve saldırı amacıyla inşa ettiği yapılardır (Pirenne, 2014). İnşası esnasında; az sayıda asker ile savunma yapabilmesi, gizli geçitlerinin olması, kuşatmalara uzun süre dayanabilecek sağlamlıkta olmasına ve bölgeye hâkim olan bir konumu olmasına dikkat edilmiştir. İç kale, dış kale, şehristan ve rabat gibi bölümlerden oluşmaktadır. (Acıoğlu, 2013). Kaleler ve surlar bir dönem savunma yapısı olarak kullanılmasına karşın zamanla teknolojinin ve sanayinin gelişmesi ile askeri alanlarda da

gelişmeler yaşanmış ve ateşli silahlar geliştirilmiştir. Barut top ile kullanılmaya başlamış ver surlar yıkılabilir hale gelip anlamını yitirmeye başlamıştır. Yani teknolojinin gelişmesi, askeri silahları etkileyince ihtiyaçlar değişmiş ve askeri mimariye de yansımıştır. Bunun sonucunda yeni savunma kurgusuna ihtiyaç duyulmuştur. Savunma sistemlerinde kullanılan surlar yerine, arazinin olumlu yönleri kullanılarak hendek ve eğimli yüzeyler oluşturularak kale surlarına gelmeden saldırının önlenmesini sağlayarak savunma sağlanmak istenmiştir (Şekil 2.3). Bunu sağlamak için 19.yüzyıla gelindiğinde tabyalar inşa edilmeye başlanmıştır (Şekil 2.4). Böylece savunmada yeni bir aşama kat edilmiştir (Keegan, 2007).

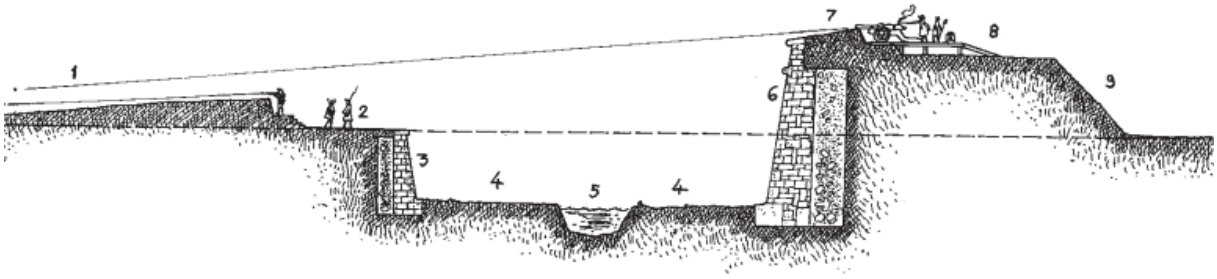

Şekil 2.3. Koruma amaçlı yapılan kademelenme: 1 (eğimli yüzey), 2 (çevrili yol), 3 (dik yamaç), 4 (hendek), 5 (su ile geçilmez hale gelen hendek), 6 (uçurum), 7 (parapet), 8 (sur), 9 (iç eğim) (Lepage, 2009).

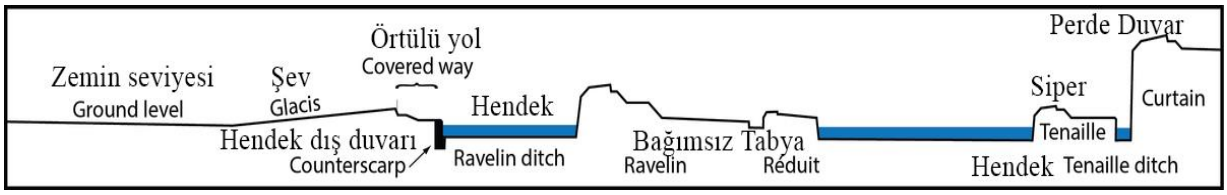

Şekil 2.4. Tabya ile desteklenmiş yeni savunma sistemi (URL 3).

Tabyalar; Arapça "Ta'biye" kelimesinden gelmektedir (Devellioğlu, 2005). Askeri teçhizatların depoladığı yer, bölge anlamına gelmektedir (Kanar, 2009). Kale yapılarından farklı özellikler göstermektedirler. Kalelerde askerler dışında sivil halk da kalabiliyorken, tabyalarda yalnızca askeri konaklamalar için barınaklar ve istihkâmlar mevcuttur (Ülkü, 2006). Tabya mimarisi, askeri yapıların çoğunda olduğu gibi savunma esaslı olduğundan estetik kaygısı biraz geri planda kalmıştır (Nepravishta, 2014). Tabya grupları birbirini tekrar eden yapı gruplarından oluşmaktadır. Genel olarak şehir merkezinin eteklerinde, dağ ve tepelerin üzerinde inşa edilen tabyaların dairevi, hilal, yay, u, toprak gibi çeşitleri bulunmaktadır. Zirveye kurulan tabyalar genellikle dairevi, daha aşağıya ise kurulanlar iç bükey ve yan kanatları kısa formlarda inşa edilmişlerdir (Geçten, 2015) Tabyaların işlev şemaları Tablo 2.8' deki gibidir.

Tablo 2.6. Tabyaların işlev şeması (Yeler, 2005)

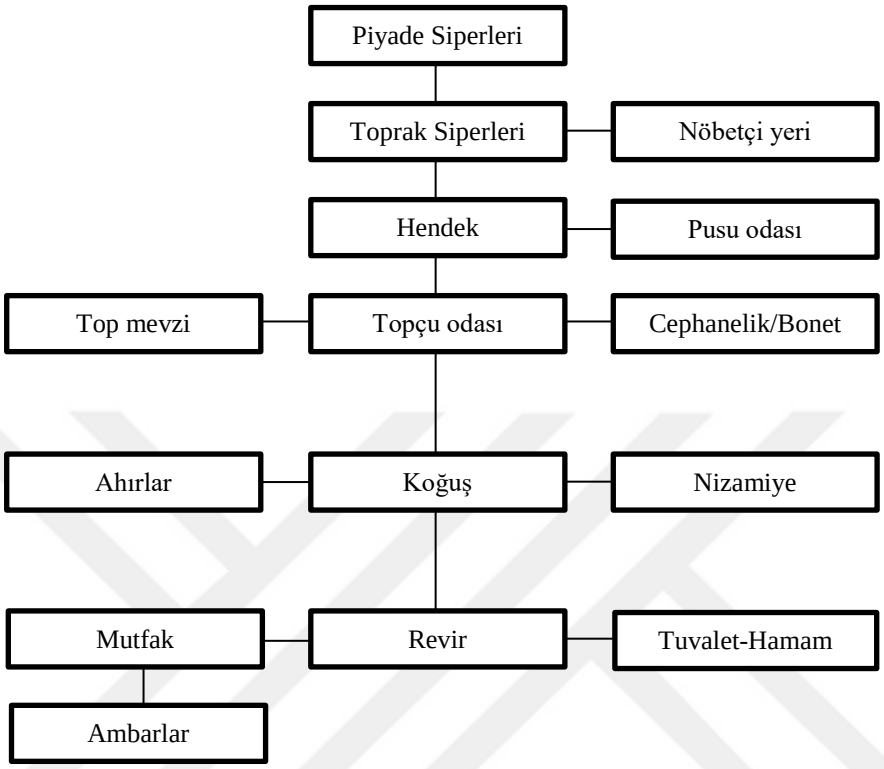

19. yüzyılın ikinci yarısına kadar tabyalar kullanılmıştır. Daha sonra silahların ve topların gelişmesi bu yapılar yetersiz kalınca toprak altına gizlenen bonetleri olan, ayrıca ihtiyaç durumunda askerlerin barınak olarak kullanabildiği karargâhın da bulunduğu kışlalara sahip olan tabyalar inşa edilmeye başlanmıştır (Acıoğlu, 2016).

Bonet; Fransızca "bonette" kelimesinden gelmekte olup, köşeli savunma yapısı anlamına gelen, tabyaları oluşturan toprağın altına inşa edilen odalara denmektedir (Hatzfeld, 1890). Düşmanın saldırı yönü dikkate alınarak kışla binalarının çevresine konumlandırılarak depo, cephanelik ve mühimmat olarak kullanılan, genellikle oda ve giriş koridorundan oluşturulan birimlerdir. Bonetler, tabya yapılarının mimari olarak gelişiminde de önemli bir sahiplerdir. Kışla ve karargâh gibi büyük alan kaplamakta olan birimleri sahip tabyalar düşmanların hedefi olmakta ve kolay olarak yerleri tespit edilebilmektedir. Gelişen teknoloji ile ağır silahların yıkım etkileri de arttığı için savunmada ve korunmada güçlük çekilmiştir. Bu nedenle büyük yapılardan vazgeçilerek savunma alanı içerisine tabyaların yerini alabilecek ve alana yayılan bonetler tercih edilmeye başlanmıştır. Bu yapılar genellikle beton ve kesme taştan yapılmıştır. Özellikle

II. Dünya savaşı sırasında kullanılmış olup, 21. Yüzyıl teknolojisinde önemini yitirerek kullanım dışı bırakılmışlardır (Ülkü, 2006, 2007).

Tarih boyunca savunma yapmak için birçok askeri yapı ve sistem kullanılmıştır. Ancak 21. yüzyıl gelindiğinde gelişen teknoloji ve birçok etken ile askeri yapılar, özgün işlevleri olan savunma özelliğini kaybetmiştir. İşlevsel ömrü biten bu yapıların çoğunun, fiziksel ömrü bitmemiştir. Tipolojileri açısından öneme ve tarihin önemli bir dönemine tanık olmuş tarihsel değere sahip bu yapıları; gelecek nesillere aktarılarak sosyal yönden sürdürülebilirlik sağlamak ve kent belliğinde varlığını korumak için yeniden işlevlendirme uygulamaları yapılmalıdır (Topdağı Yazıcı, 2018).

Gatti and Cacciaguerra (2014)'e göre anonim askeri mühendis ve mimarlar tarafından tasarlanan ve günümüzde kullanılmayan tarihi askeri yapılar, mimari niteliklerinin değerlendirilmesini hak etmektedir. Bu yapıların tüm yönlerini değerlendirmek ve yeniden işlevlendirme için potansiyellerini belirlemek için çok çalışma yapmak gerekmektedir. Yıkmak yerine, koruyup yeniden işlevlendirme yaparak kurtarmak 21. yüzyılda artık yapılması gereken değerli bir çalışmadır.

Nepravishta (2014)'e göre askeri yapıların bazıları insanlar üzerinde korku uyandırmaktadır. Bu yapıların yenilenmesi ve yeniden kullanımı bu korkuların önüne geçilmesine yardımcı olacak ve hatta ulusal ve uluslararası turistlerin ilgisini çekecektir. Askeri alanlar tarihi olarak korunmalı, askeri kültür de sürdürülebilir olarak devam ettirilmeye çalışılmalıdır. Bu doğrultuda bir canlandırma, adaptasyon ve rehabilitasyon ile yeniden işlevlendirme projeleri gerçekleştirilmelidir.

Klupsz (2008), askeri yapıların somut değerlerinin dışında somut olmayan miras olarak da korunmasını gerektiğini ifade etmiştir. Askeri mirasın toplumlara; tarihi bilinç ve kimlik verdiğini, ayrıcı süreklilik duygusu vererek kültürel çeşitliliğe saygı duyulması gerektiği konusunda farkındalık yarattığını savunmuştur.

Grcheva (2019), süreci doğru uygulanmış tarihi askeri yapıların yeniden işlevlendirilme projelerinin mikro (birim) ve makro (kentsel) ölçekte kültürel, sosyal, ekonomik, çevresel,

fonksiyonel, teknolojik ve estetik yönden olumlu sonuçlarının olduğunu savunmaktadır. Bu süreci ise şöyle belirtmektedir:

• Paydaşlar (bina sahipleri, yetkililer, planlamacılar, kurumlar, şirketler, topluluklar, vb.);
• Stratejiler (müdahale, yerleştirme ve yerleştirme);
• Yaklaşımlar (içeriksel, kontrast, serbest tasarım, bina içinde, üzerinde, etrafında ve yanında);
• Fizibilite çalışmaları, düzenleme ve mevzuat (koruma derecesi);
• Yerel toplulukların katılımı (yerel ihtiyaçlar, görüşler);
• Tanımlama (yer, bina, malzeme, yer duygusu, değerler vb.);
• Aktörlerin tanımı (uzmanlar, bina sahipleri, kuruluşlar, paydaşlar);
• Koruma aktörlerinin (çalışma ekibi) kararı;
• Mevcut yapının analizi;
• Uyarlanabilir yeniden kullanım potansiyellerinin tanımı (kavramlar, tipoloji, yöntemler);
• Finansal değişikliklerin tanımı (fonlar, bağışlar);
• Nihai kararlar (yürütme aşamaları);
• Yapının gelecekteki kullanımı ve bakımı için bir yönetim planı (uluslararası veya yerel kuruluşlar, sahipler, vb.).

2.3.1. Dünya'dan Örnekler

Dünya'da genel olarak savunma yapıları II. Dünya savaşının sonuna kadar özgün işlevleri ile kullanılmıştır. 1960'lı yılların sonuna kadar da genel olarak askeri kurumlar tarafından depo ve kışla işlevleri ile kullanılmıştır. Daha sonra ise bu yapılar çeşitli kurumlara devredilmiş ve restore edilerek müze, restoran ve otel gibi işlevlerle yeniden kullanılmaya başlanmıştır (Topdağı Yazıcı, 2018). Aşağıda farklı ülkelerde yeniden işlev verilerek korunmuş askeri ve savunma yapıları çalışmaya örnek oluşturması bakımından incelenmiştir:

Hollanda Vechten Kalesi: Ulusal Su Hattı Müzesi

Hollanda askeri yapıları; askeri savunmadaki aktif rolünü kaybettiği ve konumları gizliliğini yitirdiğinden, sivil amaçlar için yavaş yavaş yeniden kullanılmıştır. Son 20 yılda, yerel gruplar; başta kale ve sığınaklar olmak üzere birçok askeri mülkiyeti, kamuya açık hale getirmek için başarıyla modernize etmektedir. Hollanda özellikle suyu savunma olarak kullanmış ve kaleleri korumak için hendek inşa etmiştir (URL 4).

1867-1870 yılları arasında inşa edilen Vechten yakınındaki kale, 85 km uzunluğunda ve 3-5 km genişliğinde askeri savunma hattından oluşan 46 kaleden biridir (Şekil 2.5). 1961 yılında resmi olarak ulusal savunmadan çıkarılmıştır (Şekil 2.6). 1995 yılında, 42.000 hektarlık alanın tamamı UNESCO Dünya Mirası listesine kabul edilmiştir. 2006'dan beri askeri kışla ve mühimmat depolama binalarından oluşan kale yavaş yavaş restore edilip Ulusal Su Hattı Müzesi inşa edilmiştir (Şekil 2.7). Projenin, tarihi binaları korumanın ve ekonomiyi güçlendirmek için turizmi çekmenin ve su yönetimi gibi amaçları vardır (URL 5).

Şekil 2.5. Vechten Kalesi (Ulusal Su Hattı Müzesinin eski hali) (URL 6)

Şekil 2.6. Vechten Kalesi (Ulusal Su Hattı Müzesinin eski hali) (URL 7)

(a)

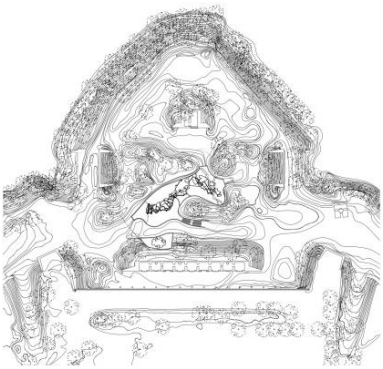

(b)

Şekil 2.7. Ulusal Su Hattı Müzesi (a,b: URL 8)

Yeni Hollanda Su Hattının yeniden canlandırılması altı aşamaya ayrılmaktadır: girişimler (1980–1993), yansıma (1993–1997), başlangıç (1997–2003)), geçiş (2003–2008), ulusal uygulama (2008-2013) ve il uygulaması (2014) (Verschuure-Stuip, 2020).

Yeni kullanım, bir sığınak hikâyesini anlatan ve aynı zamanda kültürel-tarihi değerlerini ve korunmasını ele alan ferahlatıcı bir yaklaşım göstermektedir (Şekil 2.8). Kapalı sığınak, iç kısmını ve ahşap bir yolla su depolayan büyük bir göle nasıl bağlandığını göstermek için ikiye ayrılmıştır (Şekil 2.9) (URL 6). Binanın girişine mevcut sur binalarından girilmektedir. Gölgeli, karanlık bir alandan geçen rota, Hollanda'nın denizden savaştığı bölgeye götürmektedir. İçinde dolaştıran bir rota ile gezdirerek, yapılan peyzaj çalışması ile etkileyici bir manzara sunmaktadır (URL 8).

Şekil 2.8. Ulusal Su Hattı Müzesi (URL 9)

Şekil 2.9. Ulusal Su Hattı Müzesi (URL 5)

Alan geniş bir hendek ile çevrilidir. Çok sayıda nadir ve nesli tükenmekte olan bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 2.10). Binaların restorasyonu ve müze inşaat işlerinin yanı sıra 17ha toprak tabyanın bir kısmı da orijinal haline getirmiştir. Tarihi binaların yanı sıra, Anne Holtrop' un pavyonu da dâhil olmak üzere yeni eklemeler de var. Ulusal Su hattı aynı zamanda kafe, restoran, yürüyüş ve bisiklet sürme alanları içererek turistler için çekici bir mekân haline dönüştürülmüştür (Şekil 2.11-2.12) (URL 5).

(a)

(b)

Şekil 2.10. Ulusal Su Hattı Müzesi (a,b: URL 5)

Şekil 2.11. Ulusal Su Hattı Müzesi iç mekân (URL 10)

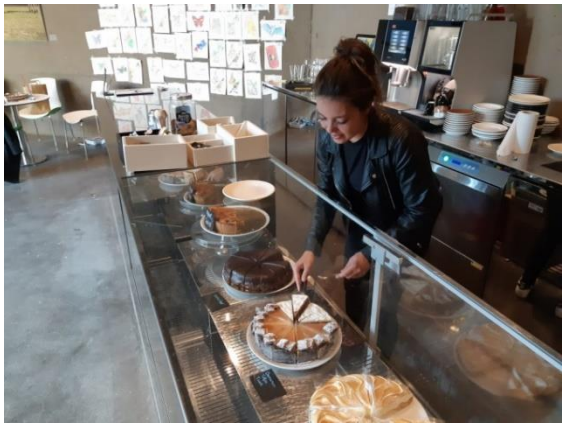
(a)

(b)

Şekil 2.12. Ulusal Su Hattı Müzesi kafe (a,b: URL 11)

İspanya Ramis Kalesi: Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel

Ramis Kalesi 1893 ve 1912 arasında İspanya'nın Girona şehrinde inşa edilmiş bir askeri kaledir. Yapı savunma amaçlı inşa edilmiştir (URL 12). Kalenin tonozlar ve duvarları, kayda değer kalınlıkta taştan yapılmış, çoğunluğu dağın üzerinden geçen tünellerle yarı gömülü ve iletişim halinde olan bir dizi birimden oluşmaktadır. 1963 yılında terk edilmiştir (URL 13).

Yapının yeniden işlevlendirilme projesi 2018 yılında tamamlananmış olup günümüzde Sanat Merkezi (Dor Müzesi) ve Otel olarak kullanılmaktadır (Şekil 2.13). Ayrıca 2 restoran, bir oditoryum ve sanatçı stüdyoları da bulunmaktadır. (URL 13).

Şekil 2.13. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel (URL 13)

Yeniden işlevlendirme uygulamalarında orijinal kalenin mimari mirasına saygılı olmanın yanında, manzara ile bütünleşik bir yapı tasarlanıp yeşil teras ve çatılar yapılmıştır (Şekil 2.14). Müzenin lobisinden, atölyeler, kafe ve oditoryum alanlarına erişim sağlanmaktadır. Ana girişin yanında, 7,5 m yüksekliğinde oval kesitli, doğal toprak kalıplı betonarme tonozla büyük bir oditoryum yer almaktadır (Şekil 2.15). Tüm yeni binalarda belirgin yapı malzemesi olarak açıkta betonarme bulunmaktadır (URL 13). Yapının en üst kısmında, önceden patlayıcıların depolandığı bölüm bulunmaktadır. Burası günümüzde toplantı salonu, havuz, spa ve 15 odası olan bir otel olarak kullanılmaktadır (Şekil 2.16). Yapının alt kısmı ise müzeye ev sahipliği yapmaktadır (Şekil 2.17) (URL 14).

Şekil 2.14. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel (URL 13)

Şekil 2.15. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel'in oditoryumu (URL 13)

(a)

(b)

Şekil 2.16. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel'in otel bölümü (a,b: URL 13)

(a)

(b)

Şekil 2.17. Sant Julià de Ramis Kalesi'nde Uluslararası Sanat Merkezi ve Otel'in müze bölümü (a,b: URL 12)

Fransa Fort Vaux (Vaux Tabyası-Kalesi): Savaş Müzesi

Tabya, 1881-1884 yılları arasında o dönem yaygın olan taş ocakları kullanılarak Fransa'nın Damloup kendinde inşa edilmiştir. Patlayıcı el bombalarının kullanımı ile önemi azalmış ve güçlendirme çalışmaları yapılmıştır. Bir dönem Almanlar kaleyi geçirmesine karşın 1916 yılında tekrar Fransızlar kaleyi almışlardır (URL 15).

Tabya yapısı, yamuk şeklinde olup yaklaşık 200 m uzunluğunda ve 260 m genişliğinde olan bir hendek ile çevrilidir (Şekil 2.18). Üzeri toprakla örtülü olan bu yapının dışardan fark edilmesi zor olduğu için savunma yapısı olarak kullanılmıştır (Şekil 2.19). Başlangıçta sadece kuzey tarafından giriş sağlanan yapıya, zamanla dış duvarlardan çeşitli yerlerden delikler açılarak iç mekâna birden fazla giriş sağlanmaktadır. İç mekân çelik kapılarla korunmuş olup labirent şeklindedir (URL 16).

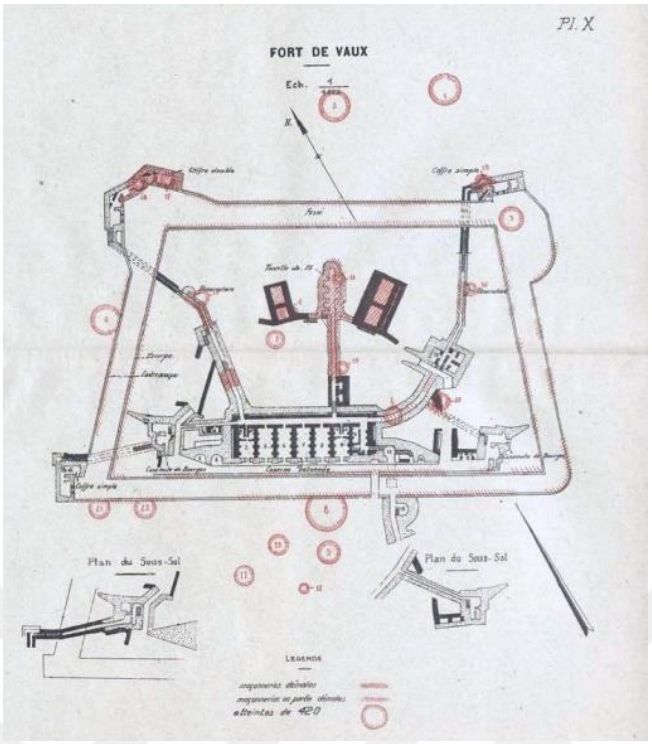

Şekil 2.18. Vaux Tabyası planı (URL 15)

(a)

(b)

Şekil 2.19. Vaux Tabyasının savaş zamanındaki ve günümüzdeki üstten görünüşü (a: URL 15 b: URL 17)

I. Dünya savaşı sırasında hasar alan bu yapıya beton ile güçlendirmeler yapılarak günümüzde savaş müzesi olarak kullanılmaktadır (Şekil 2.20). Yapının iç kısımlarına genel olarak el değmemiş havası verilmiştir (Şekil 2.21). İç mekâna fonksiyonel elektrik aydınlatması yapılmasının yanı sıra tavandaki çatlaklardan içeriye giren ışık da aydınlatma olarak kullanılmaktadır (URL 16).

(a)

(b)

Şekil 2.20. Vaux Tabyasının savaş zamanındaki ve günümüzdeki görünüşü (a: URL 15 b: URL 18)

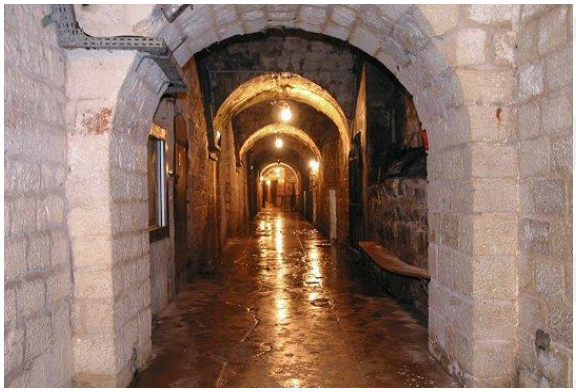
(a)
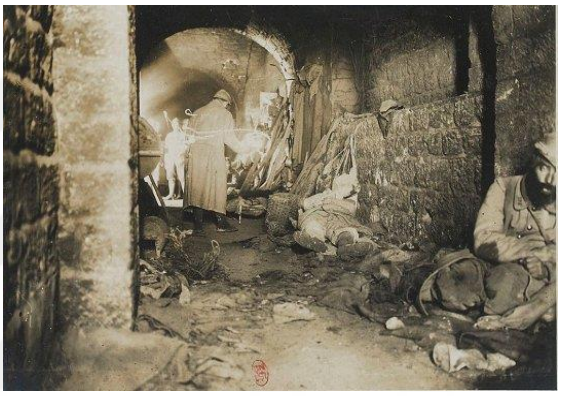
(b)

Şekil 2.21. Vaux Tabyasının savaş zamanındaki ve günümüzdeki iç mekânı (a,b: URL 15)

Müze, kuşatılan askerilerin yaşam koşulları, kahramanlık ve dramatik mücadelesi, kararlığını gösteren bir simge haline gelmiştir. İçerisinde komuta merkezi, revir, depo ve sığınak gibi birimler bulunmaktadır (Şekil 2.22) (URL 19).

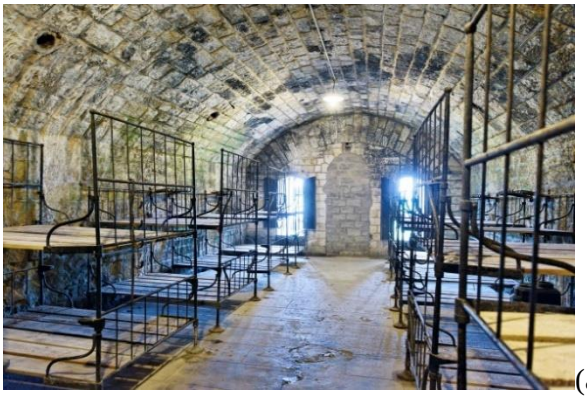
(a)

(b)

Şekil 2.22. Vaux Tabyasının günümüzde müze olarak kullanılan iç mekânı (a: URL 20 b:URL 15)

2.3.2. Türkiye'den Örnekler

Türkiye'de de savunma yapılarının çoğu Dünya'da da olduğu gibi 1960'yıllara kadar askeriyeler tarafından depo ve kışla olarak kullanılmış olup daha sonraki yıllarda, özellikle son 10 yılda, çeşitli kurumlara devredilerek müze, restoran ve otel gibi işlevlerle yeniden kullanıma açılmıştır (Topdağı Yazıcı, 2018).

Çanakkale Kal'a-i Sultâniyye (Çimenlik Kalesi): Askeri Deniz Müzesi

Kale, Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'un fethinden sonra 1462-1463 yılları arasında Çanakkale' de yaptırılmıştır (Şekil 2.23). Yaklaşık 100,00x150,00 m ölçülerinde olup dikdörtgen bir plana sahiptir (Şekil 2.24). Dış sur, ana kule, cephanelik, iki mescit ve tabyadan oluşmaktadır. Moloz taş, kesme taş ve tuğla ile inşa edilmiştir. Kalenin batısındaki duvarın üst kısmı 19. Yüzyılda yıkılmış olup üzerine toprak örtülü kâgir tabyalar inşa edilmiştir. 1839-1861-1876 yıllarında onarımları yapılmış olup batı duvarı dışında, günümüze sağlam bir şekilde ulaşmıştır. Çanakkale Boğaz Komutanlığı denetiminde, askeri deniz müzesi işleviyle kullanılmaktadır (Şekil 2.25) (Acıoğlu, 2013).

Şekil 2.23. Çimenlik Kalesi (URL 21)

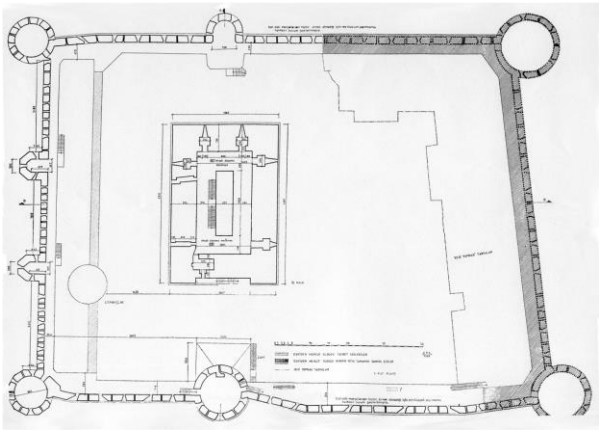

Şekil 2.24. Çimenlik Kalesi planı (Acıoğlu, 2013)

(a)

(b)

Şekil 2.25. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi (a: URL 22 b: URL 23)

Kalenin bahçesinde Fatih Sultan Mehmet ve Abdülaziz tarafından yaptırılmış, Fatih ve Abdülaziz adında 2 cami bulunmaktadır (Şekil 2.26). Ayrıca bahçede Çanakkale Savaşları sırasında ve farklı dönemlerde kullanılan uluslararası toplar sergilenmektedir (Şekil 2.27) (URL 23).

Şekil 2.26. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesinin bahçesindeki camiler (URL 24)

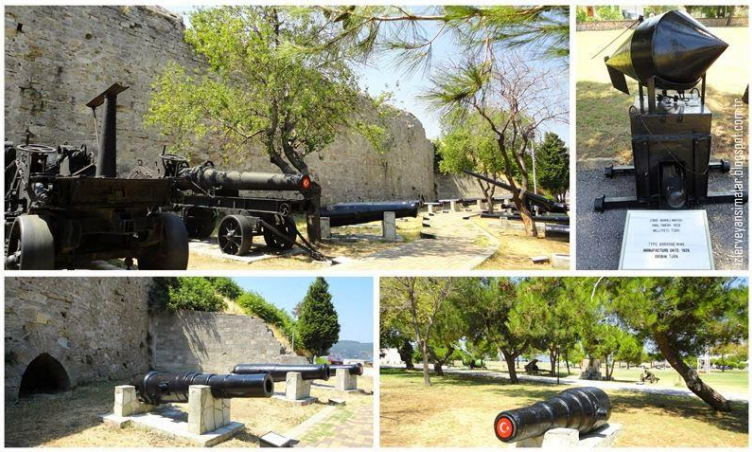

Şekil 2.27. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi'nin bahçesindeki sergiler (URL 24)

İç kalenin birinci katında Çanakkale Savaşları sırasında kullanılan silahlar ve askeri malzemeler sergilenmektedir (Şekil 2.28). Ayrıca panolar, maketler ve sinevizyonlar ile savaş süreci etkili bir biçimde anlatılmaktadır. İkinci katta ise kara savaşları canlandırılmakta ve Türk Deniz Harp Tarihinin gelişimi sergilenmektedir (Şekil 2.29) (URL 23).

Şekil 2.28. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi'ndeki sergi (URL 24)

Şekil 2.29. Çimenlik Kalesi-Askeri Deniz Müzesi'ndeki savaş canlandırmaları (URL 24)

Kars Kanlı Tabya: Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi

Yapıldığı dönemde "Yeni Tabya" adındadır; ancak 1828 yılında, Rusların Kars' bir gece yarısında yaptıkları baskında tabyadaki bütün askerlerin şehit olması üzerine tabyanın adı literatüre "Kanlı Tabya" olara geçmiştir (URL 25). Kanlı Tabya; 1734-1739 yılları arasında padişah I. Mahmut döneminde Kars ilini güneyden gelebilecek İran saldırılarına karşı savunmak için 7000 metrekarelik bir alanda yapılmıştır (Şekil 2.30). Yaklaşık olara 500 askeri

barındırabilen bir kapasitesi olan tabya Osmanlı-Rus savaşında savunma yapısı olarak kullanılmıştır. Tabya içinde; kışla binası, içtima binası, hendek, savunma merkezi bulunmaktadır (URL 26).

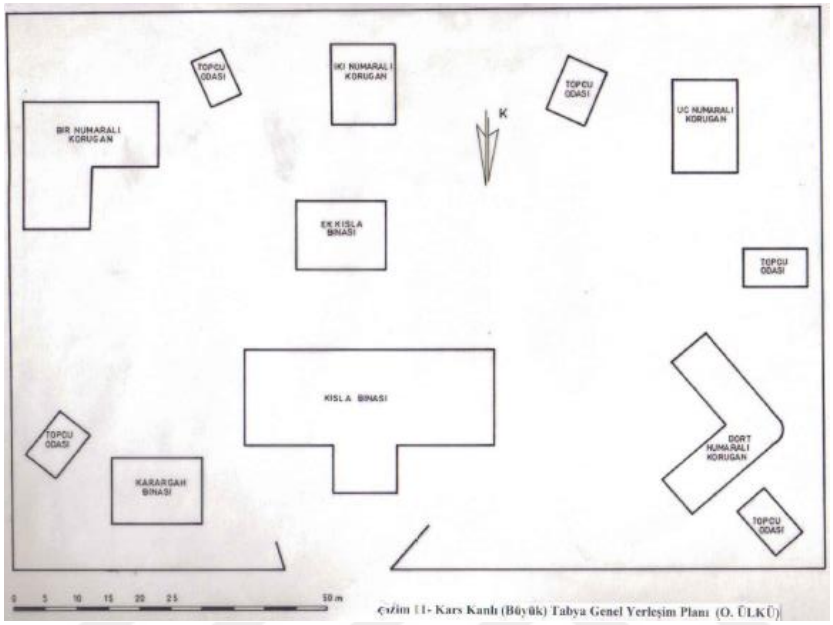

Şekil 2.30. Kanlı Tabya genel yerleşim planı (Ülkü, 2006)

Kanlı Tabya; doğu, batı ve güney yönünde hendek ile çevrilidir ve az eğimli bir arazide inşa edilmiştir (Şekil 2.31). Karargâh, koğuş, topçu odaları, dehlizler ve depo olmak üzere altı bölümden oluşmaktadır. Dış cephe duvarları düzgün kesme taş olup, iç duvarlar ise tuğla ve moloz taştır. 110 cm kalınlığında olan iç duvarlar kalın sıva ve badana ile kaplanmışlardır (Şekil 2.32). Kışla binasının 25 metre kuzeyinde ek dikdörtgen biçimli ek bina bulunmaktadır. Cumhuriyetten sonra bu yapının arkasına bir ek daha yapılarak mutfak ve banyolar yapılmıştır. Yapının bahçesi askeri eğitim ve içtima olarak kullanılmıştır. Birçok savaşta Kars'ı güney cephesinden korumak için Kurtuluş Savaşı sonuna kadar kullanılmış, 1990'lara kadar da askeri depo olarak kullanılmıştır. 2013 yılında gerekli restorasyon çalışmaları başlamış ve olumsuz çağrışımlar yapan Kanlı Tabya adı da değiştirilip Kars Harp Tarihi Müzesi olarak yeniden işlevlendirip günümüzde kullanılmaktadır (Şekil 2.33). Bu işlev verilmesinin amacı Osmanlı-Rus Savaşında Kars halkının ve askerlerin ne kadar zor şartlar altında özveriyle savaşarak şehri koruduğunu hatırlatmaktır (Ülkü, 2006).

(a)

(b)

Şekil 2.31. Kanlı Tabyası genel görünüm (a,b: Ülkü, 2006)

(a)
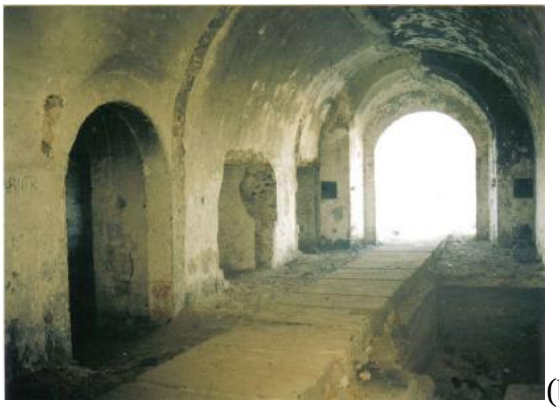
(b)

Şekil 2.32. Kanlı Tabyası iç görünüm (a,b:Ülkü, 2006)

(a)

(b)

Şekil 2.33. Kanlı Tabyası eski ve günümüz görünümü (a: URL 26 b: URL 25)

İnteraktif özellikte kurulan bu müzede, savunmasını yaptığı savaşlardan günümüze ulaşan özellikle Kars iline ait etnografik malzemeler ve savaşta kullanılan silahlar taşınır kültür varlığı olarak sergilenmektedir. Revir, ameliyathane ve mutfak gibi birimler, aslına en uygun şekilde bir araya getirilmiştir. Yaralı askerler ve koğuş ortamı görsel ve sesli efektler, ayrıca interaktif kurgular ile duygusal bir atmosfer oluşturulmuştur (Şekil 2.34) (URL 26).

(a)

(b)

Şekil 2.34. Kafkas Cephesi Harp Tarihi Müzesi (a,b: URL 27)

Çanakkale Namazgâh Tabyası: Namazgâh Tabyası Müzesi

Namazgâh Tabyasının asıl adı Rumeli Aziziye Tabyasıdır. Fakat korunaklı olması ve konumunun merkezi olması sebebiyle Cuma günler namazlar burada kılınmış ve adı Namazgâh tabyası olmuştur (URL 28) Çanakkale Boğazının en dar yerinde 1770'li yıllarda inşa edilmiştir (Şekil 2.35). Alan içindeki en büyük tabya grubudur. 23 adet bonet, 14 adet top yeri, 2 adet de bonet benzeri; fakat büyük idari olan olarak kullanılan birimler bulunmaktadır (Şekil 2.36). 1890 yılında bir onarım görmüştür. 1915 yılında Deniz savaşlarında bombalanmıştır ancak büyük bir hasar görmemiştir (İnce, 2012).

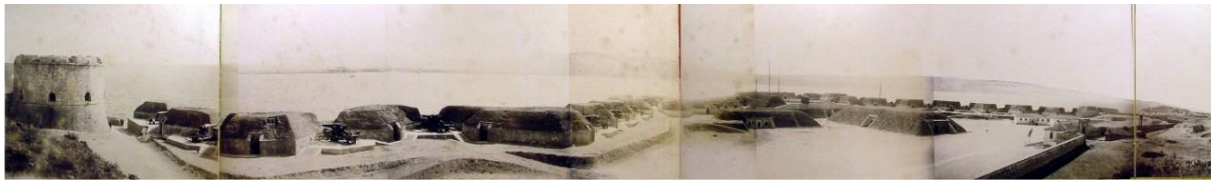

Şekil 2.35. Namazgâh Tabyası (Acıoğlu, 2016)

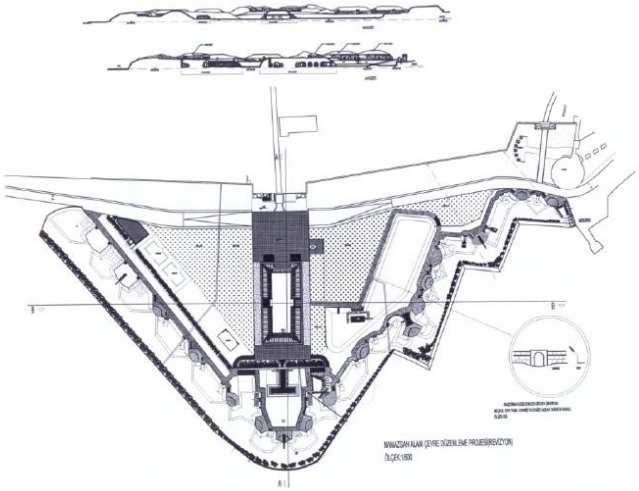

Şekil 2.36. Namazgâh Tabyası Planı (Acıoğlu, 2016)

Tabyanın batı kısmına sonradan 3 bonet ek yapılmıştır. Bunlar dışında diğer bonetler birbirine benzer olup beşik tonoz örtülüdür (Şekil 2.37). Dikdörtgen planlı bu bonetler; yaklaşık olarak 3,00x4,50 m ölçülerindedir. Ancak iki tanesi 3,30x10,00m ölçülerindedir. Bonetlerin penceresi bulunmamasına karşın bazılarında ön koridorlar yer almaktadır. Malzeme olarak dış duvarlarda kesme taş, iç duvarlarda moloz taş ve kemer ve tonozlarda tuğla kullanılmış olup döşemelerinde ise ahşap ve taş kullanılmıştır. Zemin seviyesinden üst kotta bulunan bonetlere rampa ile çıkılmaktadır (Acıoğlu, 2013, 2016).

(a)

(b)

Şekil 2.37. Namazgâh Tabyası Planı (a: Acıoğlu, 2013 b: URL 28)

1960 yılına kadar askeri amaçlarla kullanılmış olup 2005 yılında restore edilerek 2007 yılından bu yana müze olarak yeniden işlevlendirilerek kullanılmaktadır (Şekil 2.38). Ayıca müze "Engelsiz Tarik Projesi" kapsamında engelli ziyaretçiler için de uygun koşullar sağlanılmıştır (URL 29).

(a)

(b)

Şekil 2.38. Namazgâh Tabyası genel görünüş (a: URL 30 b: Acıoğlu, 2013)

Müzenin girişinde, işitme engelli ziyaretçiler için gösterim ekranı yer almaktadır. Müze içerisinde; Çanakkale Savaşı ile ilgili eserler ve fotoğraflar sergilenmektedir (Şekil 2.39). Bir odada bölümde Çanakkale Savaşı'nı videolarla slayt gösterileri yapılmaktadır (Şekil 2.40). Ayrıca müze de maketler ve savaşta kullanılan orijinal iletişim araçları da bulunmaktadır. Denize bakan kısmında ise Çanakkale Boğazına hâkim olan bir bakı terası bulunmaktadır (URL 29).

(a)
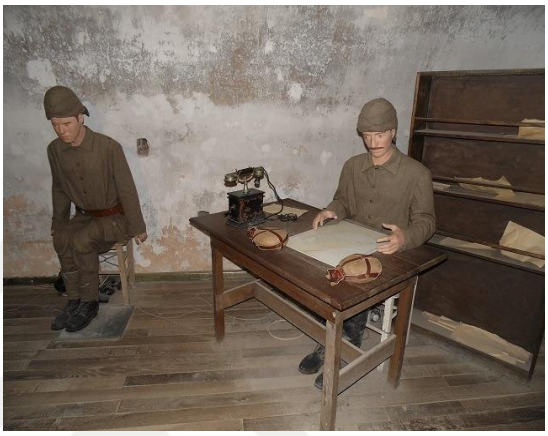
(b)

Şekil 2.39. Namazgâh Tabyası Müzesinin iç mekân görünümü (a,b: URL 29)

Şekil 2.40. Namazgâh Tabyası Müzesinin video odası (URL 29)

3. MALZEME VE YÖNTEM

3.1. Malzeme

Bu tez çalışmasında; literatür araştırması ve örneklemin araştırılması için ilgili kitaplar, tezler, makaleler ve bildiriler olmak üzere yazılı kaynaklar ve internet ortamında ulaşılan kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca ilgili kurumlarla görüşmeler yapılarak arazinin hali hazır çizimleri, yapıların tescil fişleri ve bazı fotoğraflarına ulaşılmıştır (EK 1).

Çalışmanın ana malzemesi örneklem olarak seçilen Malatya Askeri Depoları'dır. Bu depolar; tapunun 1026 ada, 47 parsel ile 1035 ada, 79 parseline kayıtlı, mülkiyetleri Maliye Hazinesi'ne ait taşınmazlar üzerinde olup 28 adettir. Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından tescillenmişlerdir (EK 2).

Bonetlerle ilgili ölçüm, rölöve ve fotoğraflama çalışmalarında ekipman olarak; fotoğraf makinesi, lazer metre, su terazisi, cetvel, fener, ip, şerit metre, duralit, bilgisayar, kağıt ve kalem kullanılmıştır.

3.2. Yöntem

Bu tez çalışmasında izlenen yöntemler şunlardır:

1. Literatür araştırması: Çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Bu kapsamda;
- Koruma kavramı, dünyada ve Türkiye'de tarihsel gelişimi,
- Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi, ilgili ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesini gerektiren nedenler, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin olumlu ve olumsuz yönleri ve tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinde uygun işlev seçimini etkileyen faktörler,
- Tarihi askeri yapıların yeniden işlevlendirilmesi, dünyadan ve Türkiye'den örnekler incelenmiş ve tablolar oluşturularak analizler yapılmıştır.

2. Örneklemin araştırılması: Malatya Askeri Depoları'yla ilgili çalışmalara başlamadan önce Doğa Koruma Milli Parklar Müdürlüğü (DKMP)'ne ve Malatya Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Müze Müdürlüğü'ne resmi tez öneri formu, öğrenci belgesi ve dilekçeler ile

başvuruda bulunulmuştur. Gerekli izinler alındıktan sonra örneklem araştırmalarına ve saha çalışmalarına başlanmıştır. Depoların bağlı olduğu Battalgazi Belediyesi ile görüşülerek arazinin hâlihazır projesine ulaşılmıştır. Malatya Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Koruma Uygulama ve Denetim Büroları (KUDEB) başkanı Gökçek Boyraz ile görüşülerek yapılar hakkındaki veriler alınarak tez çalışması ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır. Milli Savunma Bakanlığı Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı, 23. Mühimmat Bölük Komutanlığı, Malatya Akoğuz Kışlası ve Malatya 2. Ordu Komutanlığı ile Malatya Askeri Depoları'nın ilk yerleşkesi ile ilgili bilgiler almak için görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca; Harita Genel Müdürlüğü (HGM)'ne dilekçe yazılarak ücreti karşılığında depoların bulunduğu alana ait 1948, 1951, 1955, 1976, 1985 ve 1999 yıllarına ait olan 6 adet hava fotoğrafı alınmıştır. Ayrıca bu fotoğrafların tezde kullanılması için de dilekçe yazılarak gerekli izinler alınmıştır.

3. Saha çalışması: Örneklem olan Malatya Askeri Depoları'nın mevcut durumunu analiz etmek için yapının analizleri, fotoğraflama ve ölçüm çalışmaları yapılarak rölöve projesi hazırlanmıştır. Sahada; 3 kişi ölçüm, rölöve ve fotoğraflamalar için, 1 kişi de Doğa Koruma Milli Parklar 15. Bölge Müdürlüğü güvenlik çalışanlarından olmak üzere toplam 4 kişi ile çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca yapı, çevresi ile bir bütün olarak ele alınacağı için sahada peyzaj öğeleriyle ilgili de ölçümler ve çalışmalar yapılmıştır. Özgün işlevini yitirmiş Malatya Askeri Depoları yerine, günümüzde kullanılan Malatya ili Akoğuz Kışlasında bulunan bonetler ziyaret edilerek depo ve bonetler hakkında çalışmalar yapılmıştır.

4. Yeni işlev öneri ile restorasyon projesinin hazırlanması: Bu kapsamda önce yapının rölöve çalışması yapılarak envanter fişleri, malzeme analiz tablosu ve hasar analiz tablosu oluşturulmuştur. Buna bağlı olarak yapılan araştırmalar doğrultusunda restitüsyon çizimleri ve yapılan müdahalelerle ilgili tablo oluşturulmuştur. Bu doğrultuda literatür araştırmasında incelenen yasal düzenlemeler, uygun işlev seçimini etkileyen faktörler ve örneklemin detaylı araştırılması göz önünde bulundurularak, alınan fiziksel, işlevsel ve çevre düzenlemesi kararları doğrultusunda Malatya Askeri Depoları'na; özgün işlevi, mevcut durumu ve kentin ihtiyaçları doğrultusunda Askeri Tarihi Müze olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Yeni işlevin ihtiyacına yönelik 28 adet deponun her birine uygun işlev verilerek mimari projeler, çevre düzenlemesi ve 3D görseller hazırlanmıştır.

5. Çalışma sonunda, tarihi askeri yapıların yeniden işlevlendirilmesi ve bu bağlamda örneklem olarak seçilen Malatya Askeri Depoları için hazırlanan yeniden işlevlendirme önerisiyle elde edilen sonuçlar ve bulgular değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Malatya Kenti

Malatya kenti, Türkiye'de yer alan 81 ilden biridir. Ülkenin nüfus yoğunluğu olarak 28. kalabalık kentidir. Ekonomi bakımından bulunduğu bölgenin en gelişmiş şehridir ve başlıca ekonomik kaynağı kayısıdır. Şehirde birçok kayısı fabrikası bulunmaktadır. Müzeleri, alışveriş merkezi, devlet tiyatrosu, kültür ve kongre merkezi ile kültür ve sanat açısından da bulunduğu bölgede önemli bir konumdadır. Kentte 1975 yılında kurulan İnönü Üniversitesi ve 2018 yılında kurulan Malatya Turgut Özal Üniversitesi olmak üzere 2 tane üniversite bulunmaktadır (URL 31).

4.1.1. Malatya Kentinin Coğrafi ve İklimsel Özellikleri

Malatya kenti; Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Havzası Bölümü'nde yer almaktadır. Doğusunda Elazığ ve Diyarbakır, batısında Kahramanmaraş, kuzeyinde Sivas ve Erzincan, güneyinde ise Adıyaman illeri ile sınırlandırılmıştır (Şekil 4.1). Malatya il Yönetim Alanı toplam 12.412 km² olmaktadır ve matematiksel konumu 37° 54′ ve 39° 03′ kuzey enlemleri ile 38° 45′ ve 39° 08′ doğu boylamları arasında yer almaktadır (URL 32).

Şekil 4.1. Türkiye haritası, Malatya ilinin konumu (URL 33)

Yeşilyurt ve Battalgazi merkez ilçeleri olmak üzere Akçadağ, Arapgir, Arguvan, Darende, Doğanşehir, Doğanyol, Hekimhan, Kale, Kuluncak, Pütürge ve Yazıhan adında toplam 13 adet ilçesi bulunmaktadır (URL 34) (Şekil 4.2.). Bu ilçelere ait toplam 718 mahalle bulunmaktadır (URL 35). 401.610 erkek, 404.546 kadın olmak üzere toplam nüfusu 806.156'tir (URL 36).

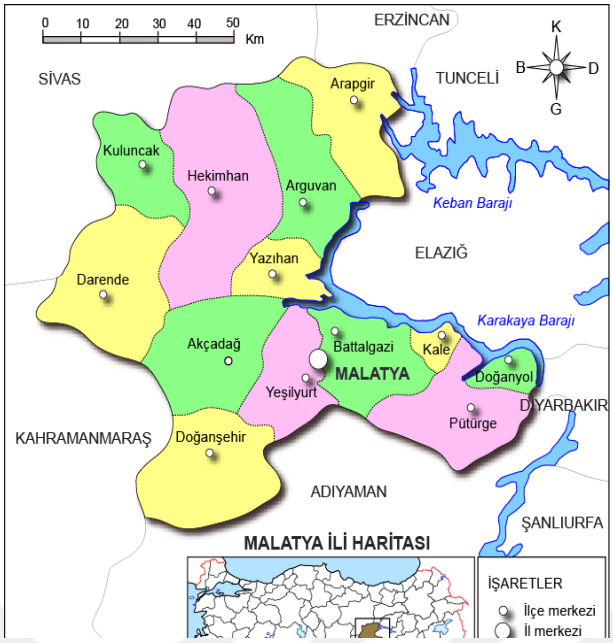

Şekil 4.2. Malatya ili haritası (URL 37)

Malatya kentinin ortalama sıcaklığı 13,7 ºC'dir. En düşük sıcaklık aralık-ocak aylarında -19 ºC'e kadar düşmekte, en yüksek sıcaklık ise temmuz ayında 42 ºC'ye yükselmektedir. Yılın ortalama 135 günü tamamen güneşli, 55 günü kapalı ve güneşli iken geriye kalan günler ise parçalı bulutludur. Kentin nem miktarında son 10 yıl baz alındığında ortalama olarak %53'tür. Yıllık ortalama yağış miktarı ise 352,1 mm'dir. Aylık en yüksek yağış mayıs ayında (42,7mm) ile görülmekte olup en düşük yağış ise temmuz ayında (8,9 mm) görülmektedir. Malatya'da rüzgâr genel olarak sakin ve hafif olarak esmektedir. Ortalama rüzgâr 1,3 m/sn'dir. (URL 38)

4.1.2. Malatya Adı ve Kentin Tarihi

Malatya adı;

> *"Hitit kaynaklarında "Maldiye" olarak ifade edilen şehrin adı, Asur ve Urartu kaynaklarında "Melid", "Melide", "Melitea", "Meliddu" ve "Malita" olarak geçmektedir. Geç Hitit kentdevletleri döneminde "Militia" olarak anılan şehir, Roma Dönemi'nde ise "Melita" ya da "Melitene" olarak adlandırılmıştır. Tarihi süreç içerisinde benzer değişikliklere uğrayan şehrin adı, günümüze "Malatya" olarak ulaşmıştır."* (Sağlam, Korkmaz, Bilgin, Demirbağ ve Memiş, 2013 s.3).

Türetilen bütün bu kelimelerin Hitit dilinde bal anlamına geldiği "Melit" ten türetilerek kentin adının bal adından geldiği ileri sürülmektedir (Sturtevant, 1946).

Malatya kenti, ilkçağlardan beri stratejik ve jeopolitik konumu başta olmak üzere sahip olduğu özellikler nedeniyle birçok saldırıya maruz kalmıştır. Bu yüzden birçok farklı toplum tarafından el değiştirmiştir. Fakat buna rağmen adı ve kuruluş yeri gibi temel unsurlarda köklü değişiklikler olmadan günümüze gelebilen Anadolu şehirlerinden biridir (Baykara, 1988).

Malatya kentinin bilinen tarihsel geçmişi M.Ö. 3000 yıllarının başlarıdır (Başbay, 1987). İlkçağda, kentin yerleşim büyüklüğüne ve sınırlarına ait bilgiler bulunmamaktadır. Fakat tarih öncesi (Prehistorik) çağlara ait buluntulardan ne kadar eskiye dayanan bir yerleşim yeri olduğu anlaşılmaktadır. Yakın zamanda da yapılan arkeolojik kazılar, bu gölgede çok eski zamanlardan günümüze kadar birçok kavimlerin hâkimiyetinden geçtiğini ve bu kavimlerin kültürlerine tanıklık ettiğini ispatlar niteliktedir (Demir, 2002).

1979-1986 yıllarında, Orduzu beldesinin 40 km uzaklığındaki Cafer Höyük civarında, Fırat Irmağı ile Değirmendere'nin birleştiği alanda bulunan höyükte yapılan kazılar neticesinde üç kültür katı saptanmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda en alttaki katmanda Neolitik yerleşime, orta katmanda ilk Tunç Çağı'na ve en üst katmanda da Bizans nekropolüne ait kalıntılar ortaya çıkarılmıştır. Kent merkezinin 7 km doğusunda bulunan Arslantepe Höyüğü'nde 1932 yılında başlamış olan arkeolojik çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre ise Kalkolitik Çağ'dan İslam dönemine kadar yerleşim alanı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Arslantepe Höyüğü'nün 45 km uzağında bulunan Fethiye Höyük'te İlk Tunç Çağı'na ait kalıntılar çıkarılmıştır ve bu kalıntılardan kentin, Doğu Anadolu ve Transkafkasya kökenli kültürler ile ilişkilerinin olduğu anlaşılmaktadır. Malatya kenti, Hitit Dönemi'nde Hattuşaş ile Mezopotamya arasındaki yollar arasında merkezi bir konumdadır. M.Ö. 1200'lü yıllarda Hitit İmparatorluğu'nun Ege kavimleri tarafından yıkılmasıyla oluşan Geç Hitit Dönemi kent-devletlerinden bir tanesi de Malatya'dır. Bu devletler M.Ö. 612 yılında başlayan Med egemenliğine kadar olan süreçte Urartu ve Asurlar'ın egemenliği altında kalmıştır. M.Ö. 550 yıllarında Malatya bölgesi, Perslerin Anadolu'da yayılmasıyla kurulan Kapadokya Satraplığı'na bağlanmıştır. M.Ö. 330 yıllarında Makedonya kralı Büyük İskender'in ölümünden sonra Pers hâkimiyeti sonlanmıştır ve bu süreçte generaller arasında çıkan savaşlar sebebiyle Malatya kenti birçok kez el değiştirmiştir. M.Ö. 280-212 yıllarında Kapadokya yönetimi, M.Ö. 66'ya kadar ise Slevkos ve Pontus krallıklarına bağlı kalan Malatya, bu tarihten sonra Roma yönetiminde önemli bir askeri sınır merkezi olmuştur. Roma ve Bizans döneminde Hristiyanlığın yaygınlaşması ile kentte köklü kültürel değişiklikler başlamıştır. Bu dönemde Sasaniler ve Araplar arasındaki savaşlarda

Malatya kenti yine birçok kez el değiştirmiştir. 1071 yılında yapılan Malazagirt savaşında sonra kent, önce Danişmendoğlu Beyliği'nin daha sonra da Anadolu Selçuklu Beyliği'nin egemenliği altına girmiştir. Anadolu ve Mezopotamya arasında bir köprü konumunda olan Malatya, birçok din ve kültüre sahip toplumların bir arada yaşadığı kalabalık bir kent olmuştur (Sağlam, Korkmaz, Bilgin, Demirbağ ve Memiş, 2013).

Malatya yöresi, 1240 yılındaki Baba İshak Ayaklanmasından etkilenmiş olup Moğol yönetiminin de çöküşüyle, 1339 yılında Memluk Devleti'ne bağlı Dulkadiroğlu Beyliği'nin egemenliği altına girmiştir. 1399 yılında Yıldırım Bayezid tarafından alınan Malatya kenti, 1401 yılında Moğol ordularınca fethedilmiştir. 1402-1413 yılları arasındaki Fetret Dönemi'nde Timur Anadolu Beyliklerine topraklarını tekrar vermiştir ve yöre yeniden Dulkadiroğlu Beyliği'nin egemenliği altına girmiştir. 1515 yılında Yavuz Sultan Selim, Dulkadiroğlu Beyliği'nin hâkimiyetine son vererek Osmanlı hâkimiyetine almıştır. Böylece Malatya, artık bir sınır kenti olmaktan kurtularak tarımsal faaliyetlerin ön plana çıktı büyük bir yerleşim merkezi olmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra 20 Nisan 1924 Anayasasının 9. Maddesi gereği il olan Malatya, modern bir yapılanma ve kalkınma planı ile günümüze kadar gelmiştir (Sağlam, Korkmaz, Bilgin, Demirbağ ve Memiş, 2013) (Şekil 4.3.).

Coğrafi olarak bulunduğu bölgeye hâkim konumda olan Malatya, stratejik olarak da operasyonel bir üstünlüğü sahiptir. Bu yüzden Roma dönemi, Müslümanların Anadolu'ya ilk fetihleri ve Selçuklu döneminden günümüze kadar askeri birliklerin konumlandırılma noktası ve operasyon merkezi olmuştur. Bu özelliği günümüzde de II. Ordu'nun Malatya merkezli yerleştirilmesinde etkili olmuştur (Tuğrulca, 2006).

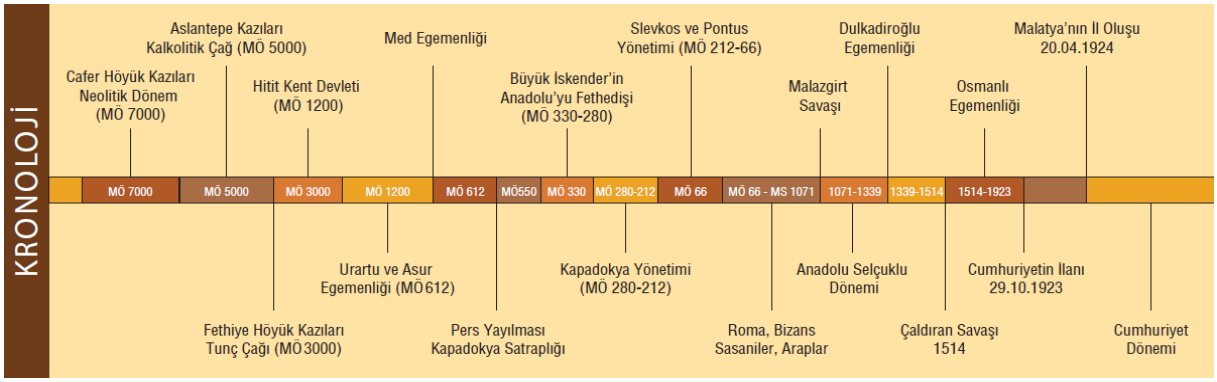

Şekil 4.3. Malatya ilinin kronolojisi (Sağlam, Korkmaz, Bilgin, Demirbağ ve Memiş, 2013 s.3).

4.2. Malatya Askeri Depoları

Malatya ilinin; Battalgazi ilçesi, Çöşnük Mahallesi 1035 ada 79 parselde yer alan 28 adet askeri depolar (Şekil 4.4) askeri hizmetlerde kullanılmak üzere Milli Savunma Bakanlığı'na tahsisli iken, bu tahsis kaldırılarak, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 16.08.2012 tarih ve 22166 sayılı yazıları ile " Tabiat Parkı" yapılmak üzere DKMP'ye tahsis edilmiştir. Bu taşınmazlar Tabiat Parkı olarak kullanılmak üzere 24.09.2012 tarihinde Milli Emlak Müdürlüğünde teslim alınmıştır. Aynı mevkide bulunan 1026 ada 47 parsel DKMP'nin 29.08.2014 tarih ve 1438 nolu OLUR'ları ile Milli Parklar Kanununun 3. Maddesine istinaden Beydağı Tabiat Parkı olarak ilan ve tescil edilmiştir. Daha sonra 1035 ada 79 parsel ile 1026 ada 1035 nolu parsel DKMP'nin 01.04.2016 tarih 410 nolu OLUR'ları ile birleştirilerek tescil edilmiştir. (EK 3)

Şekil 4.4. Malatya il haritası, askeri depoların konumu

Sit sınırları dışında kalan, tapunun 1035 ada 79 nolu parsel ile 1026 ada 47 nolu parseline kayıtlı mülkiyesi Maliye Hazinesi'ne ait taşınmazlar üzerinde yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli 28 adet askeri deponun (Şekil 4.5) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 gün ve 660 sayılı ilke kararı doğrultusunda koruma grubunun II. grup yapı olarak belirlenerek bu alanda gerekli kurumların izni olmadan herhangi bir uygulama yapılmasına karar verilmiştir (EK 2).

(a)
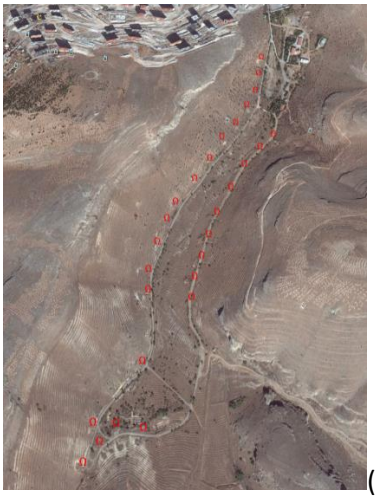
(b)

Şekil 4.5. Malatya Askeri Depoları (a: Malatya Büyükşehir Belediyesi, b: Google haritalar)

28 adet olan ve bulunduğu konumda belirli bir aksın etrafında konumlanan depoların arası ortalama olarak 50-60 metredir (Şekil 4.6).

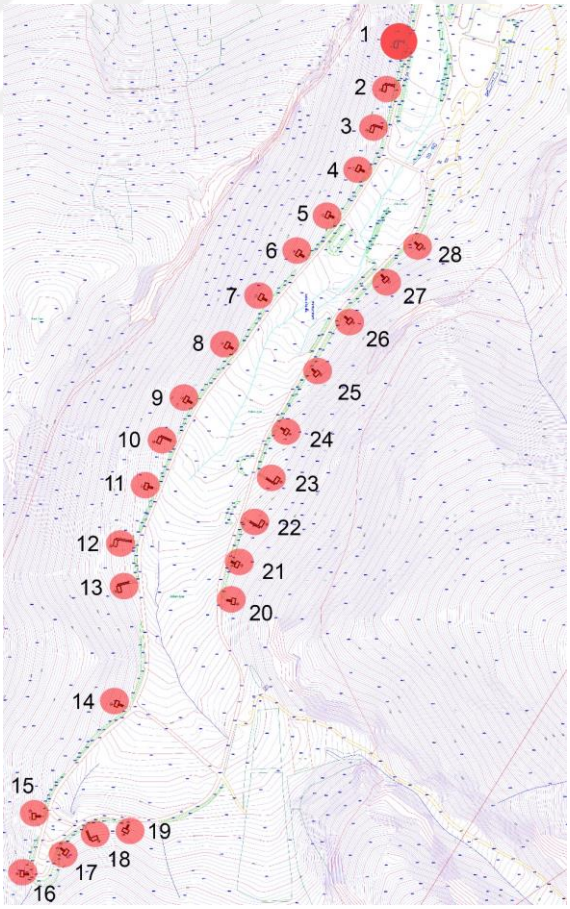

Şekil 4.6. Malatya Askeri Depoları'nın yerleşimi (Hâlihazır harita)

1940'larda yapılan depolar, günümüzde şehir merkezine çok yakın bir konumda yer almaktadır. Beydağı Tabiat Parkı, DKMP ile aynı konumda bulunan depolar ayrıca TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı) konutlarına da komşudur. Şekil 4.7'de proje alanı olan depoların, kentin önemli yerleşim yerleri ile olan ilişkisi gösterilmiştir.

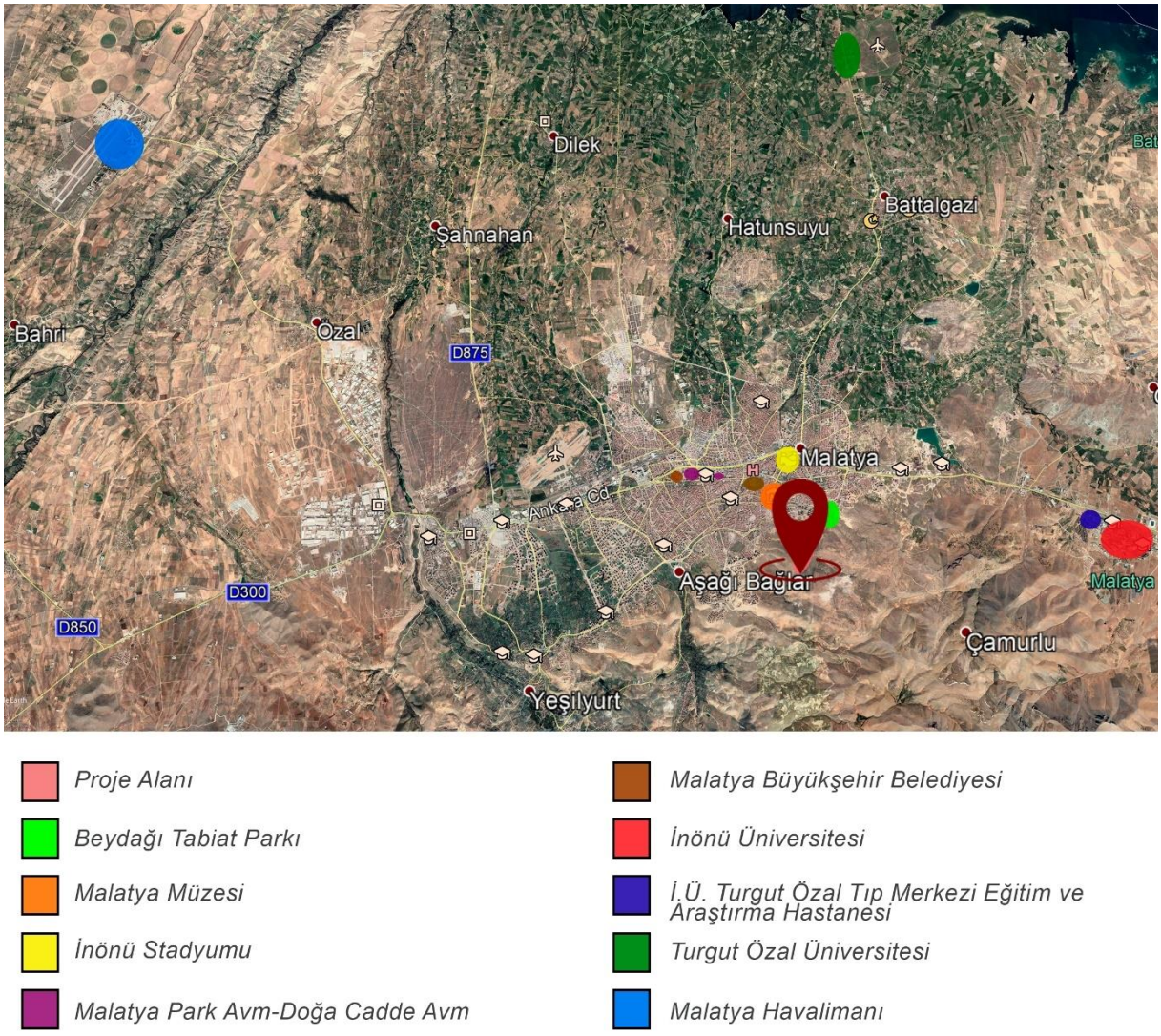

Şekil 4.7. Malatya Askeri Depoları'nın kent ile ilişkisi (Google haritalar)

4.2.1. Malatya Askeri Depoları'nın İlk Yerleşkesi ve Özellikleri

Konuya ilişkin olarak Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde askeri tarih yazımına kaynak teşkil edecek olan evrakın toplandığı Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı Arşivi ile görüşme sağlanmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü dönem içerisinde gerek pandemi dolayısıyla araştırmaya kapalı olması gerekse araştırma konumuzu içeren Malatya Askeri Depoları'nın

yapılış tarihi dönemini içeren araştırmacı hizmetine açık koleksiyonun olmaması sebebiyle gerekli bilgiler görevli uzman tarafından şifahi olarak verilmiştir.

Arşivde araştırmaya açık koleksiyonlar harp tarihi konusunu içermektedir. Askeri kültür tarihini içeren (kılık-kıyafet, eğitim sistemi, askeri yapılar vb.) belgeler ise nadiren askerî harekât konusunu içeren bu harp belgelerinin içerisinden az da olsa çıkmaktadır. Ancak Malatya Askeri Depoları'nın da aralarında bulunduğu 1940'lı yıllara ait askeri yapılarla ilgili bilgileri içerebilecek ve hizmete sunulan doğrudan bir koleksiyon olmadığı ifade edilmiştir. Malatya Askeri Depoları'nın yapılış tarihi sonrası araştırmaya açık tek koleksiyon Kore Harbi Koleksiyonudur. Bu koleksiyondaki belgeler ise Kore Muharebelerine ilişkin konuları kapsamaktadır. Bu kapsamda konuya ilişkin olarak ilgili arşiv kademesinden bilgiye ulaşılamamıştır. Ayrıca; Malatya Akoğuz Kışlası, 23. Mühimmat Bölük Komutanlığı ve Malatya 2. Ordu Komutanlığı ile de görüşmeler yapılmıştır. Askeri yapıların gizliliğinden dolayı Malatya Askeri Depoları'nın ilk yerleşkesine ait detaylı bir bilgiye oradan da ulaşılamamıştır. Fakat HGM'den alınan 1948, 1951, 1955, 1976, 1985 ve 1999 yıllarına hava fotoğrafları, yapıların tescil fişlerinde (EK 1) yazan bilgiler ve askeri birliklerde görev alan konuyla ilgili kişiler ile yapılan görüşmeler sonucunda bonetlerin ilk halleri ve yerleşkesiyle ilgili çıkarımlar yapılmıştır.

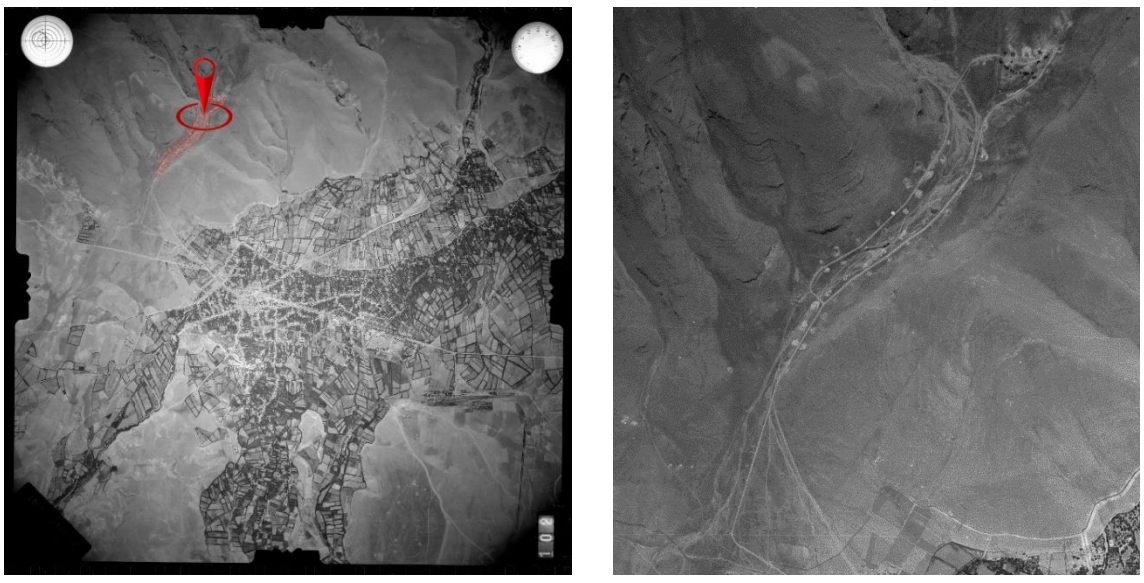

Şekil 4.8. 1948 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi (HGM)

1948 yılına ait Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesinin hava fotoğrafından (Şekil 4.8) çıkarılan sonuçlara göre; 1940 lı yıllarda inşa edildiği bilinen bonetlerin, yakın çevresinde güvenlik ve gizlilik amaçlı yerleşim alanı bulunmamaktadır. Günümüzde mevcut olan yollar ve dere yatağı, 1948 yılında da mevcuttur. Bonetlerin yakınında birkaç adet başka yapı da bulunmaktadır bunların askeri birliklere ait yapılar olduğu düşünülmektedir. Ayrıca günümüzden farklı olarak 28 adet bonetin etrafında ağaçlandırma bulunmamaktadır.

Hava fotoğrafında bonetlerin üstünün açık olduğu görülmektedir. Malatya 2. Ordu Komutanlığı'ndan alınan bilgilere göre üstünün kapatılması planlanmıştır ve olması gereken de budur; ancak dönemin şartları uygun olmadığı için uzun yıllar açık bırakılmıştır.

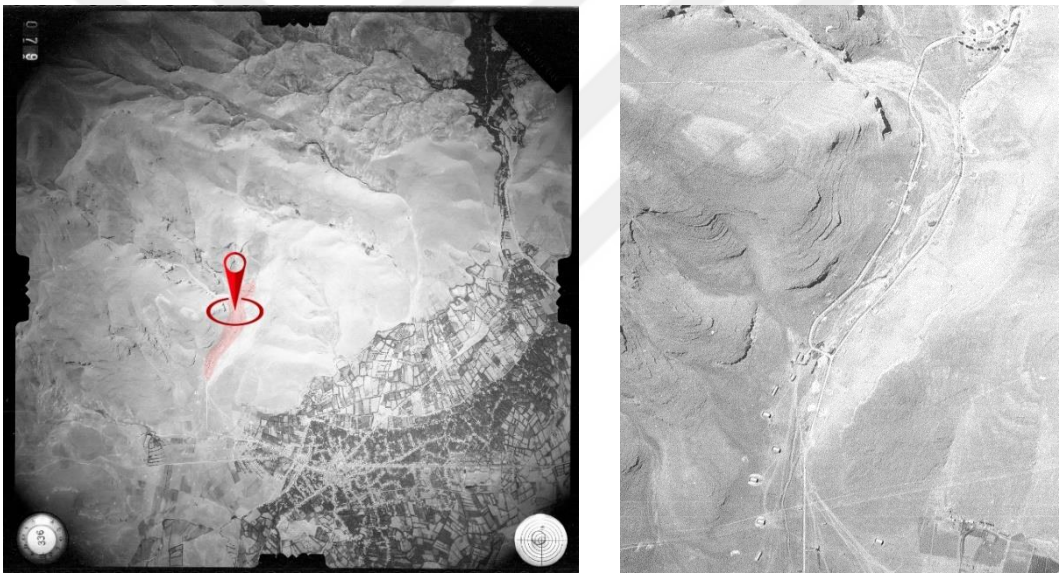

Şekil 4.9. 1951 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi (HGM)

1951 yılına ait Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesinin hava fotoğrafından (Şekil 4.9) çıkarılan sonuçlara göre; 1948 yılından sonra geçen 3 yıl içerisinde, bonetlerde ve yakın çevresinde gözlemlenen bir değişiklik olmamıştır.

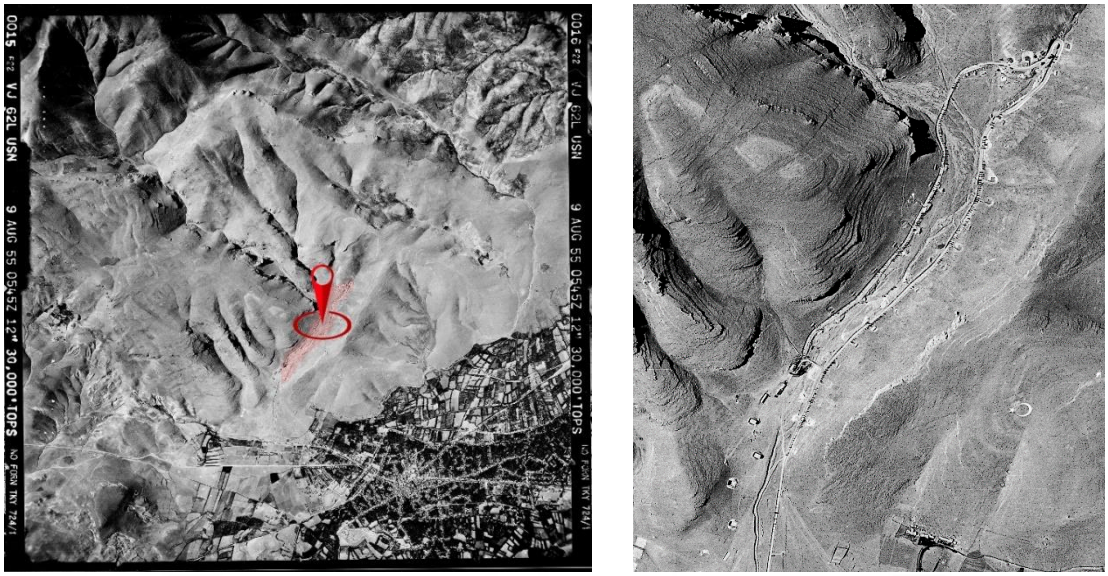

Şekil 4.10. 1955 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi (HGM)

1955 yılına ait Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesinin hava fotoğrafından (Şekil 4.10) çıkarılan sonuçlara göre; yapılarda ve yakın çevresinde 1948 ve 1951 yılından farklı bir değişiklik gözlemlenmemiştir. Fakat bu fotoğrafta arazinin eğimi, bonetler, yollar ve dere yatağı daha belirgin şekilde görülmemektedir.

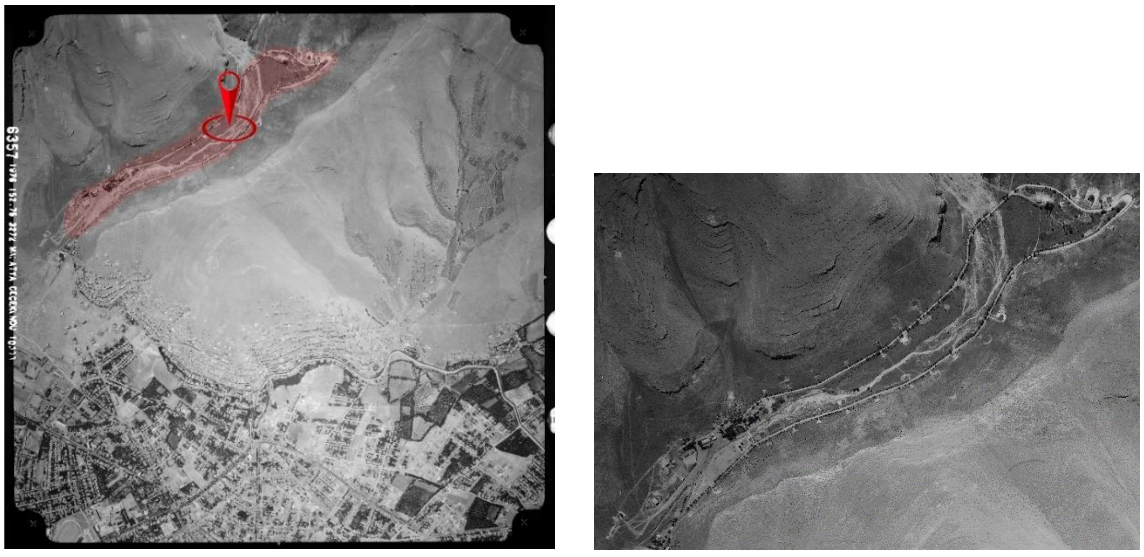

Şekil 4.11. 1976 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi (HGM)

1976 yılına ait Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesinin hava fotoğrafından (Şekil 4.11) çıkarılan sonuçlara göre; önceki yıllardan farklı olarak bonetlerin yakınına doğru bir şehirleşme olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca bonetlerin etrafında ağaçlandırmalar yapılmıştır.

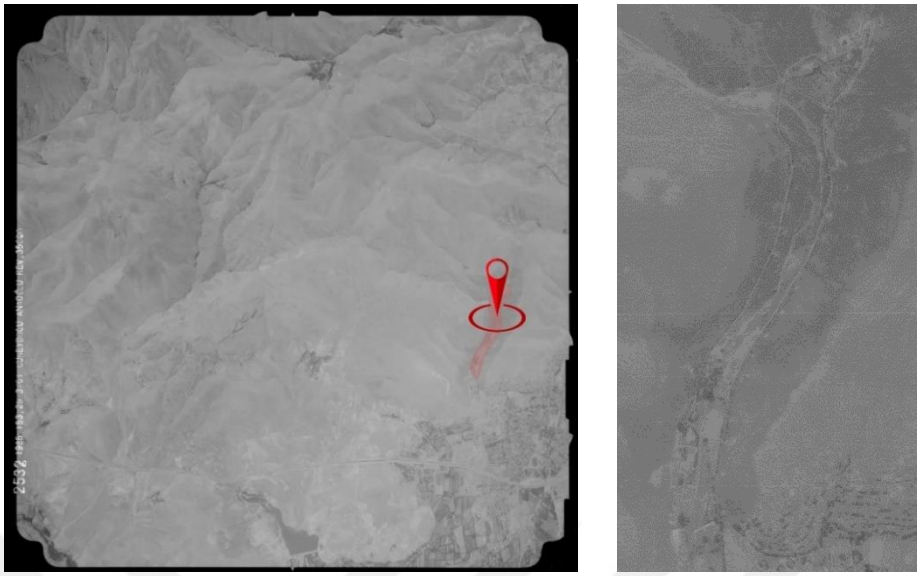

Şekil 4.12. 1985 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi (HGM)

1985 yılına ait Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesinin hava fotoğrafı (Şekil 4.12) net olmadığı için detaylar algılanmamaktadır; fakat bonetlerin üzerinin toprakla örtüldüğü düşünülmektedir.

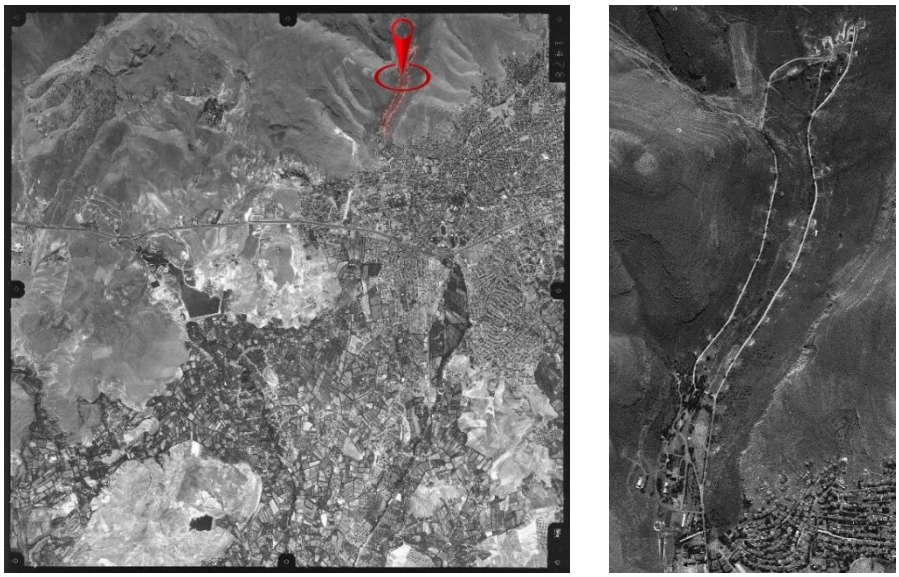

Şekil 4.13. 1999 yılı Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesi (HGM)

1999 yılına ait Malatya Askeri Depoları'nın yerleşkesinin hava fotoğrafından (Şekil 4.13) çıkarılan sonuçlara göre; şehirleşme bonetlerin en yakın çevresine kadar gelmiştir. Bonetlerin üzeri, ilk planlanan şekilde toprakla örtülmüştür ve çevresinde ağaçlandırmalar yapılmıştır.

Günümüzde 28 adet Askeri Depo özgün işlevi olan mühimmat, cephanelik ve sığınak işlevlerini yerine getirmemektedir. Günümüzde bu işlevleri Malatya ilinde bulunan Akoğuz Kışlasındaki bonetler karşılamaktadır (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Malatya Akoğuz Kışlası- günümüzde kullanılan Askeri Depolar (a,b,c,d: 23. Mühimmat Bölük Komutanlığı\Elazığ)

4.2.2. Malatya Askeri Depoları'nın Rölöve Çalışmaları Mevcut Durum Analizi

Malatya Askeri Depoları 28 adet olup İnderesi Vadisi'nin iki yanına yerleştirilmiştir. Çeşitli onarımlar ve ekler ile günümüze sağlam biçimde ulaşan 28 adet bonet; yerleşim yerleri, kullanım amaçları ve bulundukları yerin eğimine göre 8 plan tipinden oluşmaktadır.

Yapılan literatür taramaları ve arazi çalışmaları neticesinde elde edilen veriler derlenerek yapıların 8 tipinin kimlik tabloları hazırlanmıştır(Tablo 4.1-4.8). Kimlik tabloları; yapının künyesi, yapı hakkında genel bilgiler, çizilen rölöveler, fotoğraflar, malzeme analizi ve detaylı tanımlarını kapsamaktadır.

Tablo 4.1. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 1</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 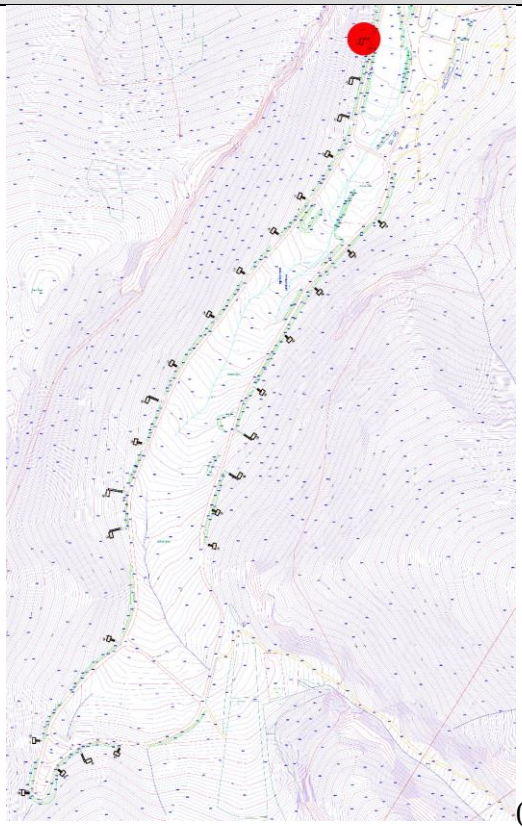 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

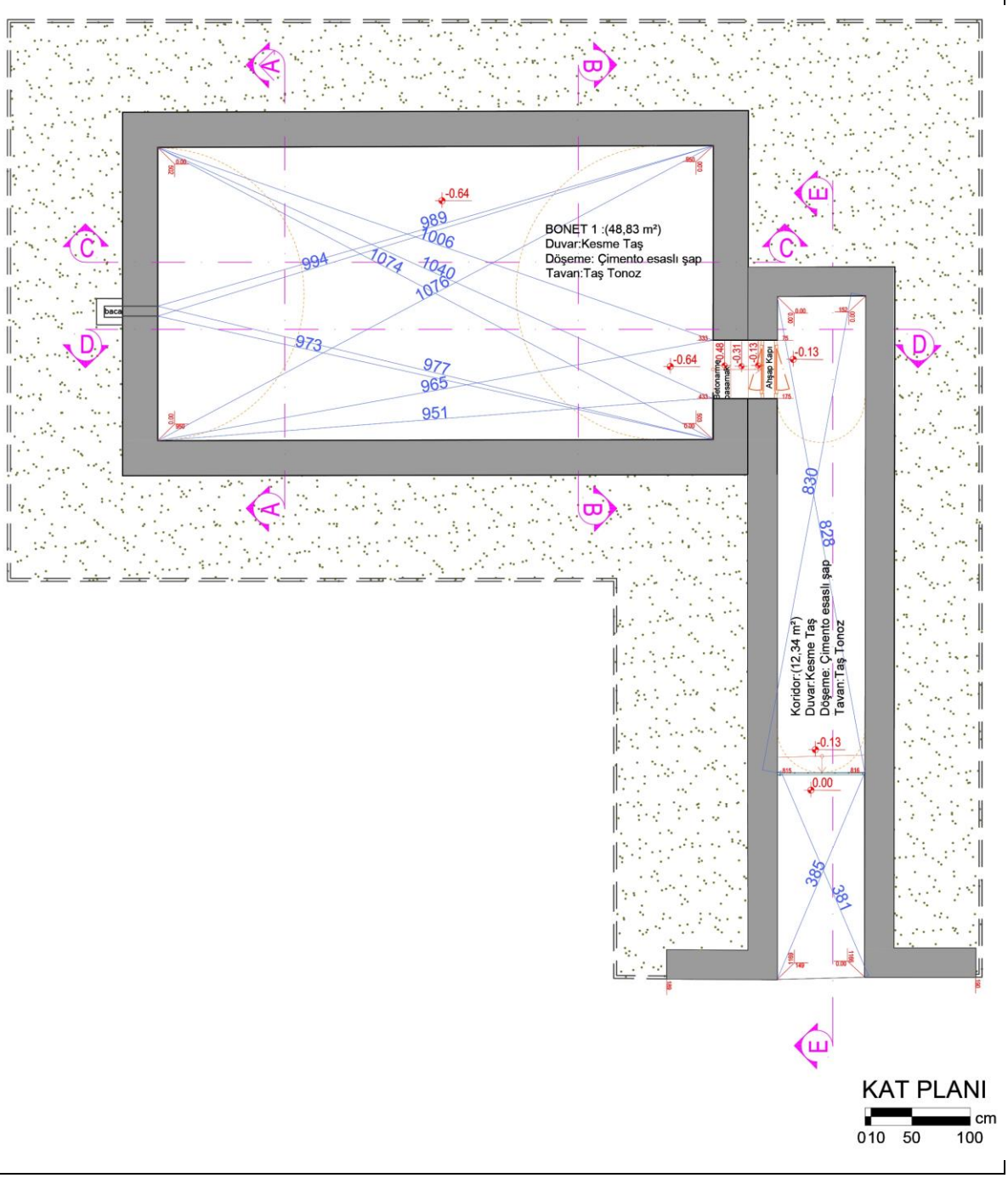
A
B
C
D
E
BONET 1 :(48,83 m²)
Duvar:Kesme Taş
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Taş Tonoz
-0.64
989
1006
994
1074
1040
1078
973
977
965
951
-0.64
-0.31
-0.13
-0.13
Balkonamine Basamak
Ahşap Kapı
Koridor:(12,34 m²)
Duvar:Kesme Taş
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Taş Tonoz
830
828
-0.13
0.00
385
381
KAT PLANI
cm
0 10 50 100

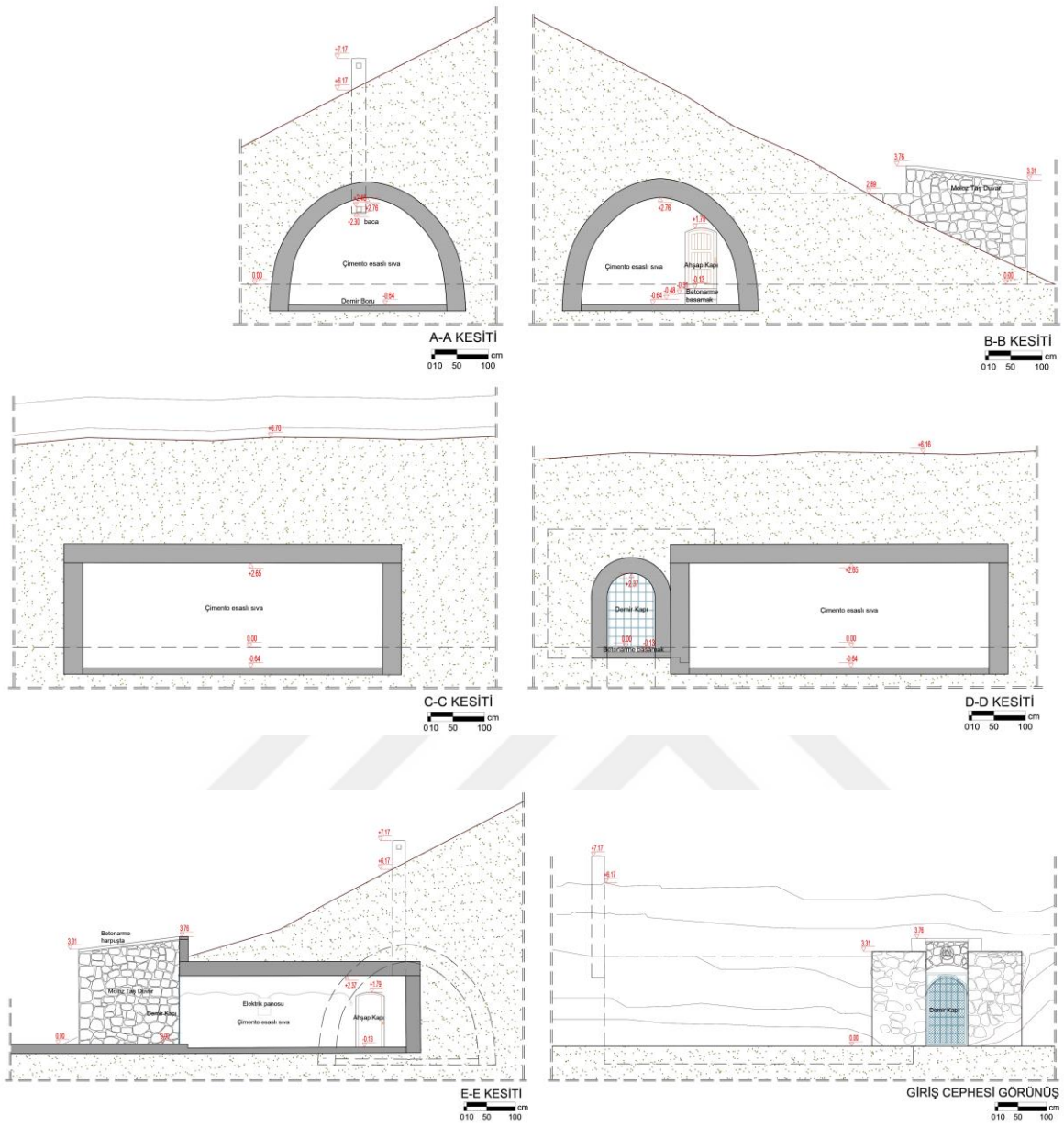

FOTOĞRAF

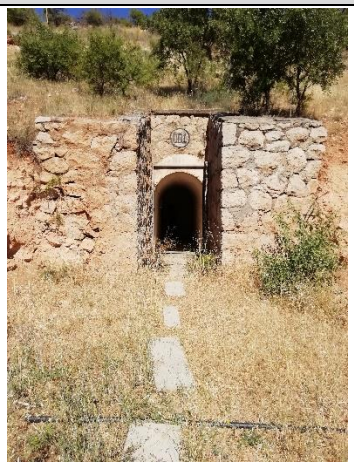
(c)

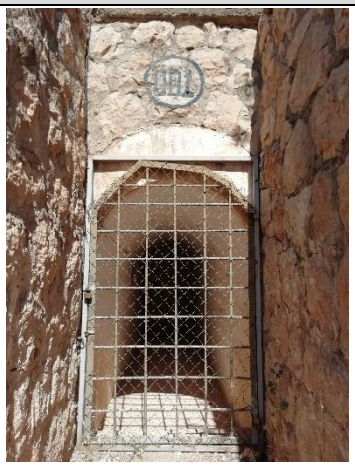
(d)

(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 1’in duvarlarına çimento esaslı sıva yapılmıştır. Kapılar onarılıp boyanmıştır ve güvenlik amaçlı 2 adet demir kapı eklenmiştir. Giriş cephesine sonradan betonarme duvar ve girişteki demir kapıdan sonra 1 basamak merdiven eklenmiştir.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td>Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Çimento esaslı sıva</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td>-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="5">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depo, semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 48,83 m2 alana sahip olan bonet 1 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 12,34 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda derzler zemin döşemesi ve girişin iki yanındaki duvarlar çimento esaslı sıvalıdır. Yapının giriş kapısında 1 adet ve iç kapısından ana mekâna giren bölümde 4 basamak merdiven mevcuttur. Bonet günümüzde Doğa Koruma ve Milli Parklar 15.Bölge Müdürlüğü’nün deposu olarak kullanıldığı için giriş kapısına ve iç kapıya ek birer adet demir kapı eklenmiştir. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="5">a: halihazır harita c,d,e: Feyzanur Başaran arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.2. Malatya Askeri Depoları-Bonet 2 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 2</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 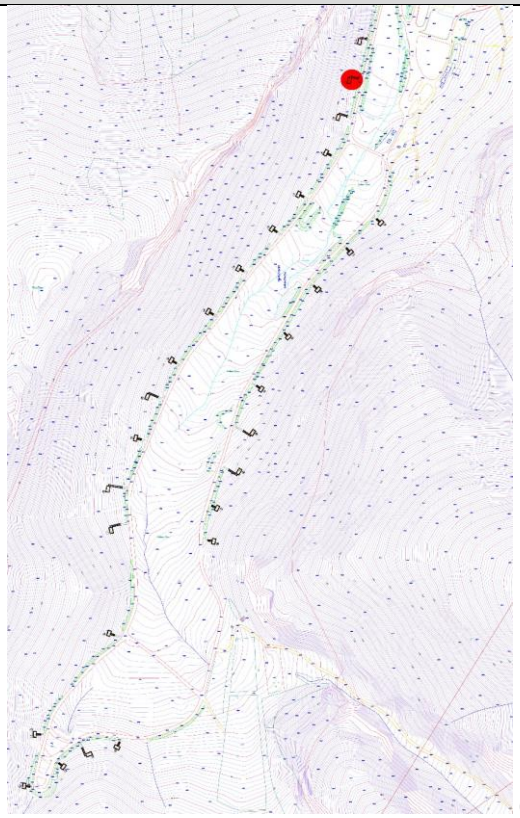 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

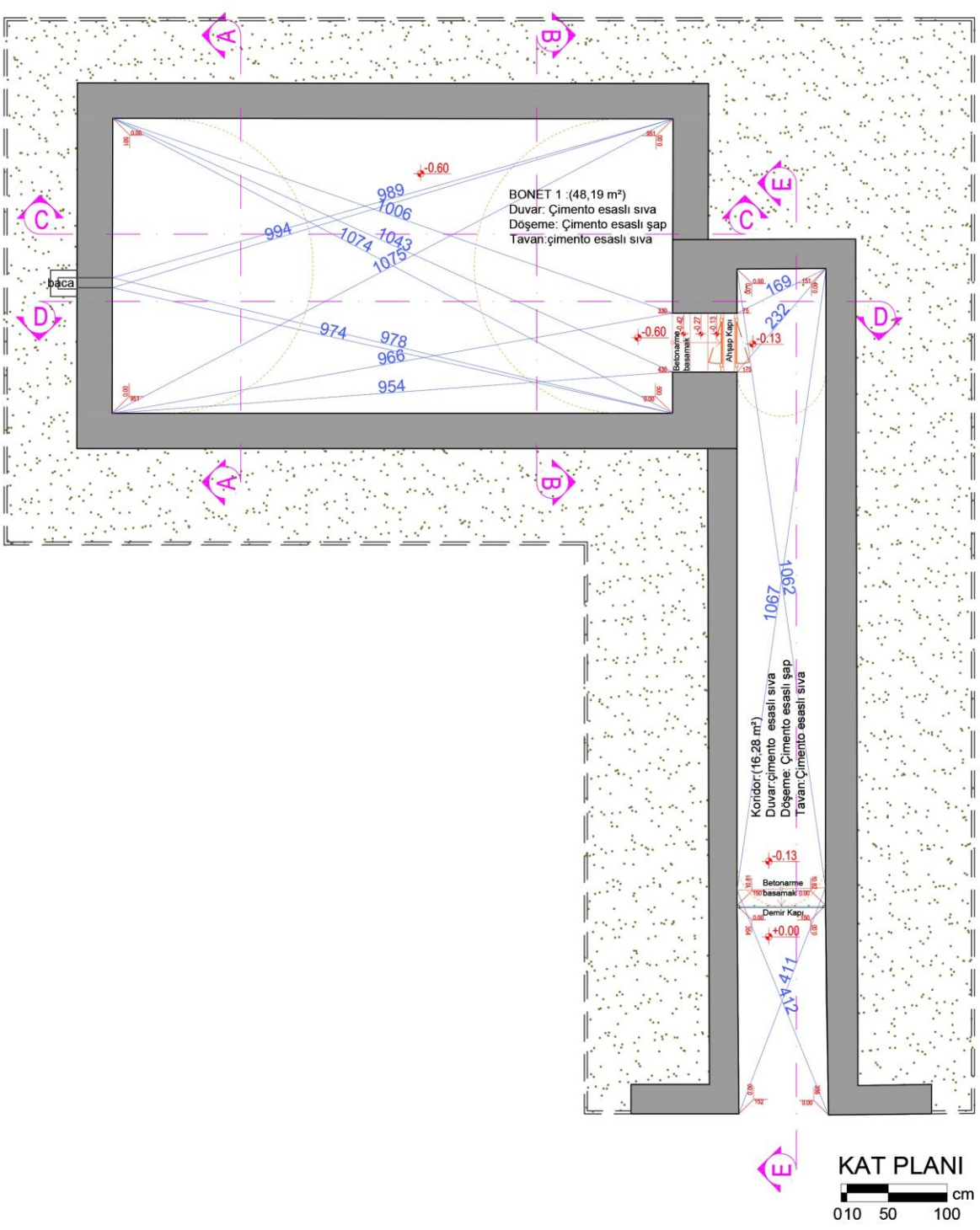
A
B
C
D
E
baca
-0.60
989
1006
994
1074
1043
1075
974
978
966
954
BONET 1 :(48,19 m²)
Duvar: Çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:çimento esaslı sıva
Betonarme basamak
Ahşap Kapı
-0.27
-0.13
169
232
1067
1062
Koridor:(16,28 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Çimento esaslı sıva
Demir Kapı
+0.00
411
412
KAT PLANI
cm
010 50 100

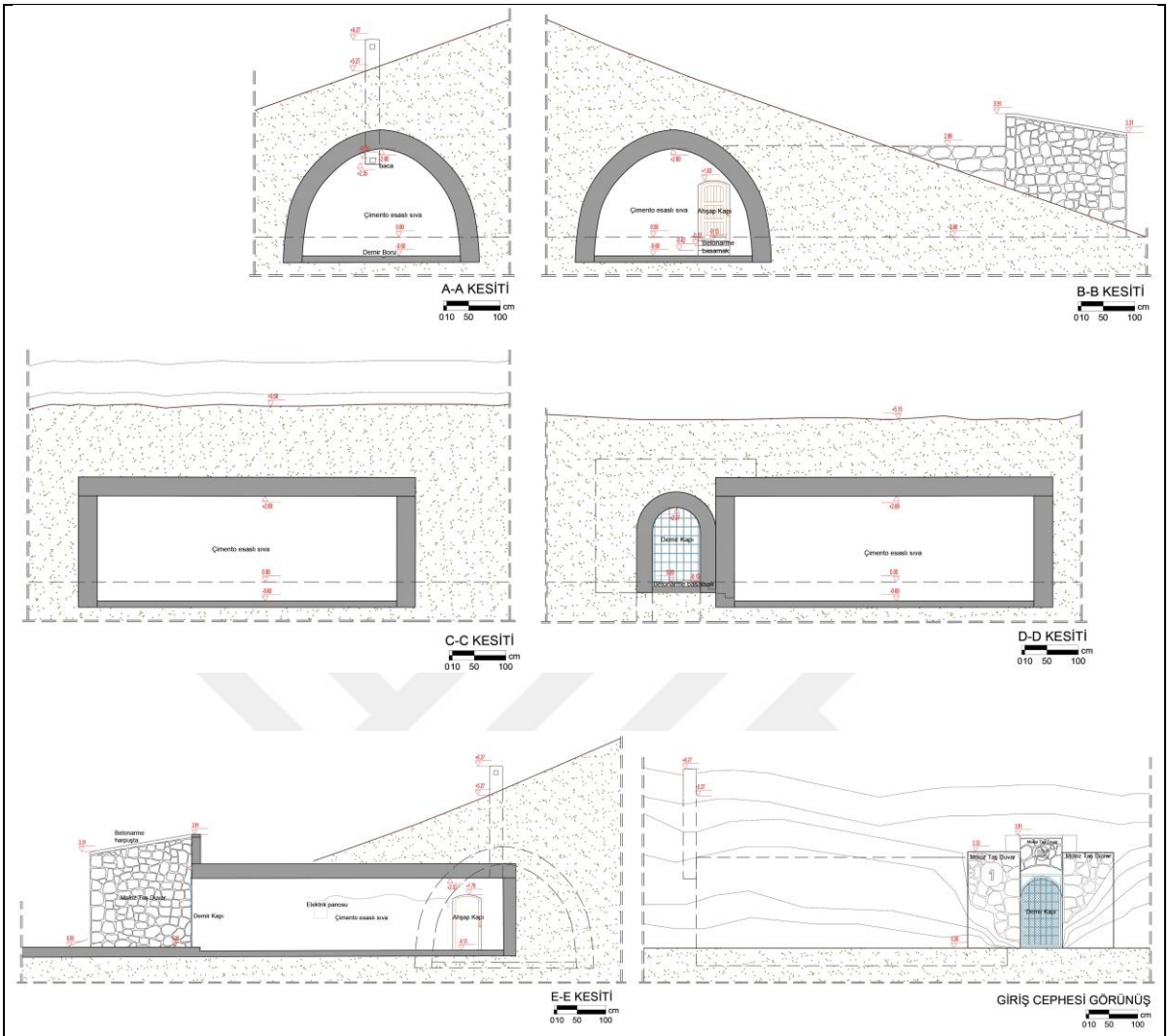

FOTOĞRAF

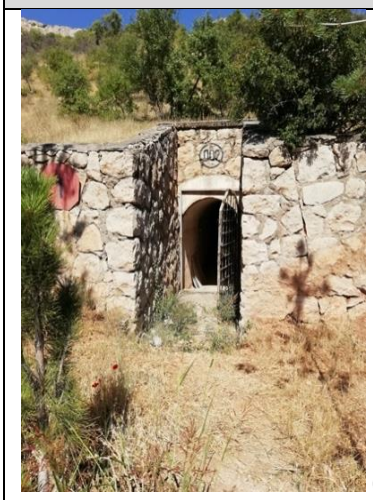
(c)

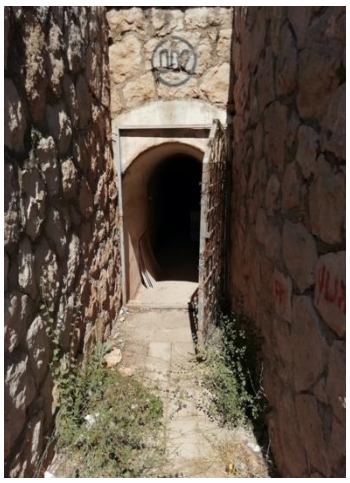
(d)

(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 2’in duvarlarına çimento esaslı sıva yapılmıştır. Kapılar onarılıp boyanmıştır ve güvenlik amaçlı 2 adet demir kapı eklenmiştir. Ayrıca girişteki demir kapıdan sonra 1 basamak merdiven eklenmiştir.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td>Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Çimento esaslı sıva</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td>-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="5">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depo, semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 48,19 m2 alana sahip olan bonet 2 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 16,28 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda duvarlar, çimento esaslı sıvalıdır. Yapının giriş kapısında 1 adet ve iç kapısından ana mekâna giren bölümde 4 basamak merdiven mevcuttur. Bonet günümüzde Doğa Koruma ve Milli Parklar 15.Bölge Müdürlüğü’nün deposu olarak kullanıldığı için giriş kapısına ve iç kapıya ek birer adet demir kapı eklenmiştir. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="5">a: halihazır harita c,d,e: Feyzanur Başaran arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.3. Malatya Askeri Depoları-Bonet 3 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 3</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 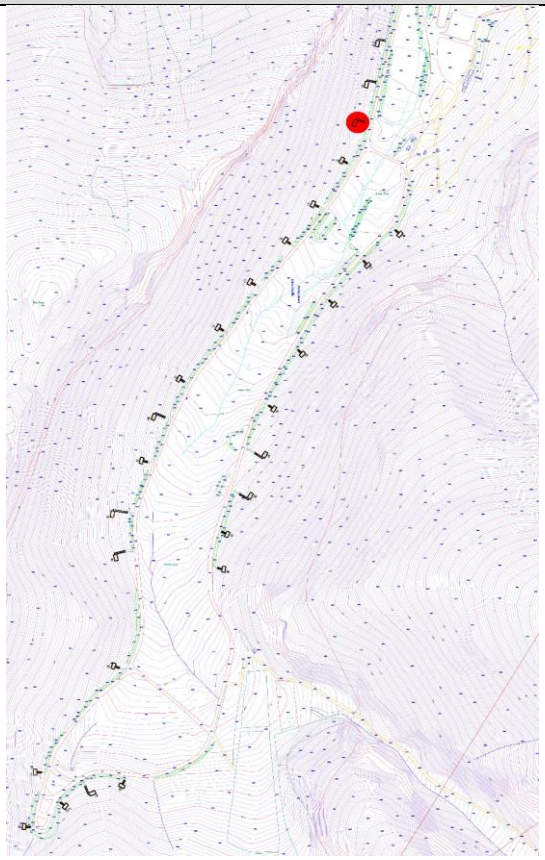 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

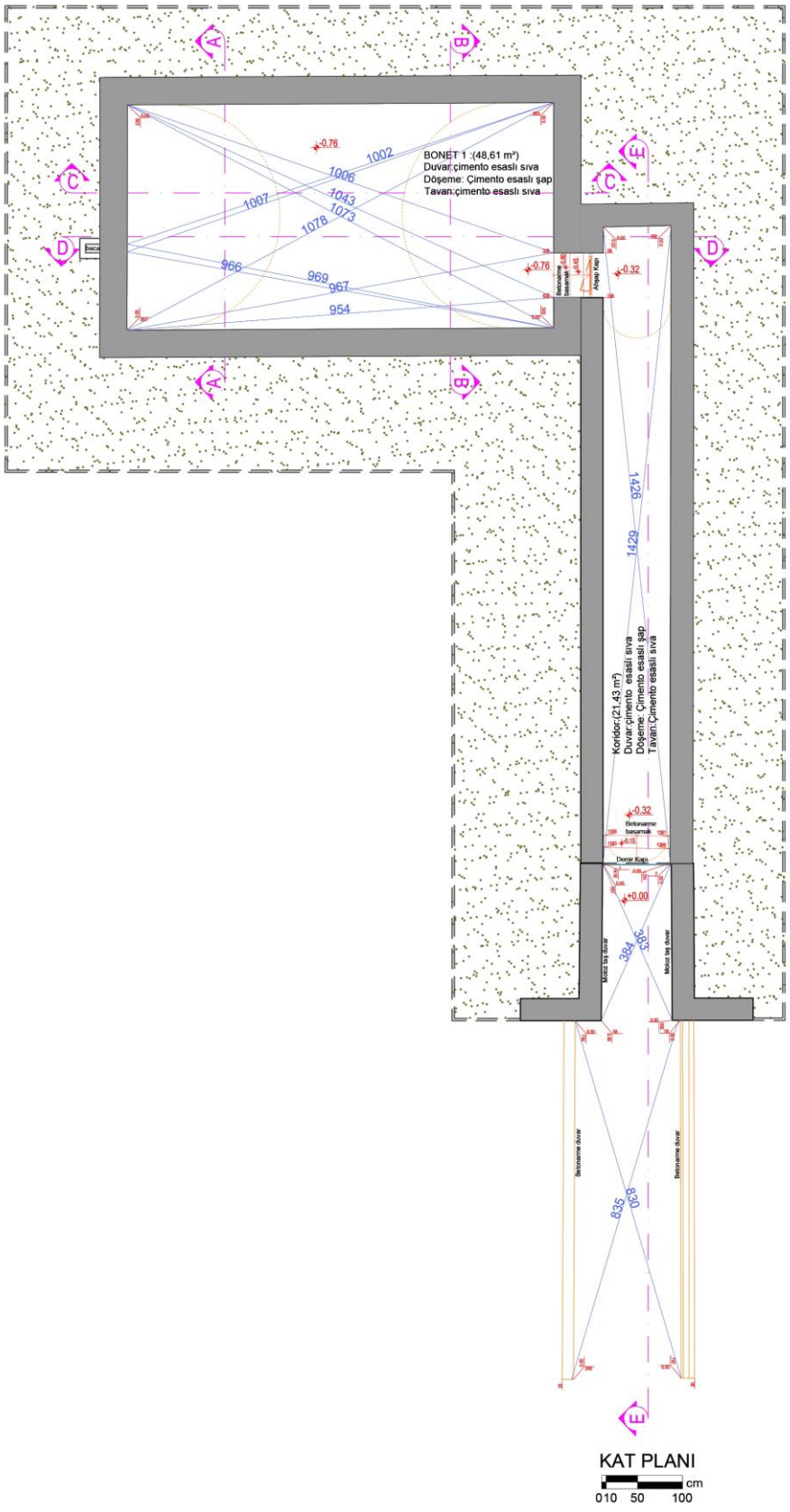
BONET 1 :(48,61 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:çimento esaslı sıva
Koridor:(21,43 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Çimento esaslı sıva
Demir Kapı
Betonarme duvar
Betonarme duvar
KAT PLANI
cm
010 50 100

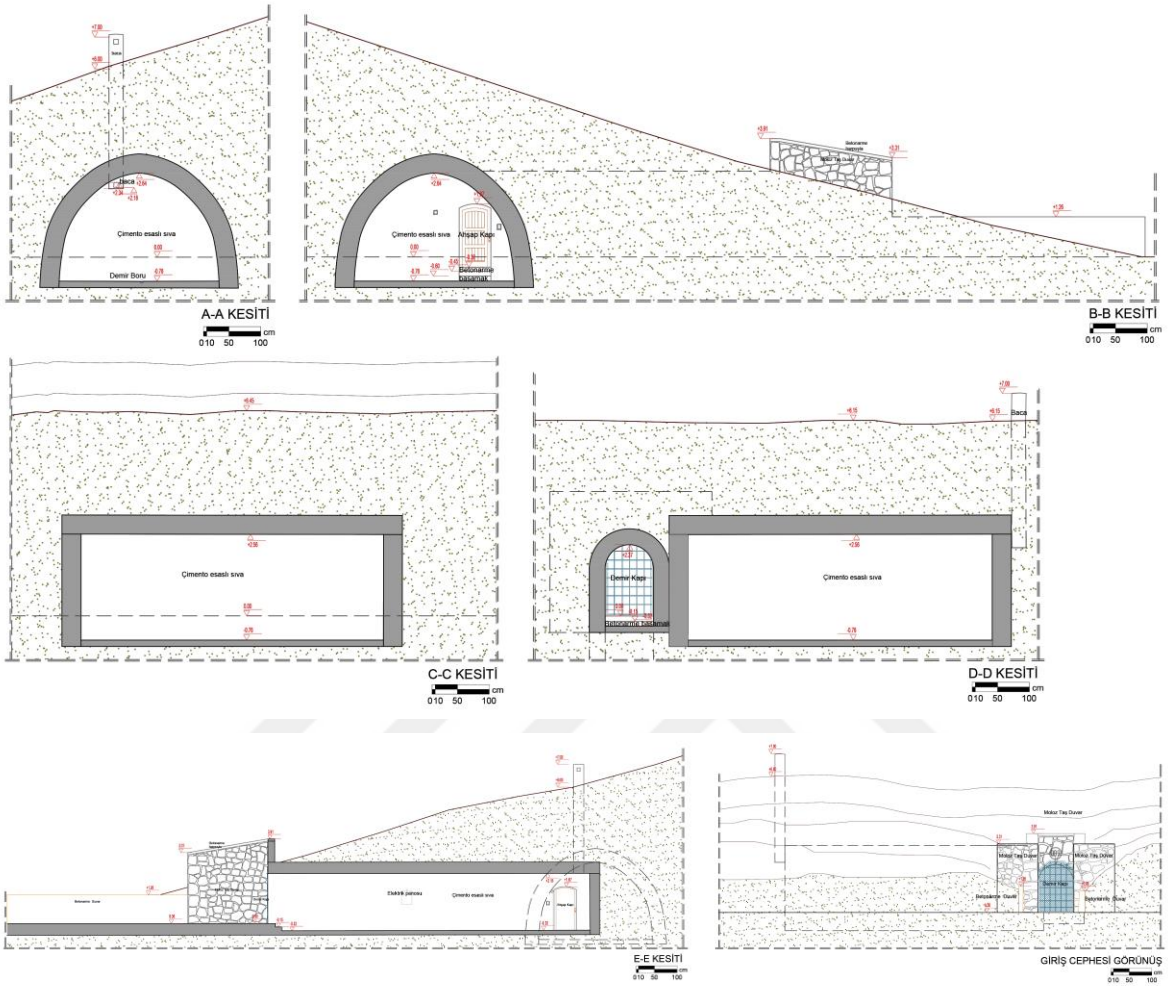

FOTOĞRAF

(c)

(d)

(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 3’in duvarlarına çimento esaslı sıva yapılmıştır. Kapılar onarılıp boyanmıştır ve güvenlik amaçlı 2 adet demir kapı eklenmiştir. Giriş cephesine sonradan betonarme istinat duvarı ve girişteki demir kapıdan sonra 2 basamak merdiven eklenmiştir.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td colspan="2">Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Betonarme duvar
-Çimento esaslı sıva</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td colspan="2">-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="6">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depo, semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 48,61 m2 alana sahip olan bonet 3 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 21,43 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda duvarlar, çimento esaslı sıvalıdır. Yapının giriş kapısında 2 adet ve iç kapısından ana mekâna giren bölümde 3 basamak merdiven mevcuttur. Bonet günümüzde Doğa Koruma ve Milli Parklar 15.Bölge Müdürlüğü’nün deposu olarak kullanıldığı için giriş kapısına ve iç kapıya ek birer adet demir kapı eklenmiştir. Ayrıca yapı toprağın altında bulunmasından kaynaklı, zaman içerisinde giriş kapısını kapatacak şekilde toprağın dökülmesine engel için depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına perde duvarla 797 cm’lik ek istinat duvarları yapılmıştır. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="6">a: halihazır harita c,d,e: Feyzanur Başaran arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.4. Malatya Askeri Depoları-Bonet 4 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 4</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 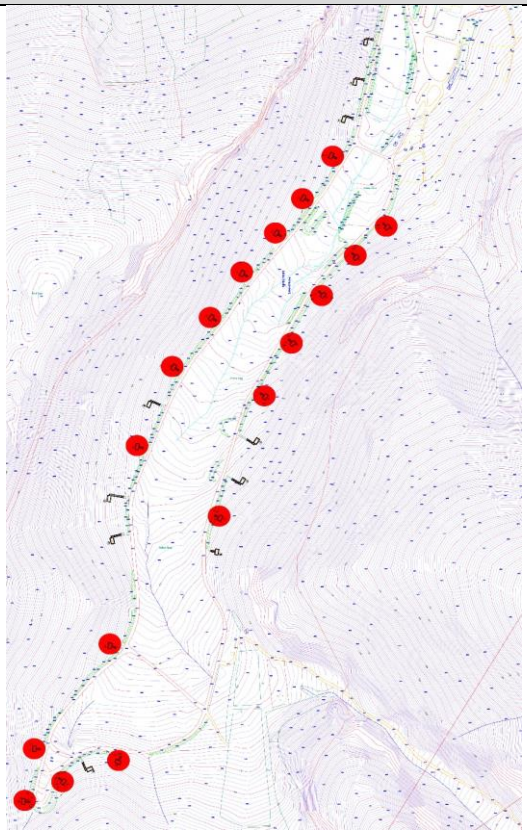 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

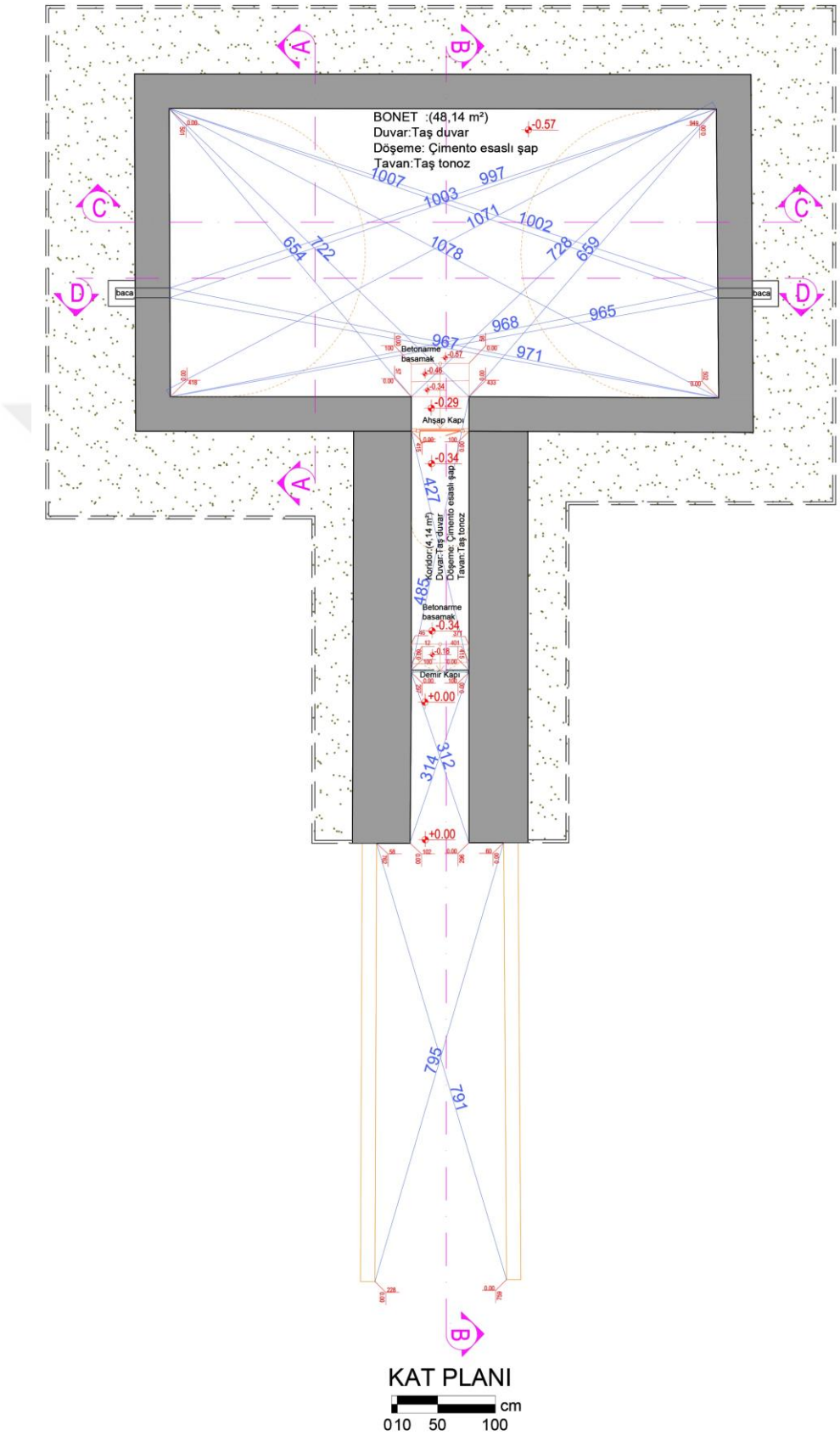
BONET :(48,14 m²)
Duvar:Taş duvar
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Taş tonoz
-0.57
1007
997
1003
1071
1002
654
722
1078
728
659
965
968
967
971
baca
baca
Betonarme basamak
-0.46
-0.34
-0.29
Ahşap Kapı
-0.34
427
Koridor:(4,14 m²)
Duvar:Taş duvar
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Taş tonoz
485
Betonarme basamak
-0.34
-0.18
Demir Kapı
+0.00
314
312
+0.00
795
791
A
B
C
D
KAT PLANI
cm
0 10 50 100

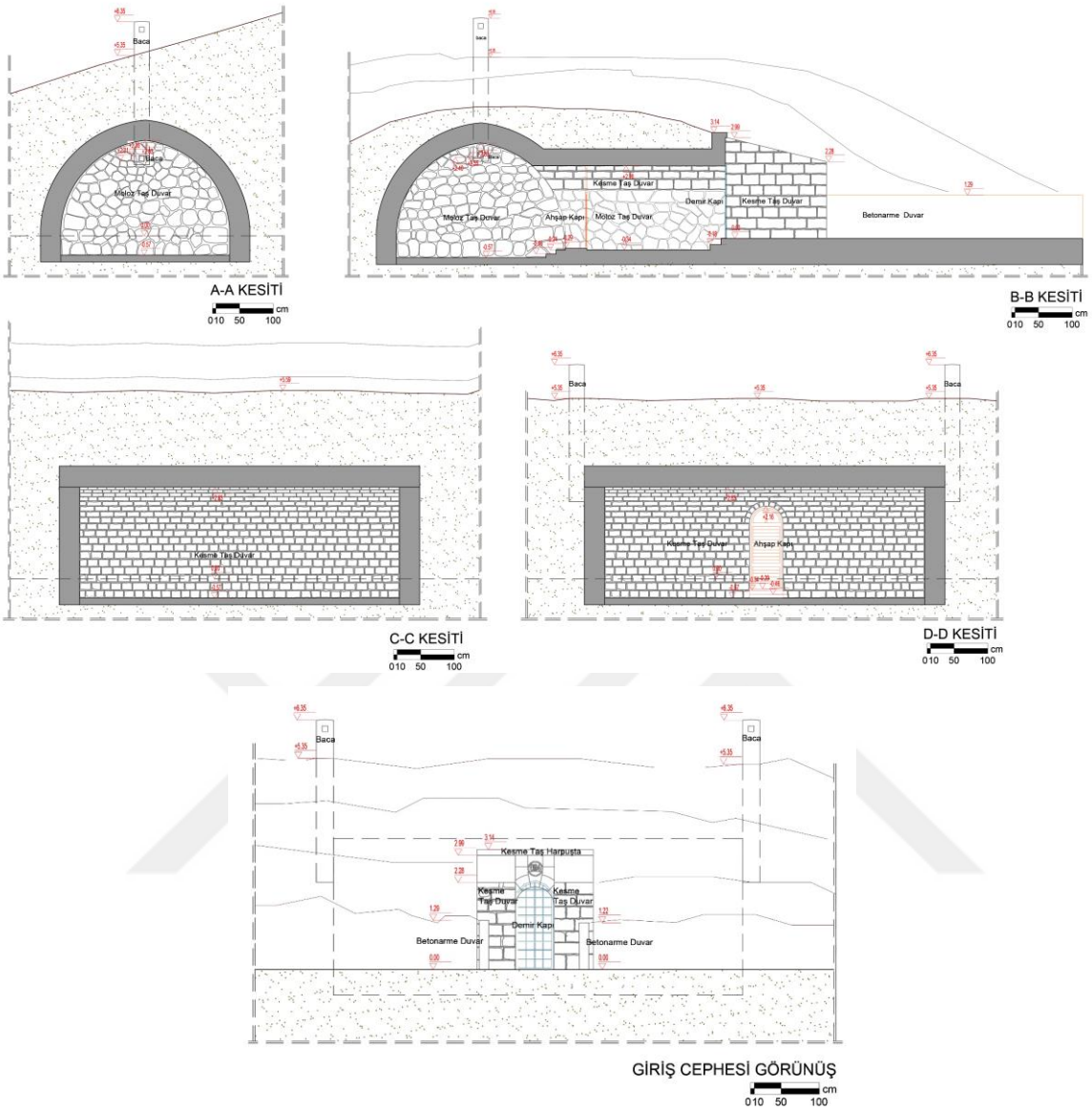

FOTOĞRAF

(c)

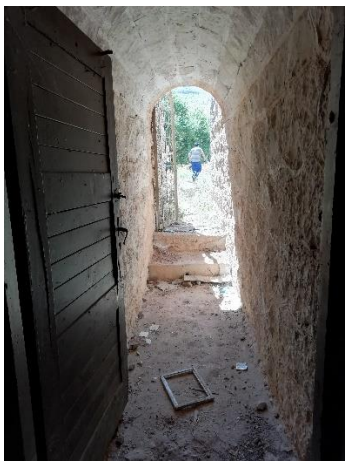
(d)

(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 4’ün giriş cephesine sonradan betonarme istinat duvarı ve girişteki demir kapıdan sonra 2 basamak merdiven eklenmiştir.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td>Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Betonarme duvar</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td>-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="5">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depolar semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 4,5,6,7,8,9,11,14,15,16,17,19,20,21,24,25,26,27,28 numaralı bonetler aynı plan tipine sahiptir. Bu tabloda 4 numaralı bonet incelenmiştir. 48,14 m2 alana sahip olan bonet 4 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 4,14 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Depoların yüksekliği 340 cm olup yapının giriş kapısında 2 adet ve iç kapısından ana mekâna giren bölümde 3 basamak merdiven mevcuttur. Ayrıca yapı toprağın altında bulunmasından kaynaklı, zaman içerisinde giriş kapısını kapatacak şekilde toprağın dökülmesine engel olmak için depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına perde duvarla 759 cm’lik ek istinat duvarları yapılmıştır. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="5">a: halihazır harita c,d,e: Feyzanur Başaran arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.5. Malatya Askeri Depoları-Bonet 10 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA)10</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 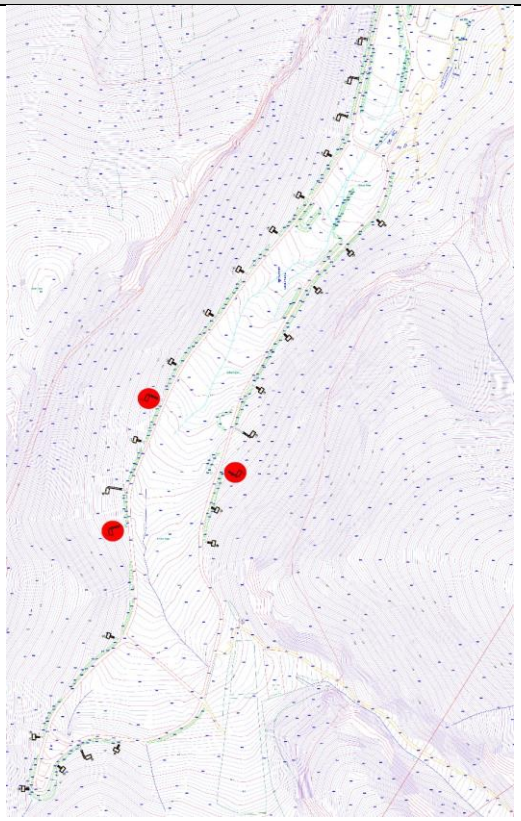 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

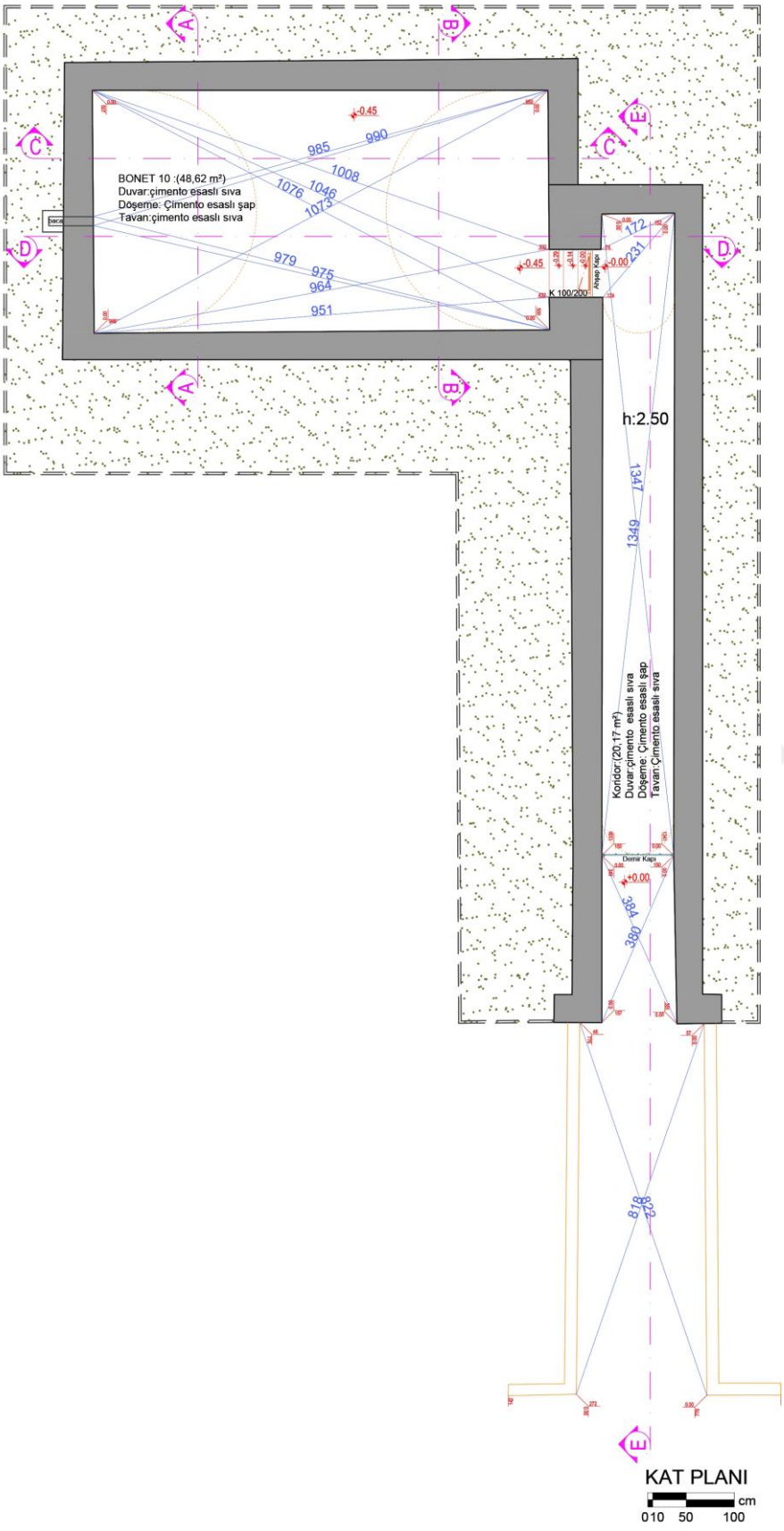
A
B
C
D
E
BONET 10 :(48,62 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:çimento esaslı sıva
-0.45
985
990
1008
1076
1046
1073
979
975
964
951
-0.45
-0.00
K 100/200
112
231
h:2.50
1347
1349
Koridor:(20,17 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Çimento esaslı sıva
Demir Kapı
+0.00
384
380
818
822
KAT PLANI
cm
010 50 100

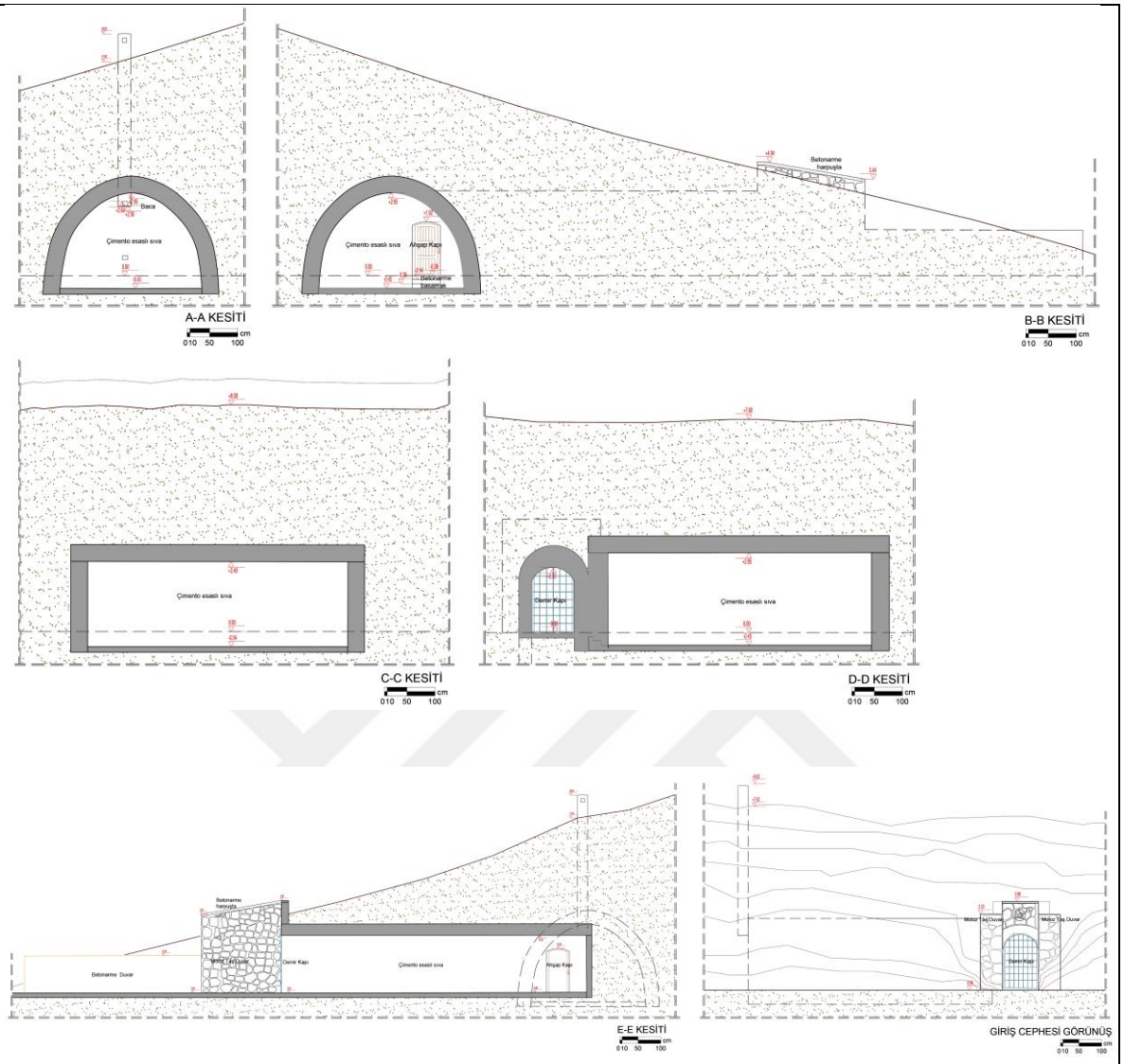

FOTOĞRAF

(c)

(d)

(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 10’un giriş cephesine sonradan betonarme istinat duvarı ve girişteki demir kapıdan sonra 2 basamak merdiven eklenmiştir. Ayrıca duvarlara çimento esaslı sıva yapılmıştır.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td>Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Çimento esaslı sıva
-Betonarme duvar</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td>-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="5">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depolar semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 10,13,22 numaralı bonetler aynı plan tipine sahiptir. Bu tabloda 10 numaralı bonet incelenmiştir. 48,62 m2 alana sahip olan bonet 10 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 20,17 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda, duvarlar çimento esaslı beton sıvalıdır. Yapının iç kapısından ana mekâna giren bölümde 4 basamak merdiven mevcuttur. Ayrıca yapı toprağın altında bulunmasından kaynaklı, zaman içerisinde giriş kapısını kapatacak şekilde toprağın dökülmesine engel olmak için depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına perde duvarla 751 cm’lik ek istinat duvarları yapılmıştır. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="5">a: halihazır harita c,d,e: Feyzanur Başaran arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.6. Malatya Askeri Depoları-Bonet 12 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 12</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 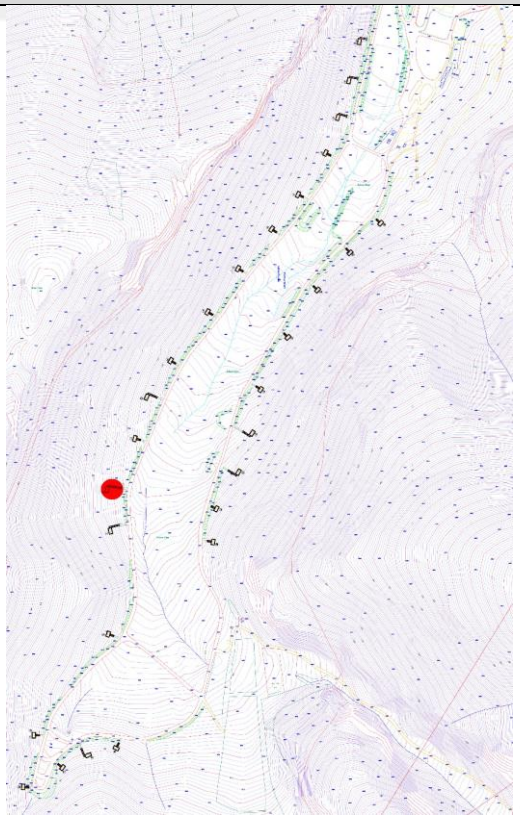 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

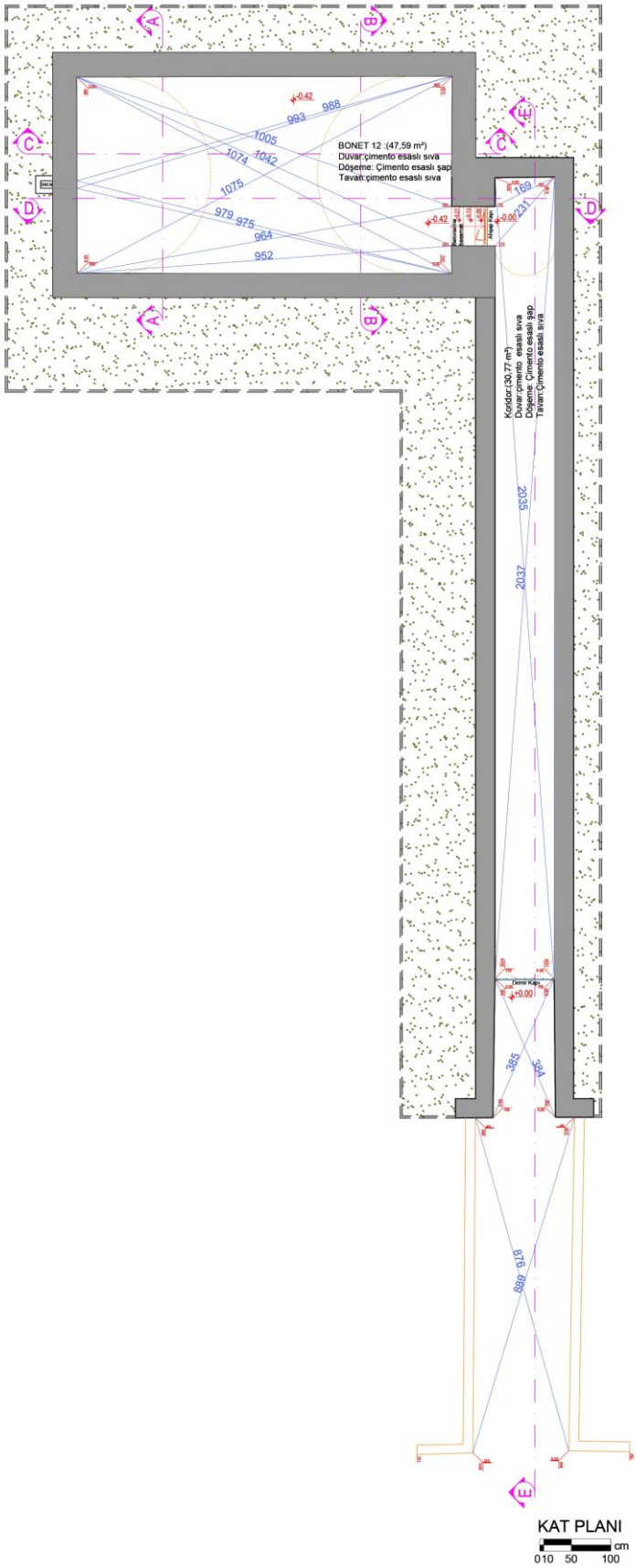
BONET 12 :(47,59 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:çimento esaslı sıva
Koridor:(30,77 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Çimento esaslı sıva
Demir Kapı
KAT PLANI
010 50 100 cm

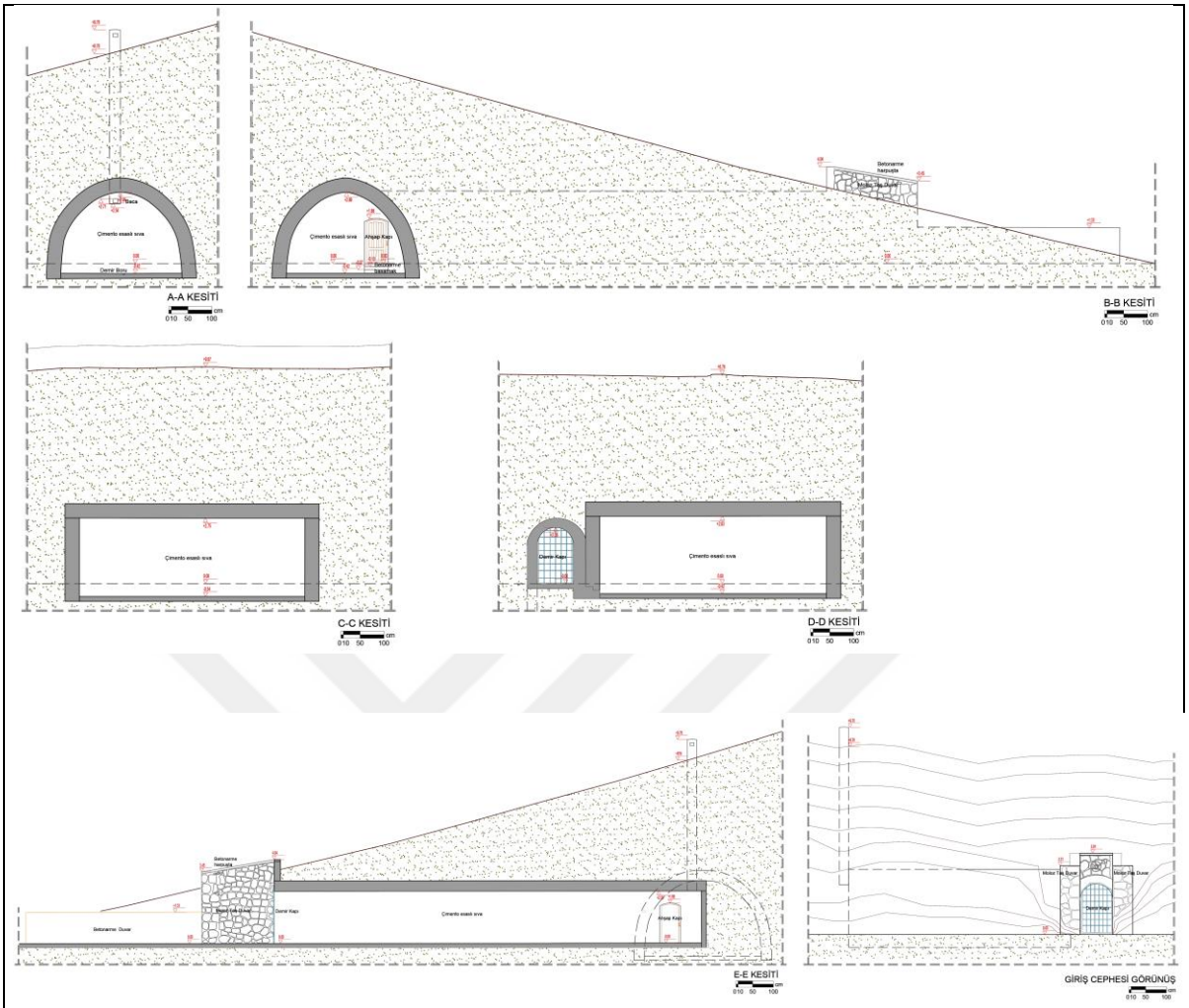

FOTOĞRAF

(c)

(d)

(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 12’un giriş cephesine sonradan betonarme istinat duvarı eklenmiştir ve duvarlara çimento esaslı sıva yapılmıştır.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td>Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Çimento esaslı sıva
-Betonarme duvar</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td>-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="5">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depo, semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 47,59 m2 alana sahip olan bonet 12 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 30,77 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda duvarlar, çimento esaslı beton sıvalıdır. Yapının iç kapısından ana mekâna giren bölümde 4 basamak merdiven mevcuttur. Ayrıca yapı toprağın altında bulunmasından kaynaklı, zaman içerisinde giriş kapısını kapatacak şekilde toprağın dökülmesine engel olmak için depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına perde duvarla 821 cm’lik ek istinat duvarları yapılmıştır. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="5">a: halihazır harita c: Feyzanur Başaran arşivi d,e: Malatya Büyükşehir Belediyesi arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.7. Malatya Askeri Depoları-Bonet 18 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 18</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 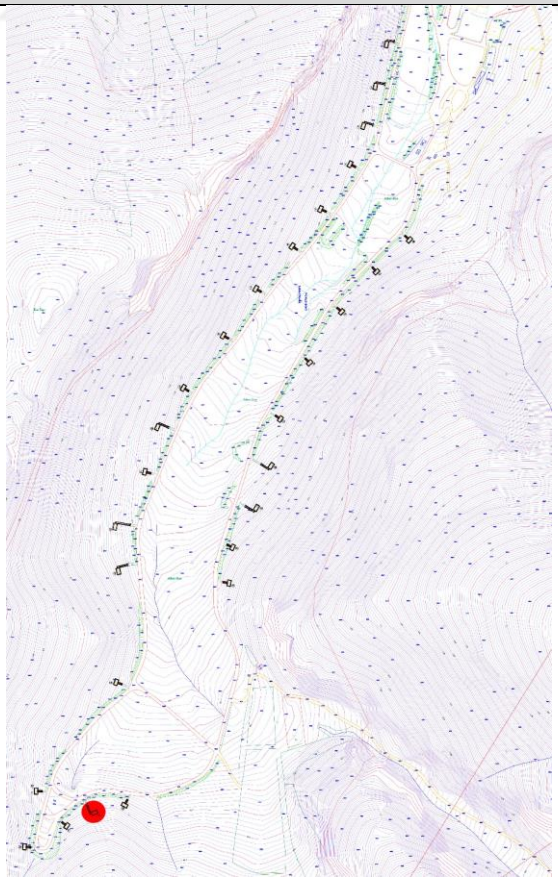 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

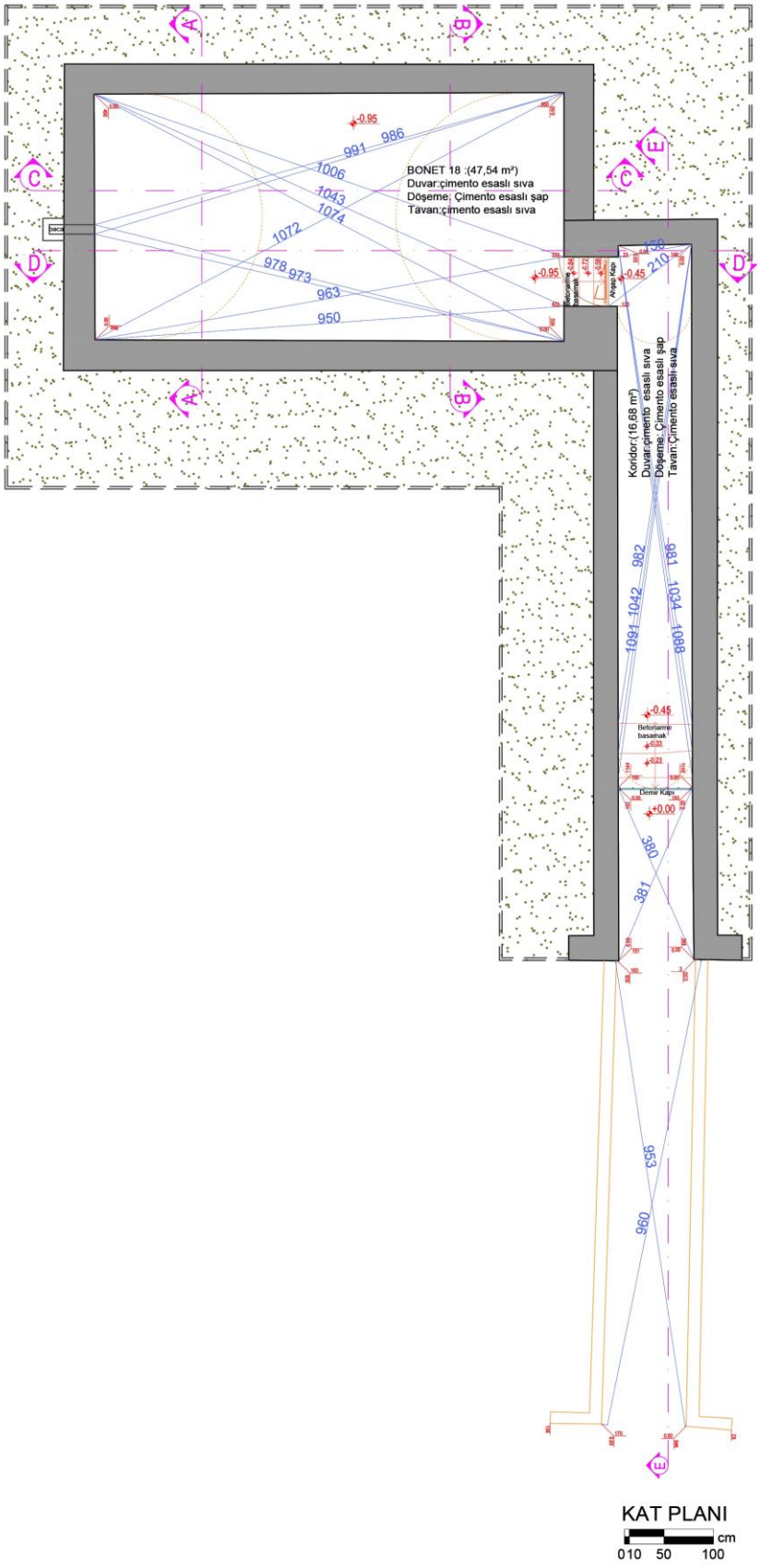
BONET 18 :(47,54 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:çimento esaslı sıva
Koridor:(16.68 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Çimento esaslı sıva
Betonarme basamak
Demir Kapı
KAT PLANI
cm
010 50 100

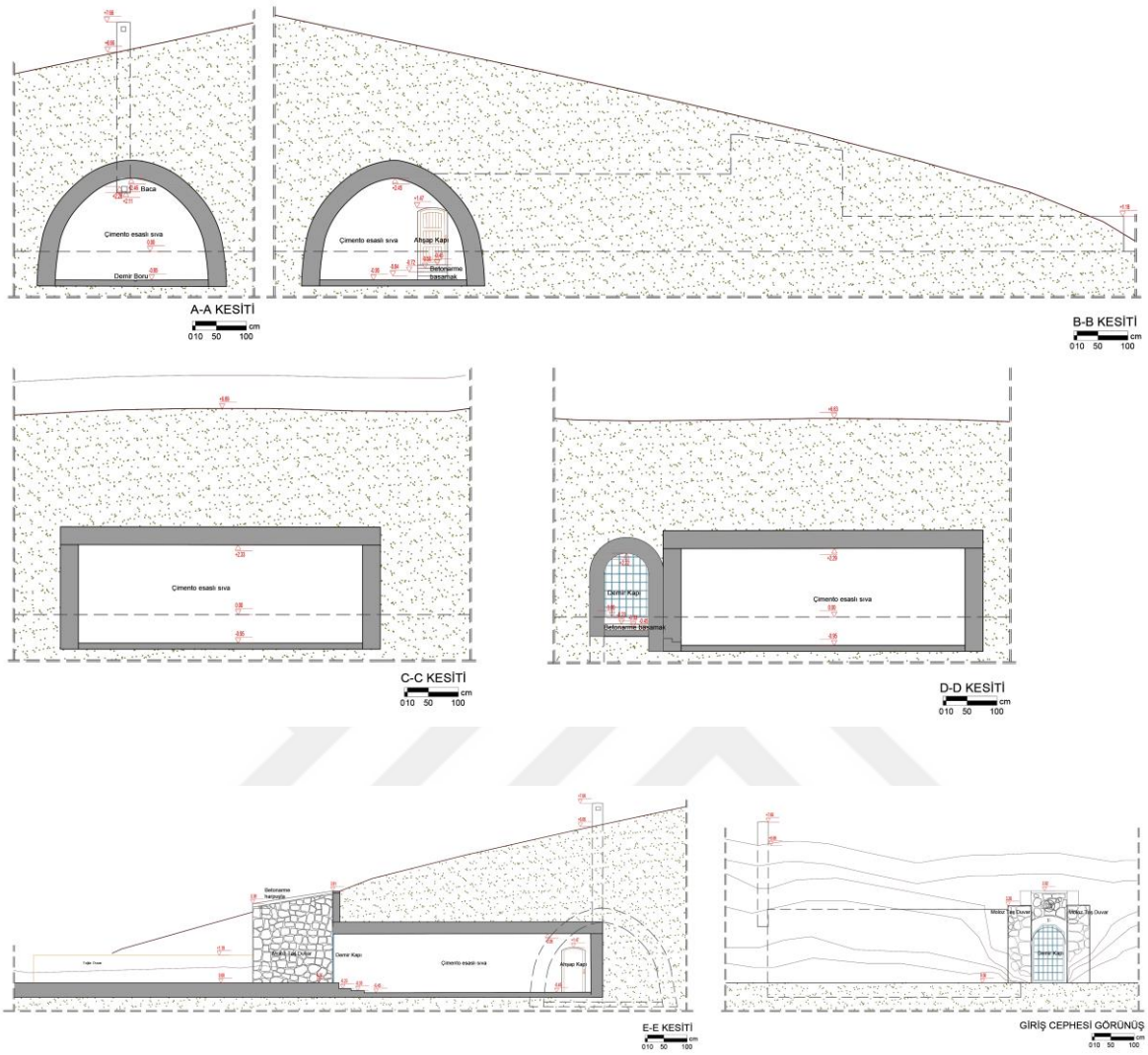

FOTOĞRAF

(c)

(d)

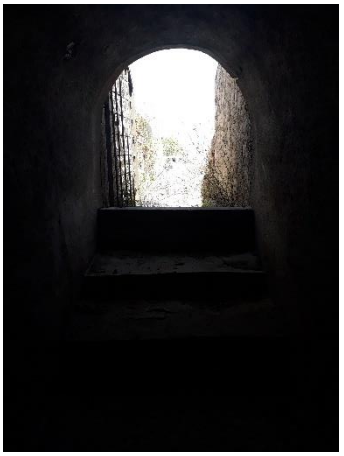
(e)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 18’un giriş cephesine sonradan betonarme ve tuğla istinat duvarı ayrıca girişteki demir kapıdan sonra 1 basamak merdiven eklenmiştir. Duvarlara çimento esaslı sıva yapılmıştır.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td colspan="2">Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Çimento esaslı sıva
-Betonarme duvar
Tuğla duvar</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td colspan="2">-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="6">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depo, semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 47,54 m2 alana sahip olan bonet 18 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 16,68 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda duvarlar, çimento esaslı beton sıvalıdır. Yapının giriş kapısında 3 adet ve iç kapısından ana mekâna giren 4 basamak merdiven mevcuttur. Ayrıca yapı toprağın altında bulunmasından kaynaklı, zaman içerisinde giriş kapısını kapatacak şekilde toprağın dökülmesine engel olmak için depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına tuğla duvar ve betonarme perde duvarlarla 925 cm’lik ek istinat duvarları yapılmıştır. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="6">a: halihazır harita c: Feyzanur Başaran arşivi d,e: Malatya Büyükşehir Belediyesi arşivi</td></tr>
</table>

Tablo 4.8. Malatya Askeri Depoları-Bonet 23 Envanter Fişi

<table>
<tr><td>ADI</td><td colspan="2">MALATYA ASKERİ DEPOLARI-BONET (TABYA) 23</td><td colspan="2">İNCELEME TARİHİ</td><td>20.12.2020</td></tr>
<tr><td>İL</td><td colspan="2">Malatya</td><td rowspan="3">KADASTRO</td><td>ADA</td><td>1035</td></tr>
<tr><td>İLÇE</td><td colspan="2">Battalgazi</td><td>PARSEL</td><td>79</td></tr>
<tr><td>MAHALLE\KÖY</td><td colspan="2">Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii</td><td>YAPIM TARİHİ</td><td>1940</td></tr>
<tr><td rowspan="2">KORUMA DERECESİ</td><td>1.Grup Yapı</td><td></td><td rowspan="2">ANIT</td><td rowspan="2">ENVANTER</td><td rowspan="2">44.00.00.1.0</td></tr>
<tr><td>2.Grup Yapı</td><td>X</td></tr>
<tr><td>ORJİNAL KULLANIMI</td><td colspan="2">Askeri Depo (Tabya-Bonet)</td><td colspan="2">BUGÜNKÜ KULLANIM</td><td>Depo</td></tr>
<tr><td>GENEL TANIM</td><td colspan="5">Malatya İli, Battalgazi, İlçesi Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki’nde yer alan askeri depolar toplam 28 adettir. Bulundukları arazi içerisinde yaklaşık olarak 70 metre ara ile düzenli bir şekilde konumlandırılmışlardır.</td></tr>
<tr><td>BUGÜNKÜ SAHİBİ</td><td colspan="5">Maliye Hazinesi</td></tr>
<tr><td colspan="6">KONUM</td></tr>
<tr><td colspan="6"> 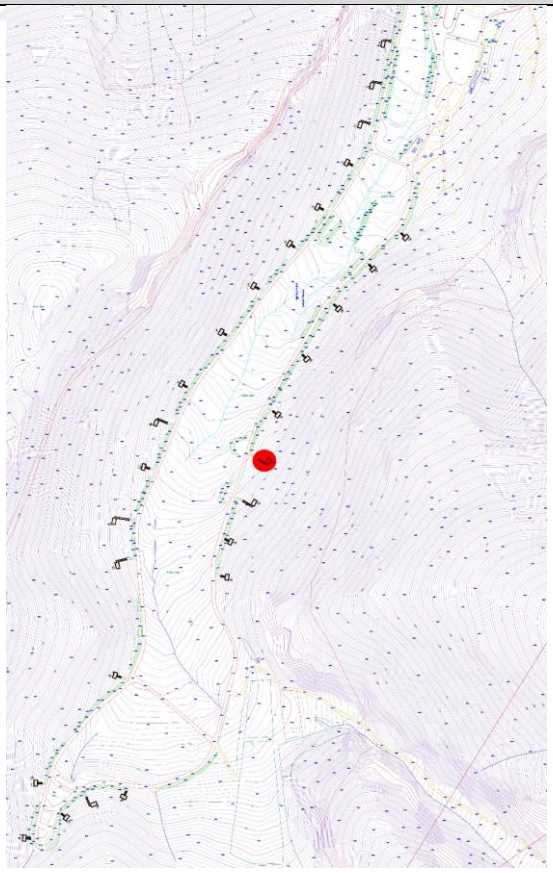 (a)</td></tr>
</table>

RÖLÖVE

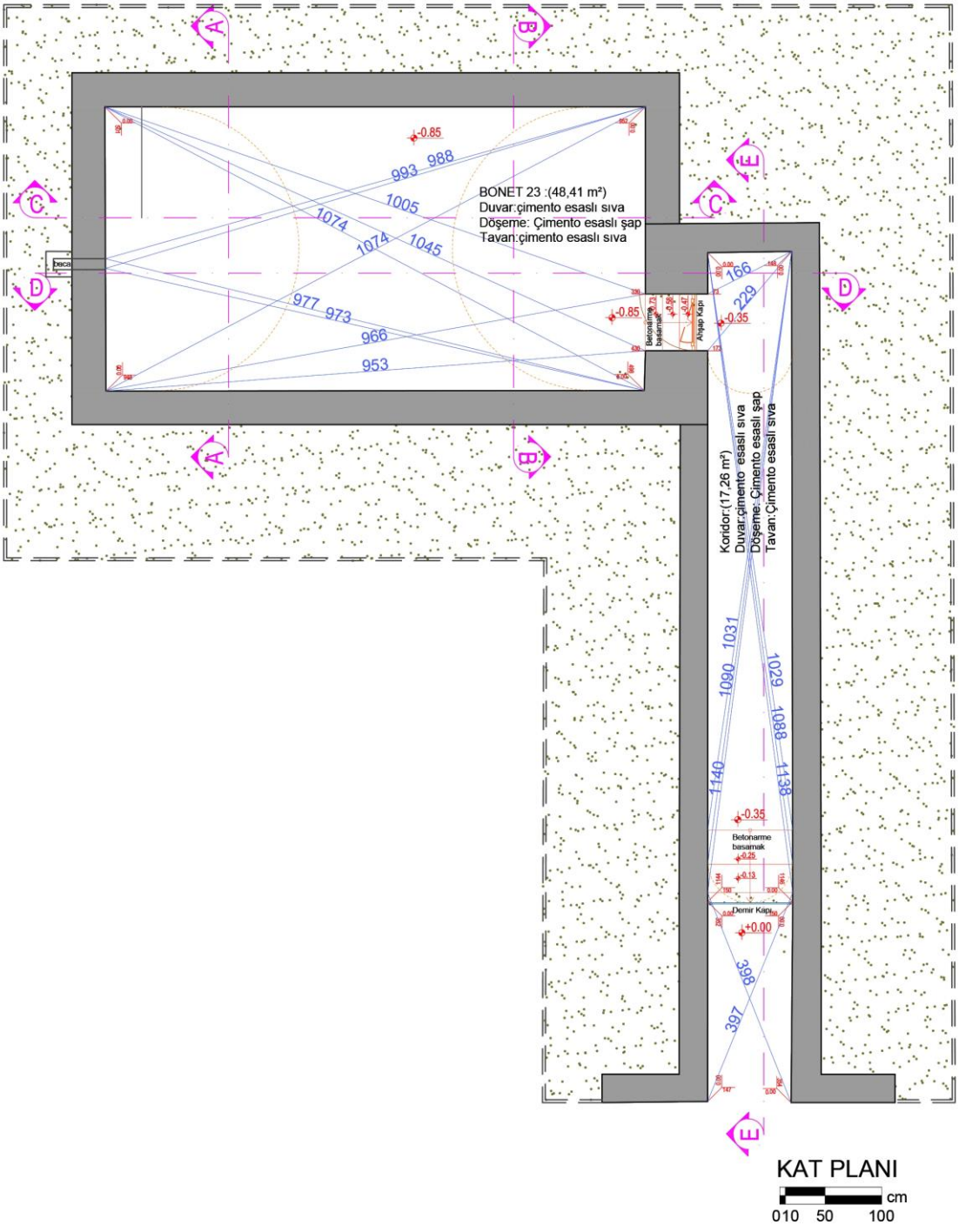
A
B
C
D
E
-0.85
993
988
1005
1074
1074
1045
977
973
966
953
BONET 23 :(48,41 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:çimento esaslı sıva
Beton arme basamak
Ahşap Kapı
166
229
-0.85
-0.35
Koridor:(17,26 m²)
Duvar:çimento esaslı sıva
Döşeme: Çimento esaslı şap
Tavan:Çimento esaslı sıva
1090
1031
1029
1088
1138
1140
-0.35
Betonarme basamak
-0.25
-0.13
Demir Kapı
+0.00
398
397
KAT PLANI
cm
0 10 50 100

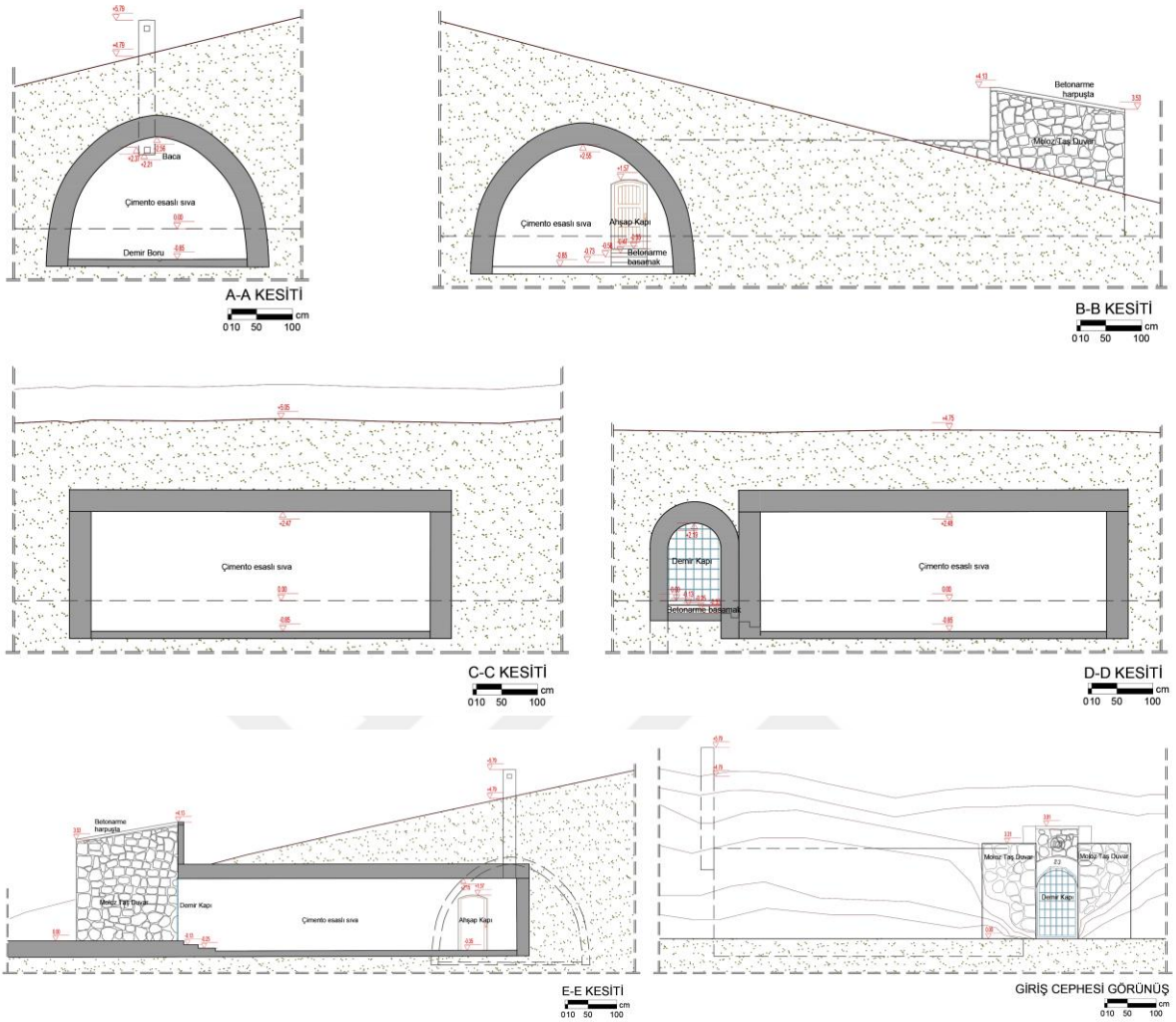
Baca
Çimento esaslı sıva
Demir Boru
A-A KESİTİ
Betonarme harpuşta
Moloz Taş Duvar
Çimento esaslı sıva
Ahşap Kapı
Betonarme basamak
B-B KESİTİ
Çimento esaslı sıva
C-C KESİTİ
Demir Kapı
Çimento esaslı sıva
Betonarme basamak
D-D KESİTİ
Betonarme harpuşta
Moloz Taş Duvar
Demir Kapı
Çimento esaslı sıva
Ahşap Kapı
E-E KESİTİ
Moloz Taş Duvar
Moloz Taş Duvar
Demir Kapı
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

FOTOĞRAF

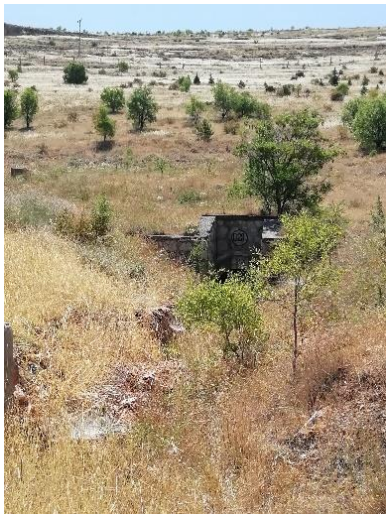

(b)

(c)

<table>
<tr><td rowspan="6">KORUMA DURUMLARI</td><td rowspan="3">Dış Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Üst Yapı</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td>X</td><td>Orta</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td></td><td>Kötü</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="3">İç Yapı</td><td>İyi</td><td></td><td rowspan="3">Süsleme Elemanları</td><td>İyi</td><td></td></tr>
<tr><td>Orta</td><td></td><td>Orta</td><td></td></tr>
<tr><td>Kötü</td><td>X</td><td>Kötü</td><td>X</td></tr>
<tr><td>YAPILAN ONARIMLAR</td><td colspan="6">Bonet 23’un giriş cephesine sonradan tuğla duvar yapılmıştır. Şuan bu duvar yıkılmış olup moloz kalıntısı yapı önünde durmaktadır. Girişteki demir kapıdan sonra 3 basamak merdiven eklenmiştir. Ayrıca duvarlara çimento esaslı sıva yapılmıştır.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">MALZEME ANALİZİ</td><td>Zemin</td><td>Duvar</td><td>Üst Örtü</td><td>Kapı</td><td>Merdiven</td></tr>
<tr><td>-Beton zemin</td><td>-Moloz taş duvar
-Kesme taş duvar
-Çimento esaslı sıva
-Tuğla duvar</td><td>-Kesme taş duvar</td><td>-Ahşap kapı
-Demir kapı</td><td>-Betonarme merdiven</td></tr>
<tr><td>AYRINTILI TANIM</td><td colspan="5">1940’lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depo, semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak strüktür sistemi yığma tonozdan yapılmıştır. 48,41 m2 alana sahip olan bonet 23 semerdamlı tek mekândan oluşmaktadır. Giriş bölümünde 17,26 m2 alana sahip taş tonoz tavandan oluşan bir koridor mevcuttur. Yüksekliği 340 cm olan depoda duvarlar, çimento esaslı beton sıvalıdır. Yapının giriş kapısında 3 adet ve iç kapısından ana mekâna giren 4 basamak merdiven mevcuttur. Ayrıca yapı toprağın altında bulunmasından kaynaklı, zaman içerisinde giriş kapısını kapatacak şekilde toprağın dökülmesine engel olmak için depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına tuğla duvarlar yapılmıştır. Fakat bunlar da günümüzde yıkılmıştır ve moloz yığınları yapının önünde bulunmaktadır. Yapı toprağın altında olmasına rağmen rutubet sorunu yoktur. Savunma esaslı olarak yapılan yapı, oldukça sade ve sağlamdır.</td></tr>
<tr><td>Kaynaklar</td><td colspan="5">a: halihazır harita b,c: Feyzanur Başaran arşivi</td></tr>
</table>

8 plan tipinden oluşan 28 adet askeri bonetin, hepsinin zemini özgün beton ile korunarak günümüze ulaşmıştır. Duvarlarında özgün moloz taş ve kesme taş kullanılmış olup, bazılarında muhdes çimento esaslı sıva kullanılmıştır. Ayrıca giriş duvarlarda toprağın yığılarak girişi kapatmaması adına birçoğuna muhdes betonarme duvar ve muhdes tuğla duvar eklenmiştir. Güvenliği arttırmak adına bazılarına muhdes demir kapılar eklenmiştir. Üzeri toprak ile kapalı olan bonetlerin zamanla toprak kotunda değişmeler olduğu için birçok bonete muhdes betonarme merdiven eklenmiştir. Yapılan arazi çalışmaları ve incelemeler ile 28 adet bonetin malzeme analizi Tablo 4.9'dadır.

Tablo 4.9. Malatya Askeri Depoları-Malzeme Analizi Tablosu

YÜZEY / BONET ADLARI	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
BONET 1	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı -Muhdes demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 2	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı -Muhdes demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 3	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı -Muhdes demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 4	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven

BONET 5	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 6	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 7	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 8	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 9	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 10	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven
BONET 11	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 12	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven

BONET 13	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven
BONET 14	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 15	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 16	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 17	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes betonarme duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 18	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva -Muhdes betonarme duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 19	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 20	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven

BONET 21	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 22	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven
BONET 23	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar -Muhdes çimento esaslı sıva	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 24	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 25	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 26	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 27	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven
BONET 28	-Özgün beton zemin	-Özgün moloz taş duvar -Özgün kesme taş duvar -Muhdes tuğla duvar	-Özgün kesme taş duvar	-Özgün ahşap kapı -Özgün demir kapı	-Özgün betonarme merdiven -Muhdes betonarme merdiven

1940'lı yıllarda yapılan 28 adet askeri depolar günümüze yüksek oranda özgün malzemesini ve dayanıklılığını koruyarak ulaşmıştır. Fakat 80 yıllı aşkın süredir var olan bu yapılarda çeşitli malzeme kayıpları, yüzey kirlilikleri, yüzey aşınmaları, tahribata uğramış ahşap, beton ve demir yüzeyler bulunmaktadır. Yapılan arazi çalışmaları ve incelemeler ile 28 adet bonetin hasar analiz tablosu Tablo 4.10'dadır.

Tablo 4.10. Malatya Askeri Depoları-Hasar Analizi Tablosu

YÜZEY / BONET ADLARI	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
BONET 1	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 2	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 3	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 4	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 5	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 6	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey	-Tahribata uğramış beton yüzey

				-Tahribata uğramış demir yapı elemanları	
BONET 7	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 8	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 9	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 10	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 11	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 12	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 13	-Malzeme kaybı	-Muhdes ekler -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Muhdes ekler	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 14	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey

BONET 15	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 16	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 17	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 18	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 19	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 20	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 21	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 22	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 23	-Malzeme kaybı	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması -Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yapı malzemesi ile uygun olmayan çimento esaslı sıva uygulaması	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey

BONET 24	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 25	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 26	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 27	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey
BONET 28	-Malzeme kaybı	-Yüzey kirliliği -Yüzeyde aşınma	-Yüzey kirliliği	-Tahribata uğramış ahşap yüzey -Tahribata uğramış demir yapı elemanları	-Tahribata uğramış beton yüzey

4.2.3. Malatya Askeri Depoları'nın Restitüsyon Çalışmaları

Malatya Askeri Depoları'nın restitüsyon çalışmalarına yönelik sahada yapılan analizler ve yapının tarihinin araştırılması ile elde edilen bulgular değerlendirilmiş olup ayrıca malzeme alanındaki uzman kişilerle de görüşülmüştür. Bonetlerden gelen izler ve 28 adet yapının malzemeleri incelendiğinde; 1,2,3 10, 12, 13, 18, 22, 23 numaralı bonetlerin çimento esaslı sıva ile eklendiği fakat diğer bonetlerin moloz ve kesme taş duvar olarak özgün halde olduğu saptanmıştır. Buna göre muhdes ek olarak belirlenen çimento esaslı sıvalar kaldırılmıştır. Bonetlerdeki; kapı, pencere, zemin ve merdiven incelediğinde malzemelerin aynı olmamasının ortaya koyduğu kanıtlar, özgün projeyi ortaya çıkarmak için yeterli olmaktadır. Bu kapsamda sonradan eklenen istinat duvarları, demir kapılar, merdiven basamakları yapının özgün tarihini ortaya çıkarmak için uygun teknik ile kaldırılmasına karar verilmiştir. 28 adet askeri deponun her biri için yapılan müdahaleler ve restitüsyon çizimleri Tablo 4.11-4.38'de mevcuttur.

Tablo 4.11. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 1	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir. -Muhdes demir kapı kaldırılmıştır.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON					

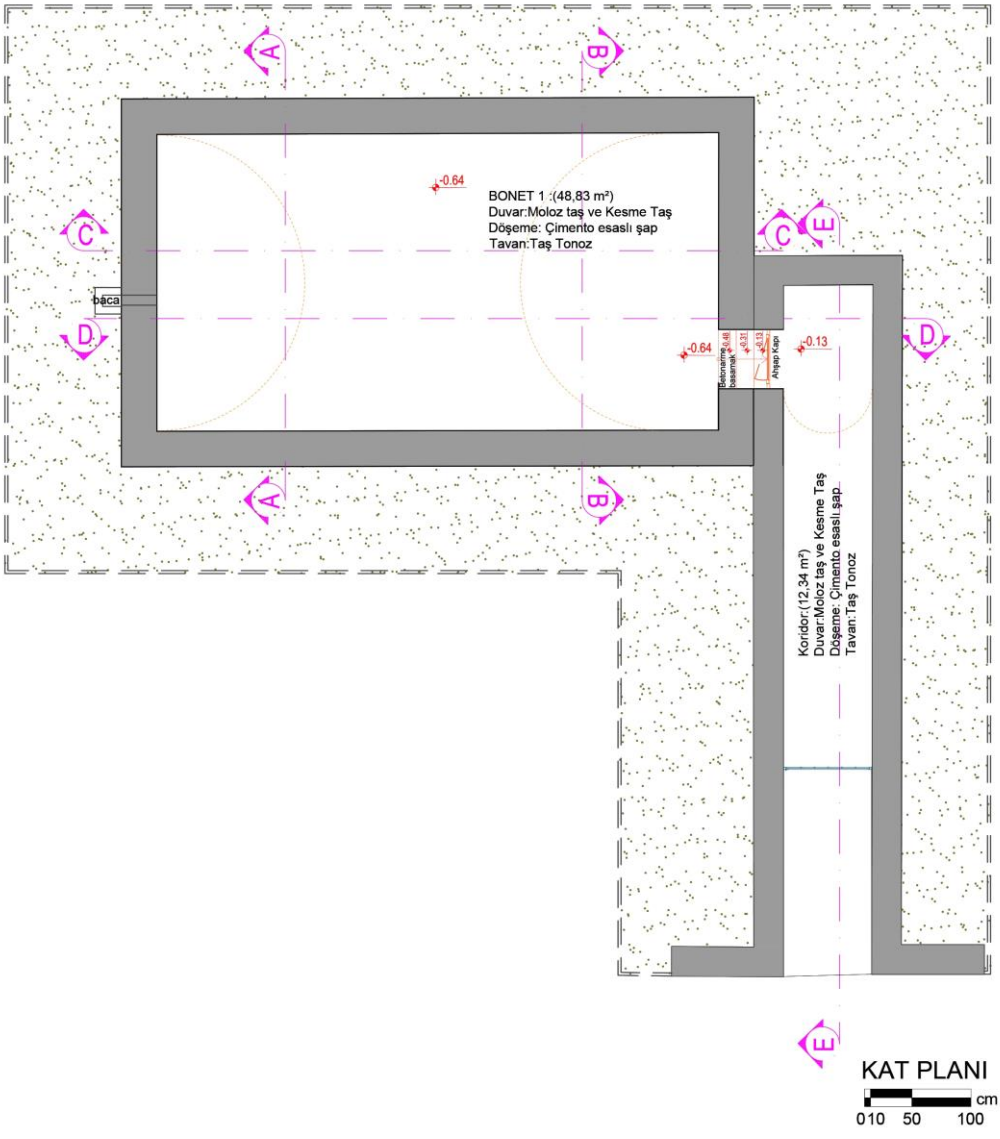

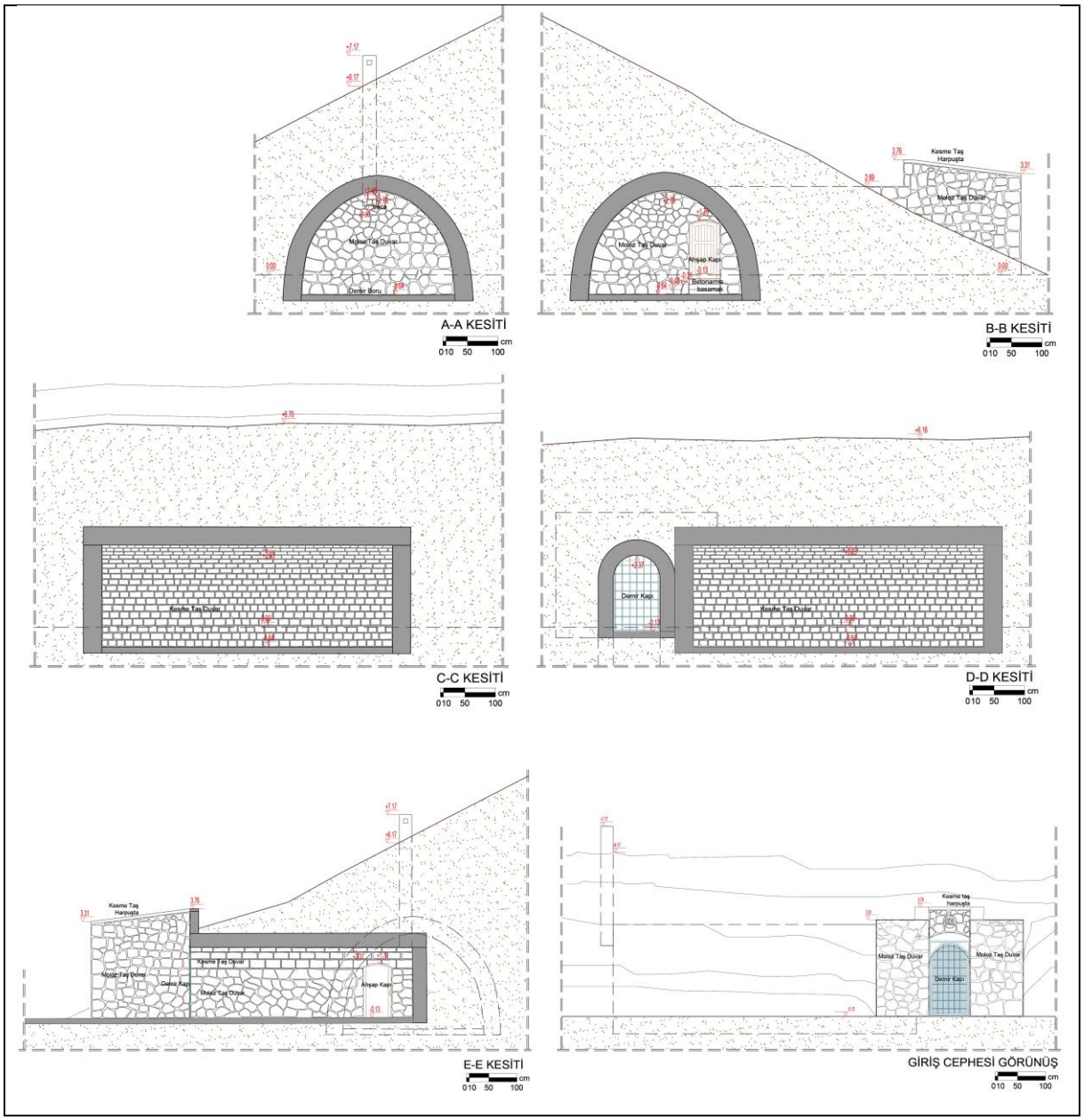
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
Kesme Taş Harpuşta
Moloz Taş Duvar
Ahşap Kapı
Demir Kapı
Kesme Taş Duvar
Beton
Derin Boru
Betonarme basamak
cm
010 50 100

Tablo 4.12. Malatya Askeri Depoları-Bonet 2 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 2	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir. -Muhdes demir kapı kaldırılmıştır.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

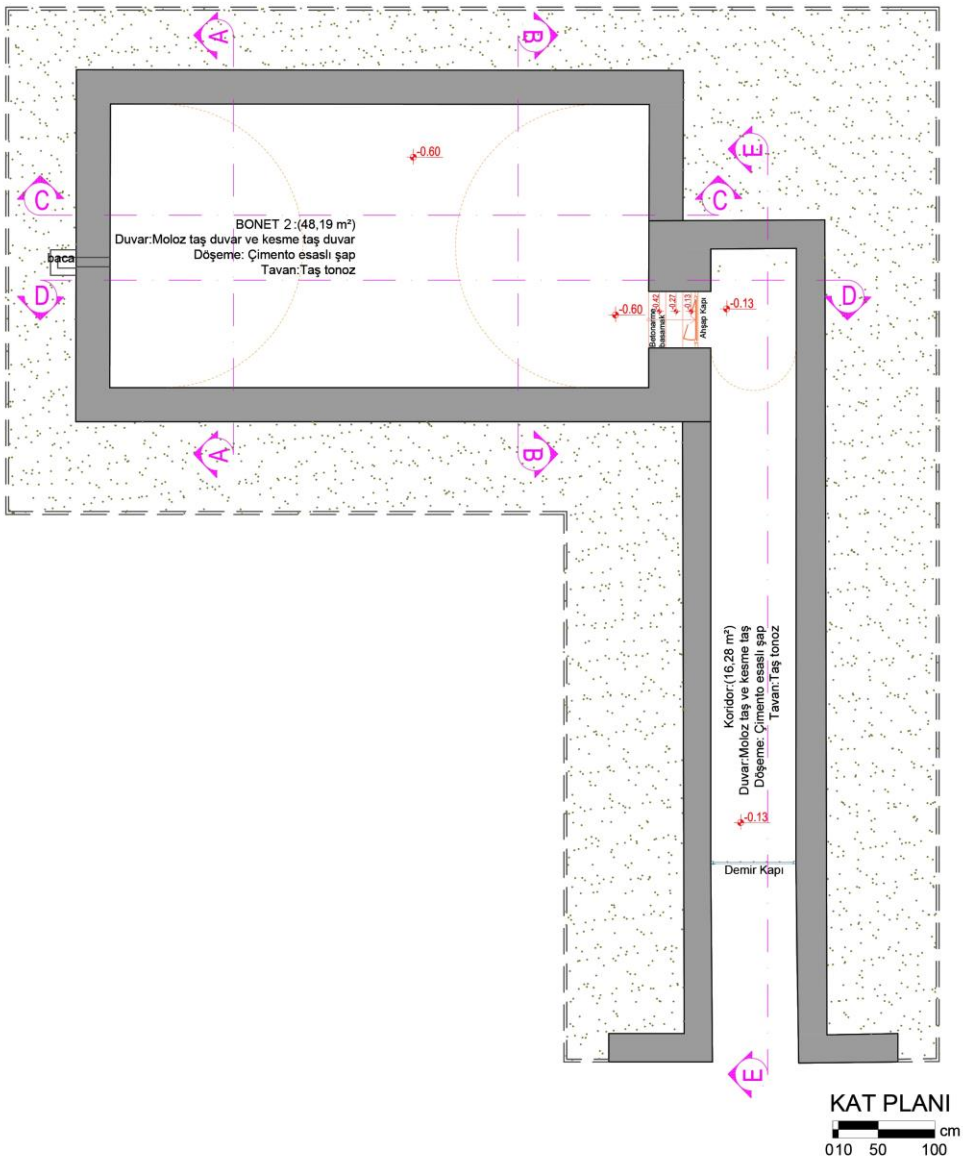

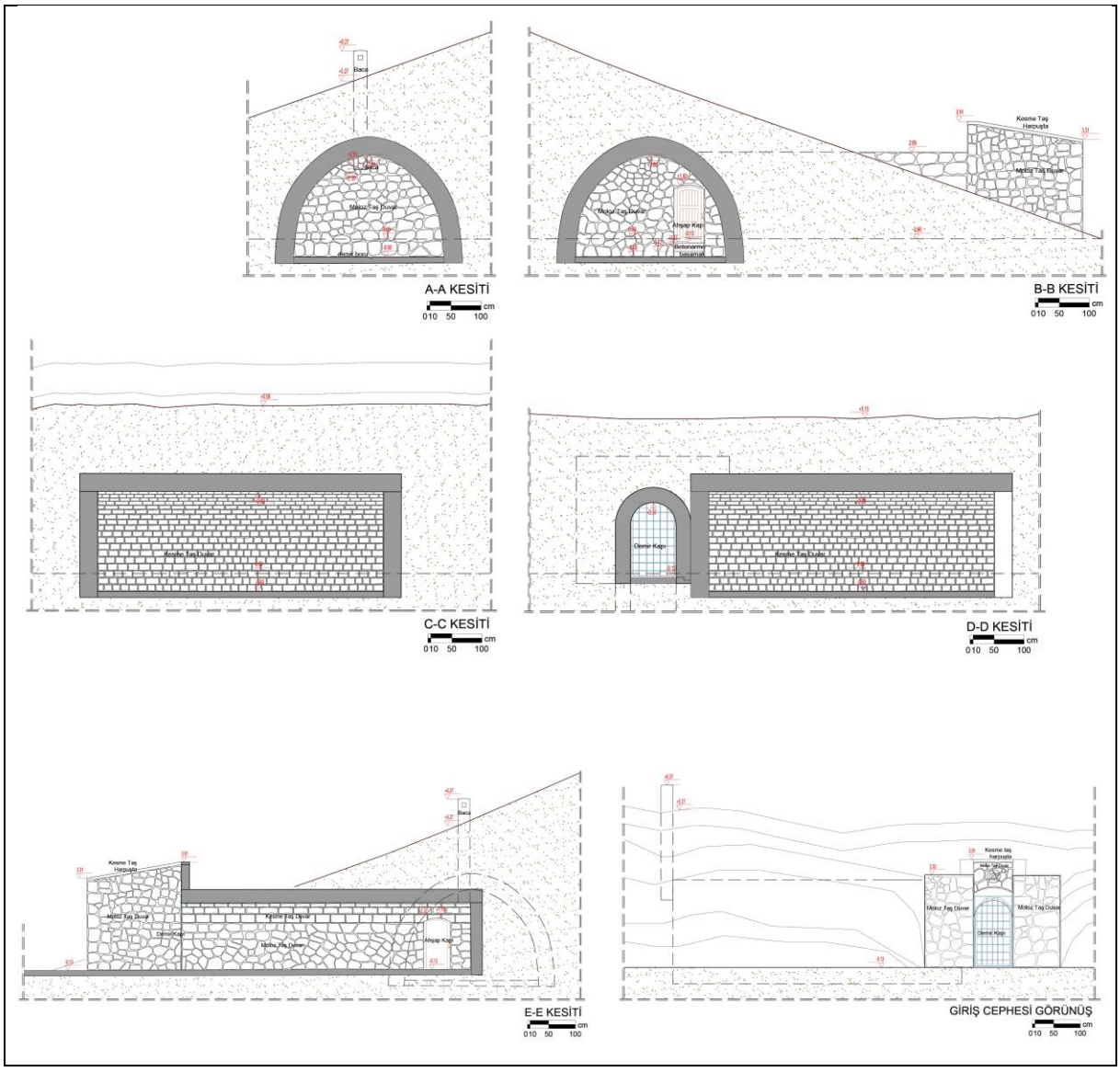
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
Baca
Kesme Taş Harpuşta
Ahşap Kapı
Demir Kapı
Moloz Taş Duvar
Kesme Taş Duvar
Betonarme bakımlık
cm
010 50 100

Tablo 4.13. Malatya Askeri Depoları-Bonet 3 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 3	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir. -Muhdes demir kapı kaldırılmıştır.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

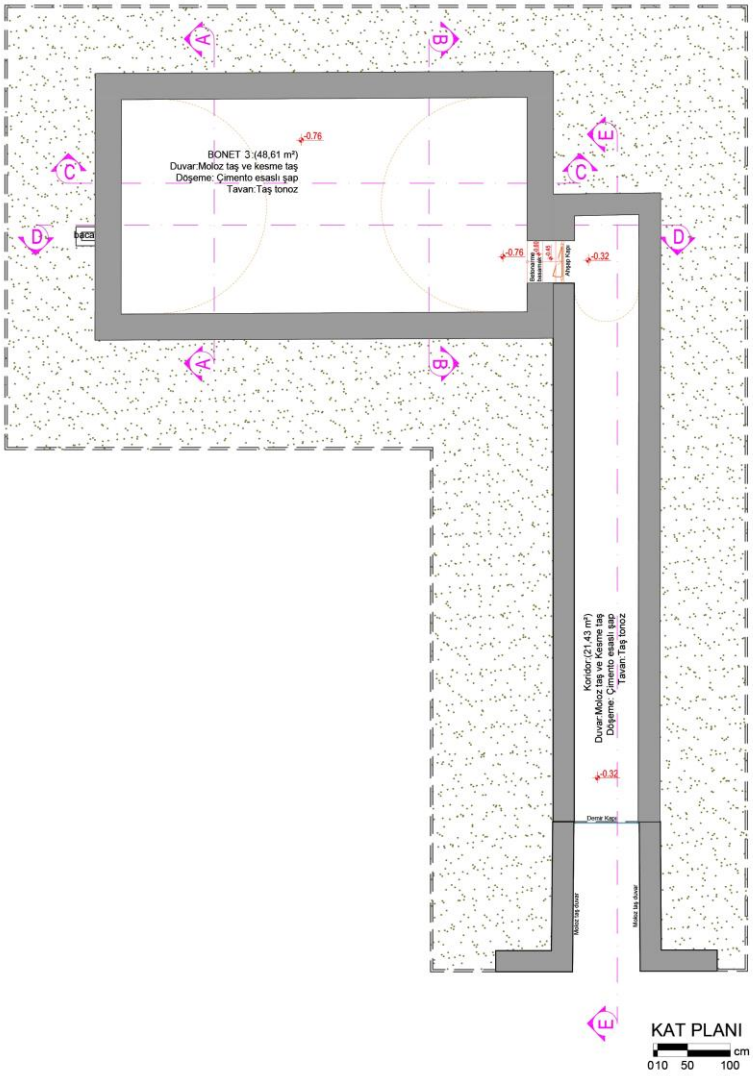

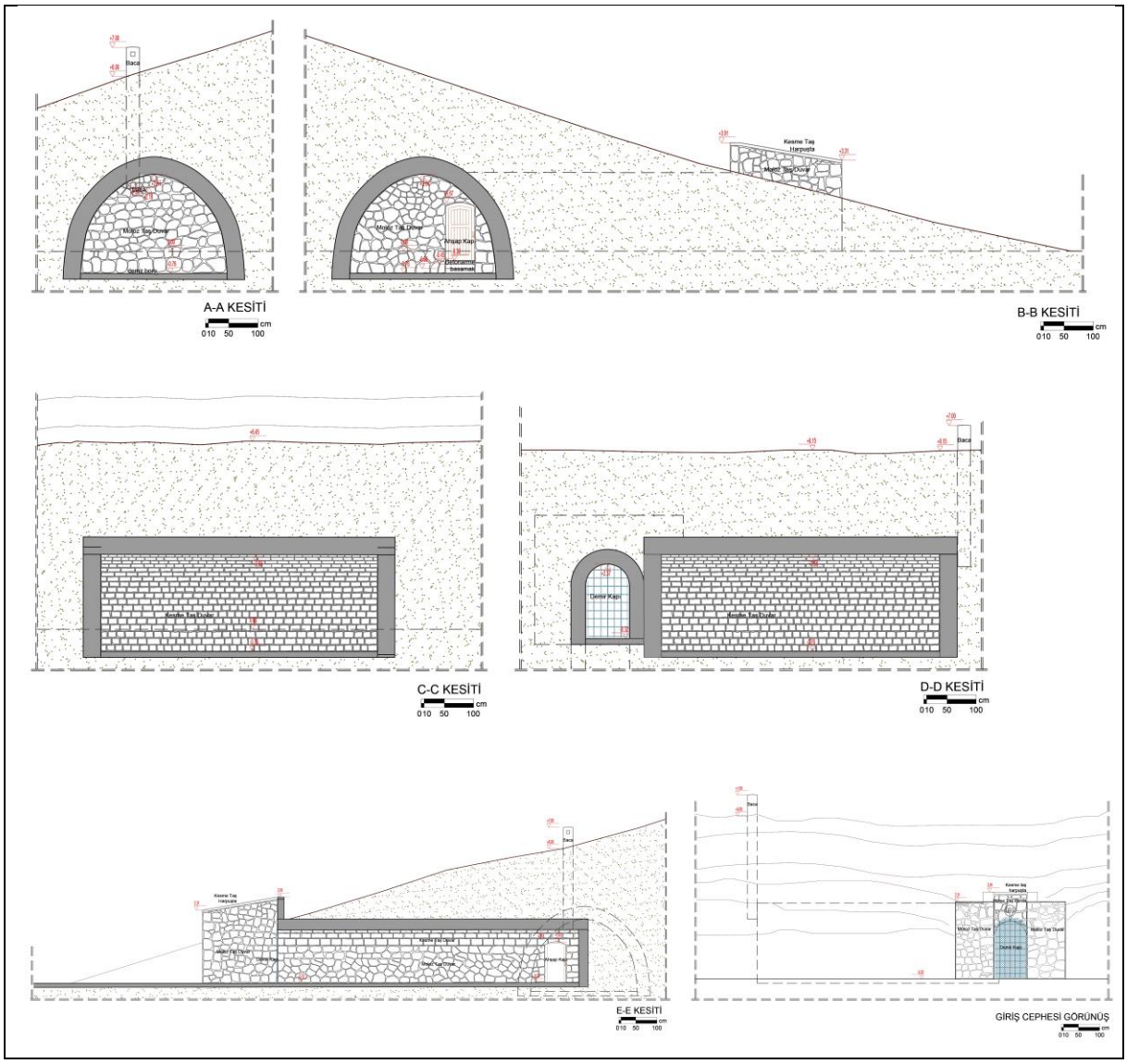
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.14. Malatya Askeri Depoları-Bonet 4 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 4	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

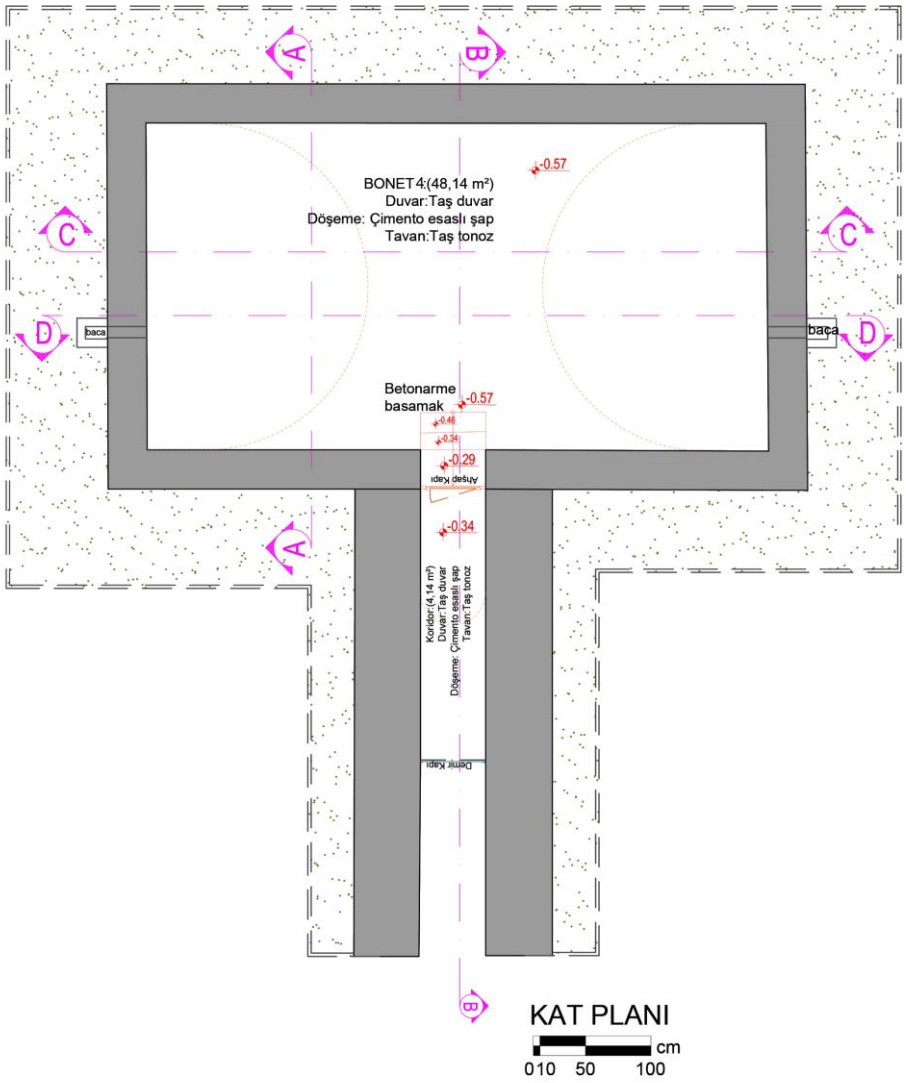

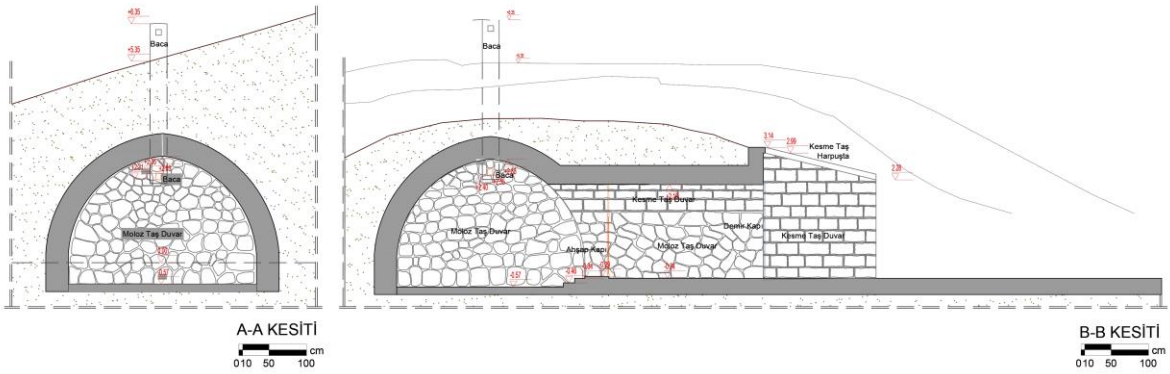

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

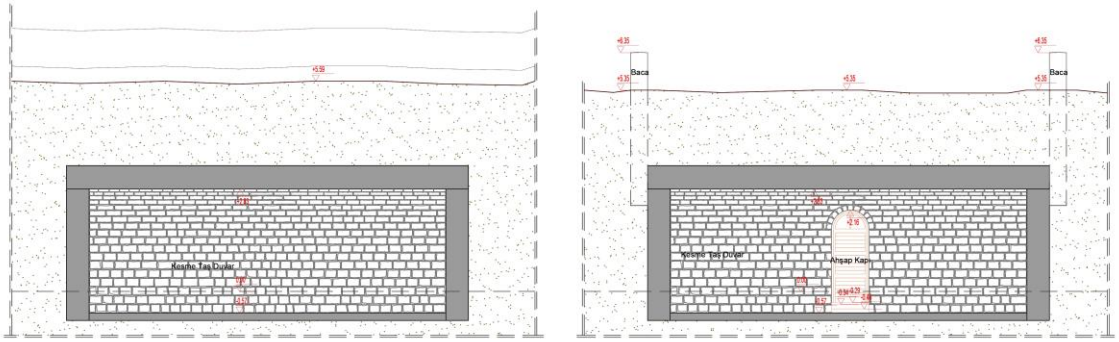

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

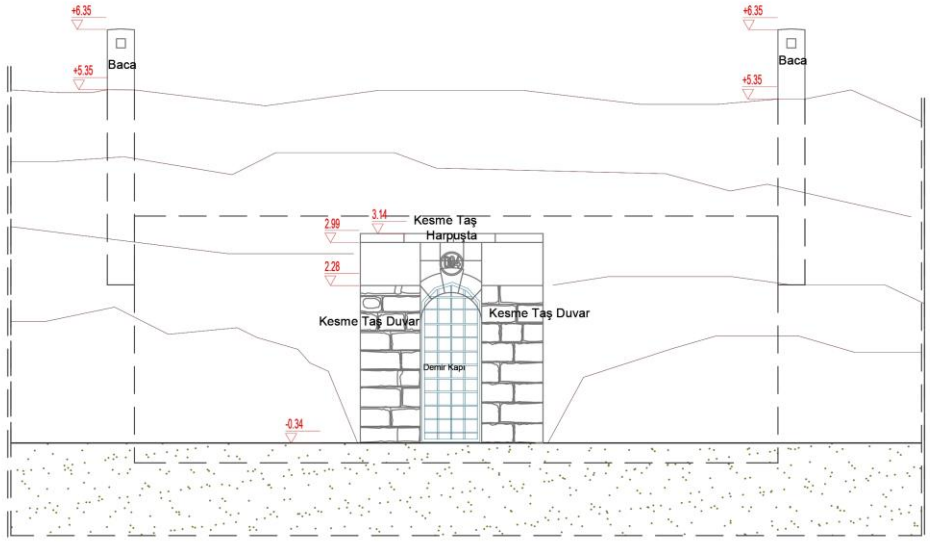

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.15. Malatya Askeri Depoları-Bonet 5 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 5	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

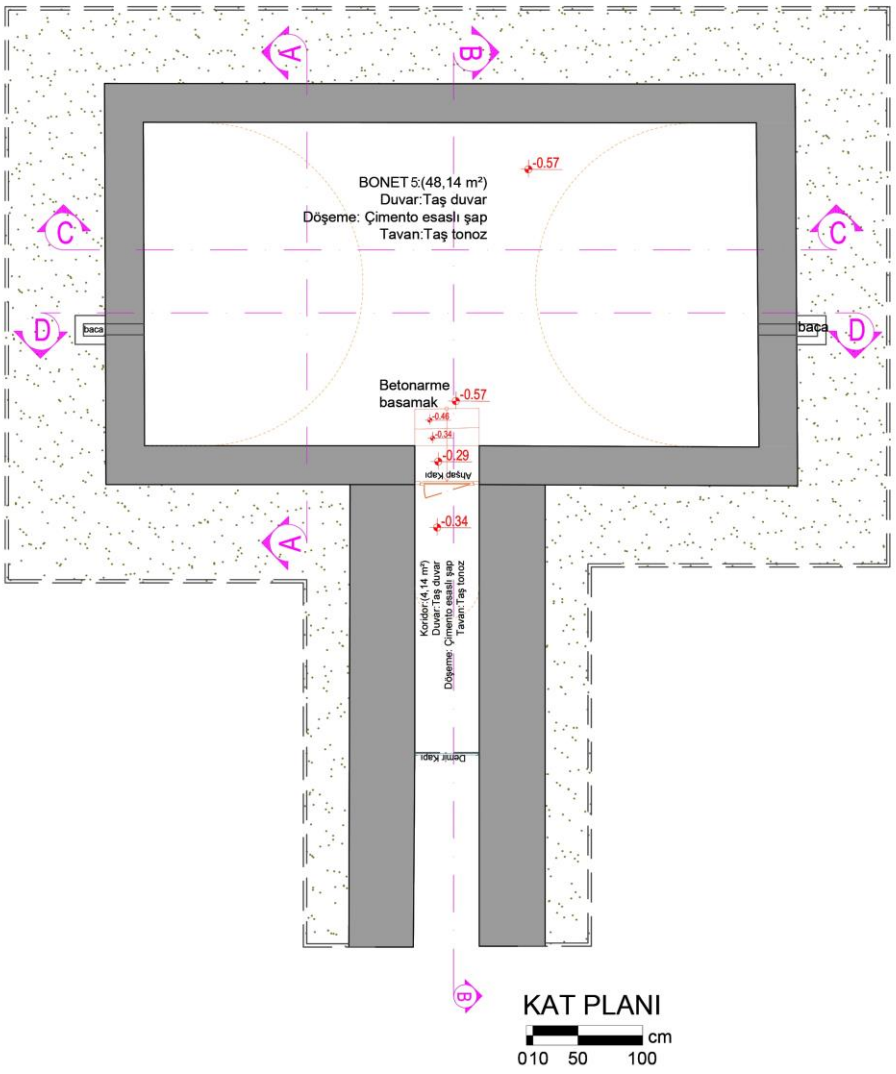

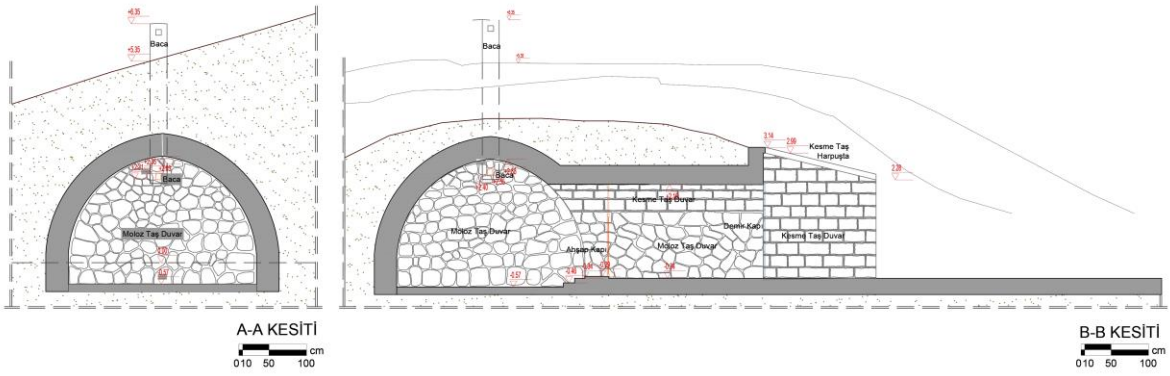

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

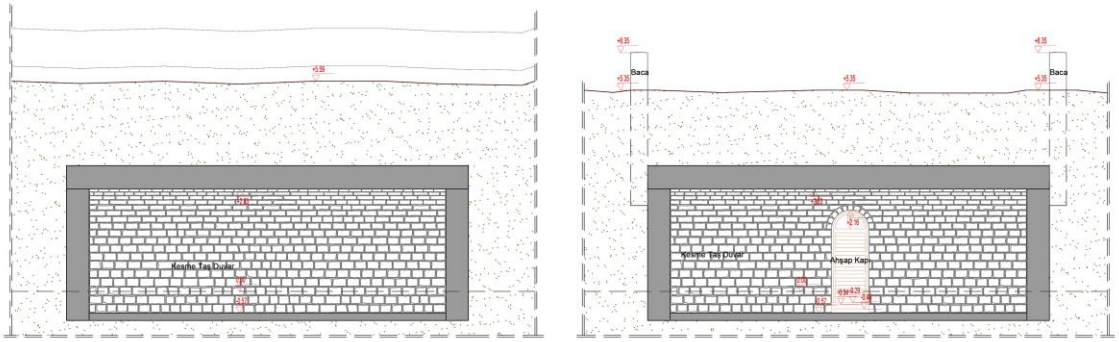

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

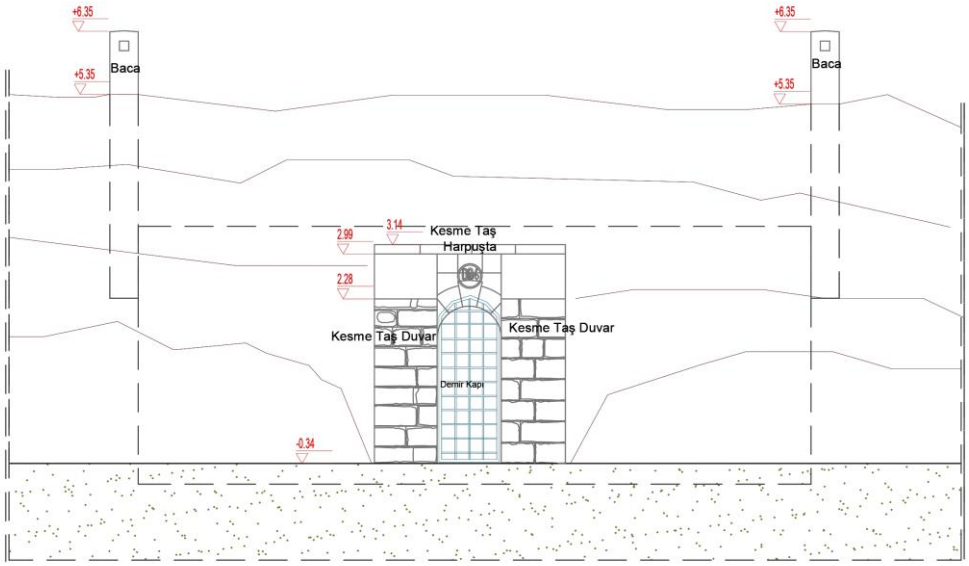

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.16. Malatya Askeri Depoları-Bonet 6 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 6	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

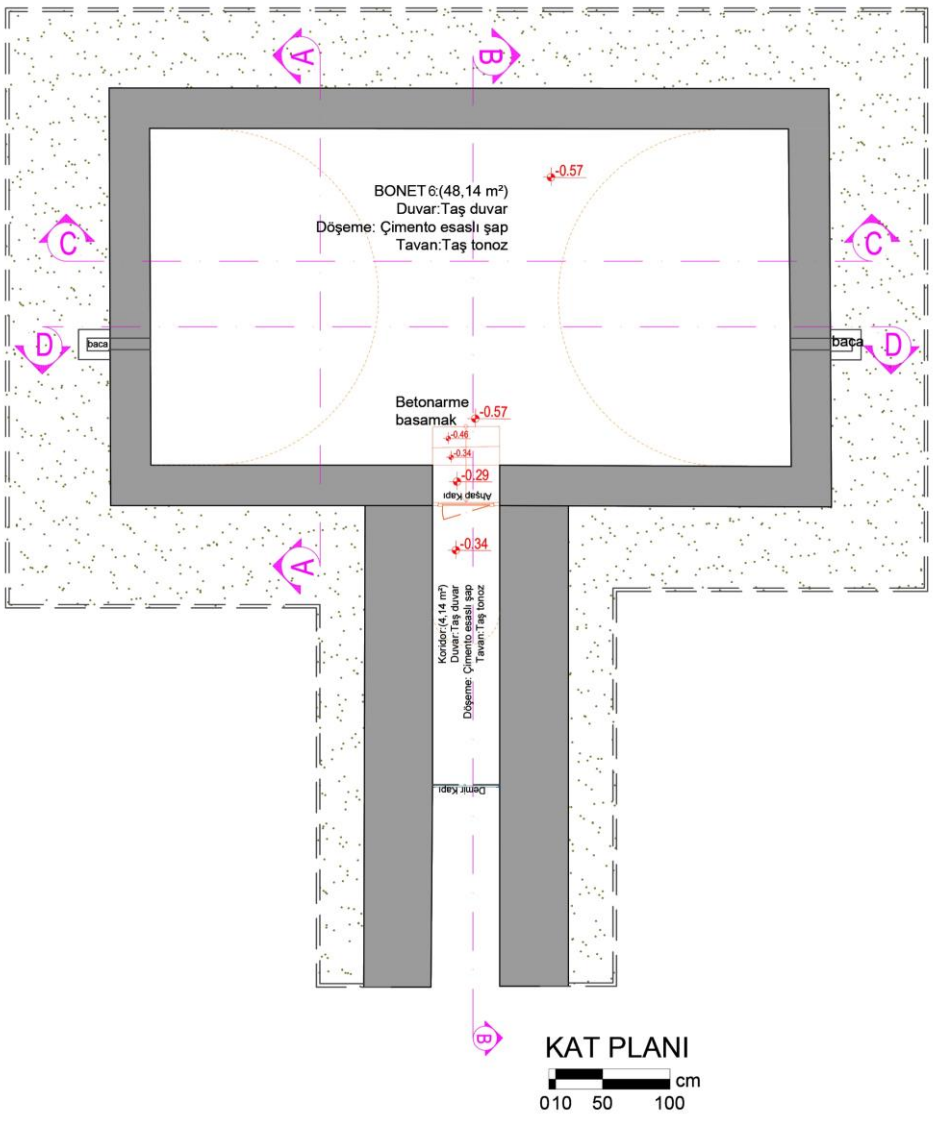

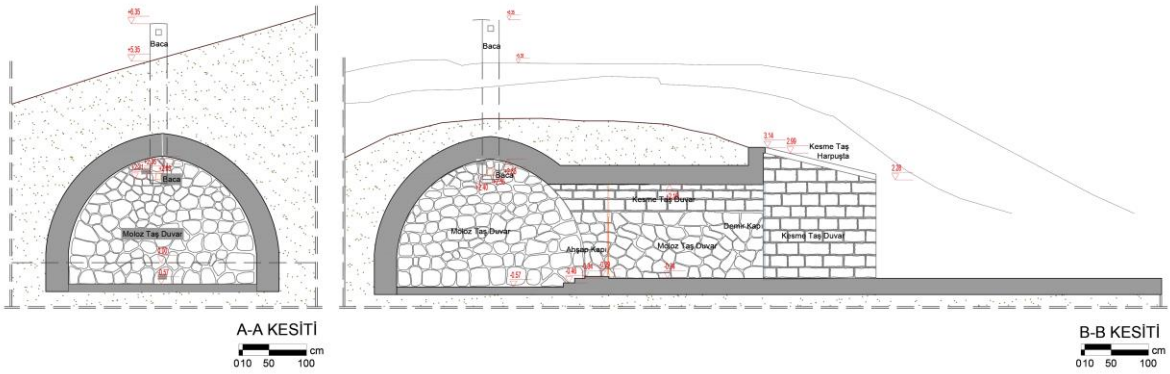

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

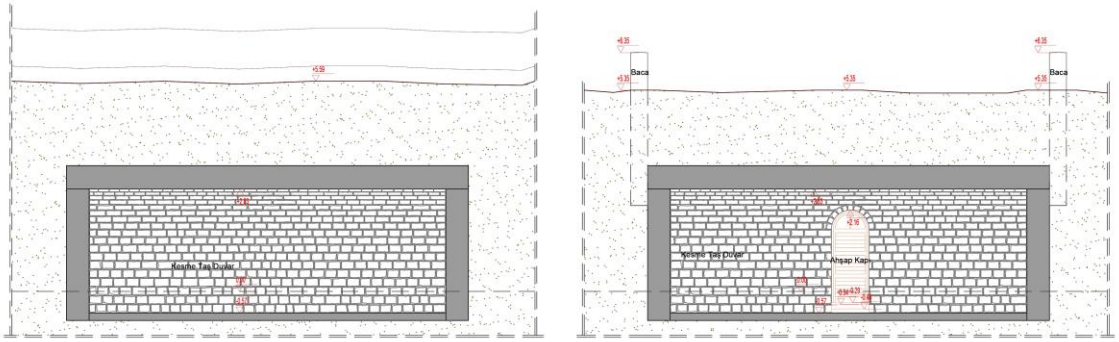

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

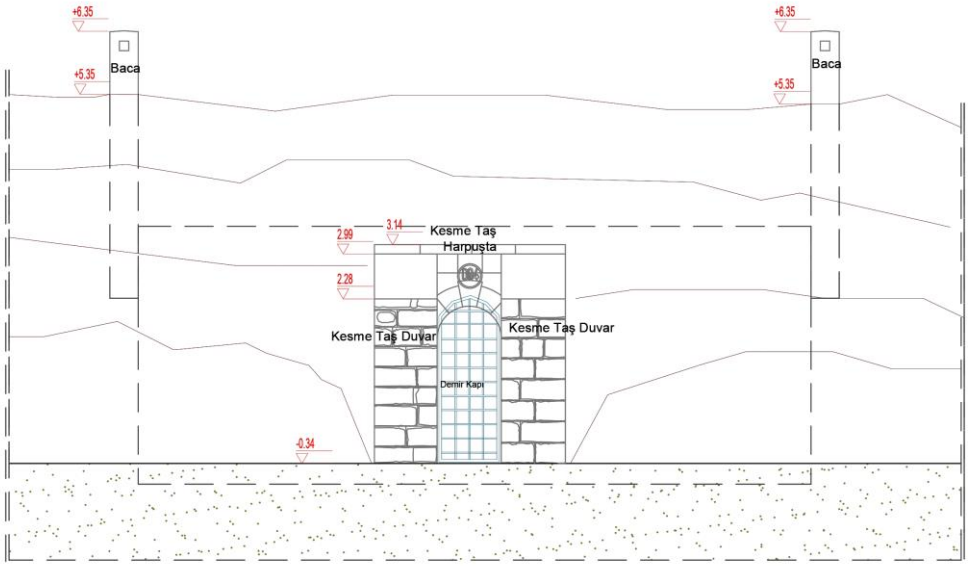

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.17. Malatya Askeri Depoları-Bonet 7 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 7	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

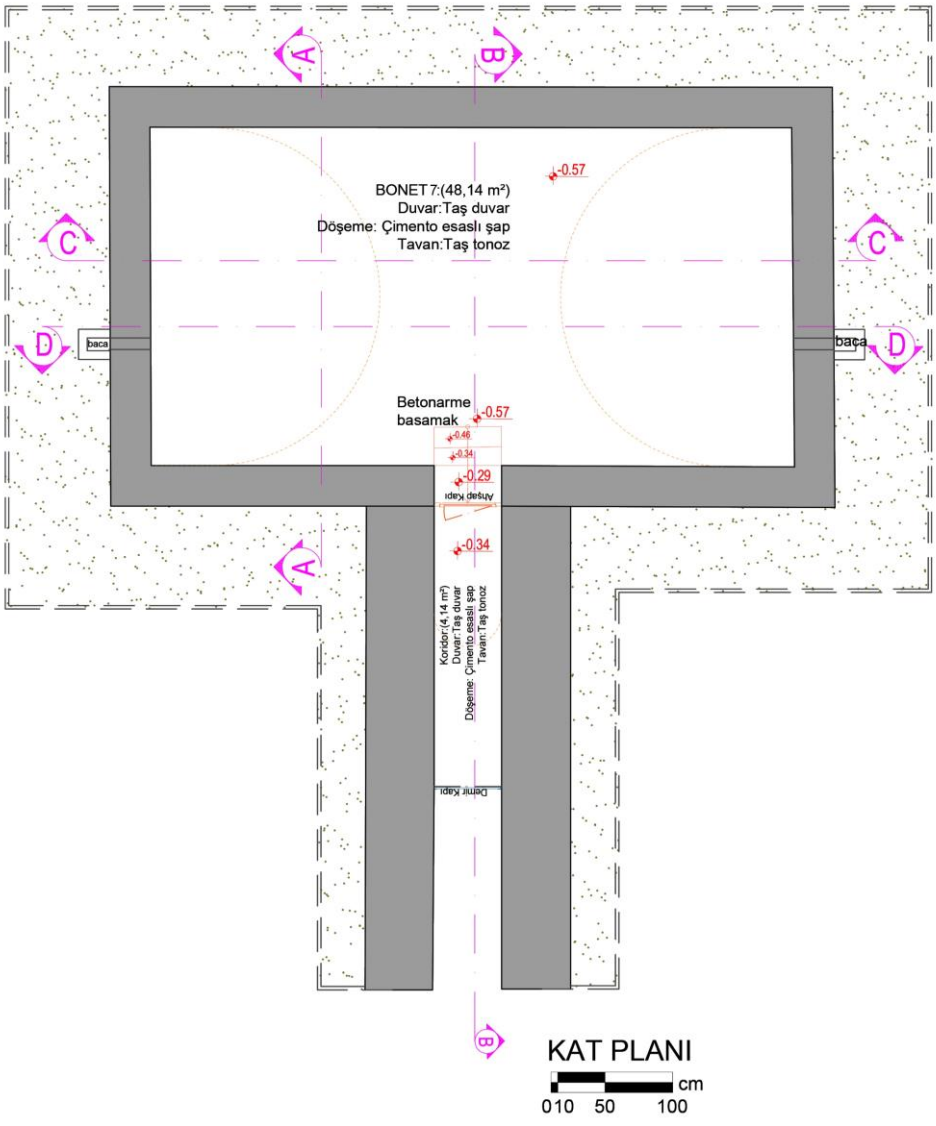

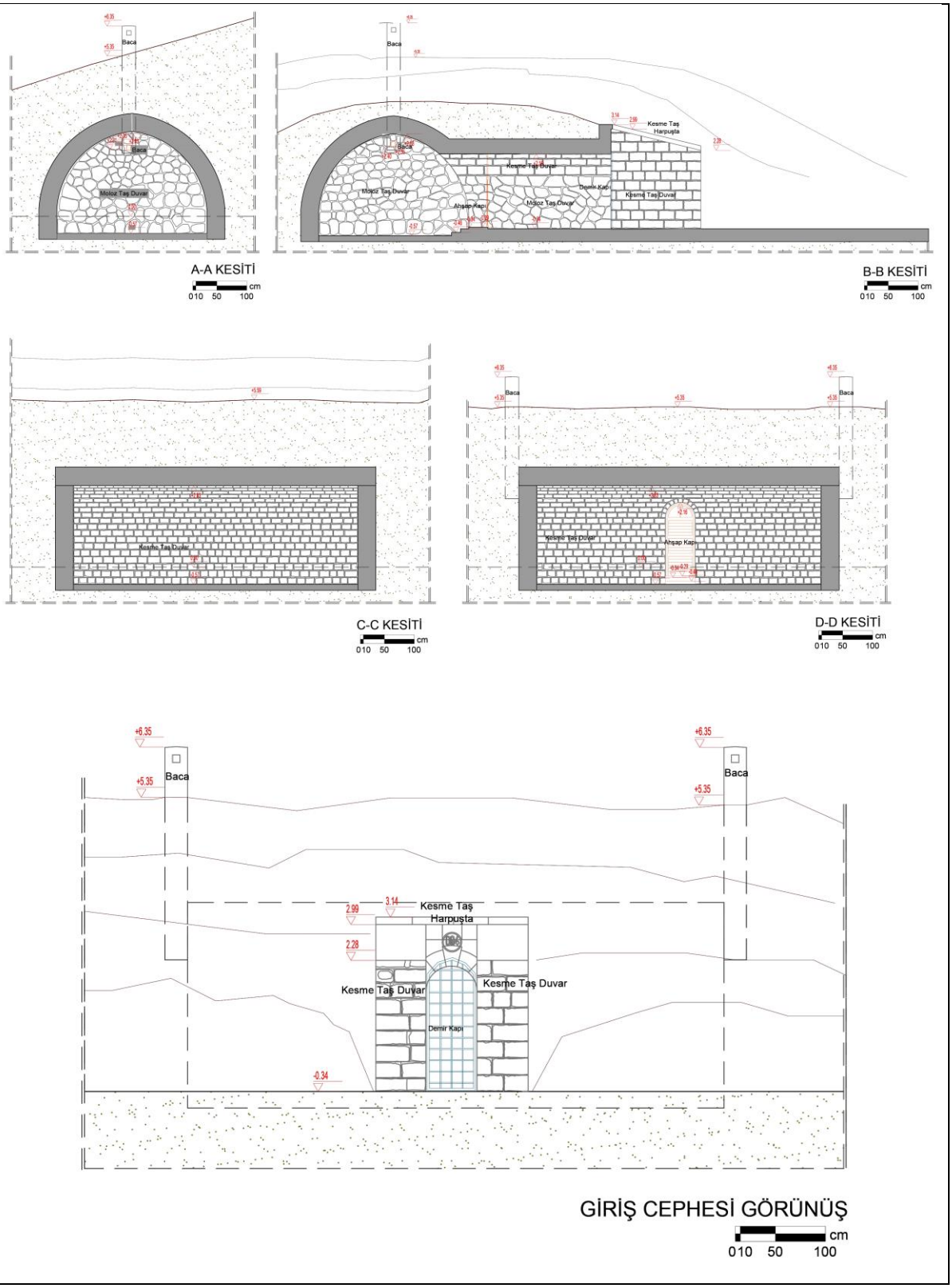
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.18. Malatya Askeri Depoları-Bonet 8 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 8	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

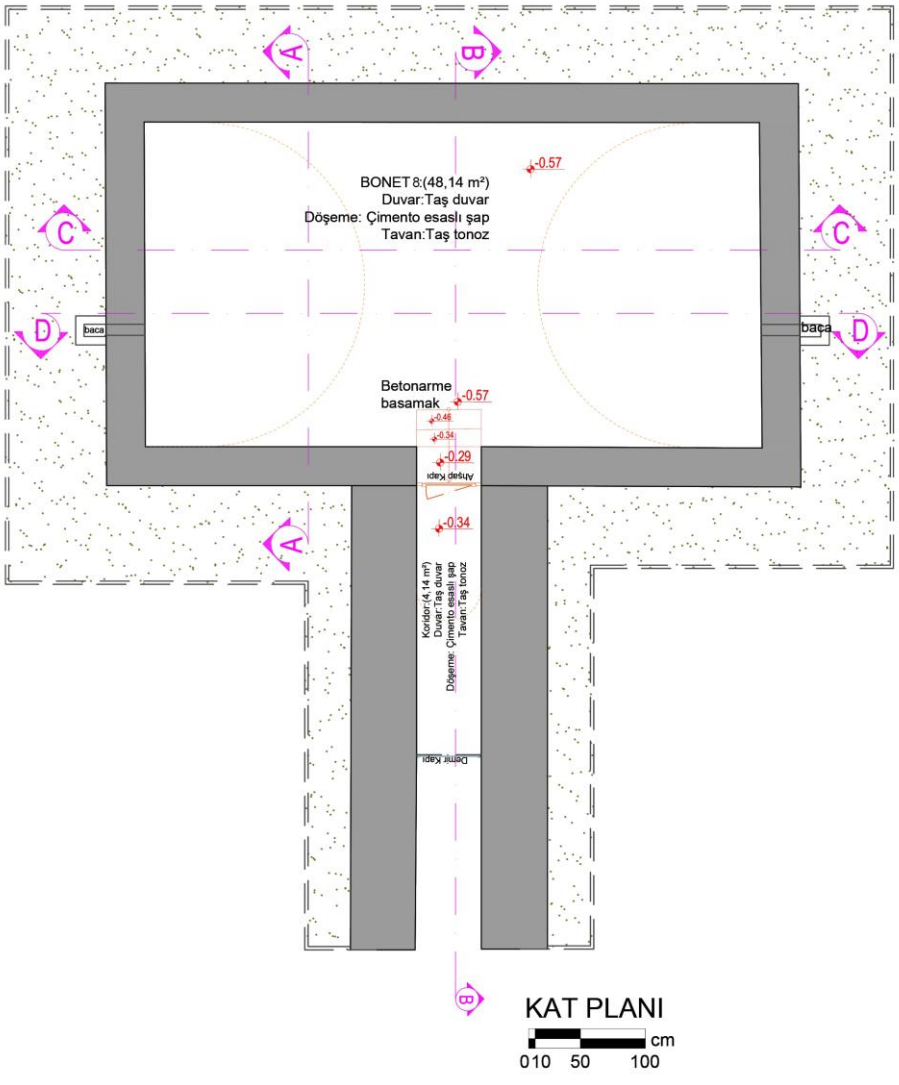

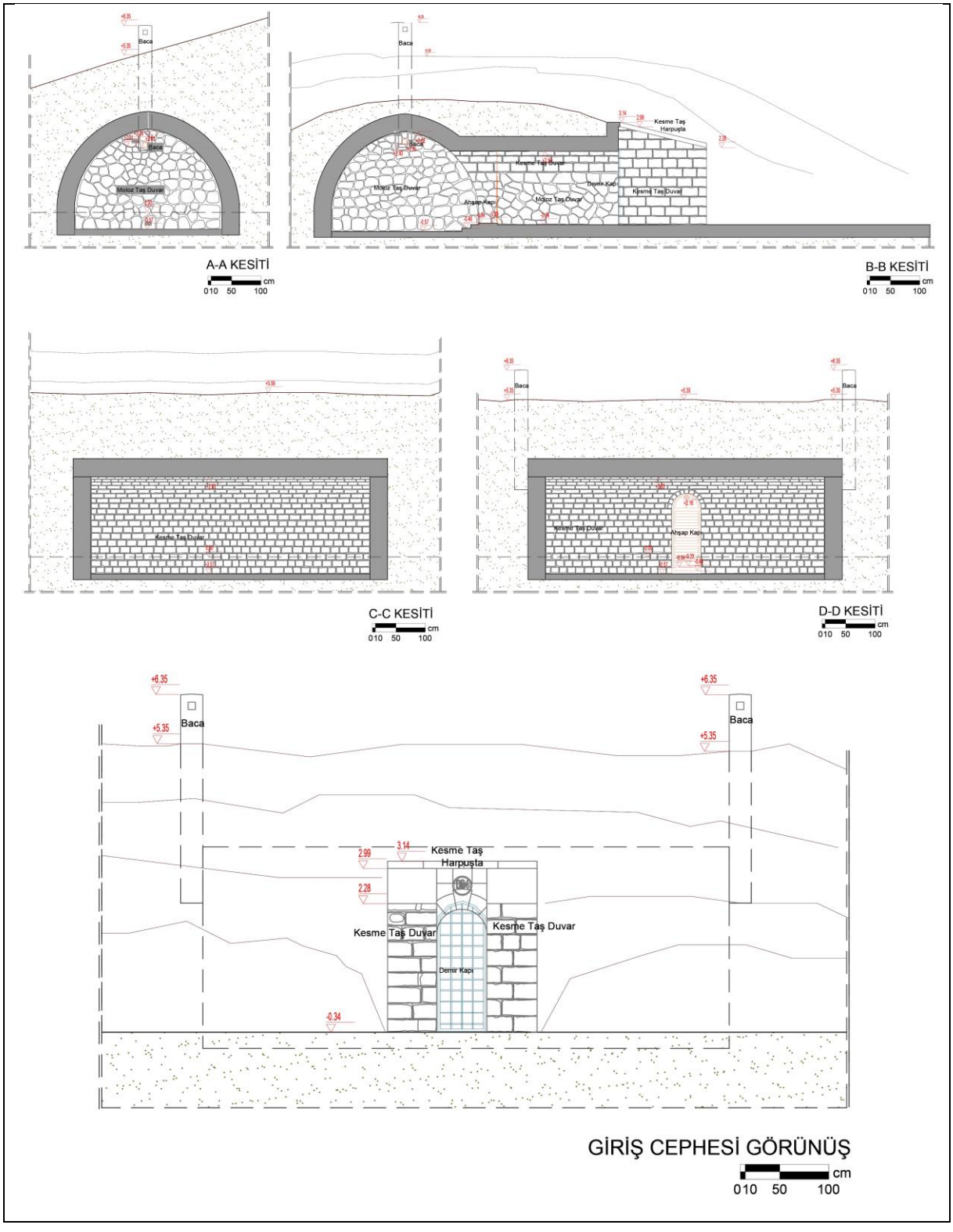
Baca
Moloz Taş Duvar
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.19. Malatya Askeri Depoları-Bonet 9 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 9	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

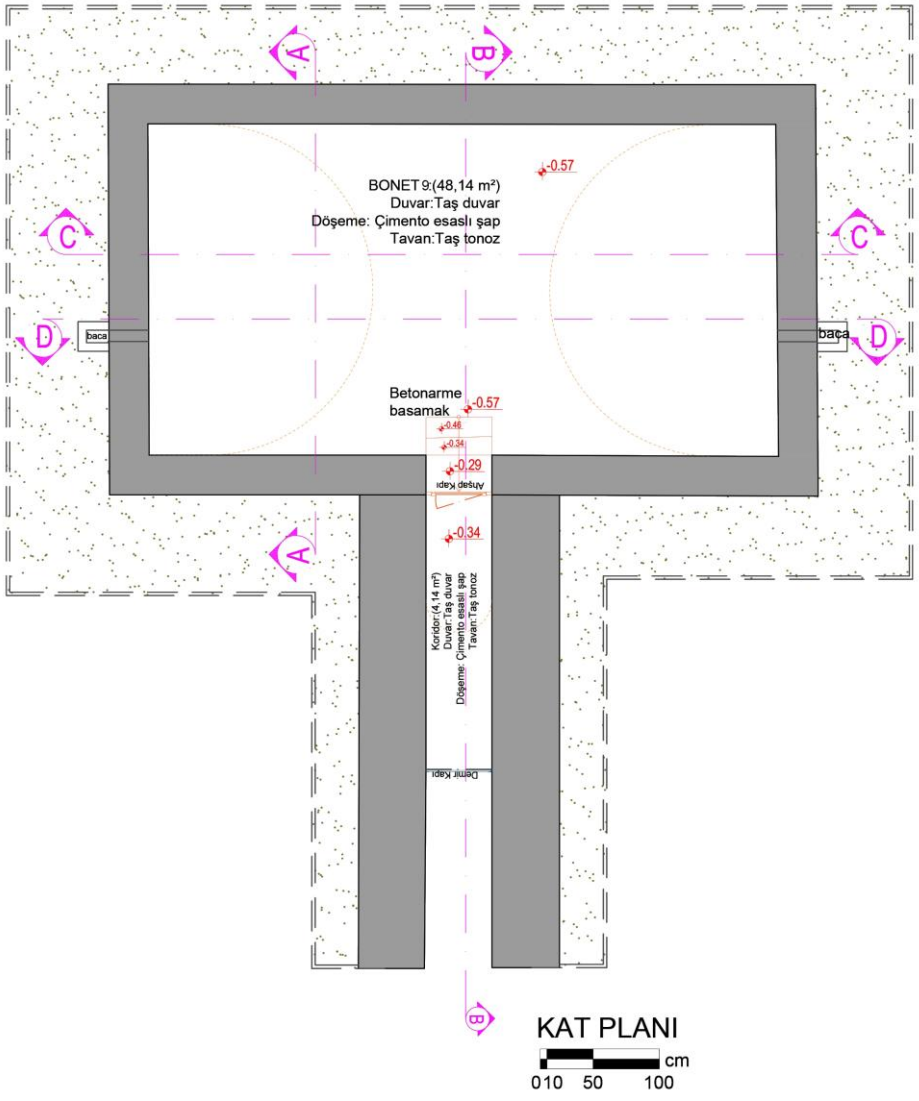

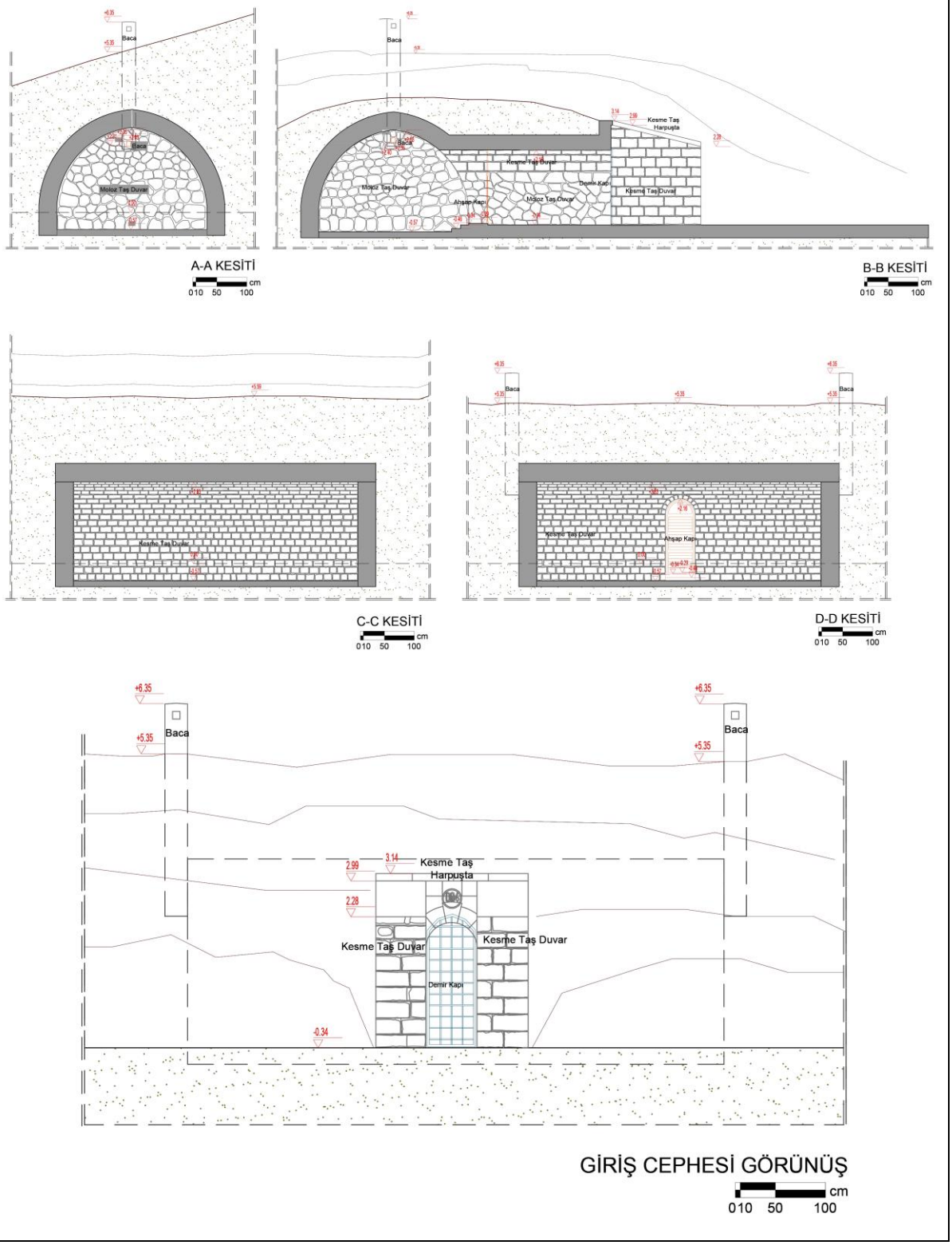
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
Kesme Taş Duvar
C-C KESİTİ
Ahşap Kapı
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.20. Malatya Askeri Depoları-Bonet 10 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 10	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

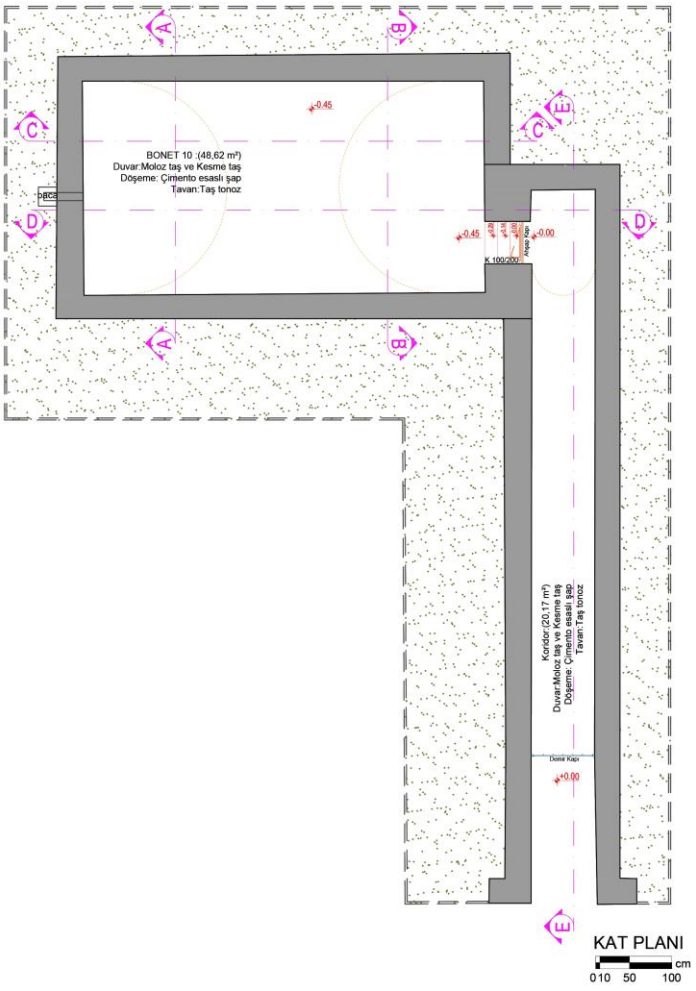

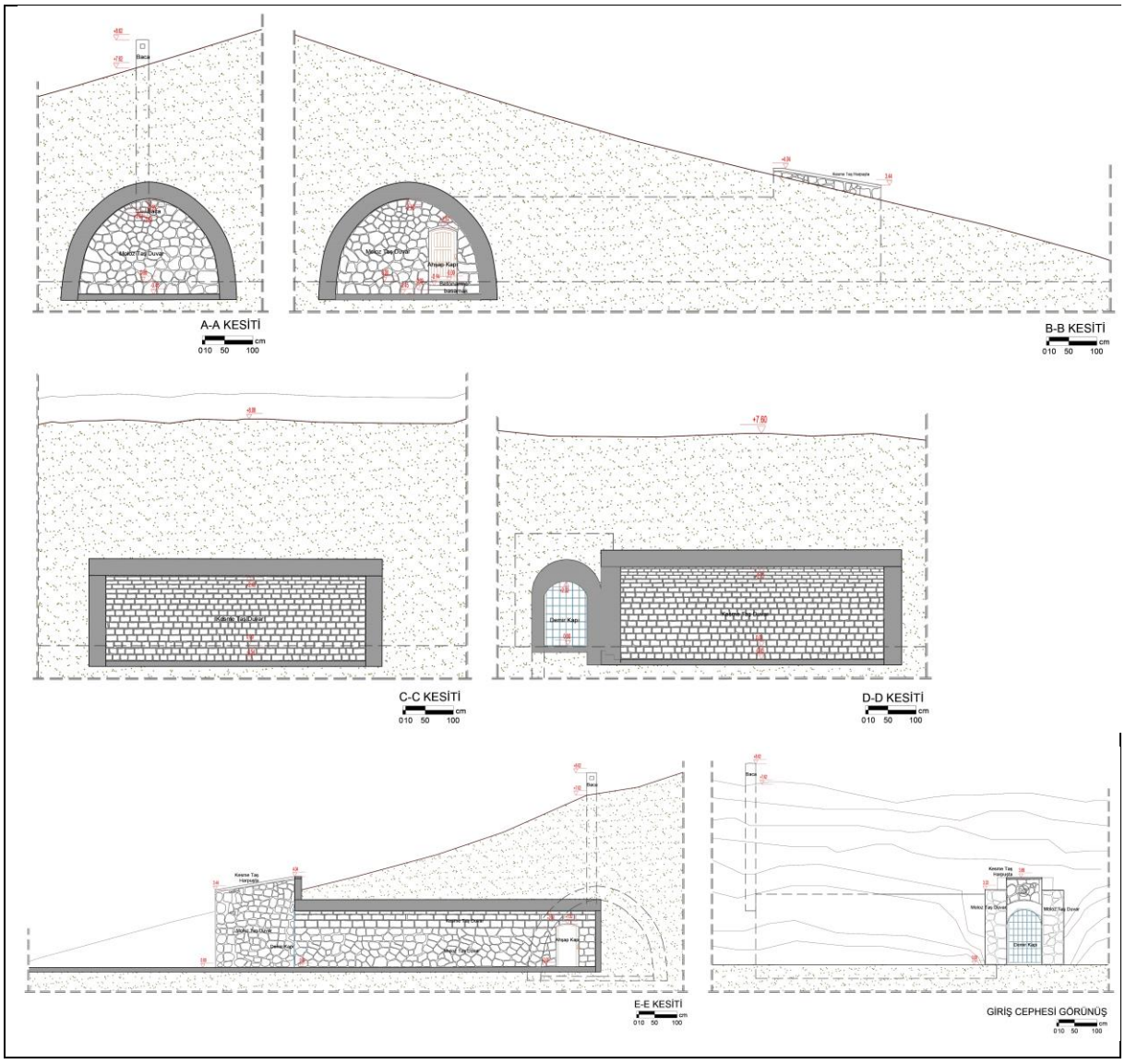
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.21. Malatya Askeri Depoları-Bonet 11 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 11	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

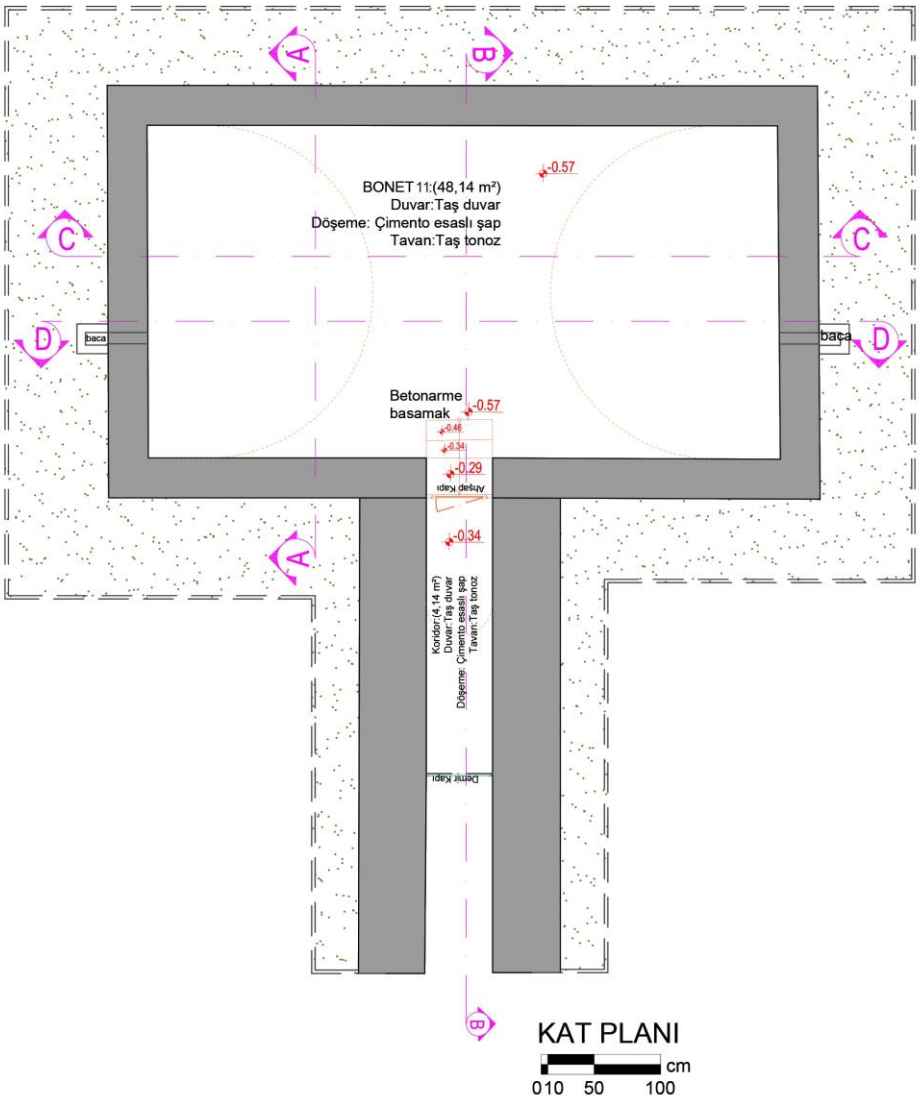

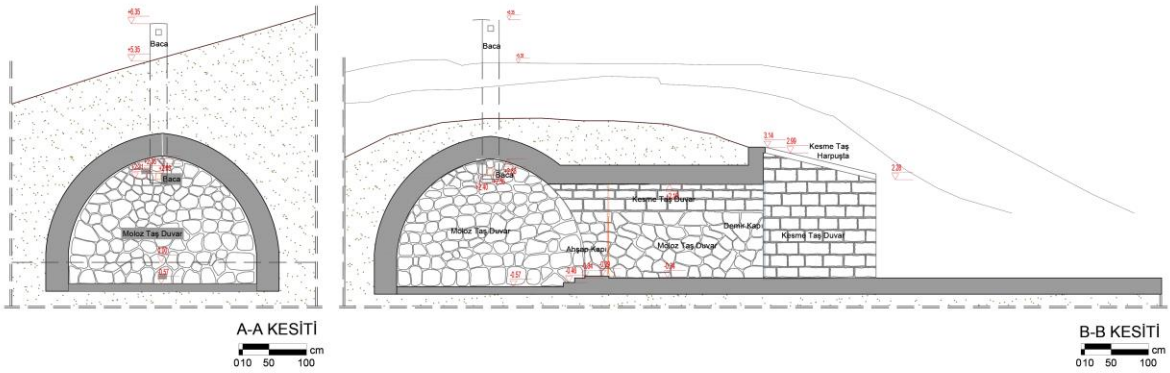

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

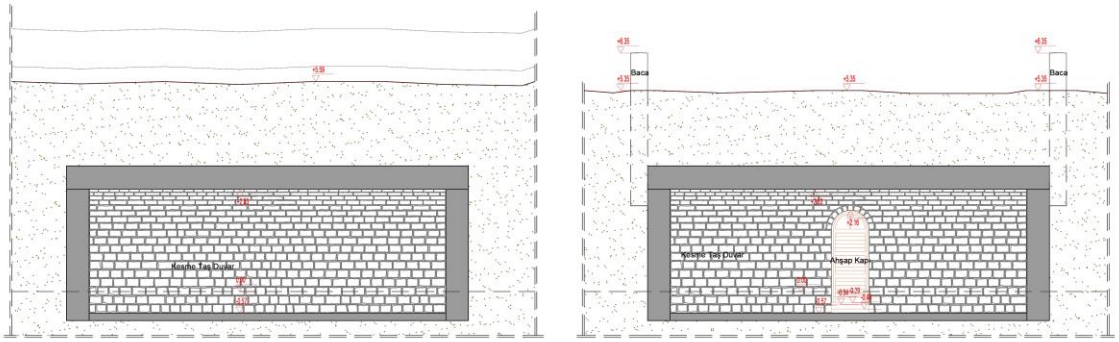

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

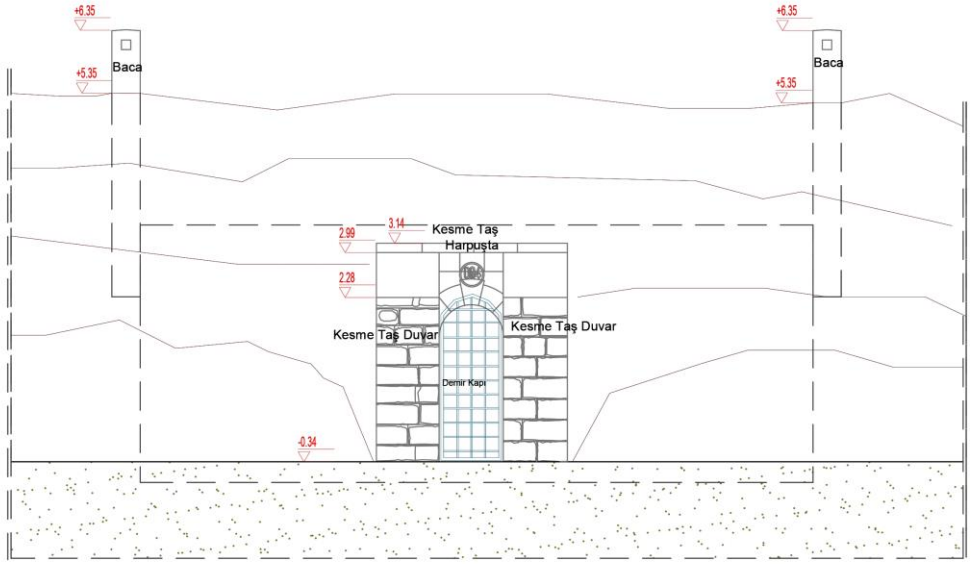

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.22. Malatya Askeri Depoları-Bonet 12 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 12	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

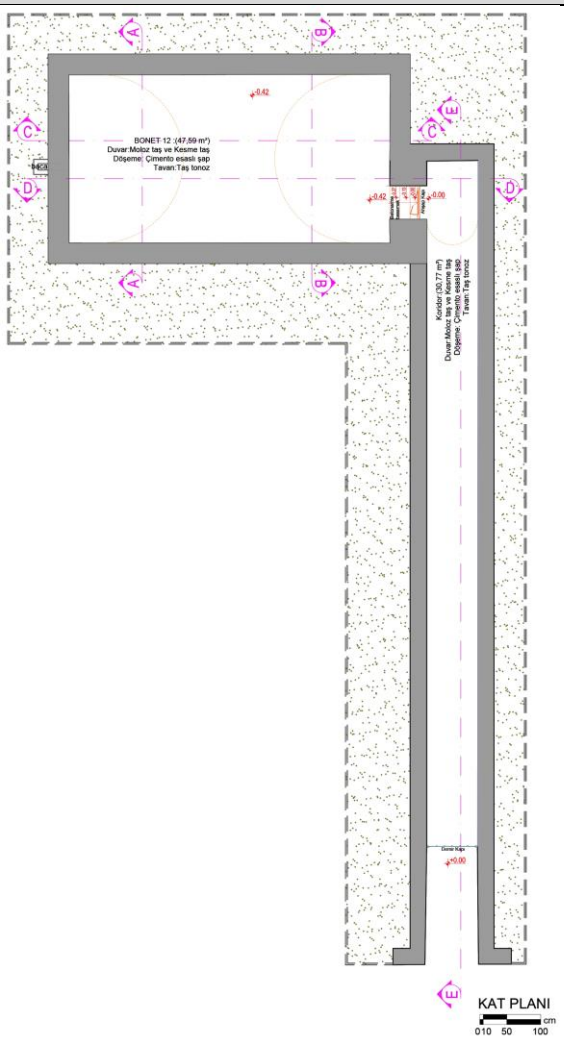

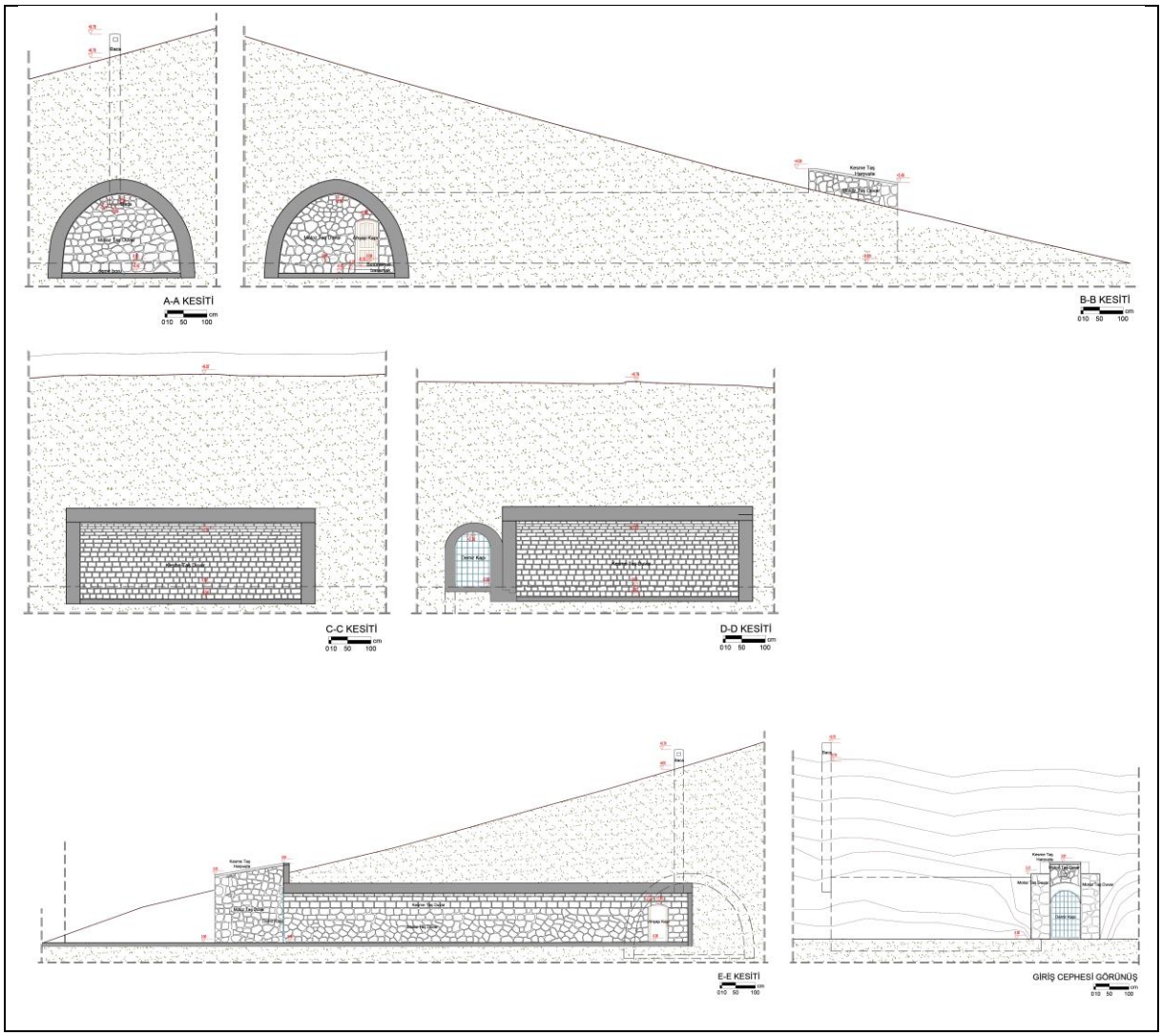
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.23. Malatya Askeri Depoları-Bonet 13 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 13	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

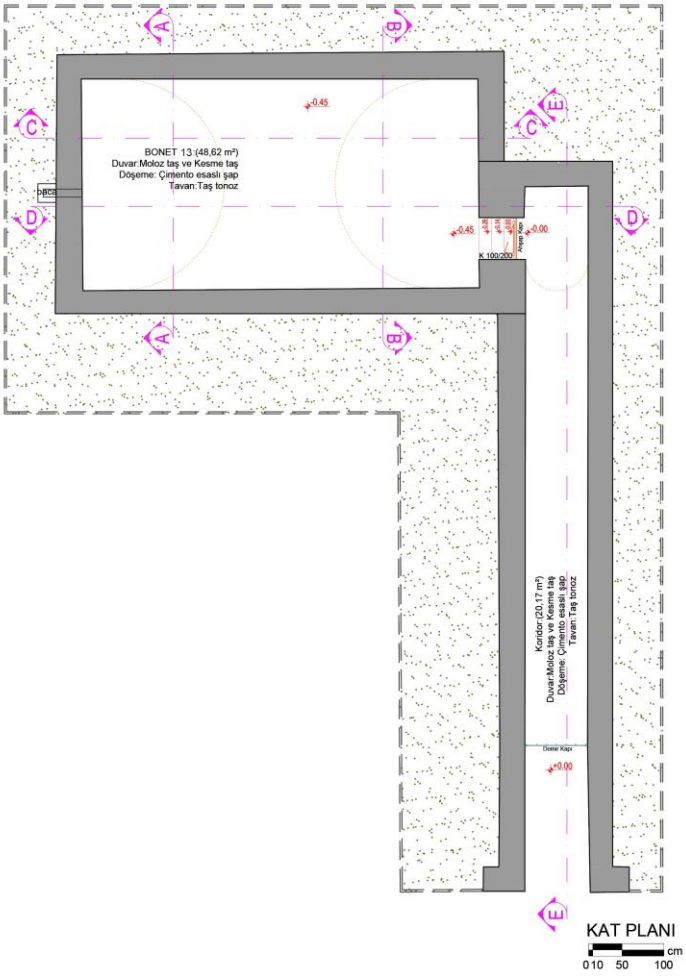

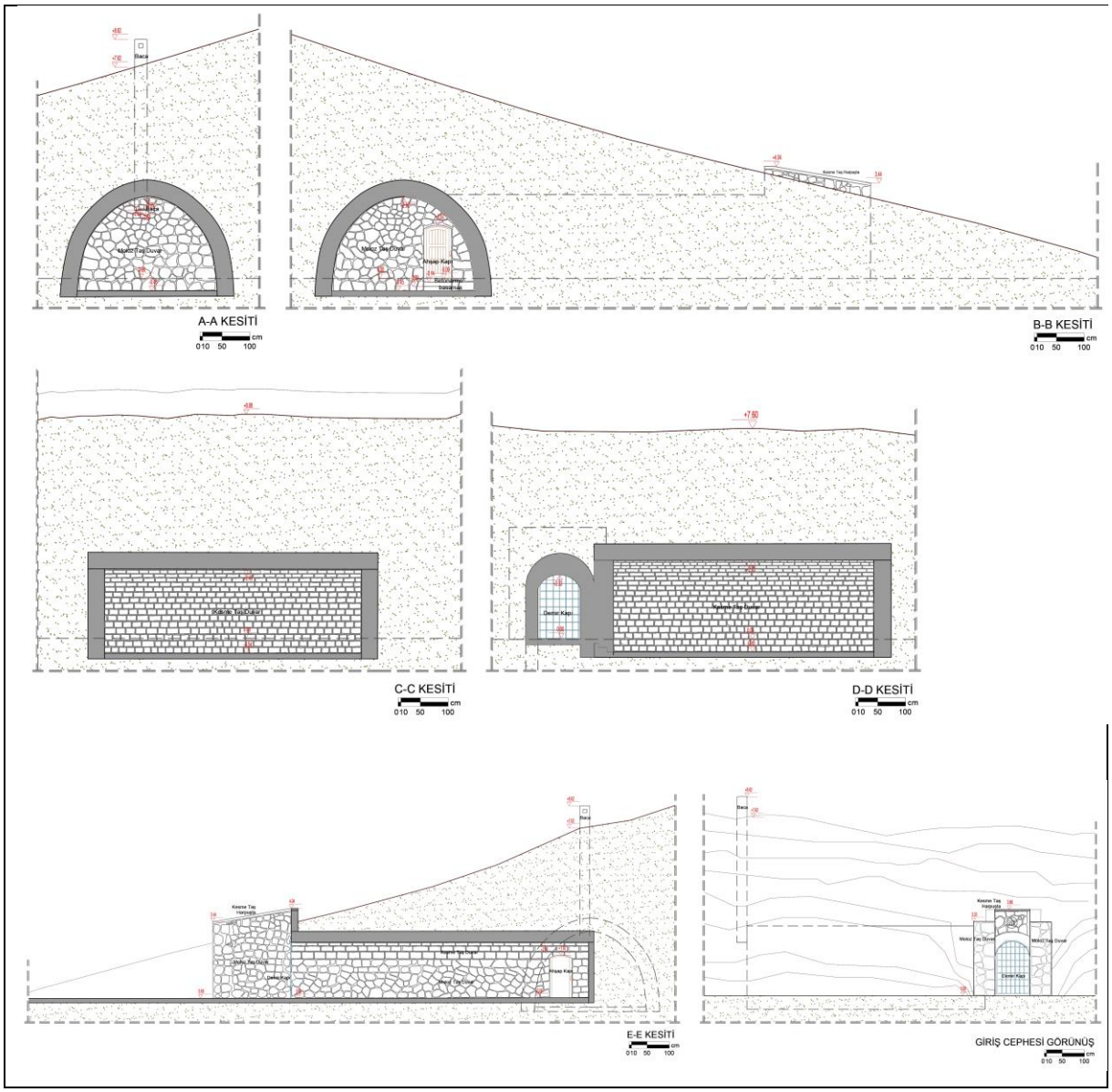
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.24. Malatya Askeri Depoları-Bonet 14 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 14	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

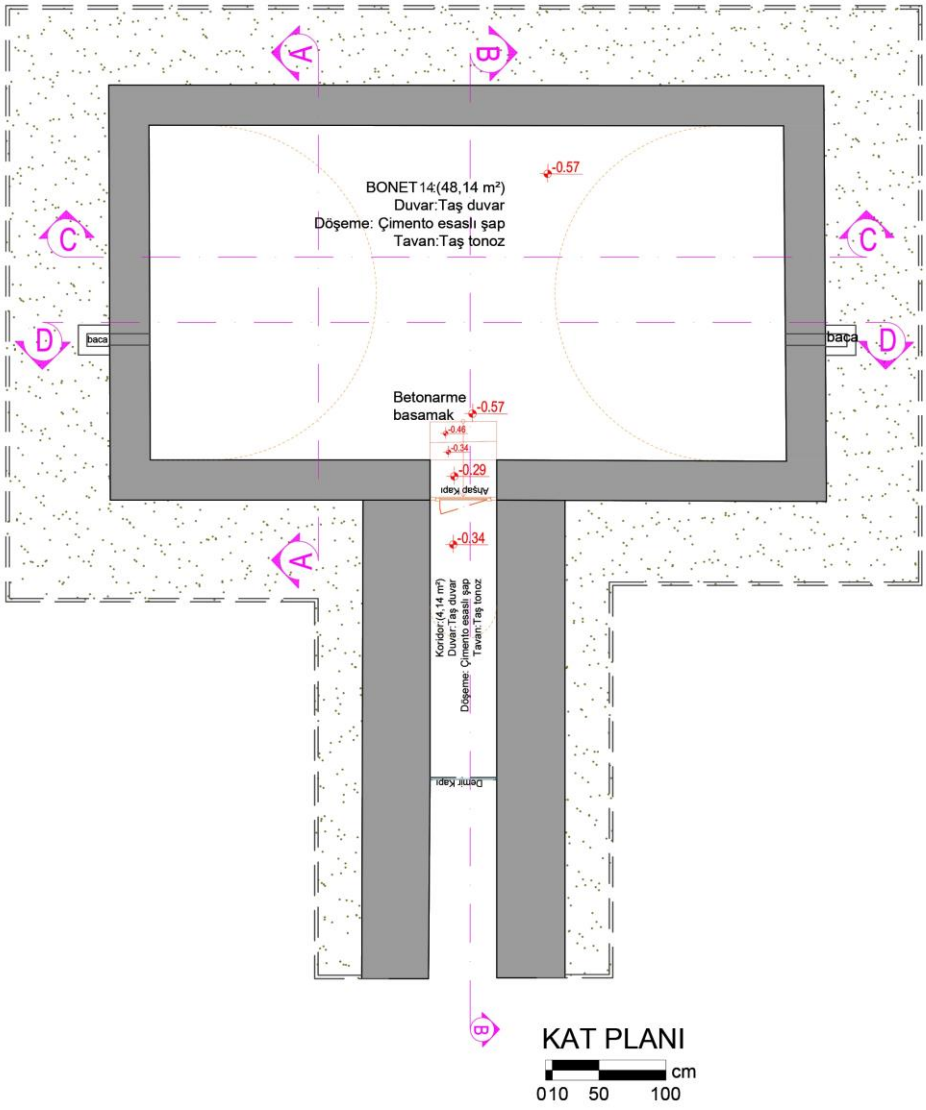

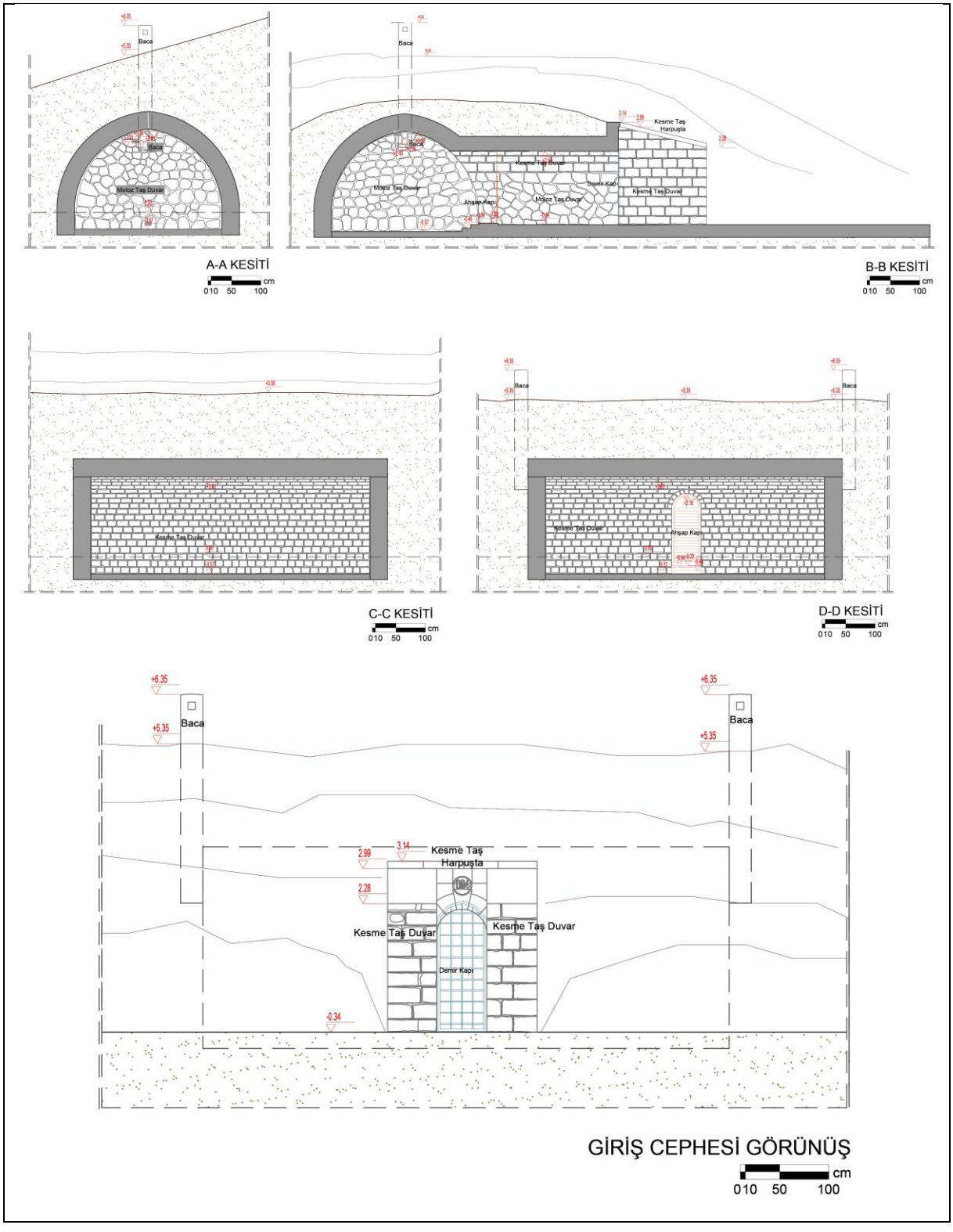
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.25. Malatya Askeri Depoları-Bonet 15 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 15	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

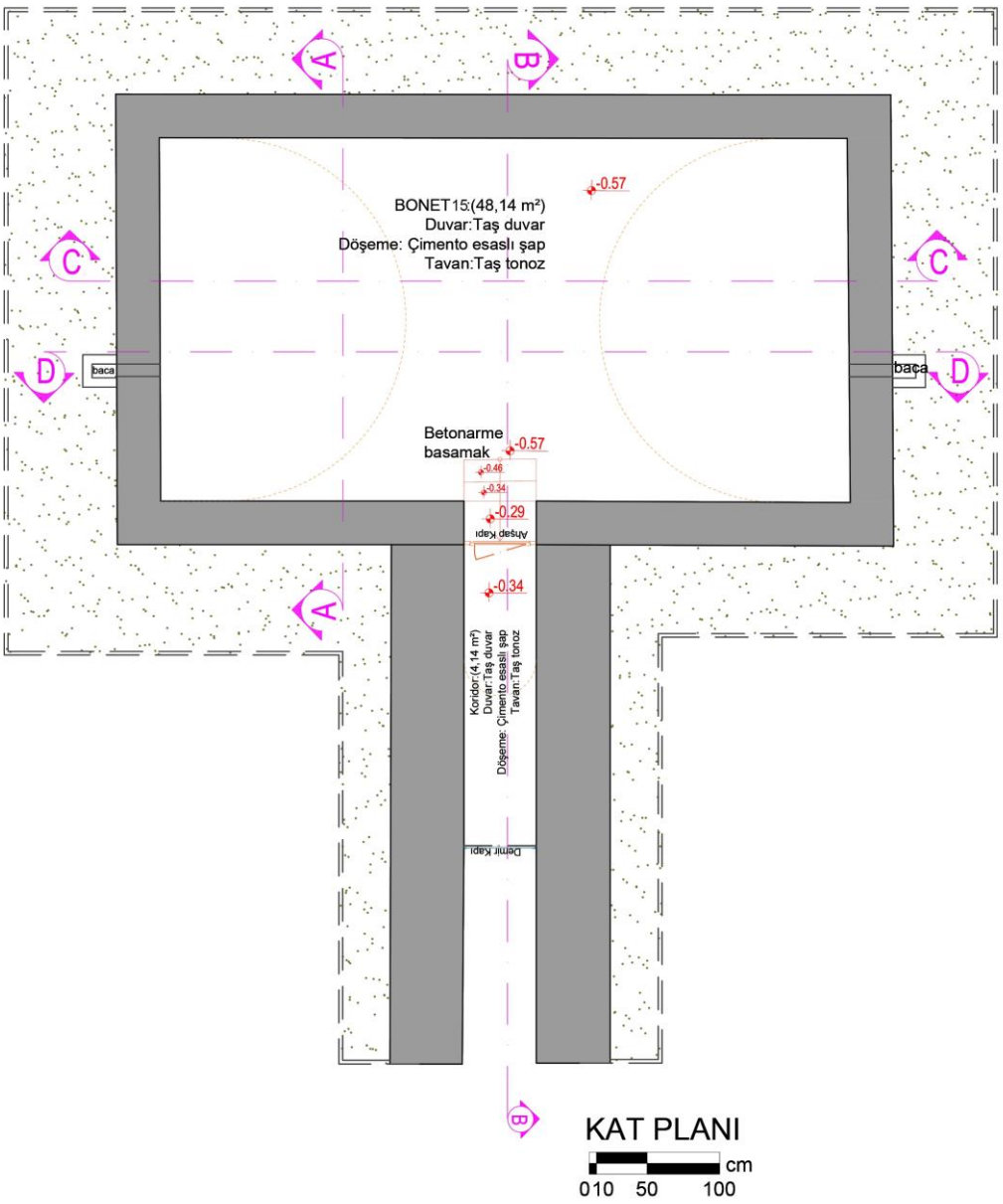

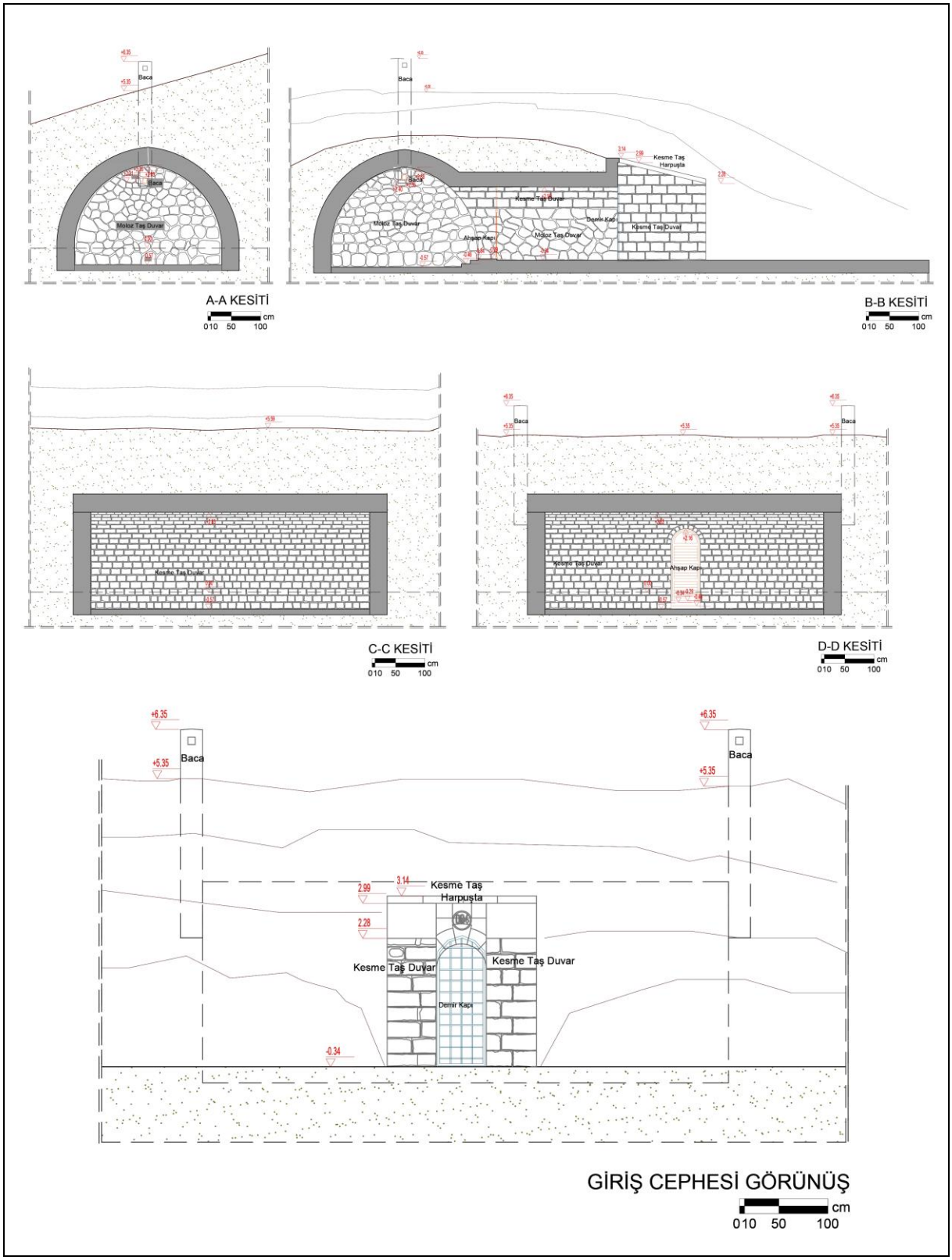
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.26. Malatya Askeri Depoları-Bonet 16 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 16	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

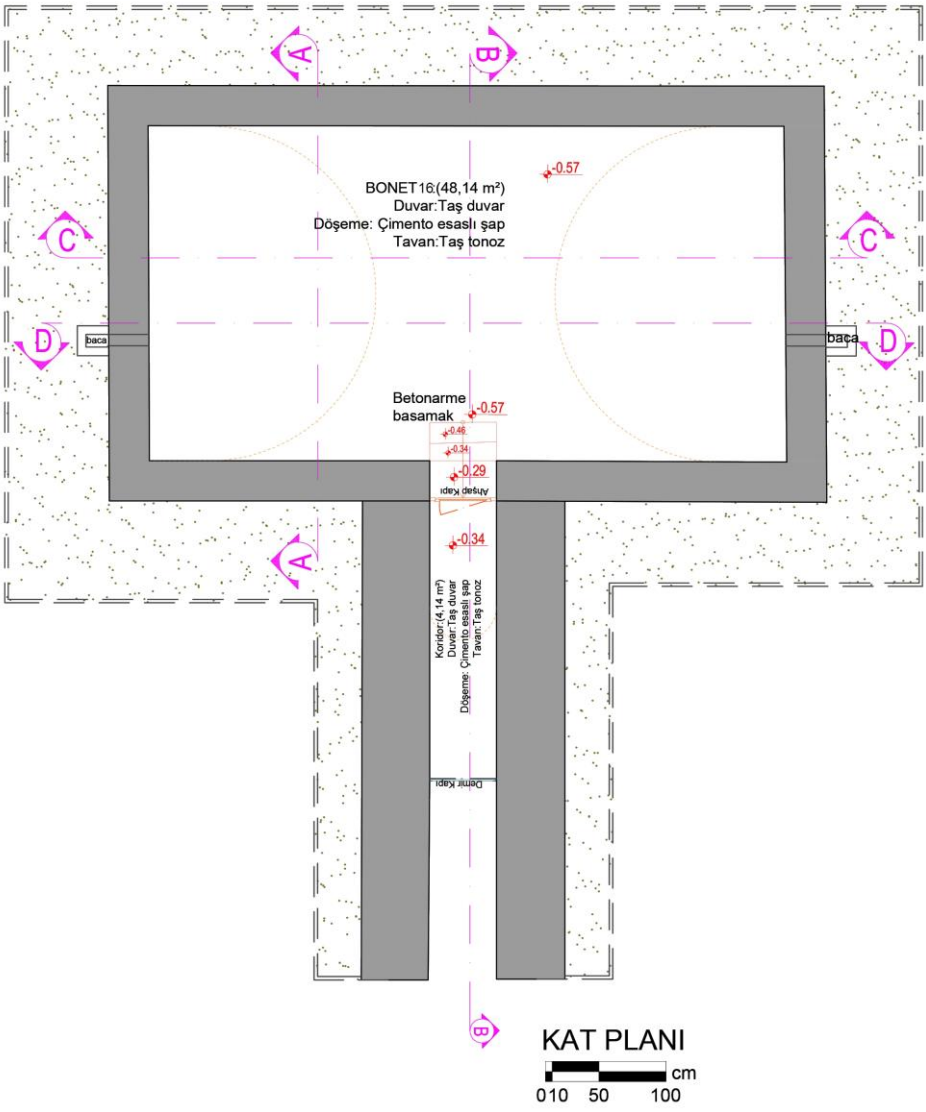

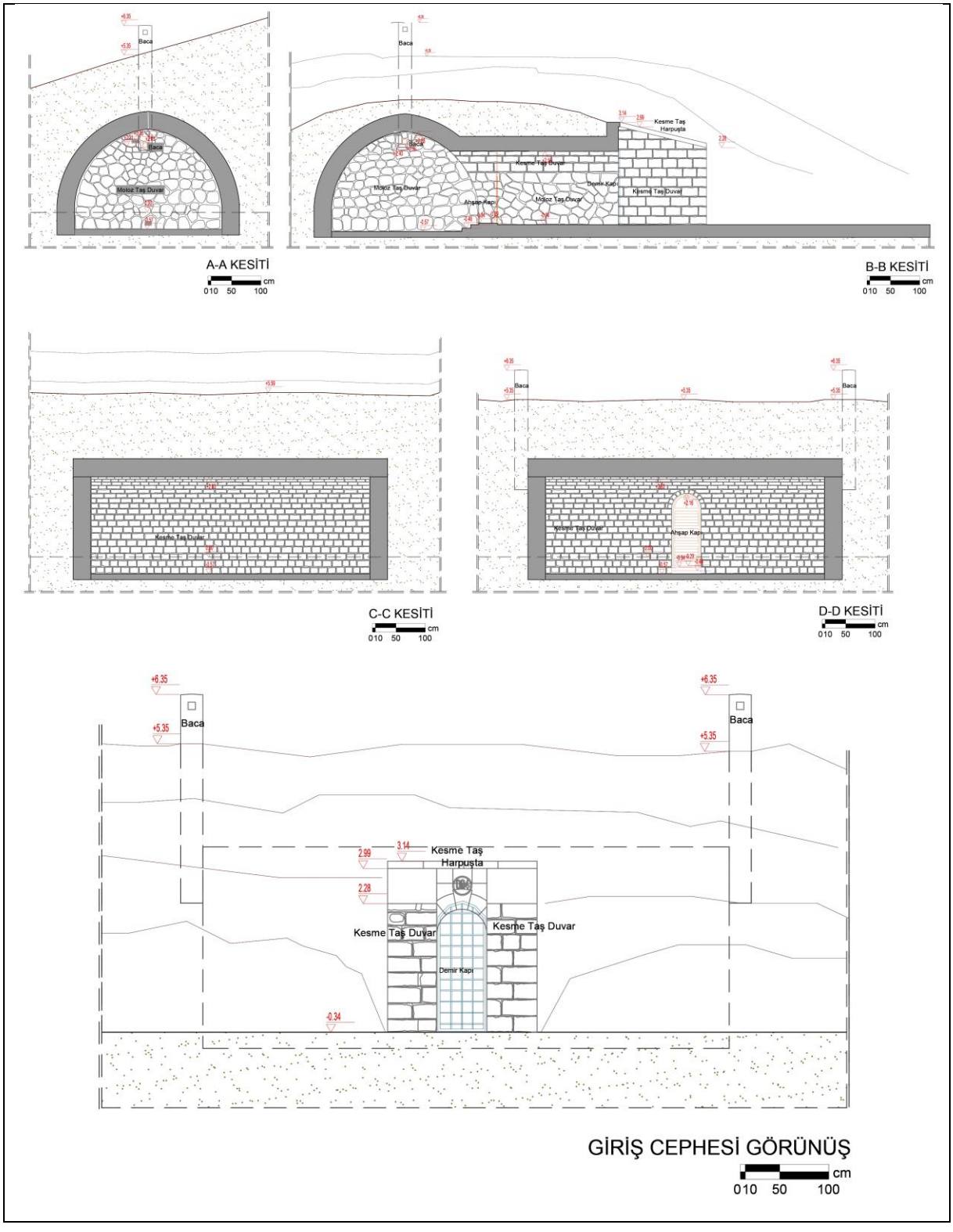
Baca
Moloz Taş Duvar
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.27. Malatya Askeri Depoları-Bonet 17 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 17	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

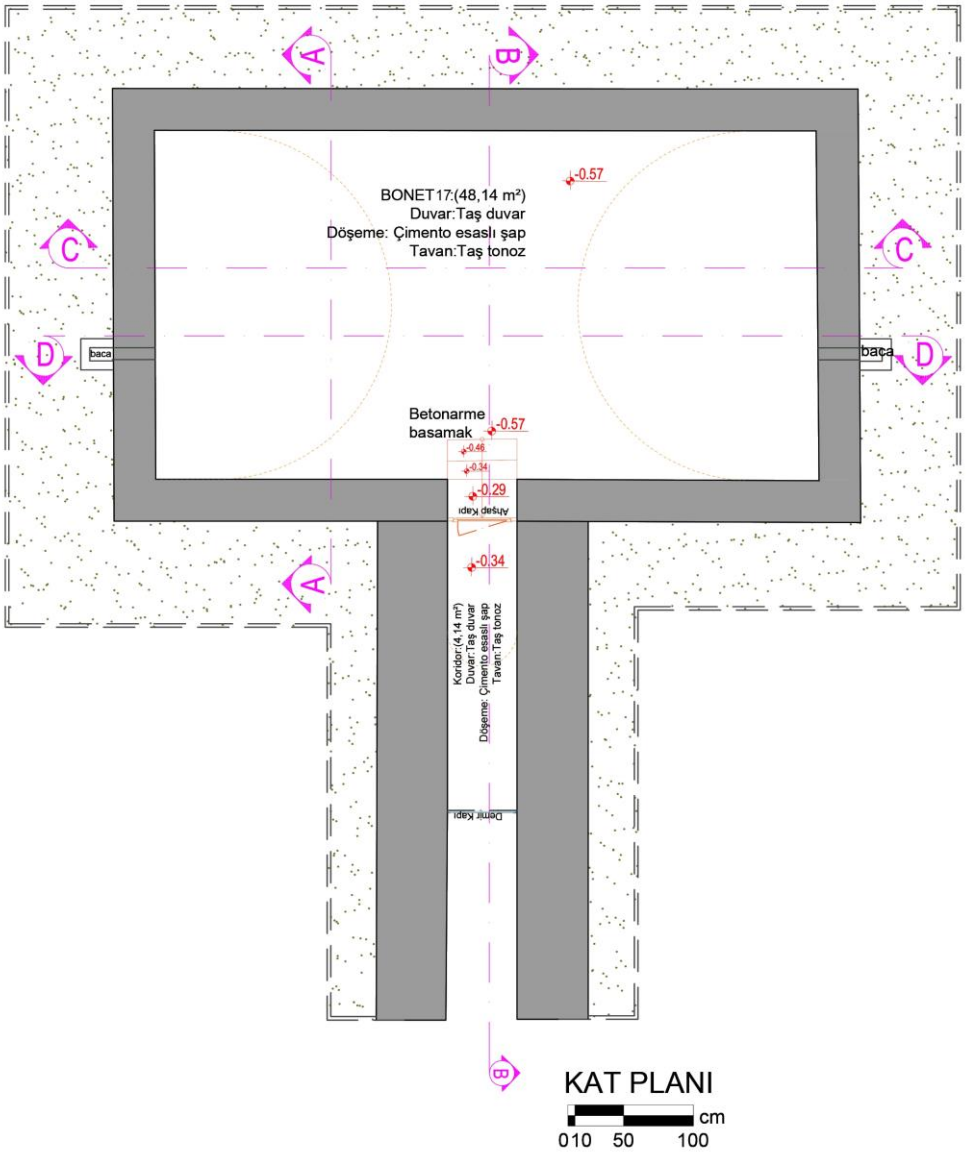

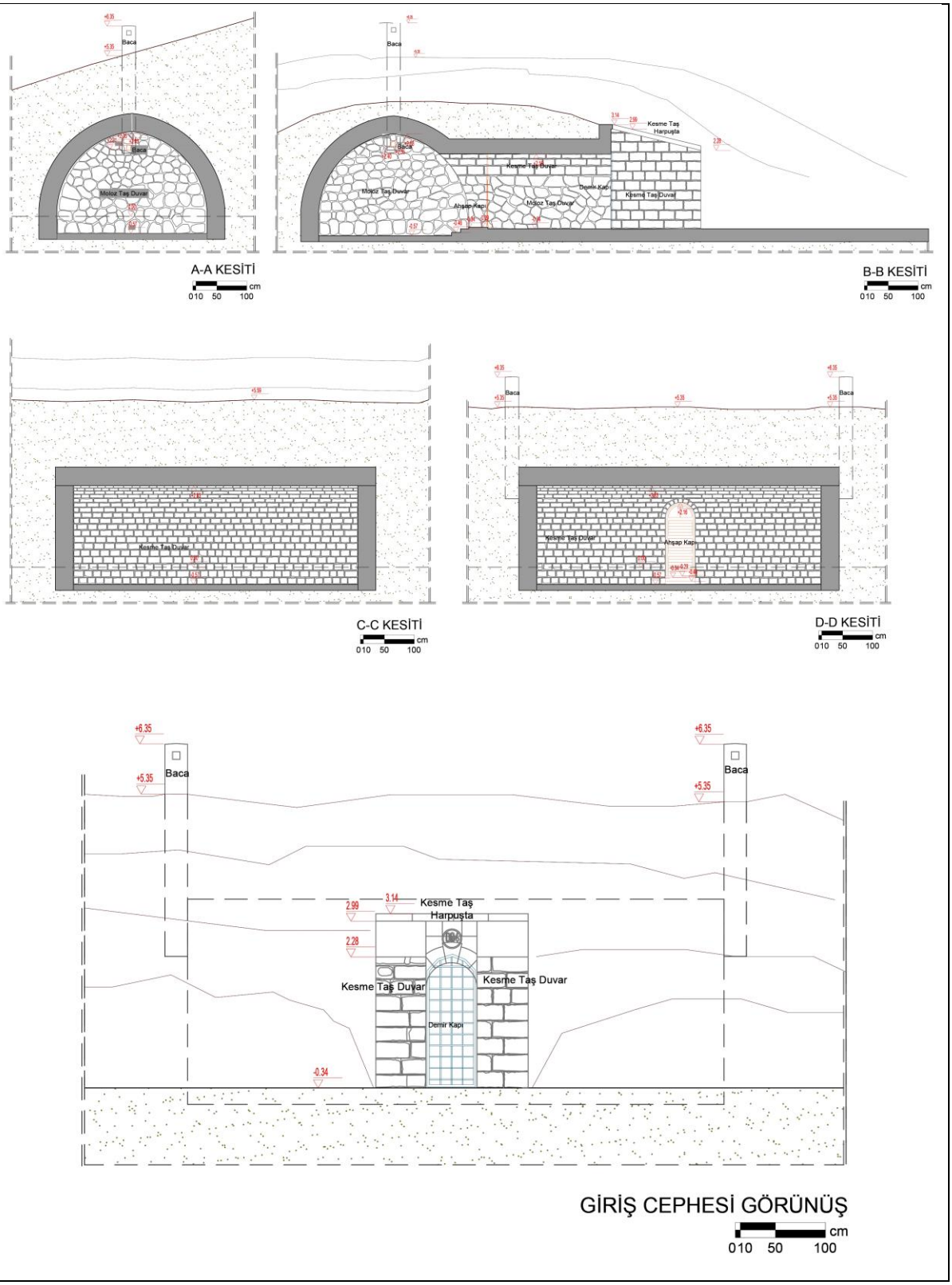
Baca
Moloz Taş Duvar
Kesme Taş Duvar
Kesme Taş Harpuşta
Demir Kapı
Ahşap Kapı
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.28. Malatya Askeri Depoları-Bonet 18 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 18	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır. -Muhdes betonarme duvar kaldırılmıştır. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

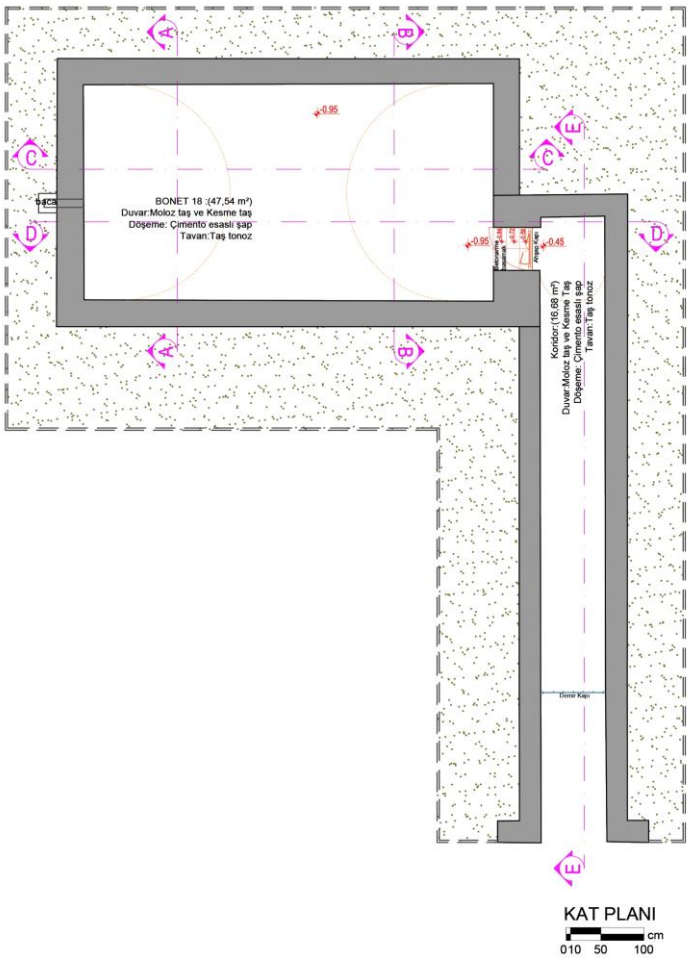

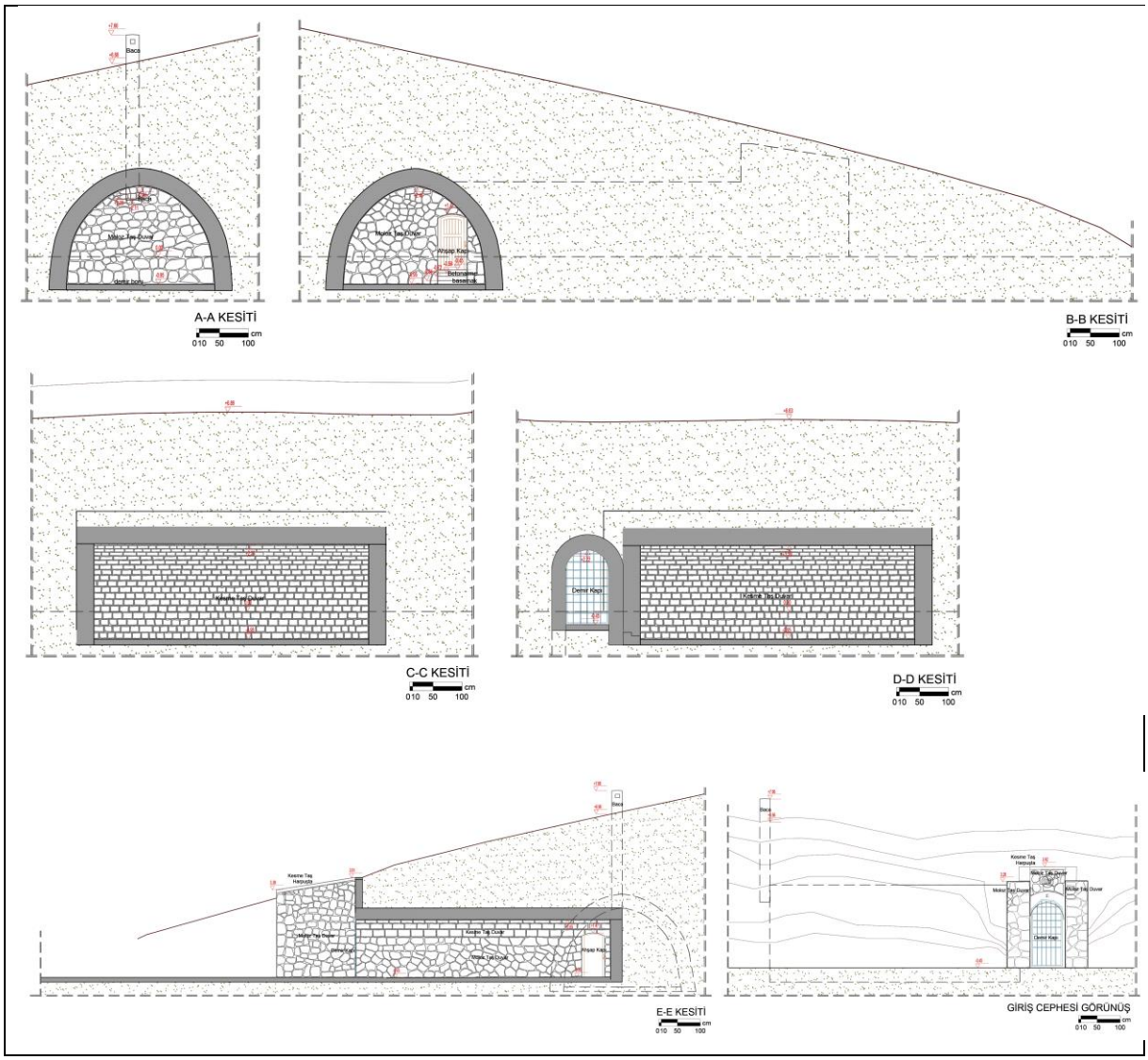
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.29. Malatya Askeri Depoları-Bonet 19 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 19	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

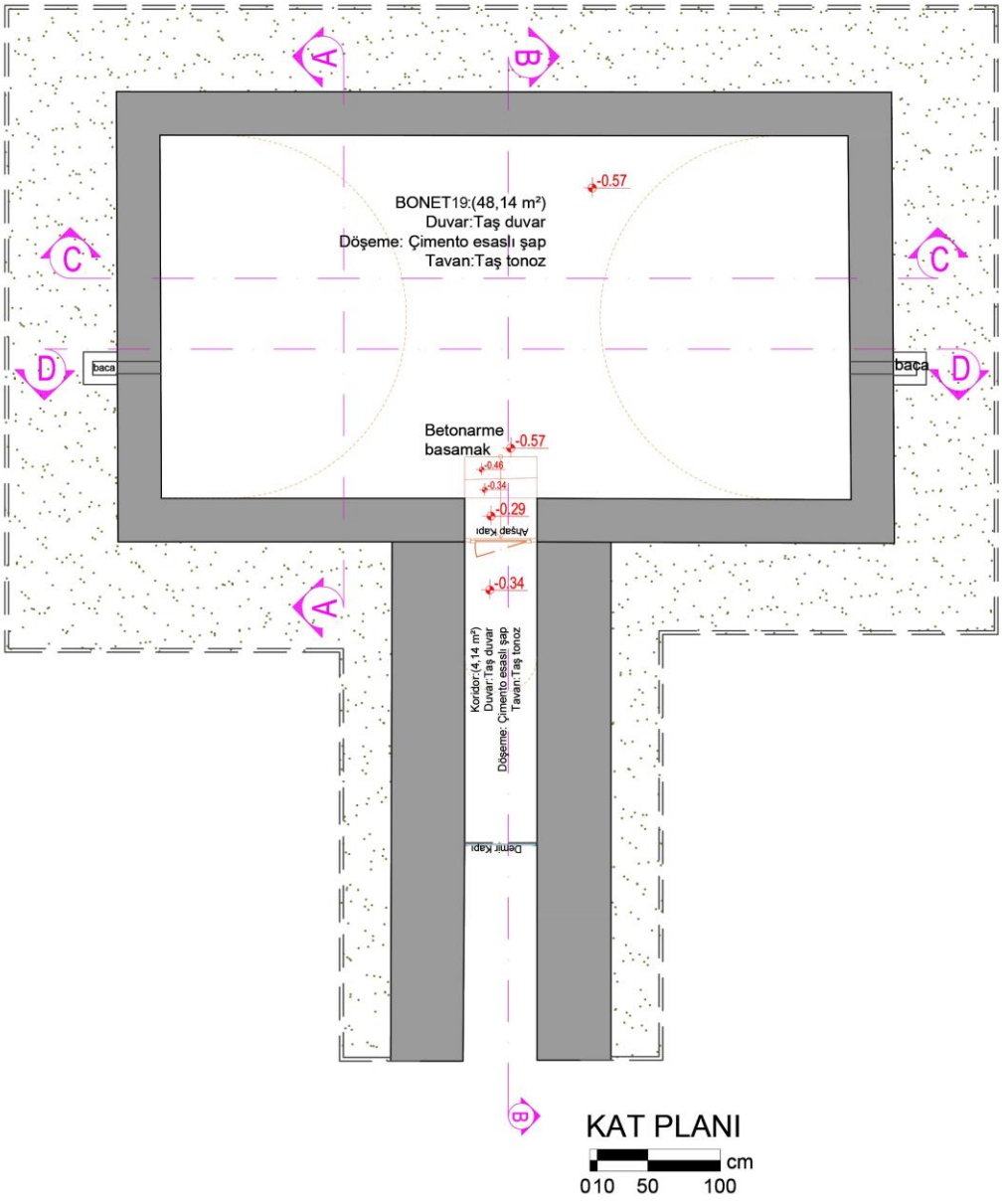

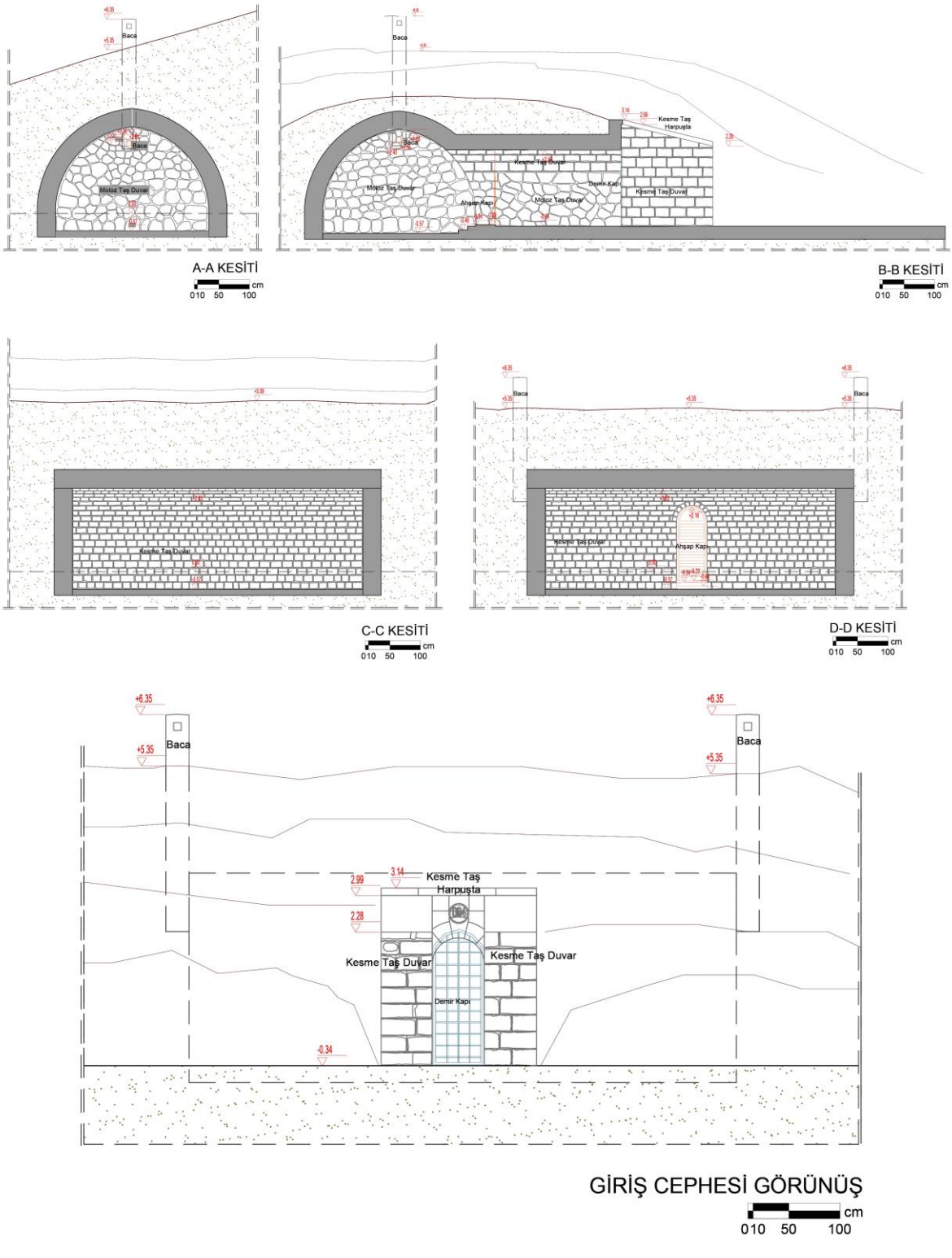
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.30. Malatya Askeri Depoları-Bonet 20 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 20	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

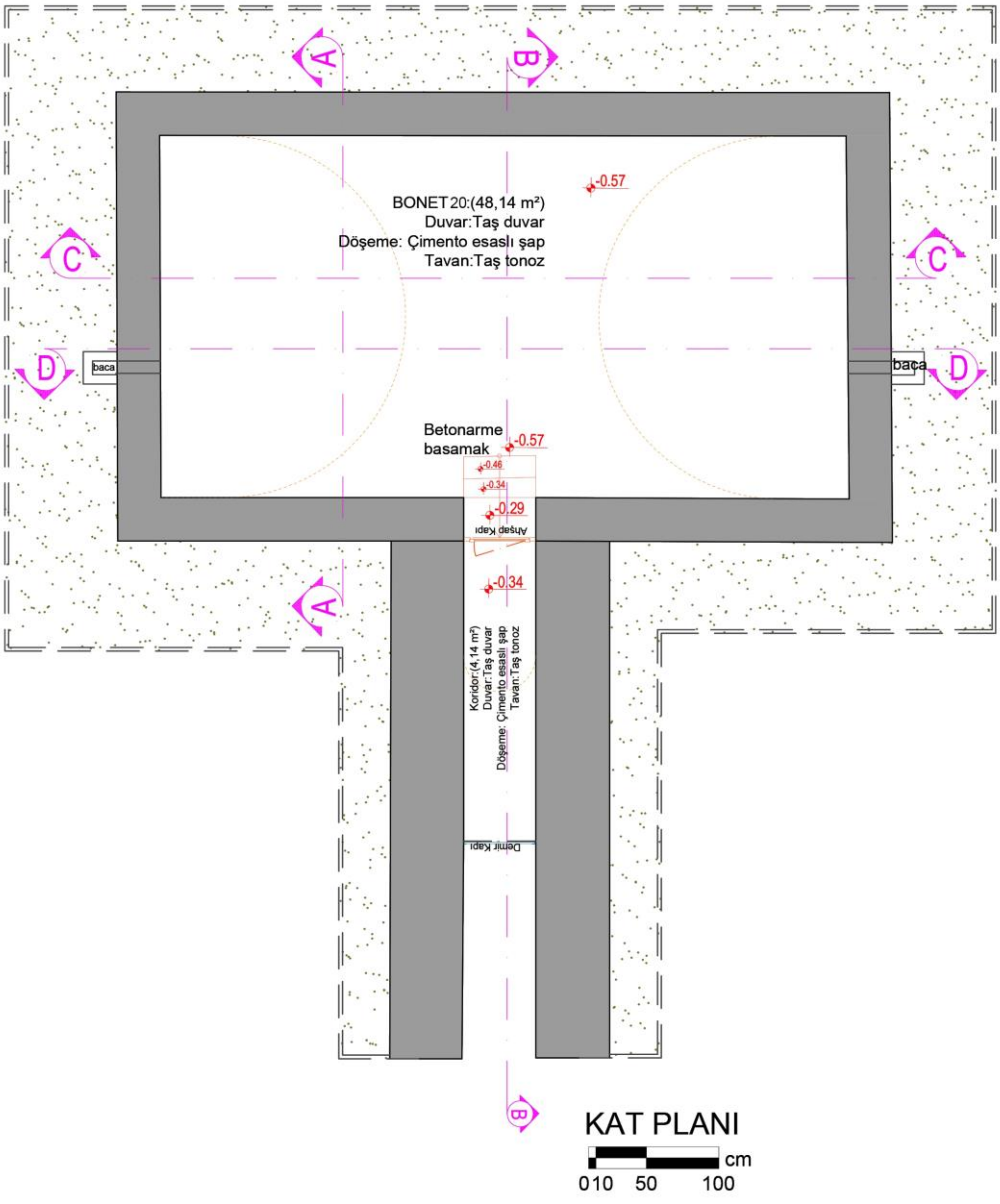

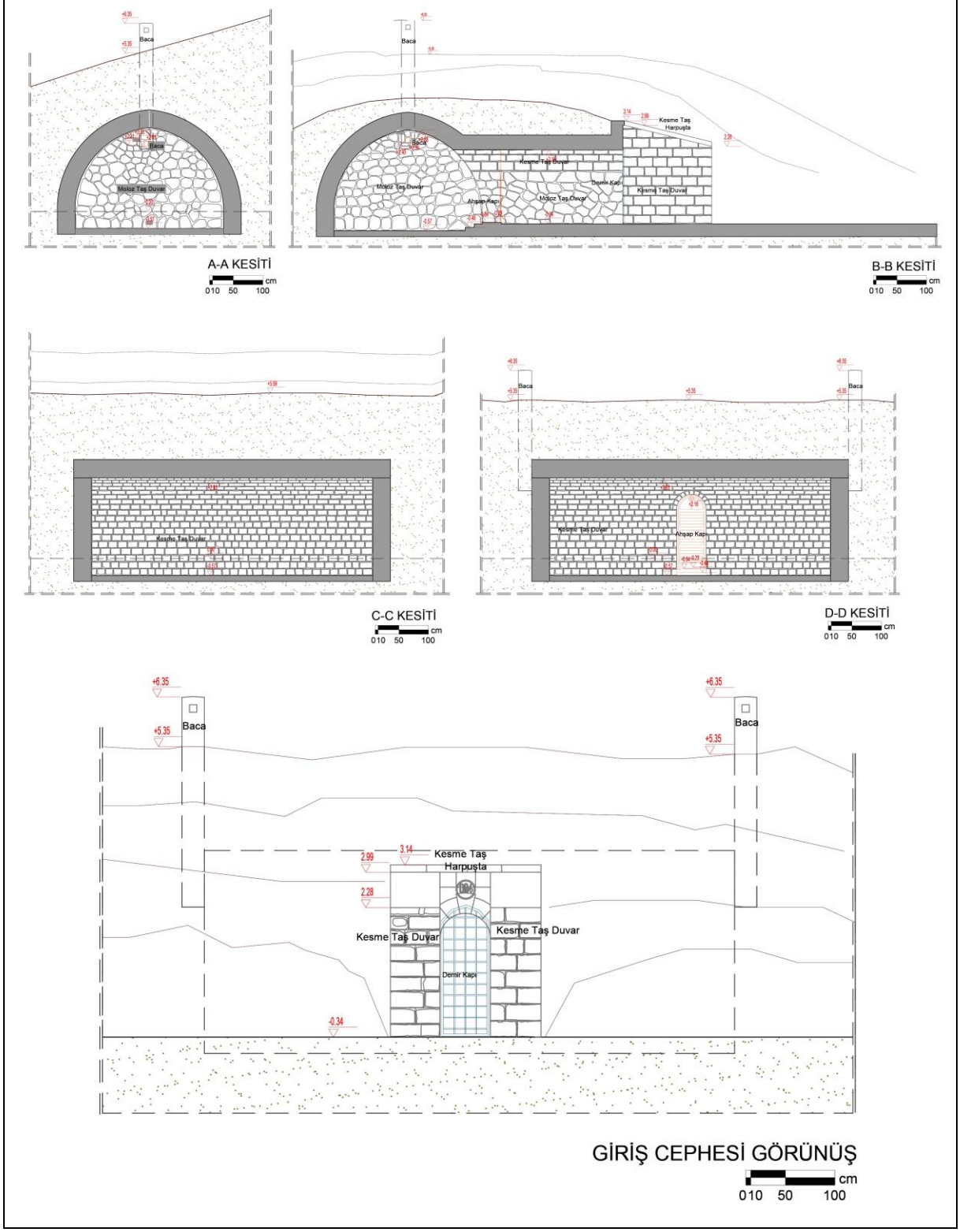
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
Kesme Taş Duvar
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.31. Malatya Askeri Depoları-Bonet 21 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 21	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

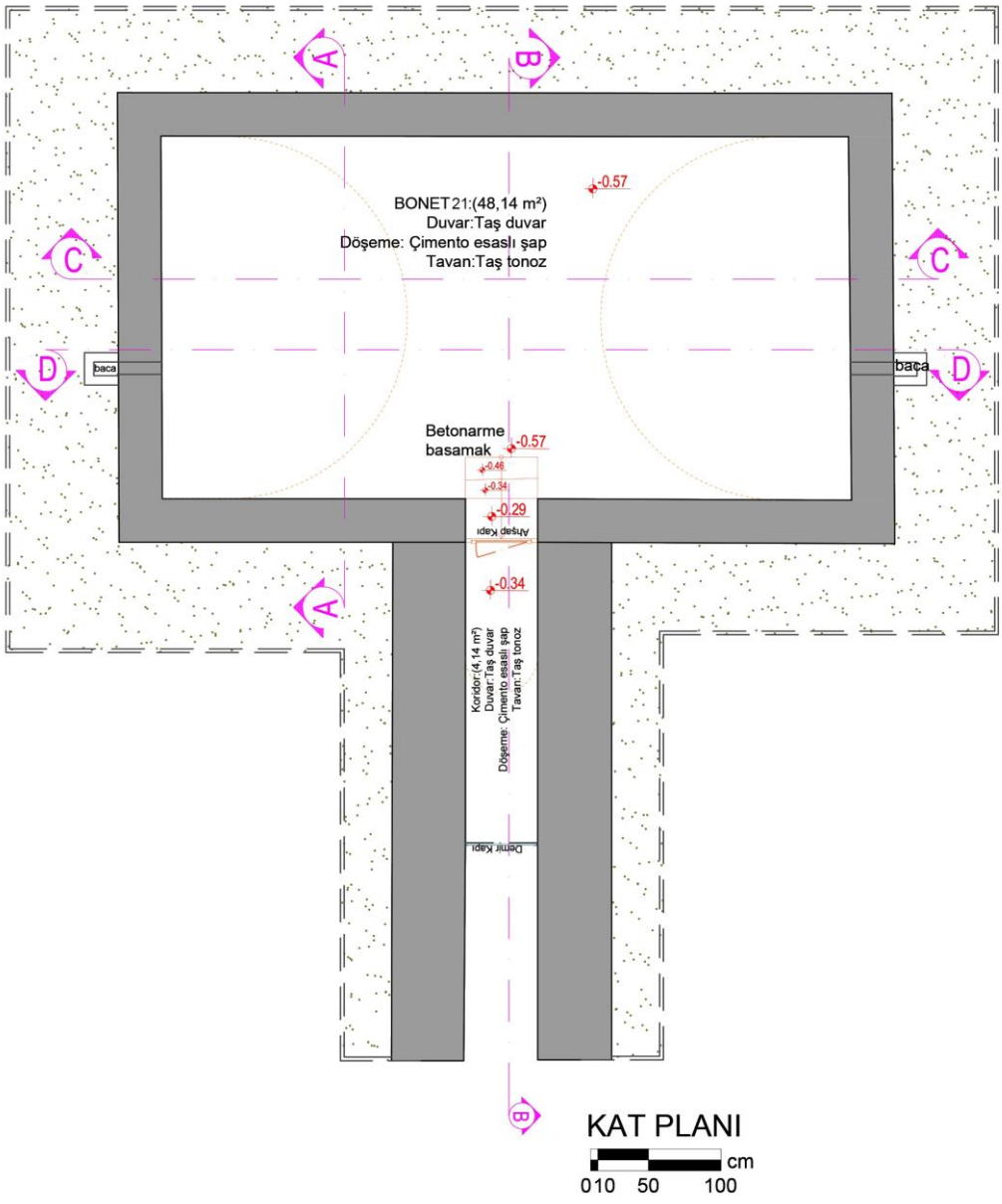

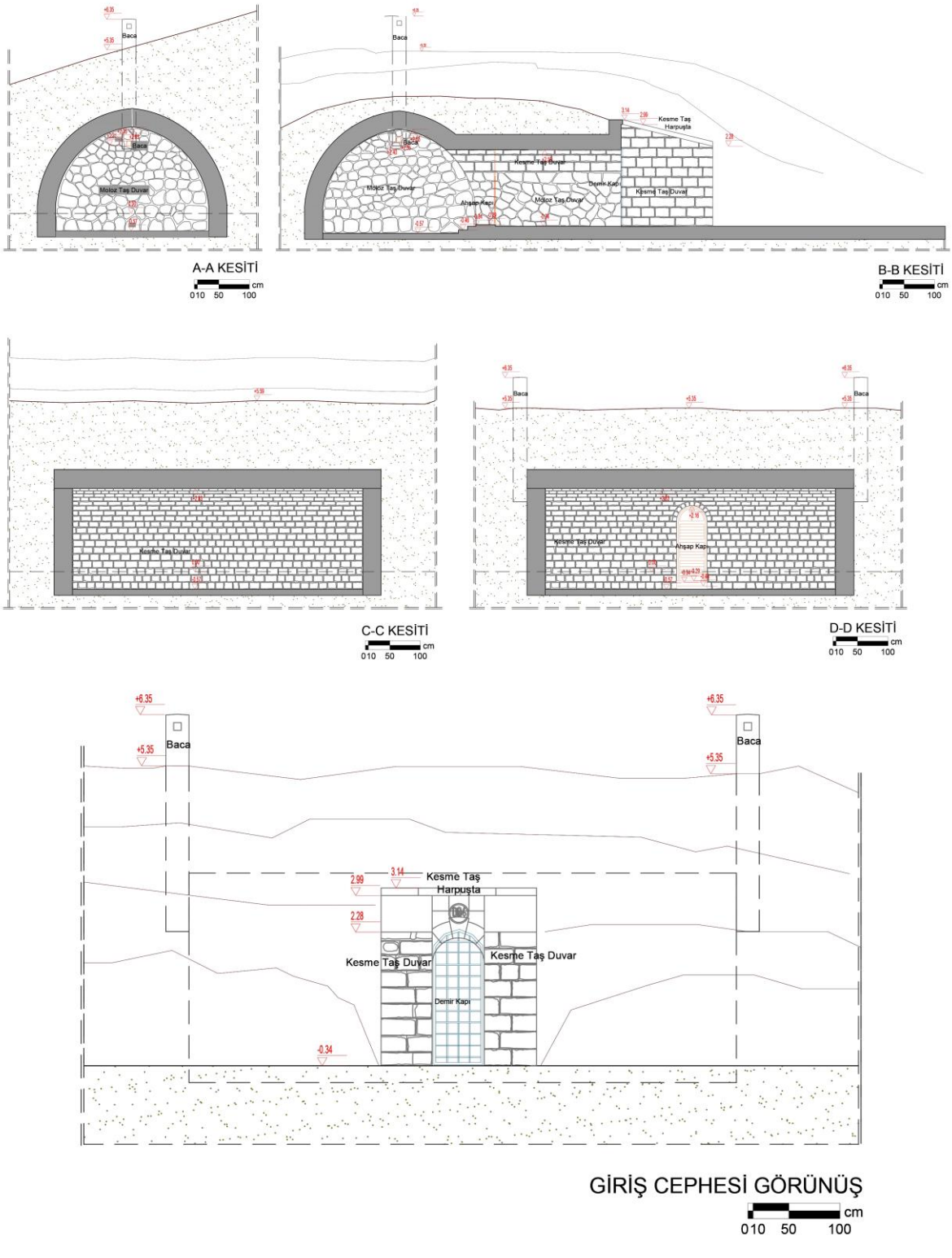
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.32. Malatya Askeri Depoları-Bonet 22 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 22	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

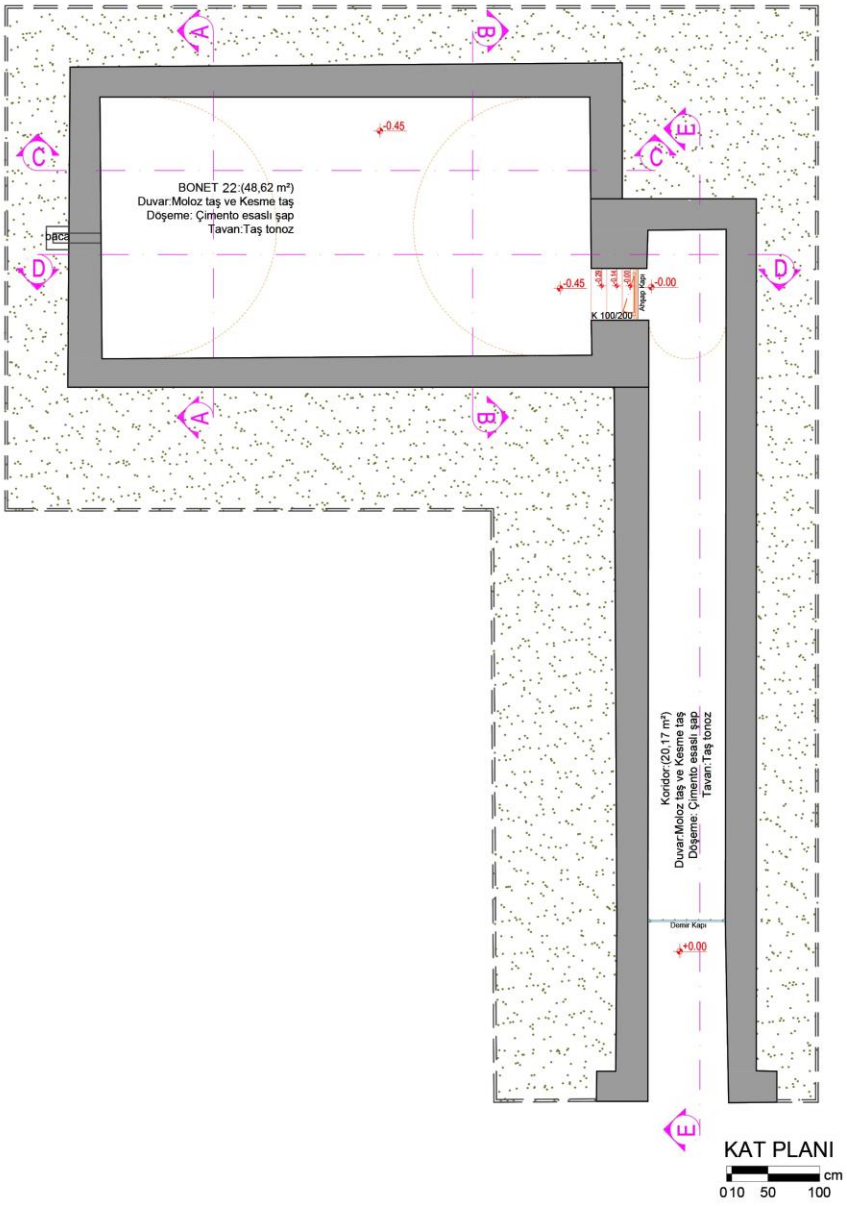

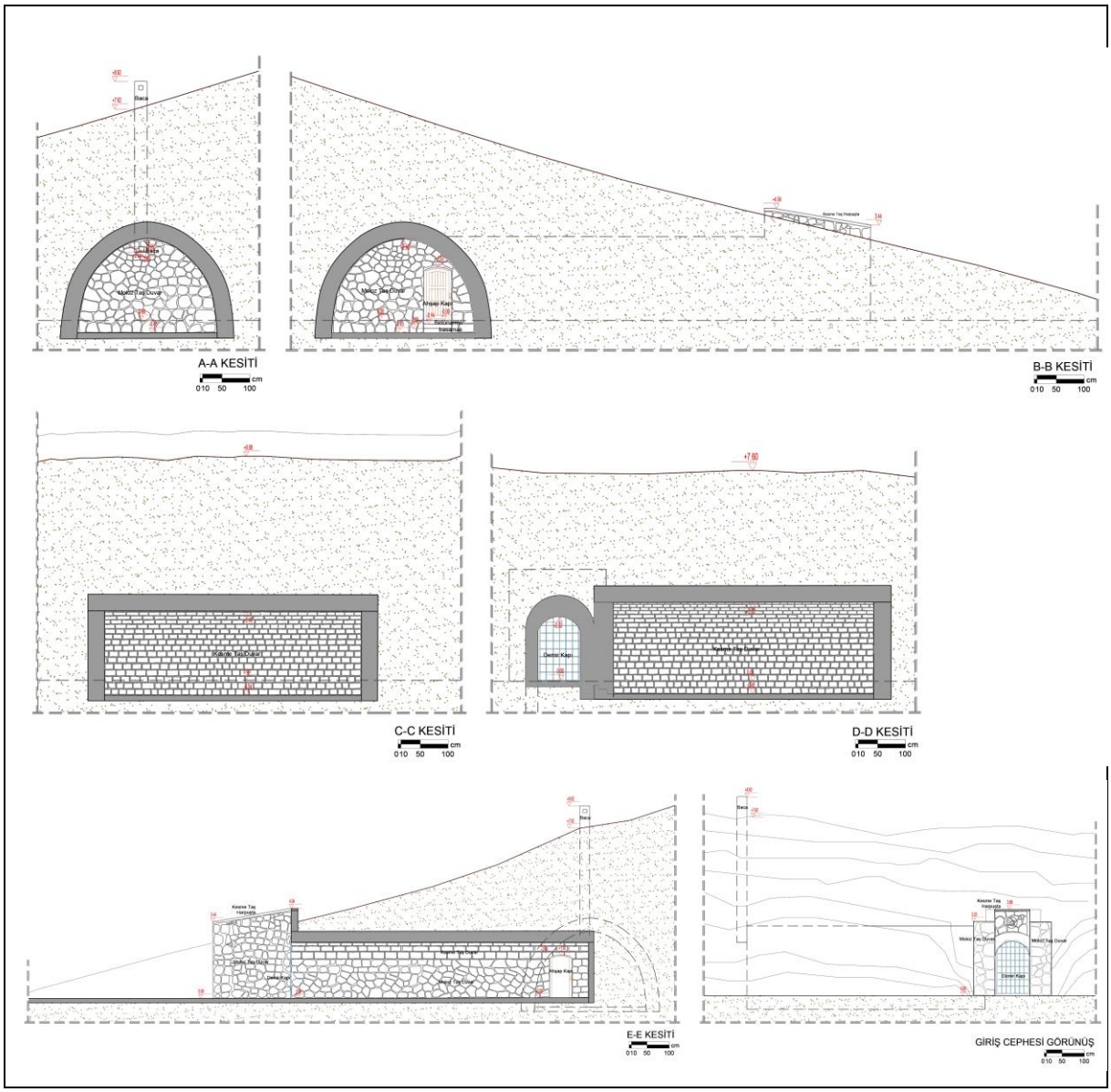
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.33. Malatya Askeri Depoları-Bonet 23 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 23	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes çimento esaslı sıva kaldırılmıştır.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

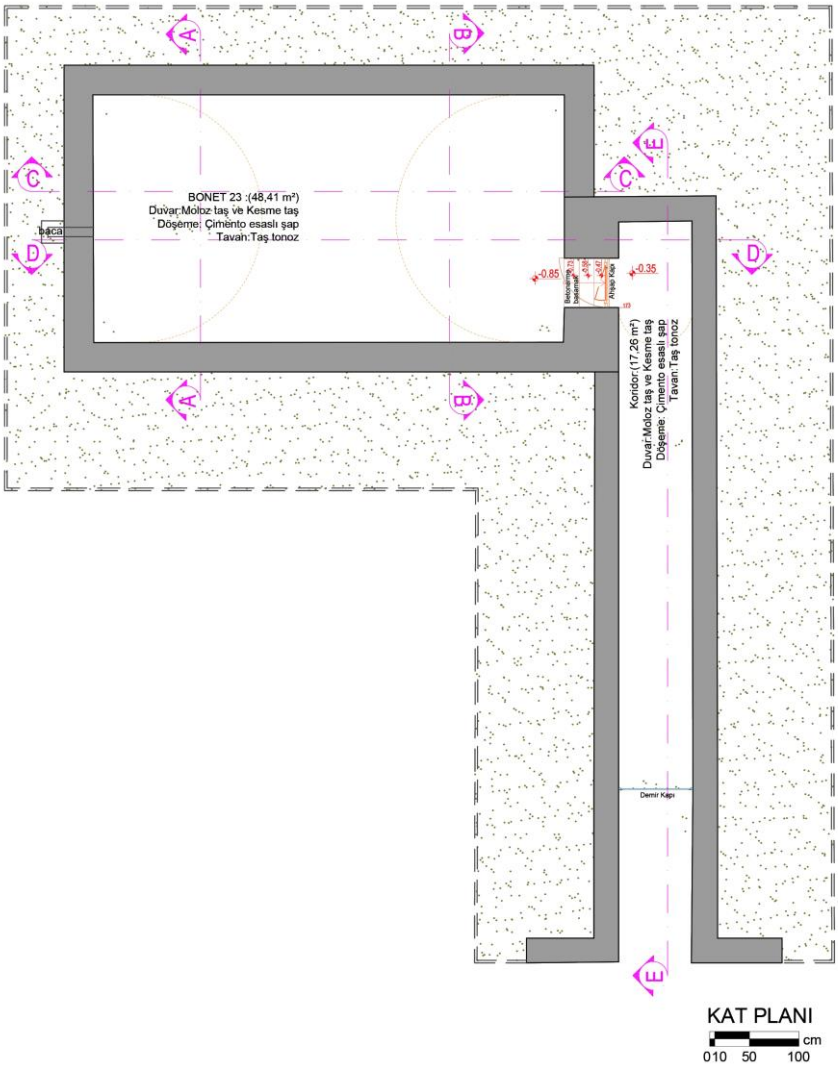

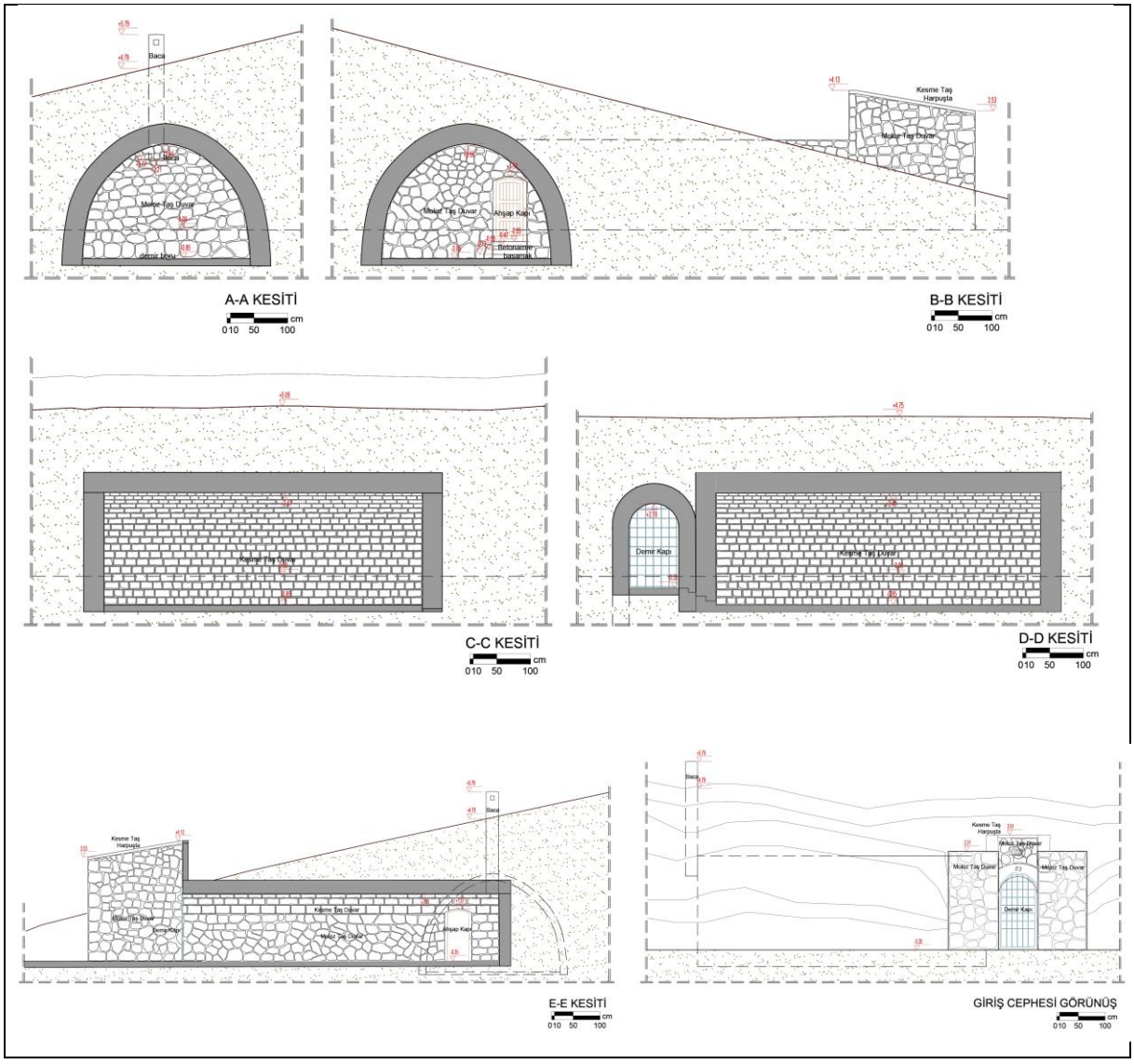
Baca
Moloz Taş Duvar
demir boru
A-A KESİTİ
Kesme Taş Harpuşta
Moloz Taş Duvar
Ahşap Kapı
Betonarme basamak
B-B KESİTİ
Kesme Taş Duvar
C-C KESİTİ
Demir Kapı
D-D KESİTİ
Kesme Taş Döşeme
Moloz Taş Döşeme
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.34. Malatya Askeri Depoları-Bonet 24 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 24	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

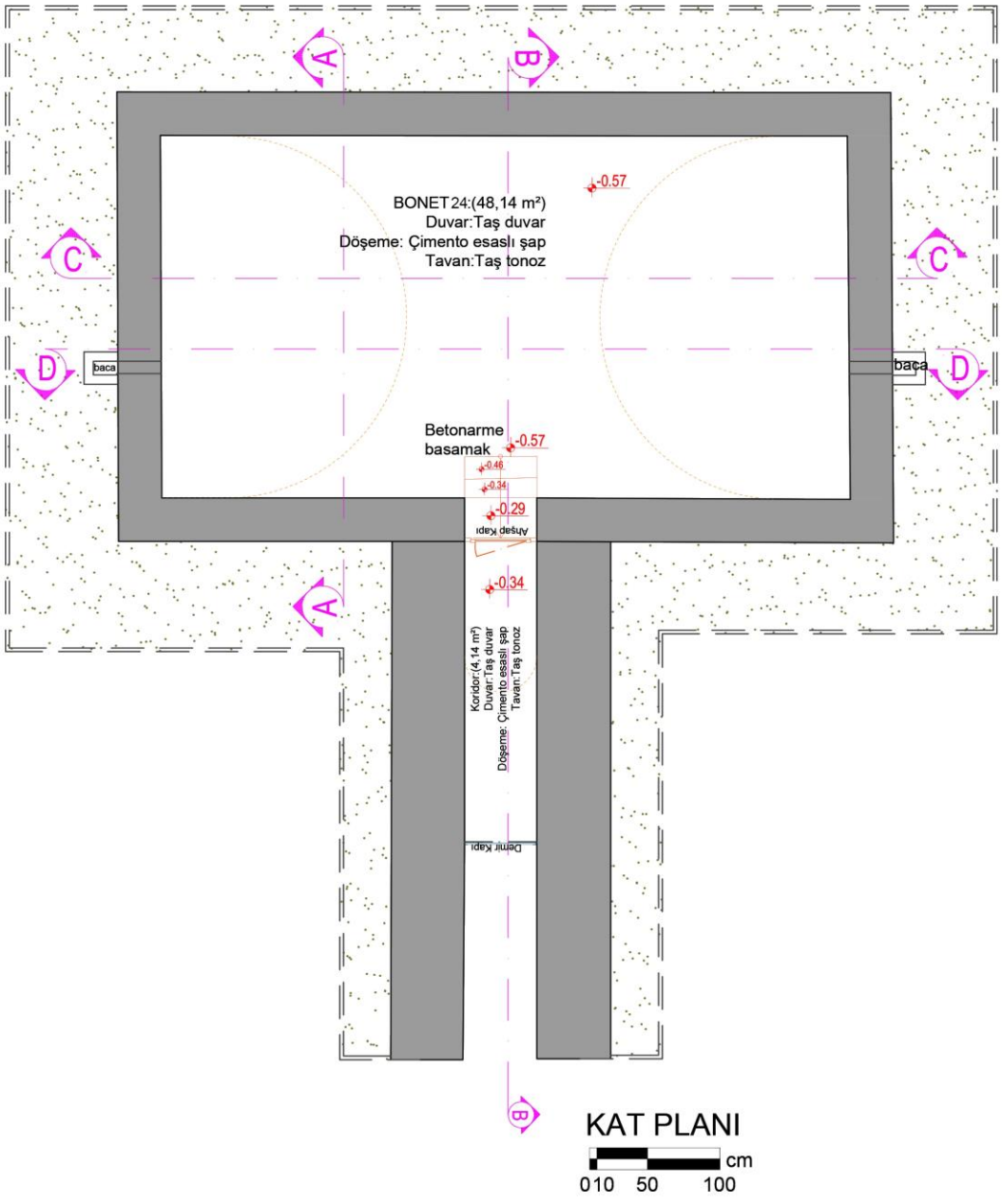

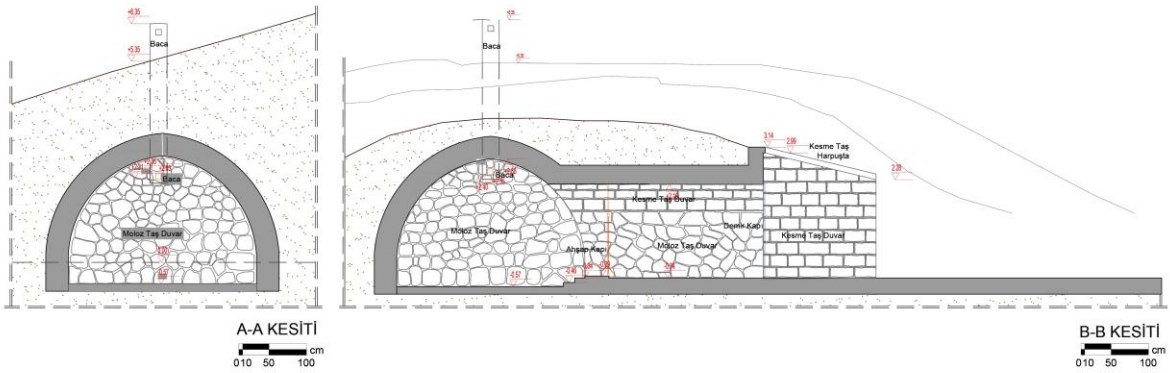

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

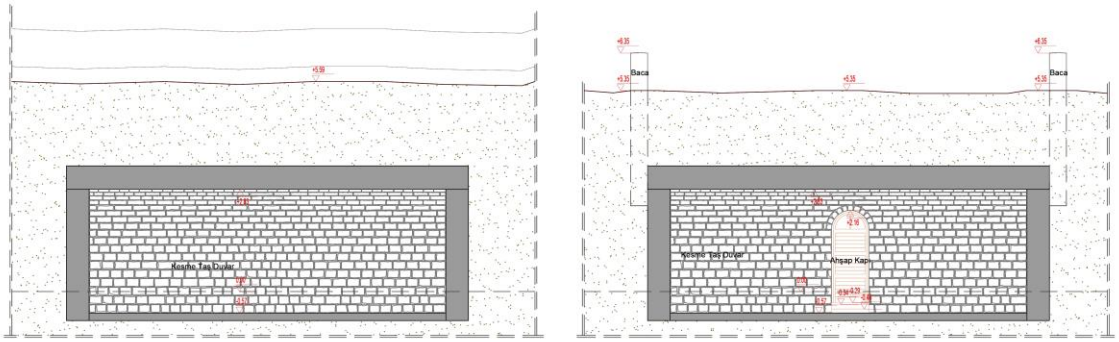

C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

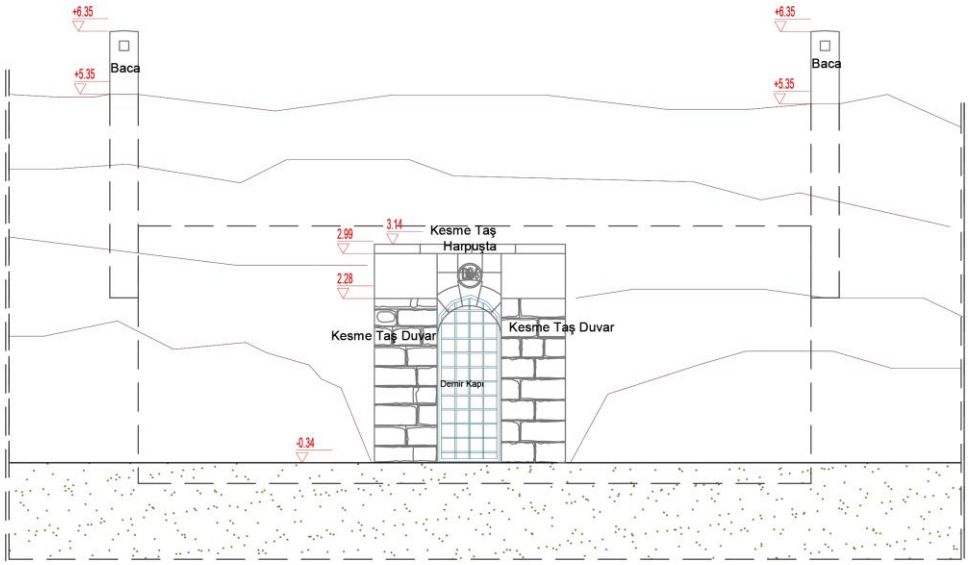

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.35. Malatya Askeri Depoları-Bonet 25 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 25	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

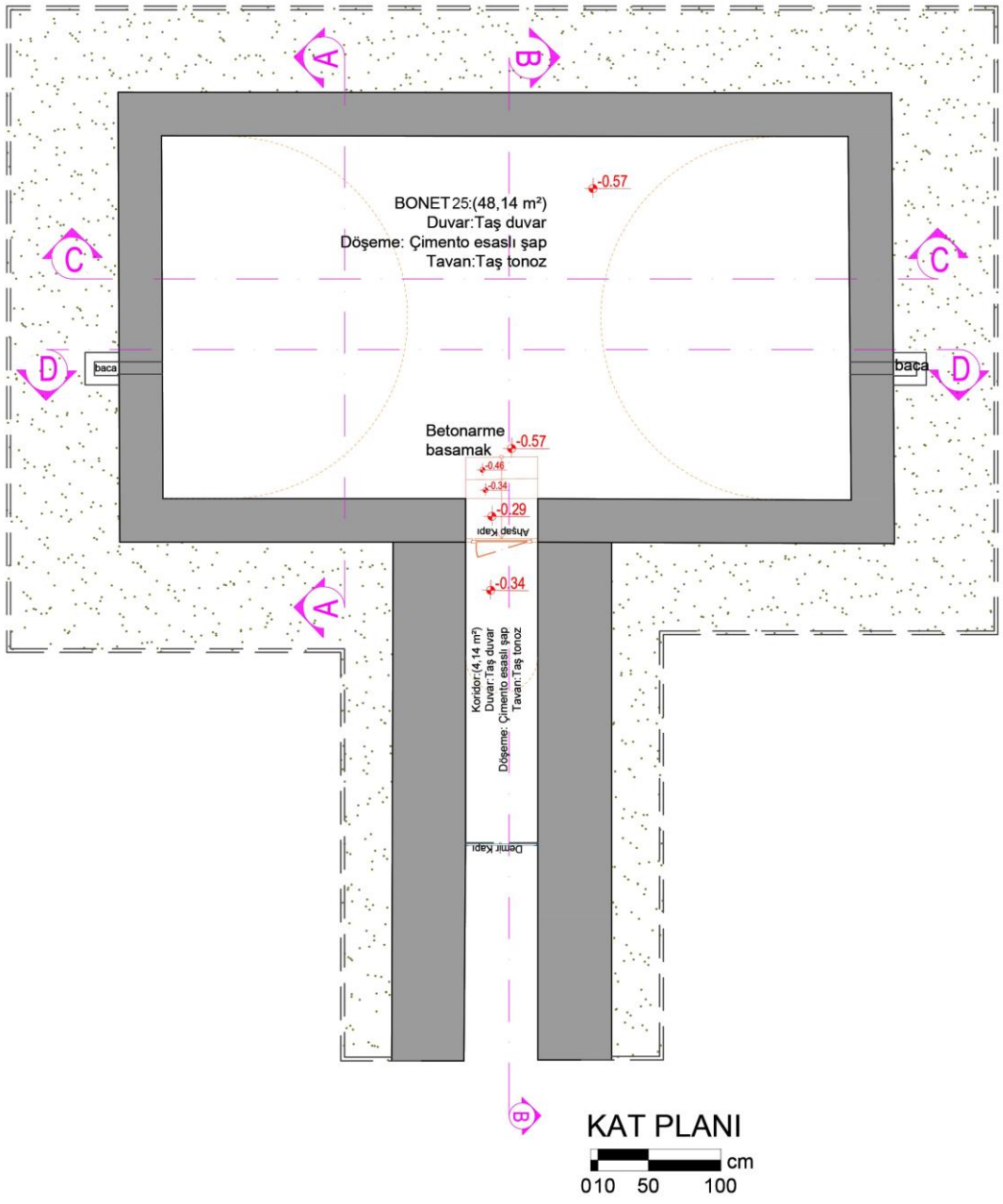

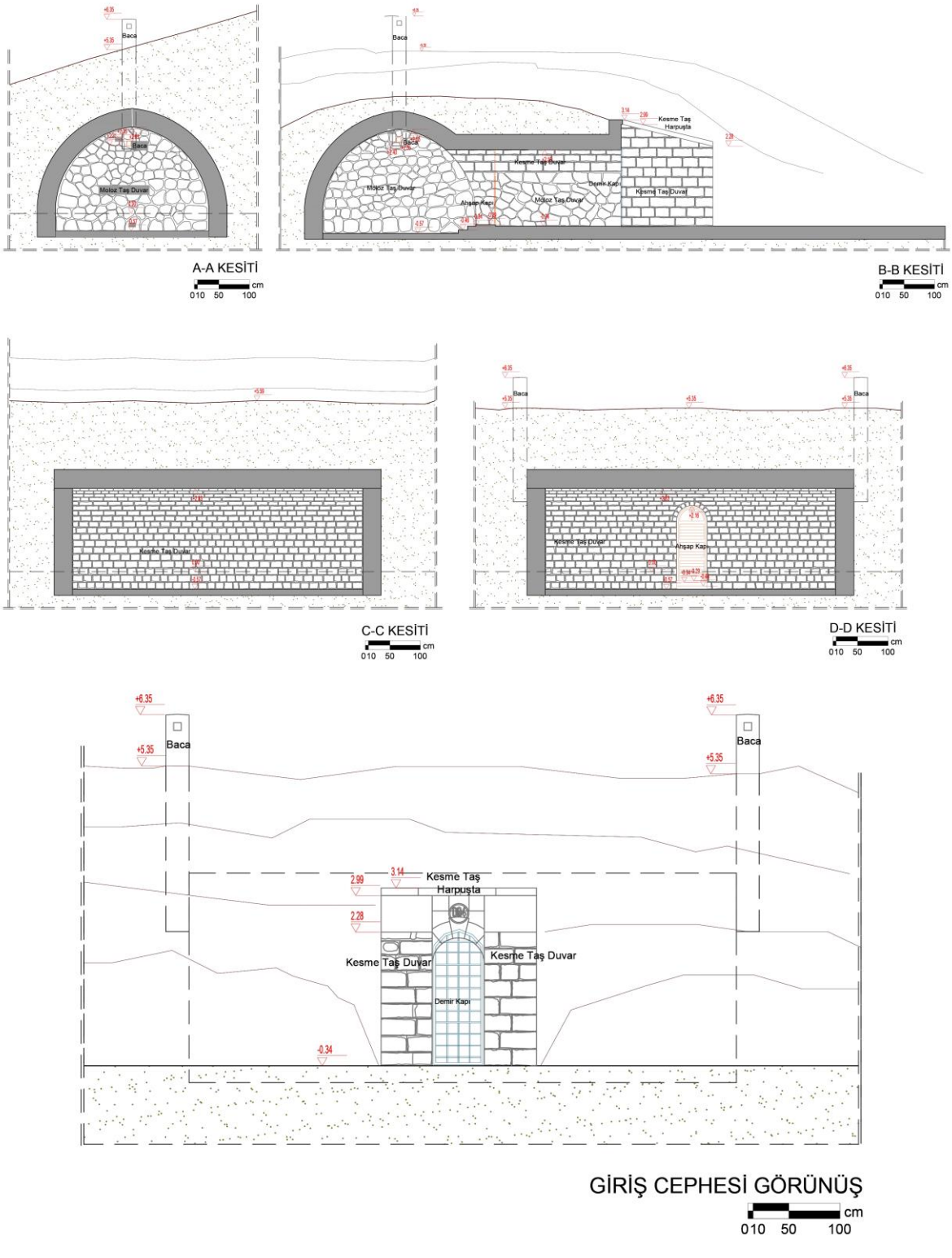
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
Kesme Taş Duvarlar
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.36. Malatya Askeri Depoları-Bonet 26 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 26	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

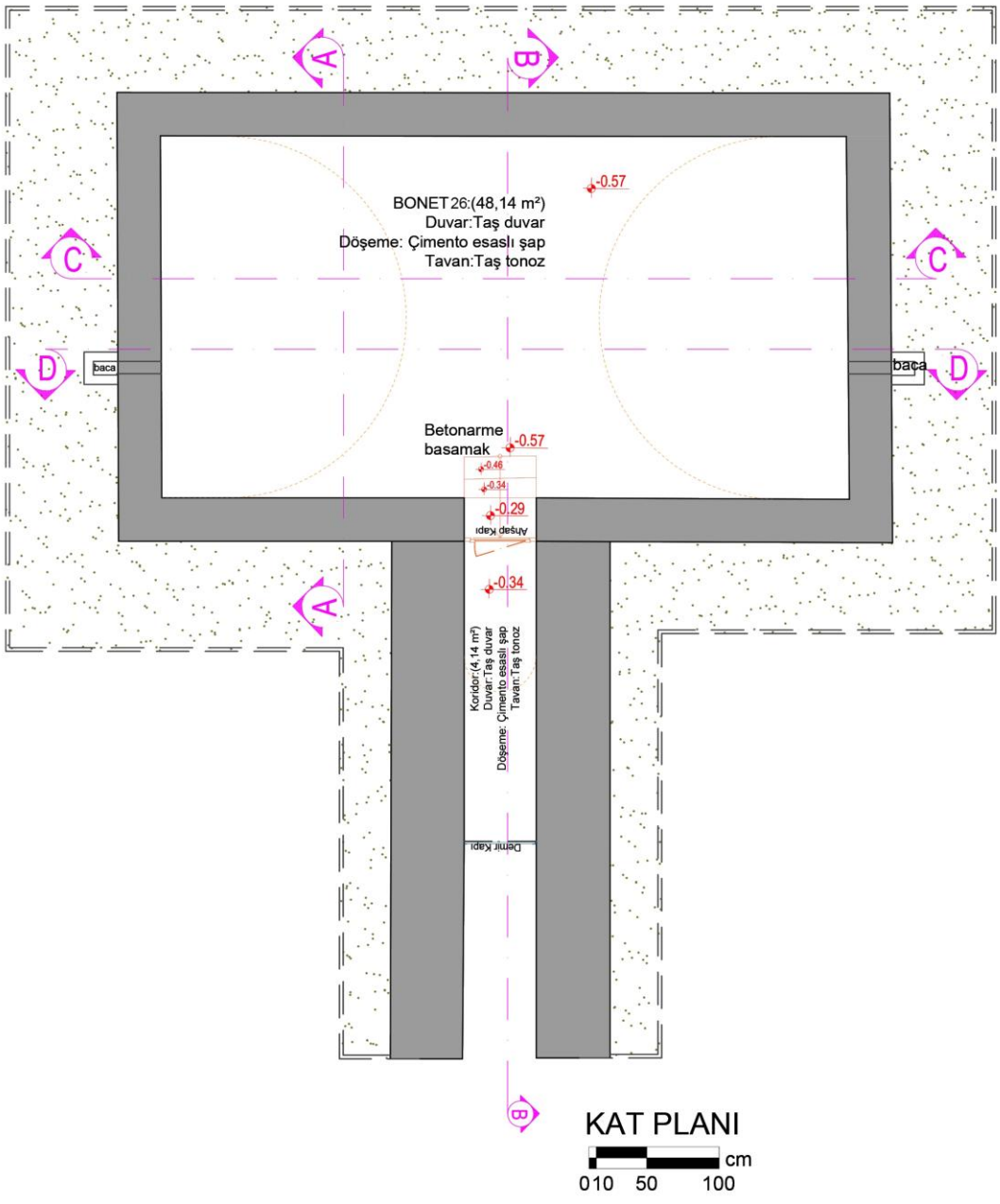

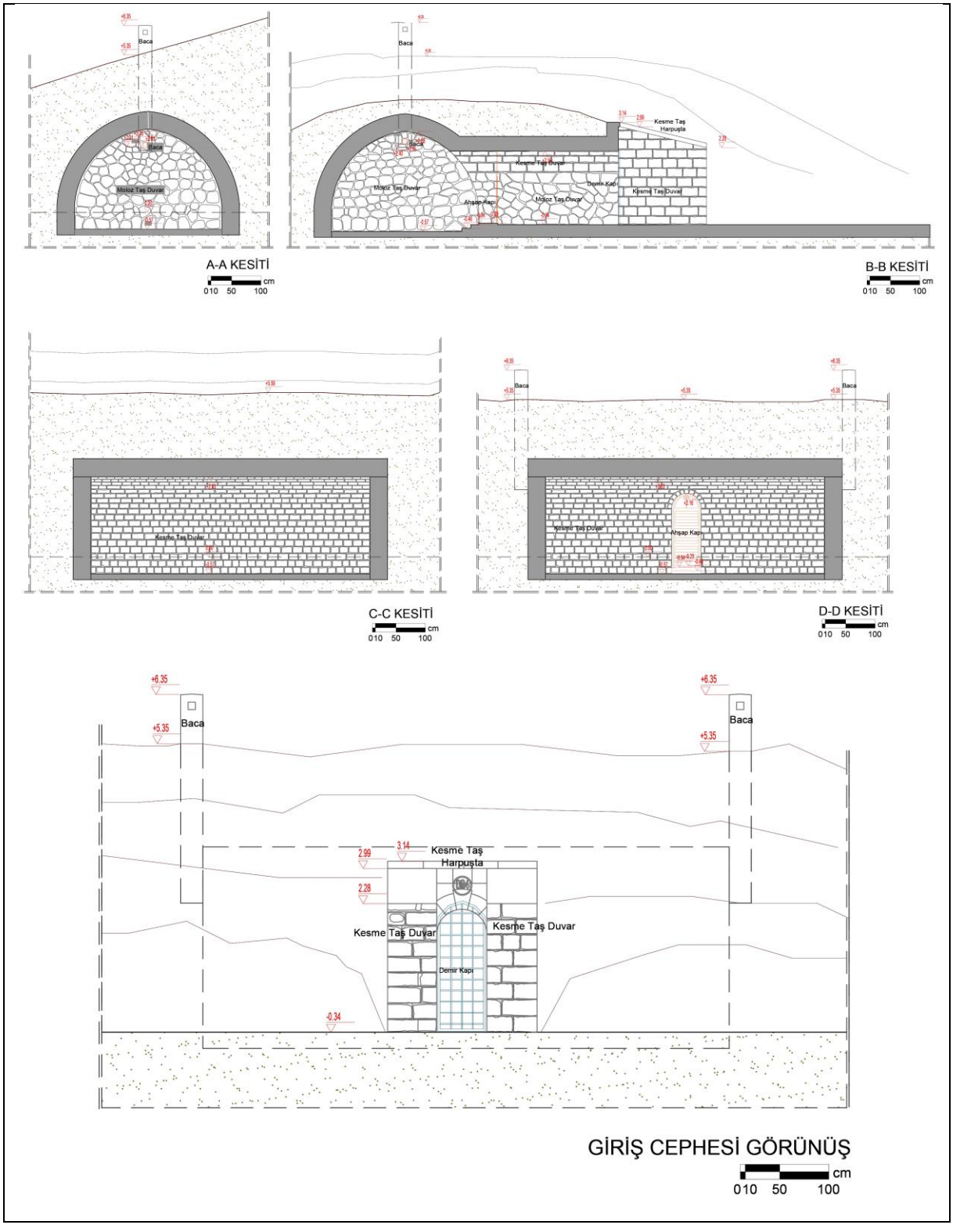
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.37. Malatya Askeri Depoları-Bonet 27 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 27	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

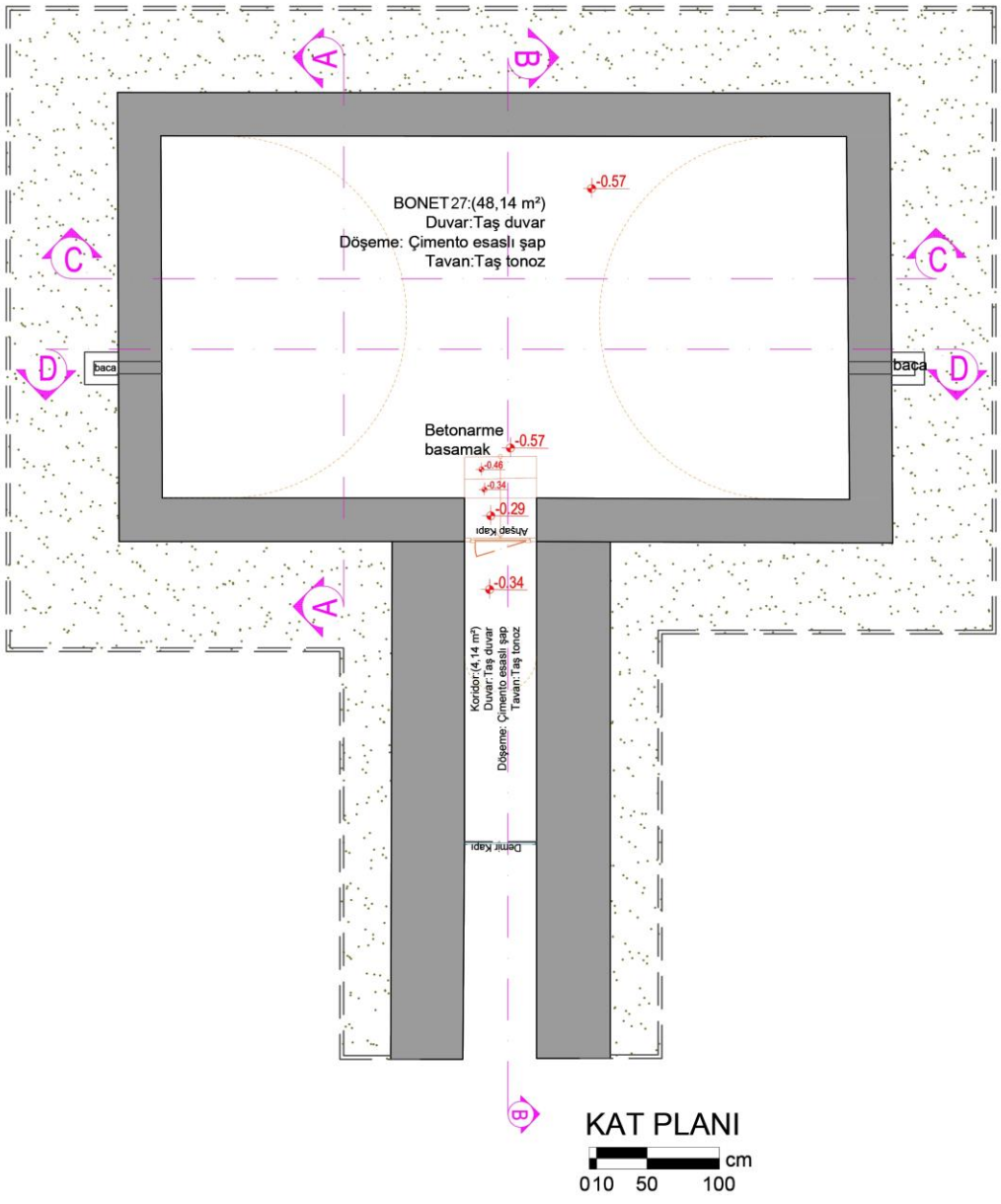

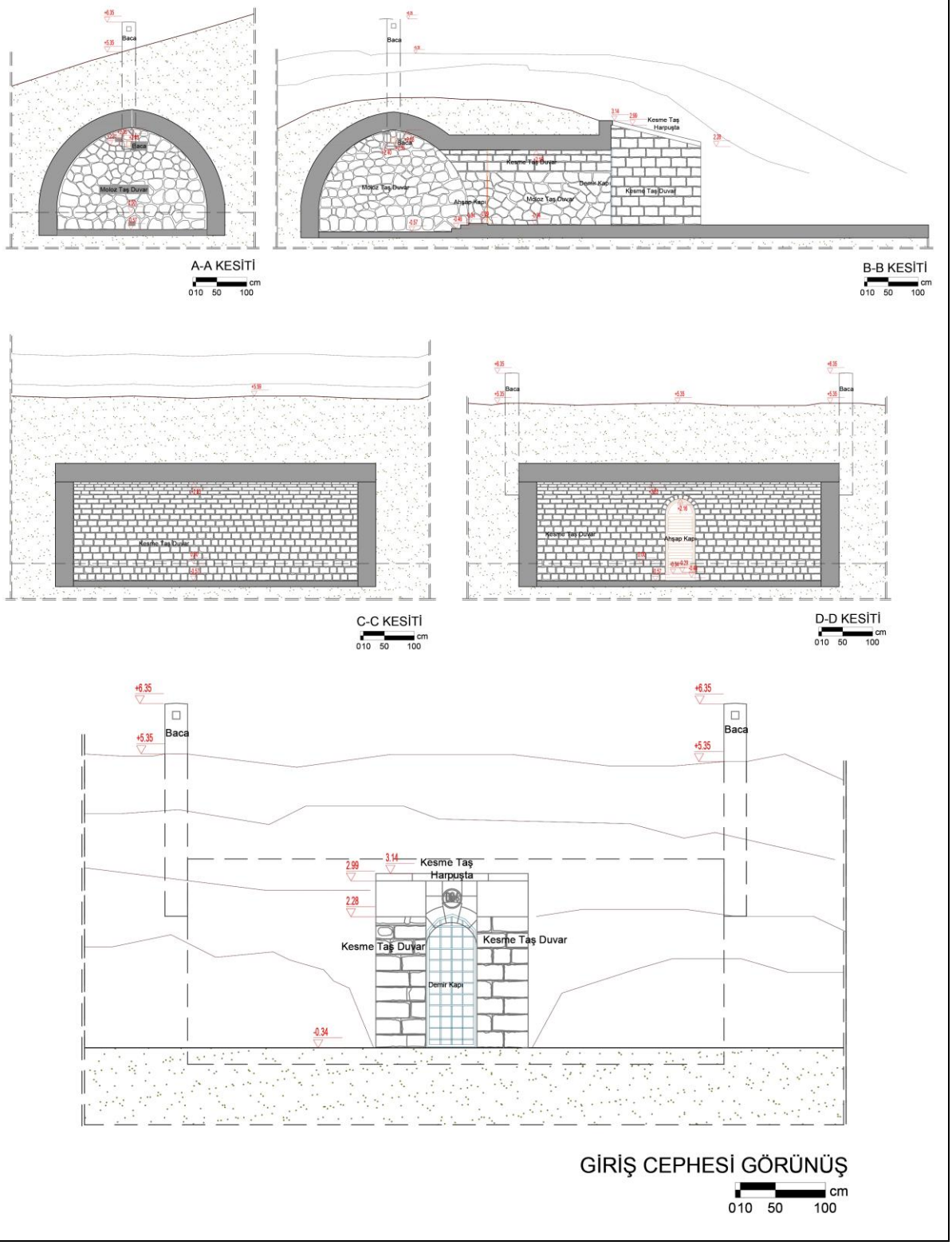
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
Kesme Taş Duvar
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.38. Malatya Askeri Depoları-Bonet 28 Restitüsyon Çalışmaları

BONET 28	Askeri Depo (Tabya-Bonet)				
YÜZEY	Zemin	Duvar	Üst Örtü	Kapı	Merdiven
RESTİTÜSYON MÜDAHALELERİ	-Özgün beton zemine müdahale edilmemiştir.	-Özgün moloz taş duvara müdahale edilmemiştir. -Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir. -Muhdes tuğla duvar kaldırılmıştır.	-Özgün kesme taş duvara müdahale edilmemiştir.	-Özgün ahşap kapıya müdahale edilmemiştir. -Özgün demir kapıya müdahale edilmemiştir.	-Özgün betonarme merdivene müdahale edilmemiştir. -Muhdes betonarme merdiven kaldırılmıştır.
RESTİTÜSYON PROJESİ					

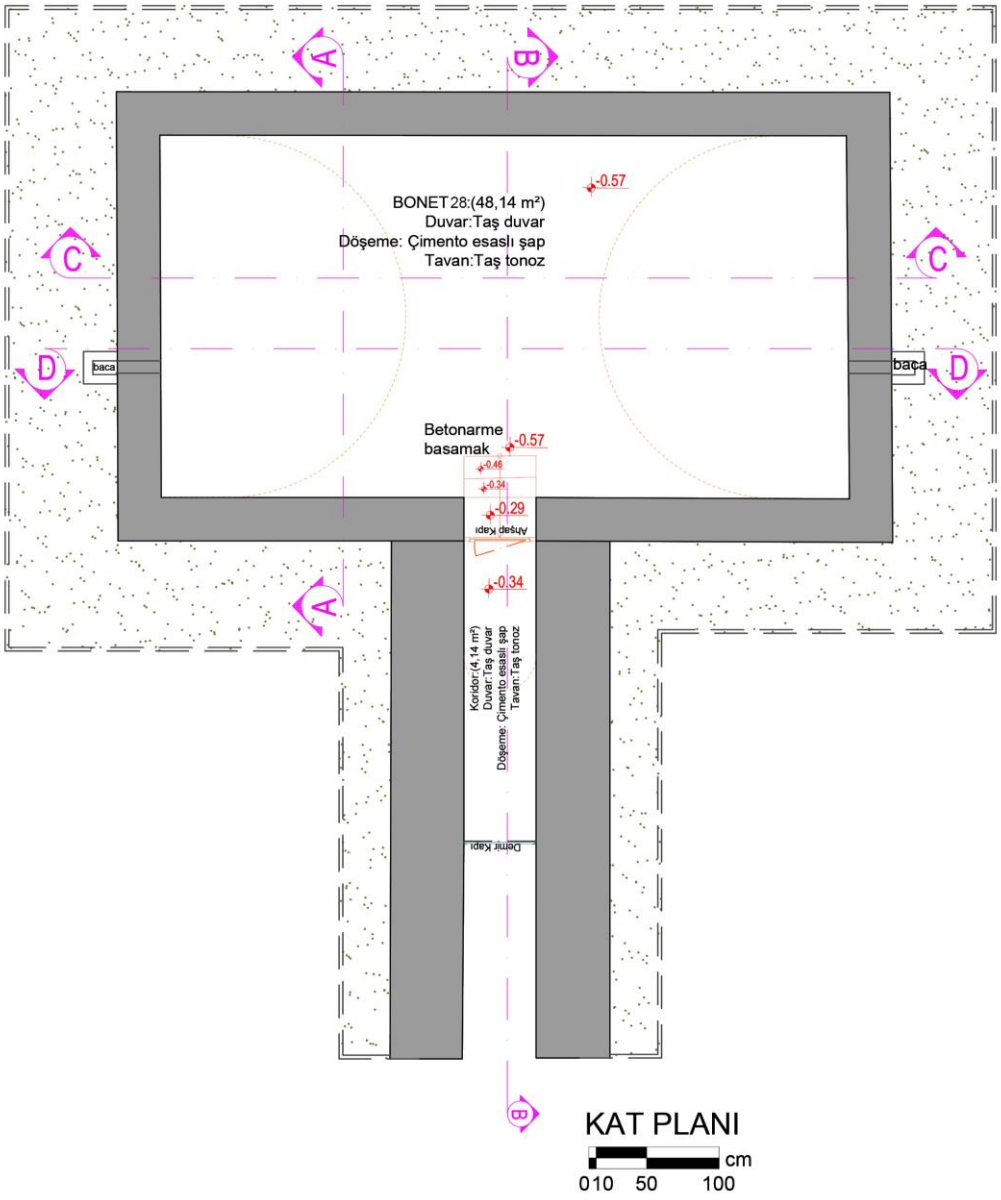

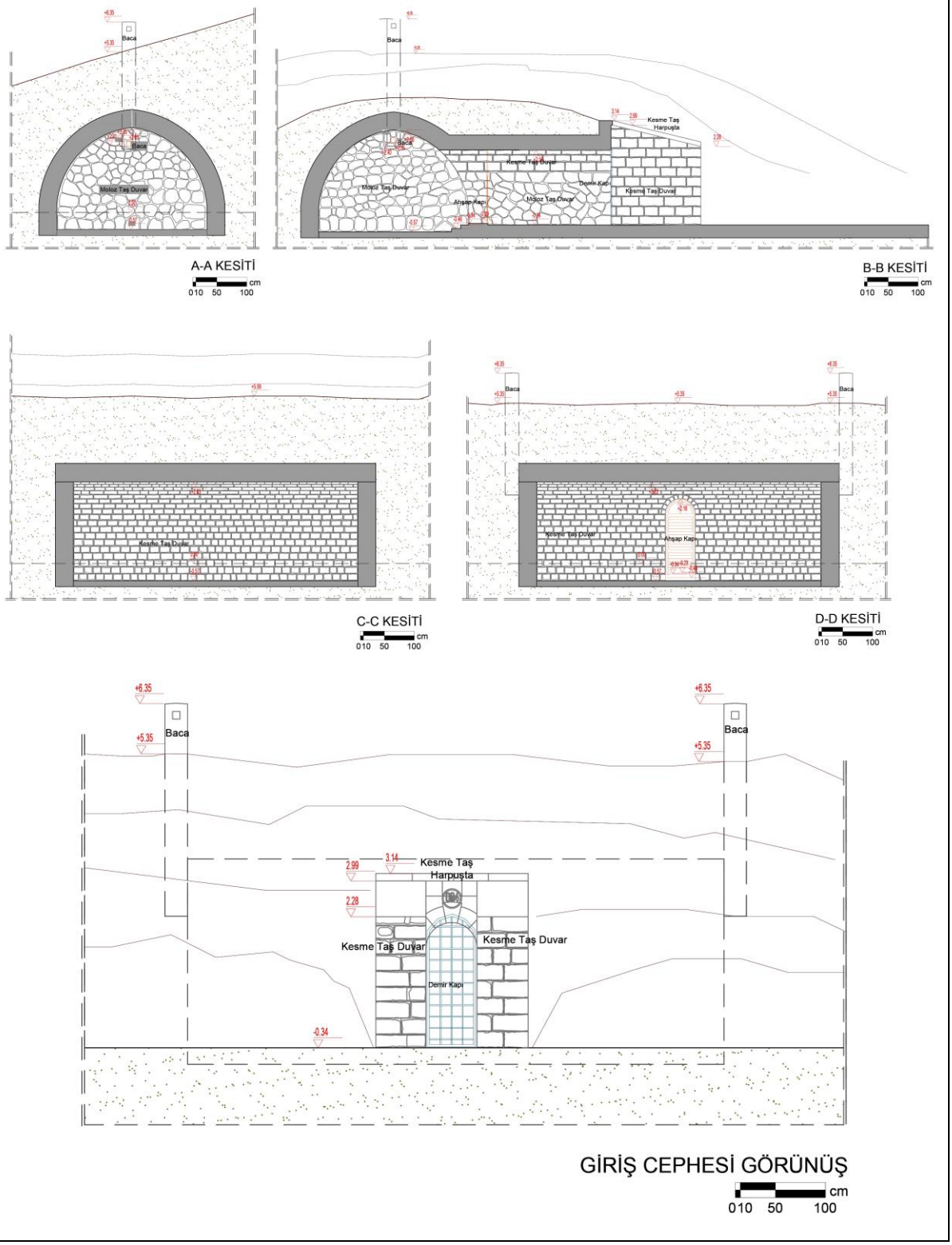
Baca
Moloz Taş Duvar
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
Kesme Taş Harpuşta
Kesme Taş Duvar
Demir Kapı
Ahşap Kapı
B-B KESİTİ
Kesme Taş Duvar
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

4.2.4. Malatya Askeri Depoları'nın Restorasyon Çalışmaları ve Yeniden İşlevlendirilmesi

Malatya Askeri Depoları'nın restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmaları yapılırken Tablo 4.39'da gösterilen 3 önemli yaklaşım kararları değerlendirilerek yapılmıştır.

Tablo 4.39. Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme İçin Alınan Kararlar

Fiziksel Kararlar	28 adet depo yapısı için restitüf bir restorasyon yaklaşımı uygulanmıştır. Yapılardaki izler üzerinden, restitüsyon aşamasında gerekli çalışmalar yapılarak restorasyonda da bu çalışma baz alınmıştır. Restorasyon yapılırken ve yeni işlev verilirken yapının özgün niteliklerini sürdürmesi hedeflenmiştir. Yapıya en az müdahale ile yeni işlev verilmesi amacına yönelik yeni işlevde gerekli olacak birimler arazi içeresine bonetlerden bağımsız birim olarak tasarlanmıştır.
İşlevsel Kararlar	Malatya ilinde yeni bir askeri depo alanı belirlenmiştir ve bu alan günümüzde mühimmat deposu olarak kullanılmaktadır. Bu yüzden 1940 yılında inşa edilen yapıların, günümüzde özgün işlevini koruyarak devam etmesi imkânsızdır. 28 adet günümüzde atıl halde duran bu yapıların Malatya iline kazandırılması için yeniden işlevlendirilmesi korumanın en önemli ilkelerinden biridir. Yeni işlev verirken özgün işlevine saygılı ve somut olmayan değerlerinde korunması anlayışları benimseyerek kararlar verilmiştir. Bu doğrultuda 28 adet askeri deponun; kentin ihtiyaçları, konumu, özgün işlevi ve yapıların fiziksel özellikleri değerlendirilerek Askeri Tarih Müzesi olarak yeniden işlevlendirilmesi ile hayata kazandırılması amaçlanmıştır. 28 adet bonet; arazideki konumları, müzelerin kullanımı ve organizasyon şemaları incelenerek; Bonet 1: İdari ofis Bonet 2: Müdür Odası Bonet 3: Seminer Odası Bonet 4: Kalıcı Sergi Bonet 5: Kalıcı Sergi

	Bonet 6: Kalıcı Sergi Bonet 7: Kalıcı Sergi Bonet 8: Kalıcı Sergi Bonet 9: Kalıcı Sergi Bonet 10: Dijital Sergi Bonet 11: Kalıcı Sergi Bonet 12: Kalıcı Sergi Bonet 13: Dijital Sergi Bonet 14: Kalıcı Sergi Bonet 15: Kalıcı Sergi Bonet 16: Kalıcı Sergi Bonet 17: Kalıcı Sergi Bonet 18: Dijital Sergi Bonet 19: Geçici Sergi Bonet 20: Geçici Sergi Bonet 21: Kütüphane ve Okuma Alanı Bonet 22: Kütüphane ve Okuma Alanı Bonet 23: Bilgisayar Odası Bonet 24: Konferans Salonu Bonet 25: Atölye Bonet 26: Atölye Bonet 27: Satış Birimi Bonet 28: Satış Birimi Olmak üzere yeniden işlevlendirilmiştir. Müze işlevi için ihtiyaç duyulan giriş tagı, bilet satış, idari ofis, kafe, mescit, wc gibi birimler yapılara müdahale etmemek adına ek yapı olarak arazide uygun yerlere konumlandırılmıştır. Bu yapıların bonetlere ve çevresine saygılı olması için cephesi ayna olarak tasarlanarak tarihi alan içerisinde aykırı durmaması amaçlanmıştır (Şekil 4.18-19).

Çevre Düzenlemesi Kararları	28 adet askeri depo büyük bir sahanın etrafını saracak şekilde bir araya gelerek, kurumuş bir dere yatağı olan arazide konumlandırılmıştır. Yeni işlev olarak savaş müzesi olmasına karar verilen yapılar için gezi rotası düzenlemesi yapılmıştır. Arazi oldukça büyük olduğu için raylı, yaya ve bisiklet aksı gibi alternatifler sunarak bir gezi aksı oluşturulmuştur. Bu akslar yeşil alanlar ile 28 adet yapıyı birbirine bağlayarak doğa içerisinde bir gezi rotası sunmaktadır. Kurumuş olan dere yatağı arazideki izler dikkate alınarak özgün haline dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda dere yatağı ıslah edilmiştir ve izleri referans alınarak su elamanı olarak yeniden kullanılacak şekilde tasarlanmıştır. Arazideki mevcut ağaçlar korunmuştur. Girişte karşılama ve bilet satışı için giriş tagı planlanmıştır. Giriş tagına yakın alana idari ofis birimleri için tasarlanan yapı konumlandırılmıştır. Arazinin orta kısımlarına kafe, mescit ve wcler yerleştirilerek arazi de karşı bonetler arasında bir geçiş alanı oluşturulmuştur. Arazinin üst kısımlarında mevcut bulunan yol korunarak dere yataklarının birleşim alanlarına büyük bir havuz yerleştirilerek yanında 2. Kafe, mescit ve wcler konumlandırılmıştır.

Fiziksel, işlevsel ve çevre düzenlemesi kararları doğrultusunda yeniden işlevlendirilen bonetler ve ihtiyaçlar için yeni yapılan binaların, arazi içerisinde konumlandırılarak oluşturulan vaziyet planı Tablo 4.40'dadır.

Tablo 4.40. Yeniden İşlevlendirilen Malatya Askeri Depoları'nın Vaziyet Planı

Vaziyet Planı	
Çevre Düzenlemesi Kararları Doğrultusunda Düzenlenen Vaziyet Planı Uygulaması	- Yaya, bisikleti raylı sistem ve yeşil alan aksları oluşturulmuştur. - Kurumuş dere yatağı referans alınarak yeniden kullanıma alınmıştır ve çevre düzenlemesinde kullanılmıştır. Ayrıca üzerinde ahşap deckten dinleme alanları oluşturulmuştur. - Girişe tag eklenmiştir. - İdari ofisler girişe yakın konumlandırılmıştır. - Kafe ve mescit-wc 2'şer adet olarak arazinin kullanım açısından uygun yerlerine yerleştirilmiştir. - Mevcut ağaçlar korunmuştur ayrıca yeni yeşillendirme ve ağaçlandırma çalışmaları yapılmıştır. - Toprak altında kalan bonetler vaziyet planında temsili olarak gösterilmiştir.

K
GİRİŞ/BİLET ALMA
İDARİ OFİS 1
MÜDÜR ODASI 2
İDARİ OFİSLER (YENİ BİNA)
SEMİNER ODASI 3
KALICI SERGİ 4
KALICI SERGİ 5
KALICI SERGİ 6
28 SATIŞ BİRİMİ
KALICI SERGİ 7
27 SATIŞ BİRİMİ
26 ATÖLYE
KALICI SERGİ 8
KAFE/WC
25 ATÖLYE
KALICI SERGİ 9
DİJİTAL SERGİ 10
24 KONFERANS SALONU
KALICI SERGİ 11
AÇIK AMFİ
23 BİLGİSAYAR ODASI
22 KÜTÜPHANE VE OKUMA ALANI
KALICI SERGİ 12
21 KÜTÜPHANE VE OKUMA ALANI
DİJİTAL SERGİ 13
20 GEÇİCİ SERGİ
KALICI SERGİ 14
KAFE/WC
KALICI SERGİ 15
19 GEÇİCİ SERGİ
18 DİJİTAL SERGİ
17 KALICI SERGİ
16 KALICI SERGİ
GİRİŞ TAGI
ASKERİ BONETLER
İDARİ OFİSLER
KAFE
MESCİT-WC
YAYA YOLU AKSI
YEŞİL AKS
BİSİKLET YOLU AKSI
RAYLI SİSTEM AKSI
DERE YATAĞI/SU AKSI
ŞEHİRLEŞME

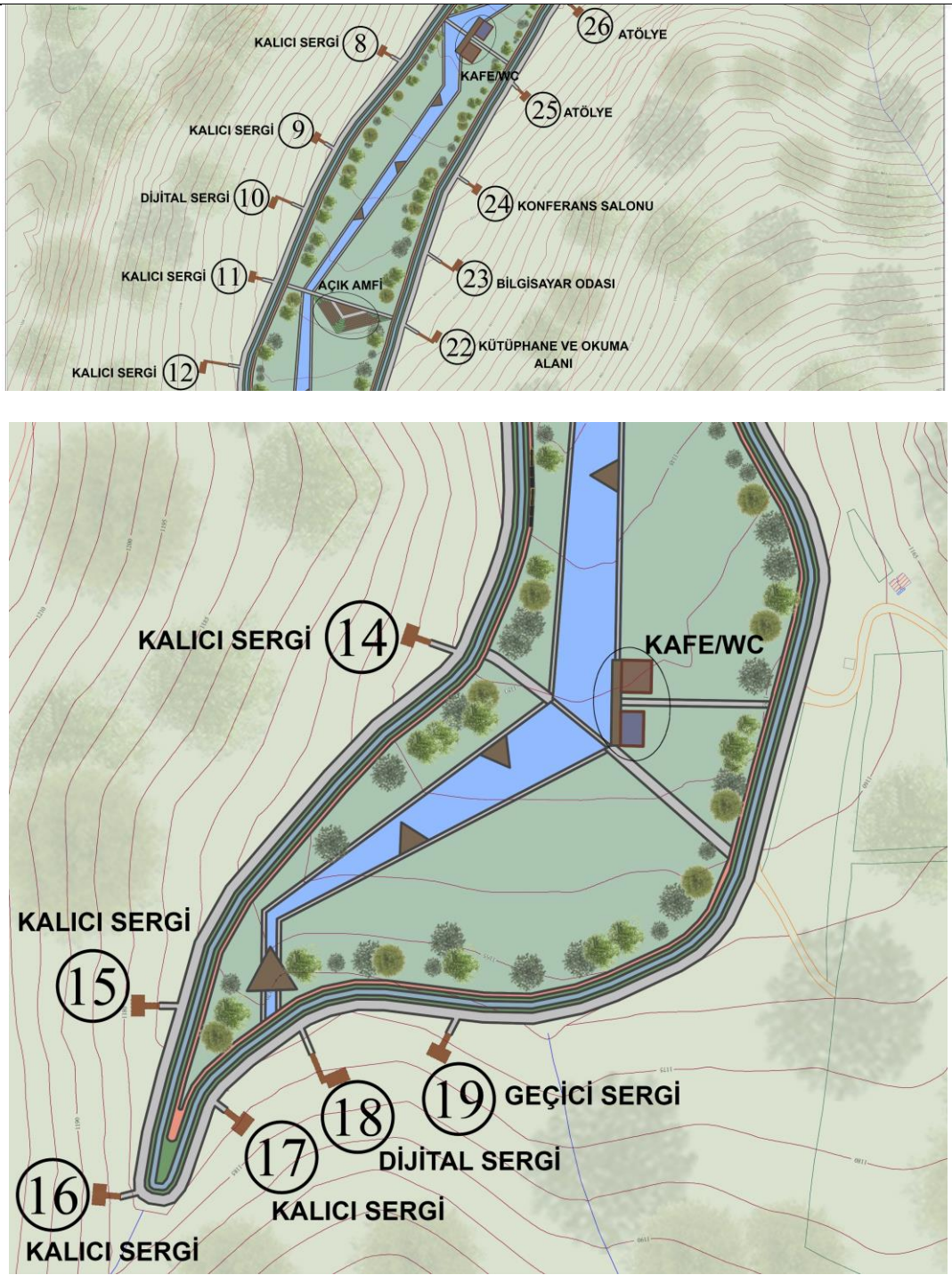

Vaziyet planı ve çevre düzenlemesi çalışmaları yapılan 28 adet askeri bonetin her biri için yapılan restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmasına ait tablolar aşağıdadır. Restitüsyon müdahalelerinin haricinde yapısal bir müdahale uygulanmamış olup yapının özgün hali korunmuştur (Tablo 4.41-4.68).

Tablo 4.41. Malatya Askeri Depoları-Bonet 1 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 1		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-İdari Ofis
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müze yetkililerinden müdür yardımcılarının ofis olarak kullanacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

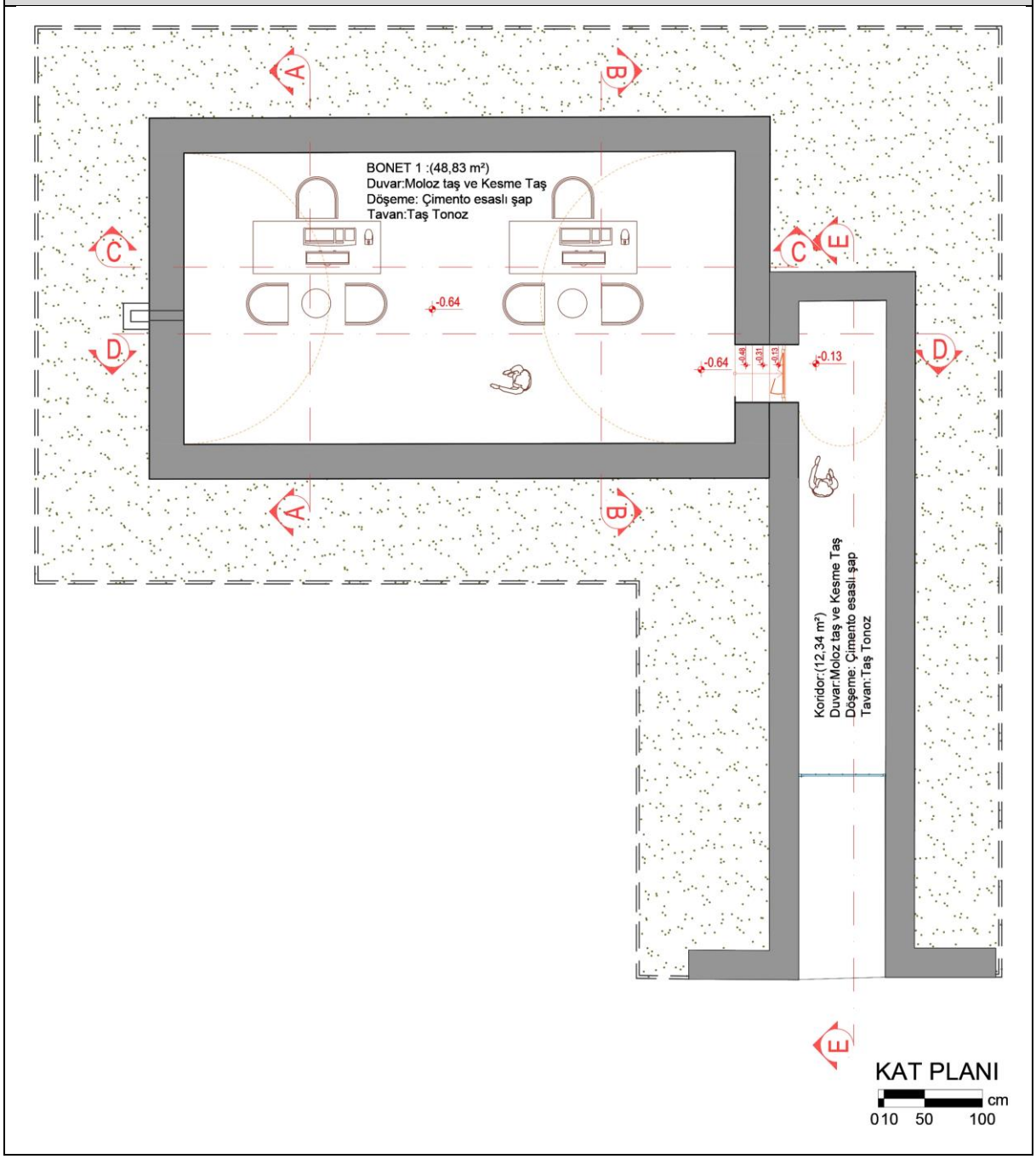

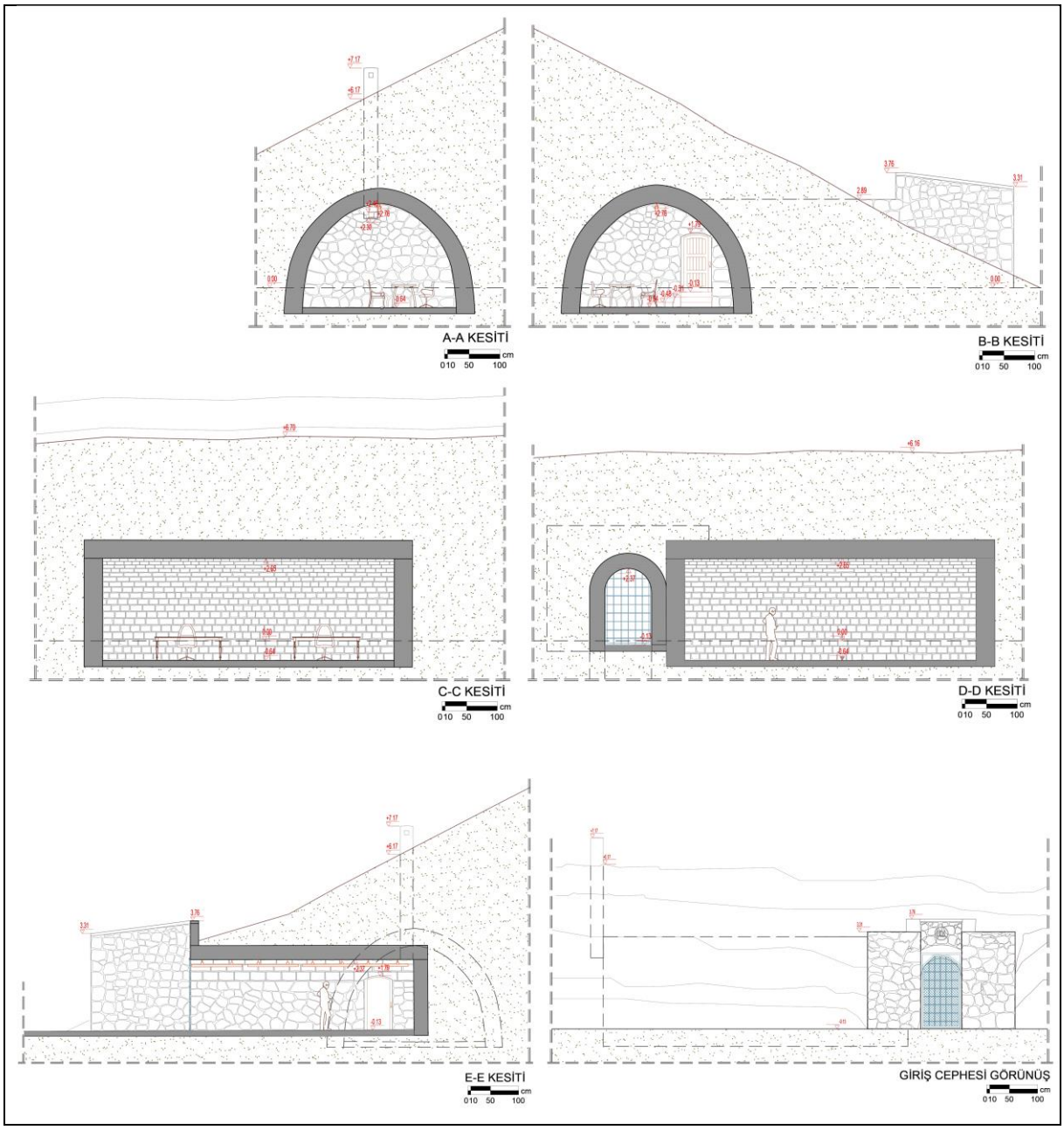
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.42. Malatya Askeri Depoları-Bonet 2 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 2		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Müdür Odası
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müze müdürünün ofis olarak kullanacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

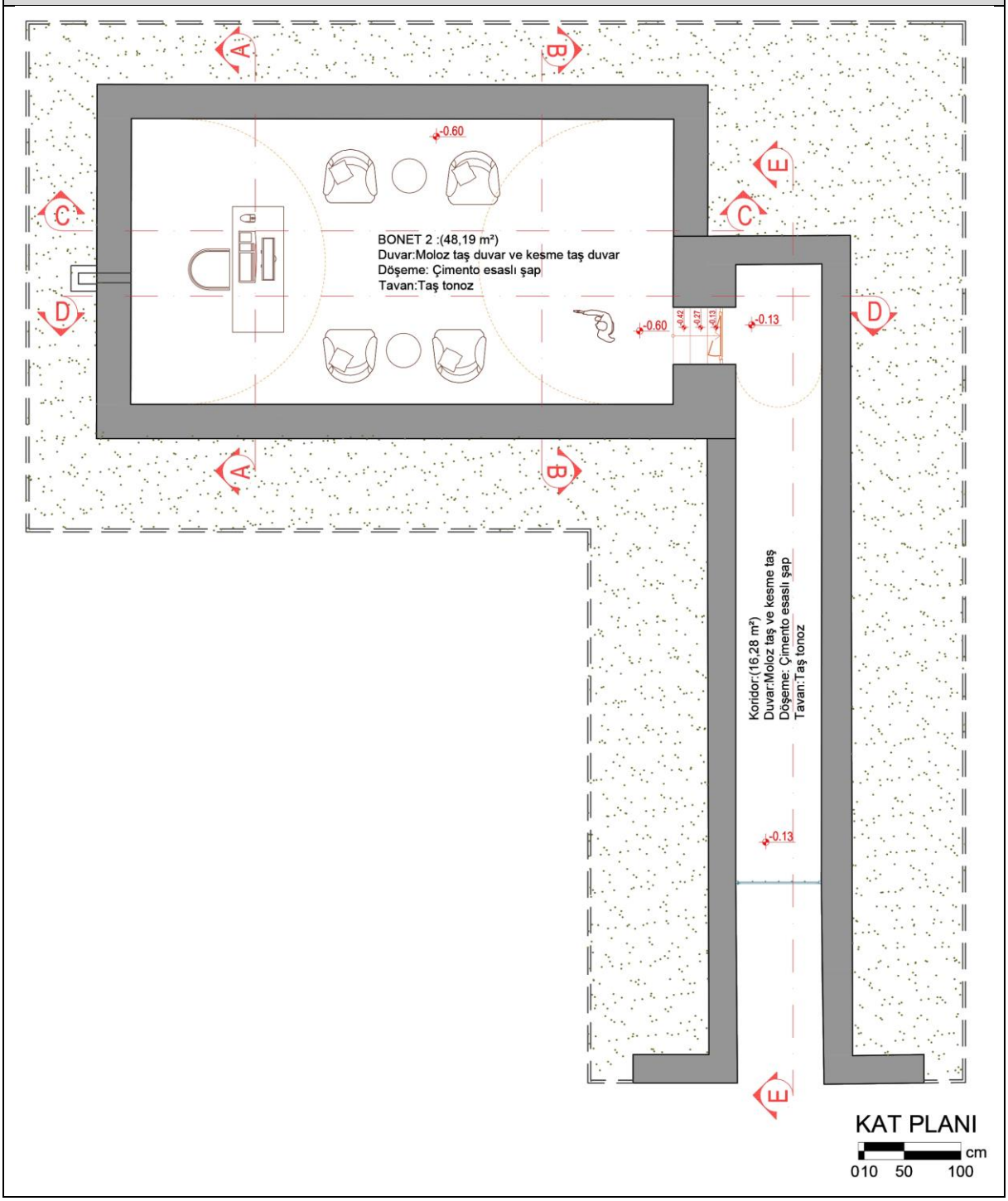

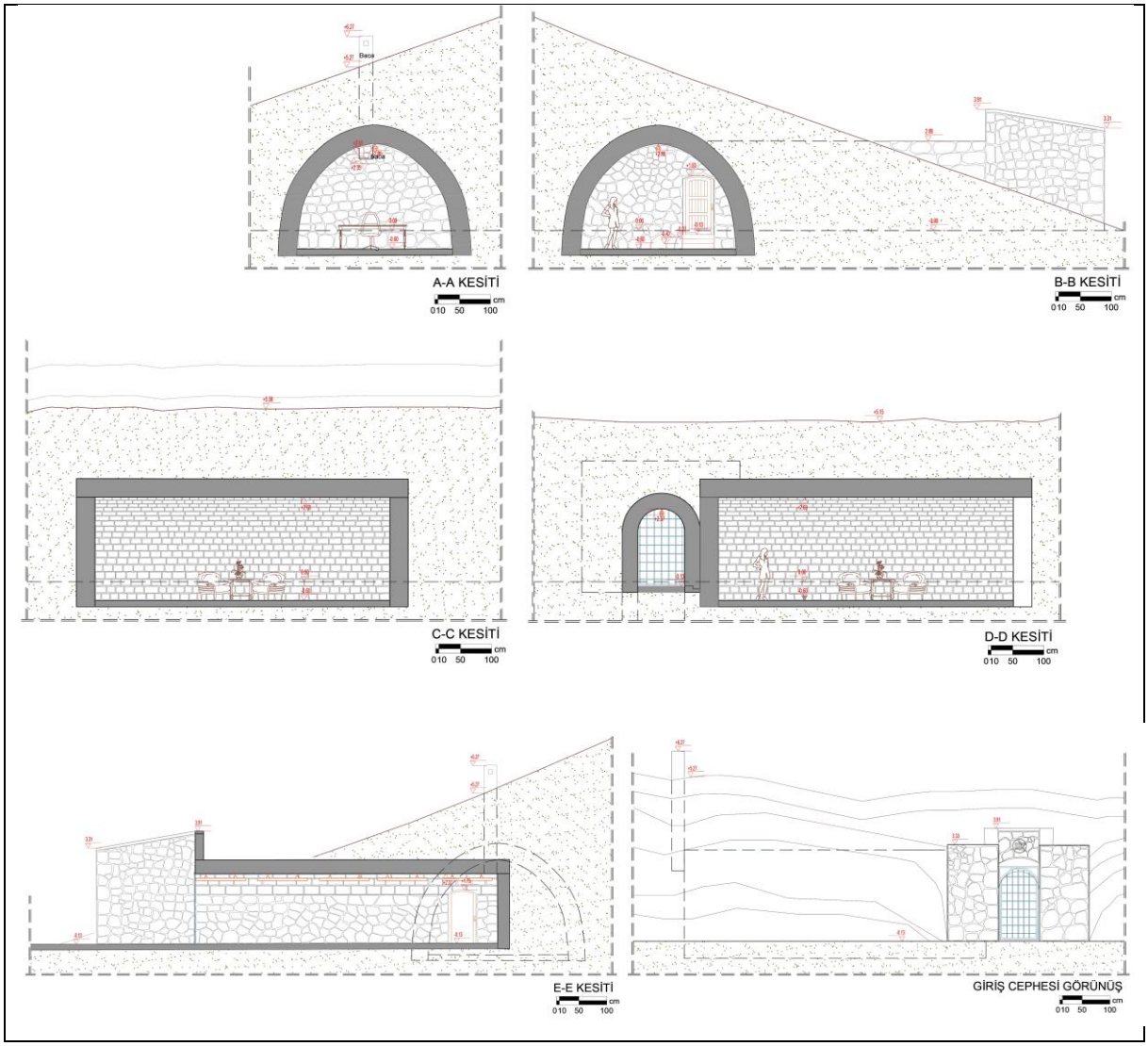
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.43. Malatya Askeri Depoları-Bonet 3 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 3		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Seminer Odası
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Gezi öncesi müze ile ilgili eğitim ve bilgilendirmenin yapıldığı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

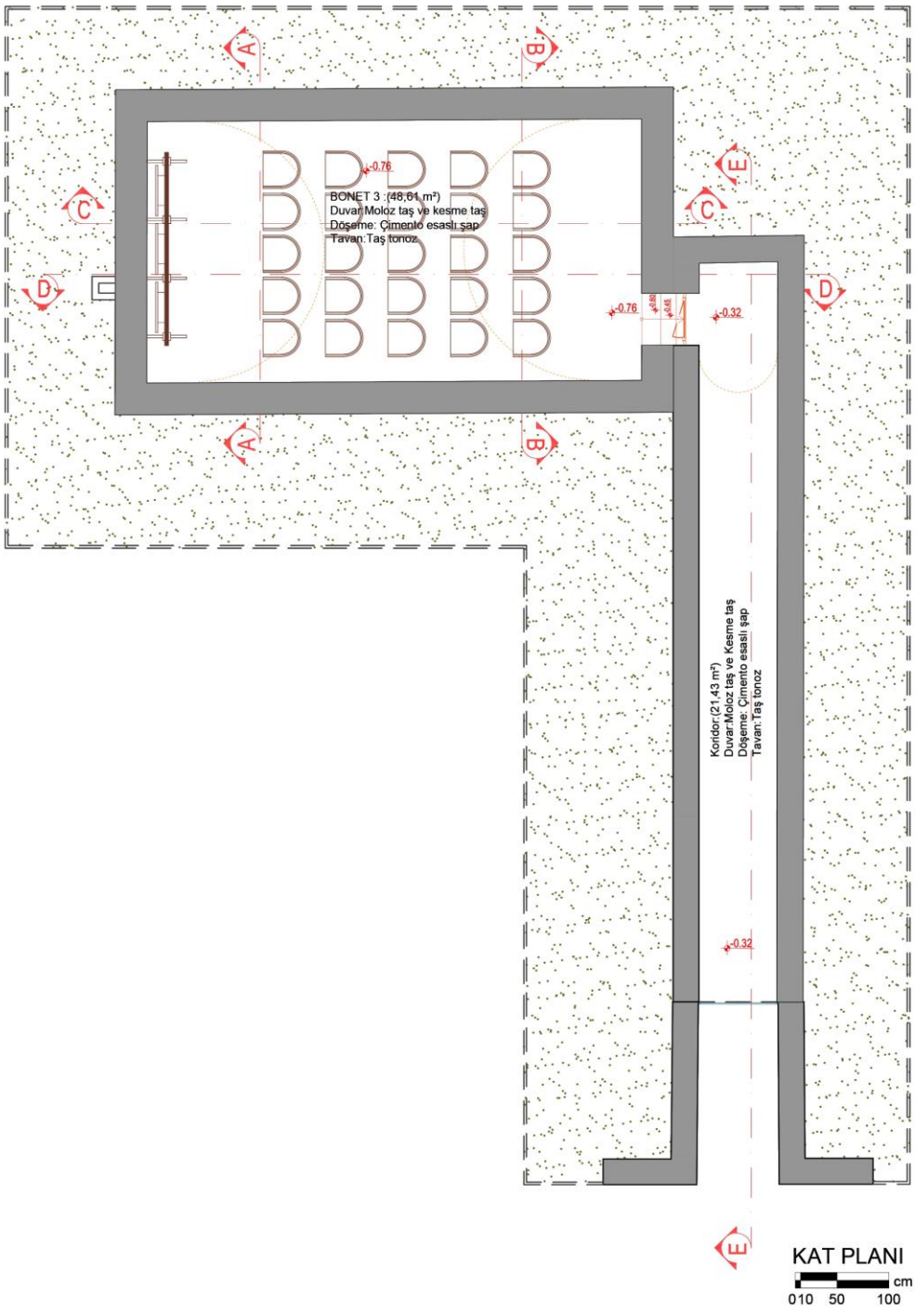

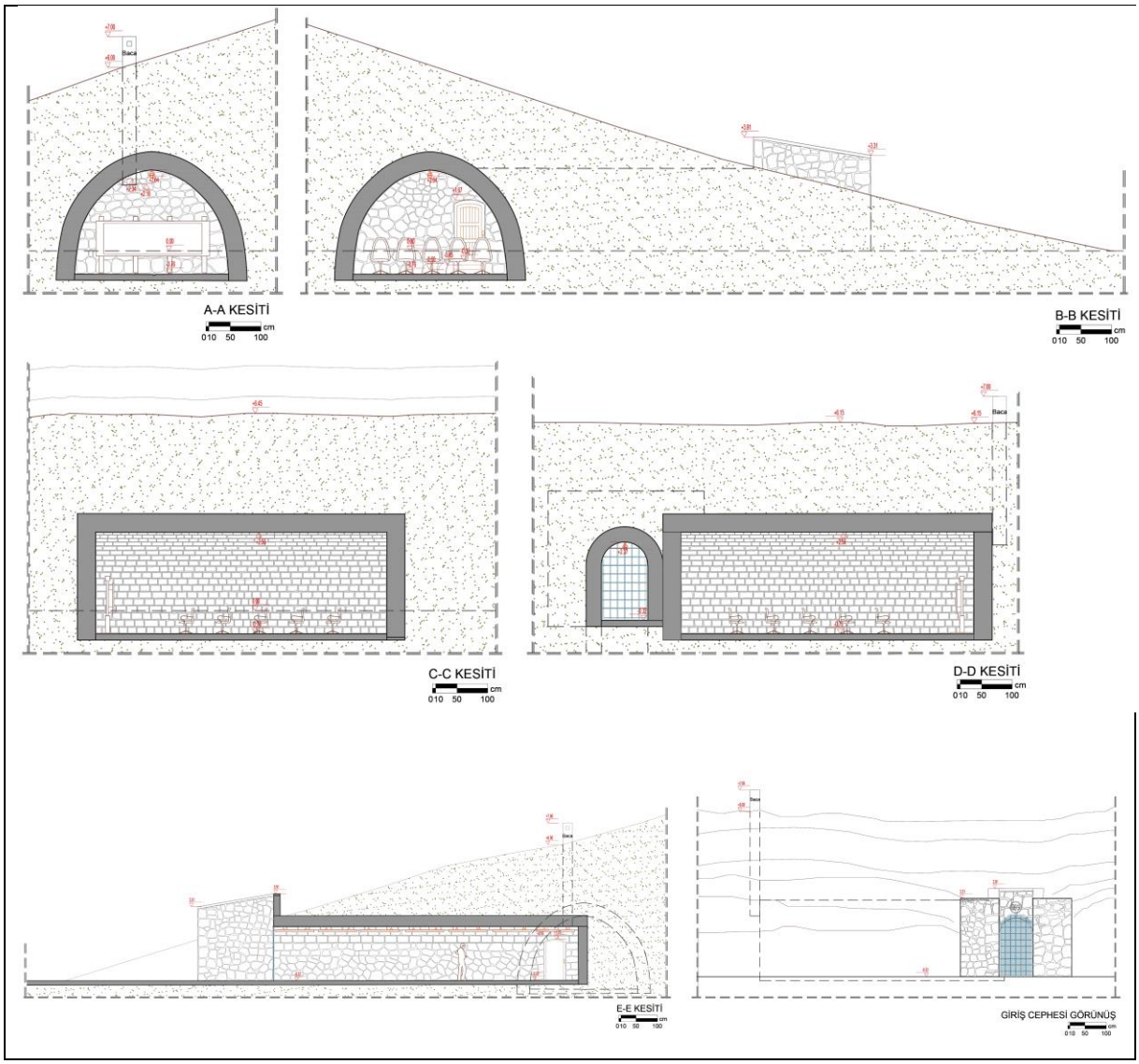
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.44. Malatya Askeri Depoları-Bonet 4 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 4		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Kenti ve tarihini panolarla desteklenerek tanıtılacak mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

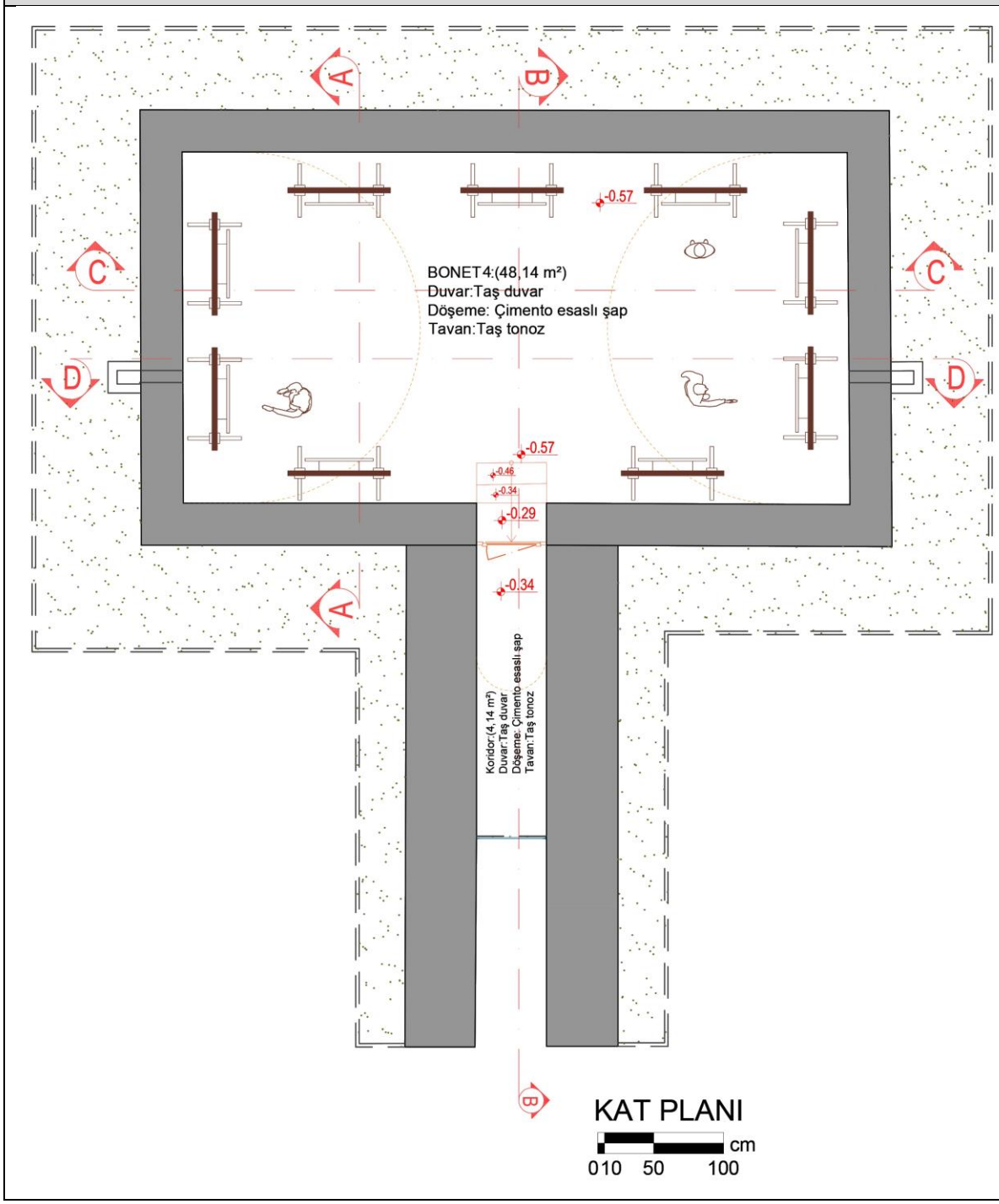

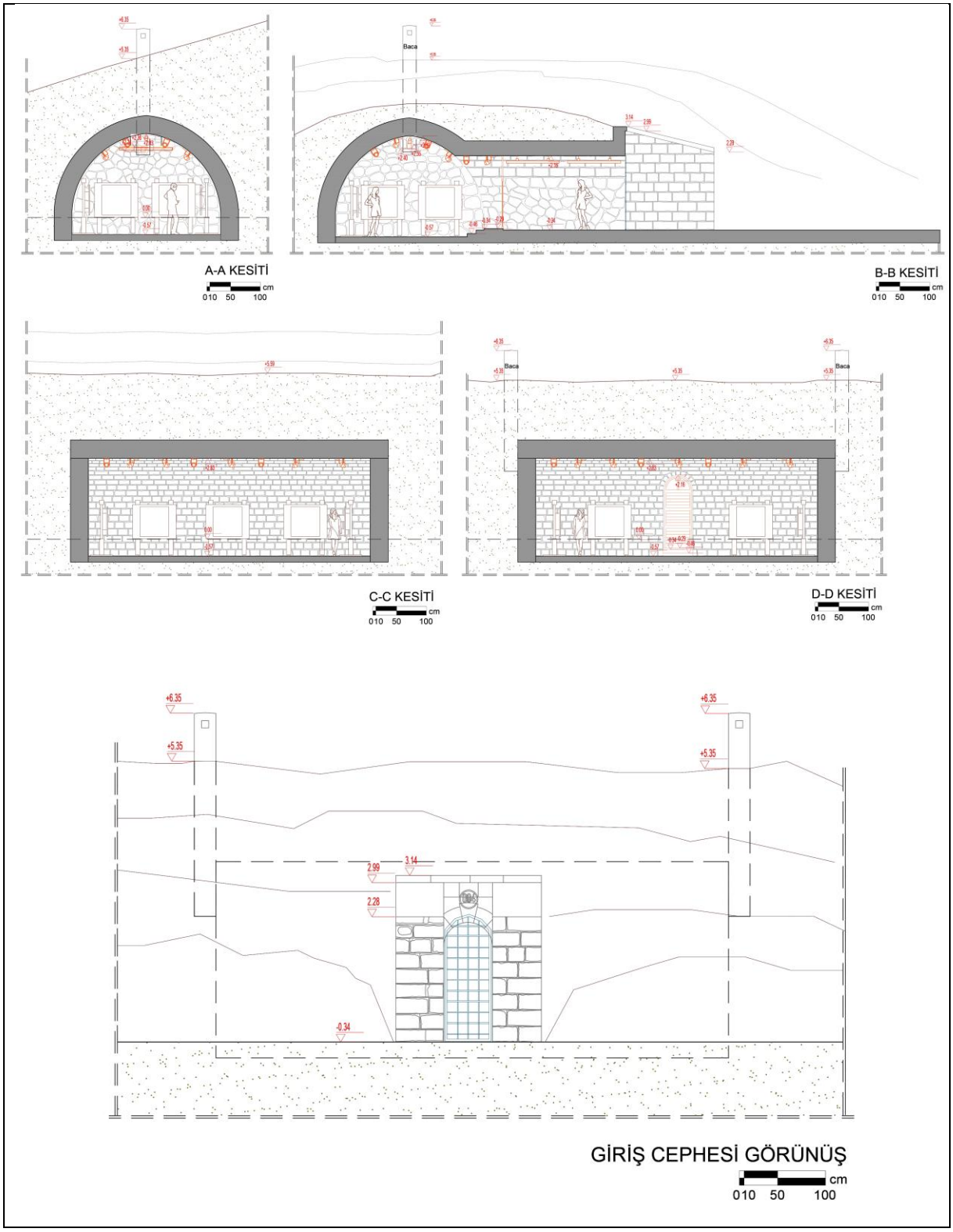
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Baca
B-B KESİTİ
cm
010 50 100
C-C KESİTİ
cm
010 50 100
Baca
Baca
D-D KESİTİ
cm
010 50 100
+6.35
+5.35
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.45. Malatya Askeri Depoları-Bonet 5 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 5		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Yapının ilk yapıldığı döneme uyarlama ve günümüz müze işlevindeki birimlerin işlevlerini gösteren 2 adet maketin sergileneceği mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

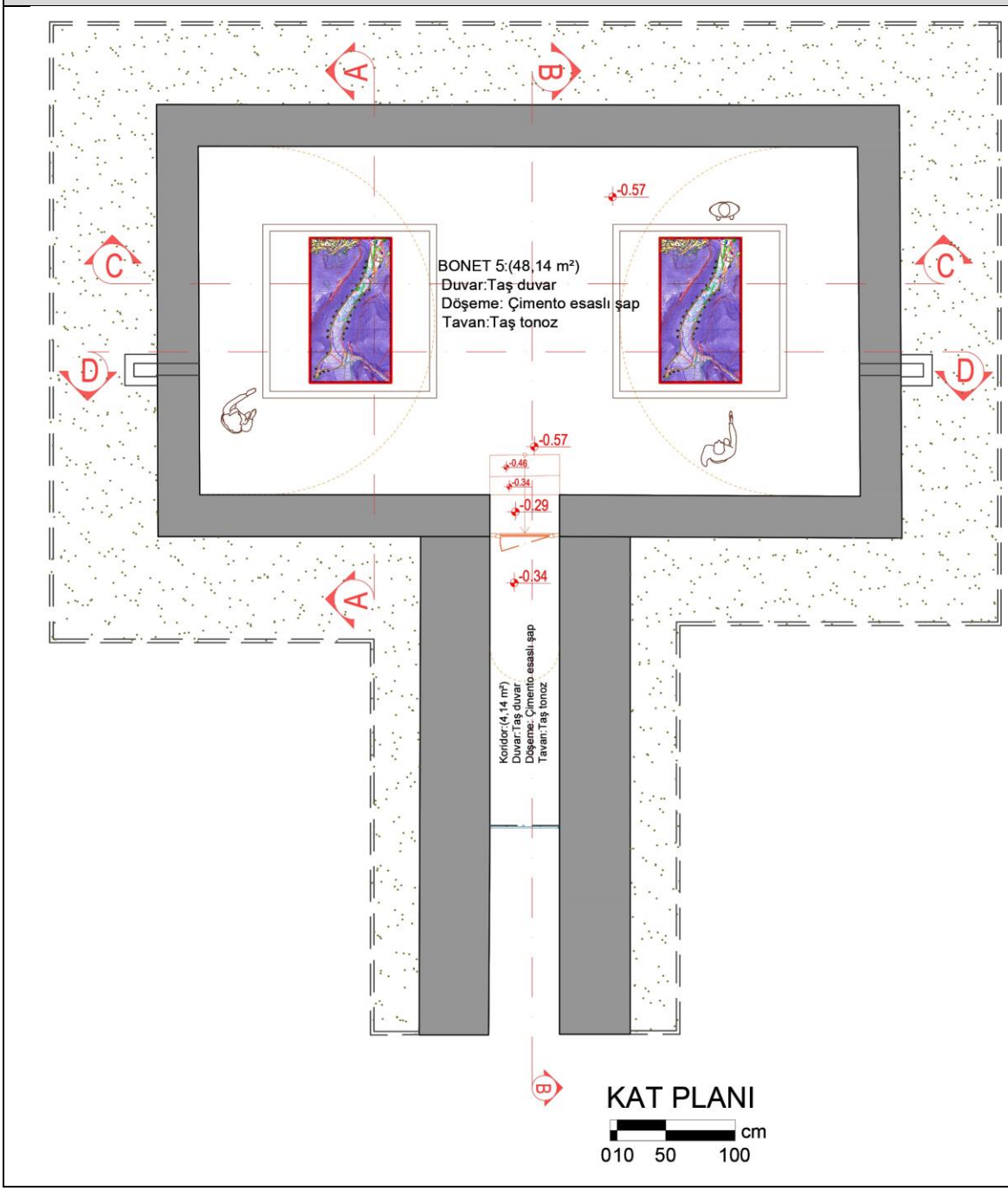

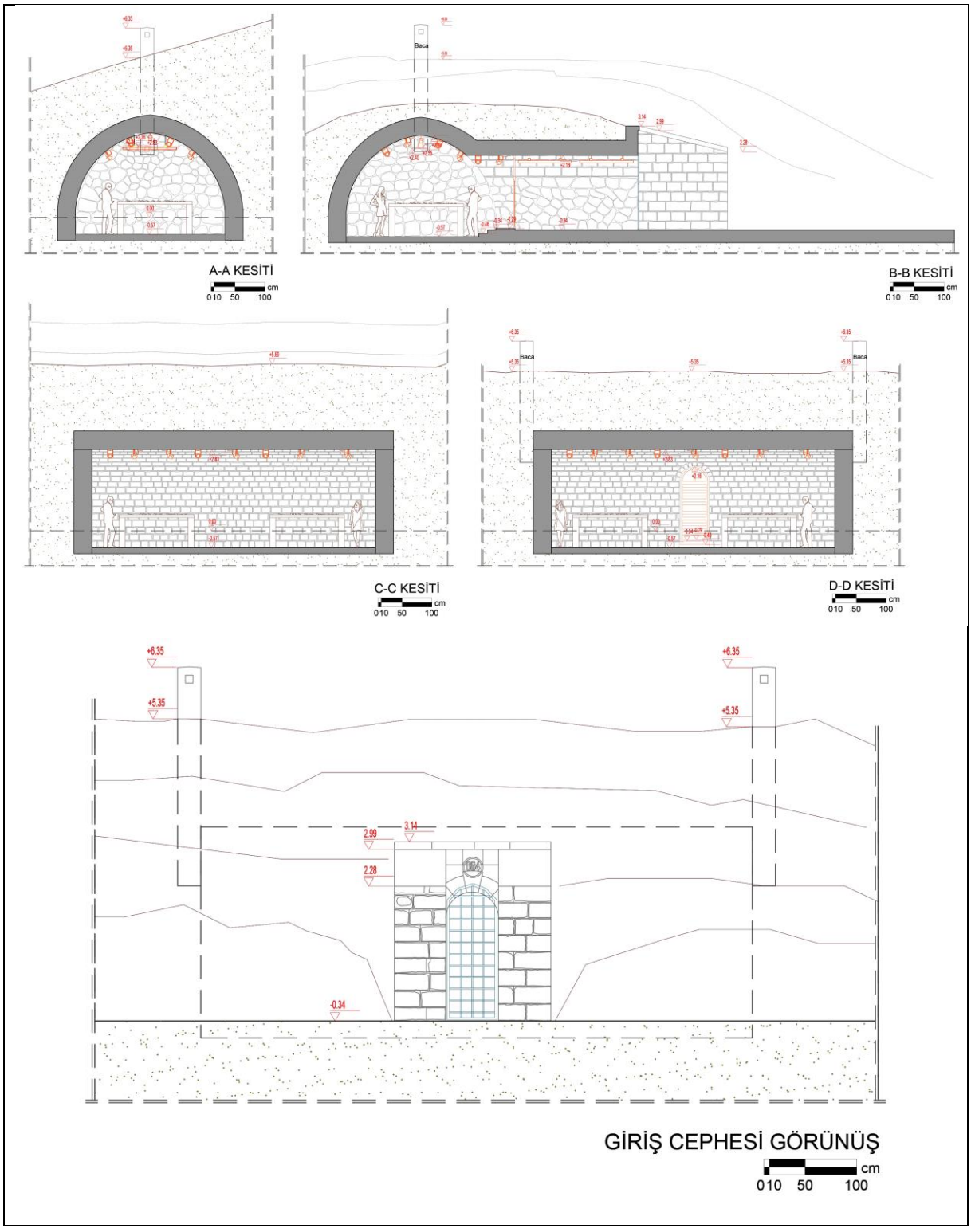
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
Baca
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.46. Malatya Askeri Depoları-Bonet 6 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 6		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri yapılar ve bonetler hakkında panolar ile desteklenerek yazılı bilgilendirmeler yapılacak mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

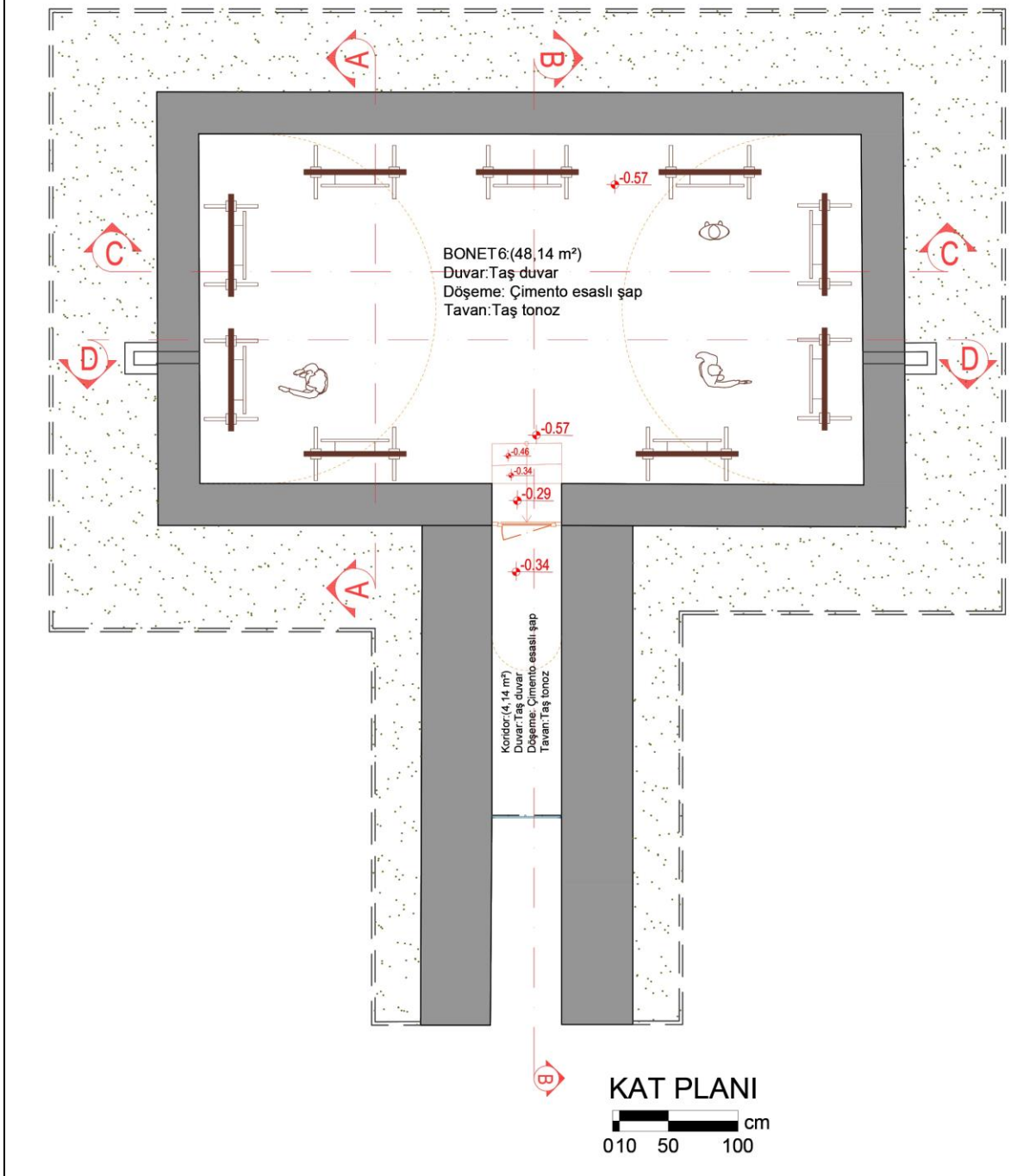

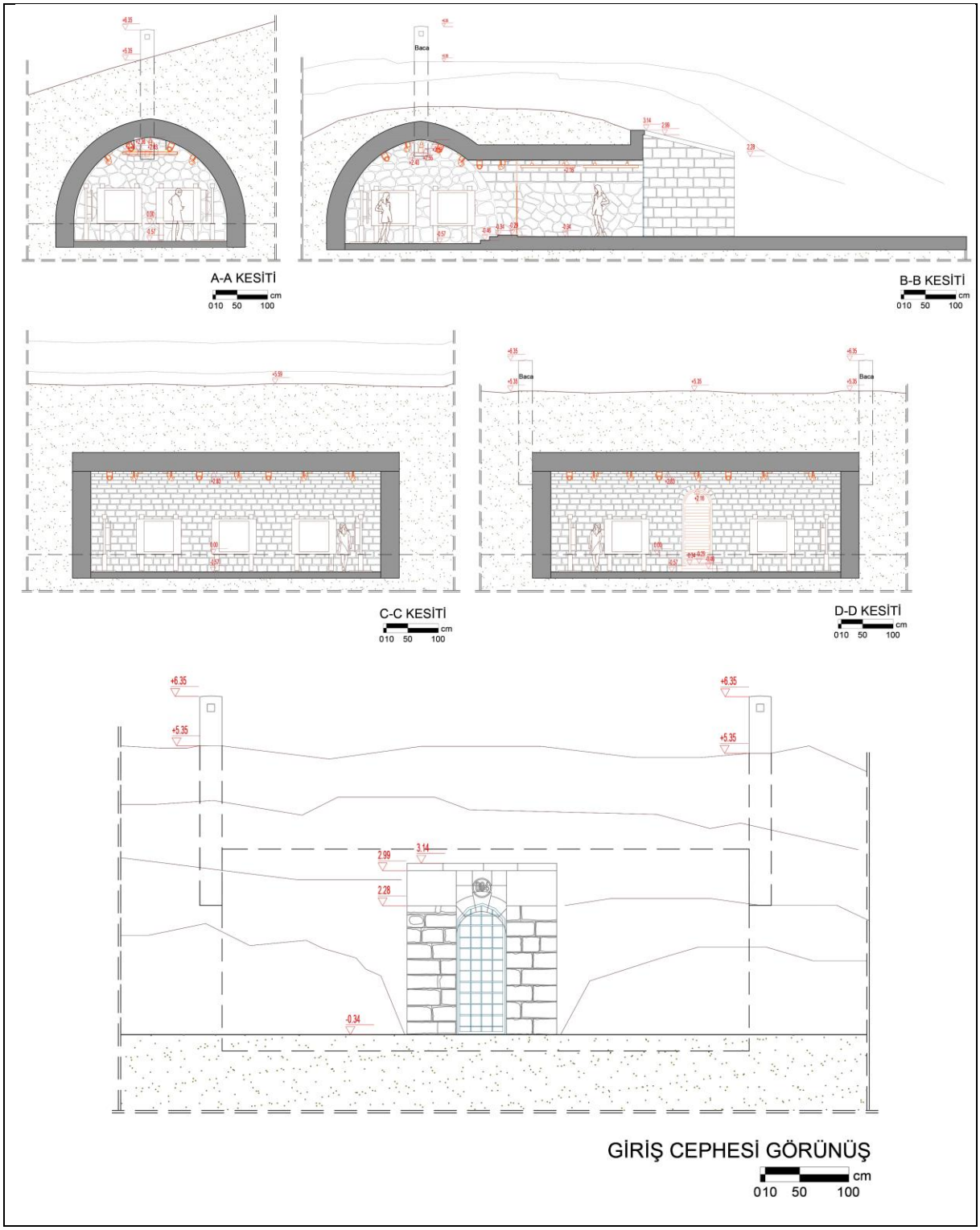
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
Baca
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.47. Malatya Askeri Depoları-Bonet 7 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 7		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri yapılar ve bonetler hakkında panolar ile desteklenerek yazılı bilgilendirmeler yapılacak mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

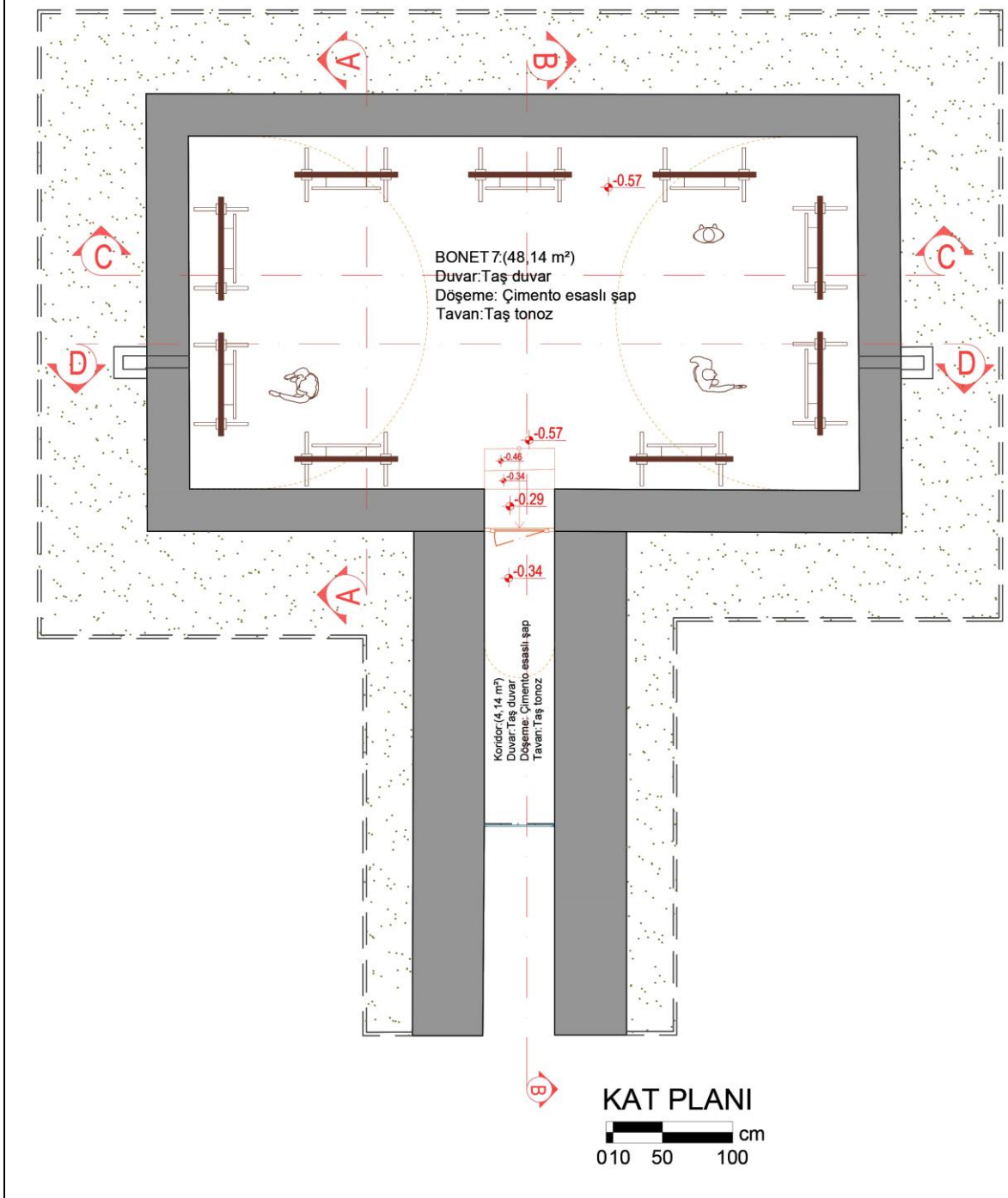

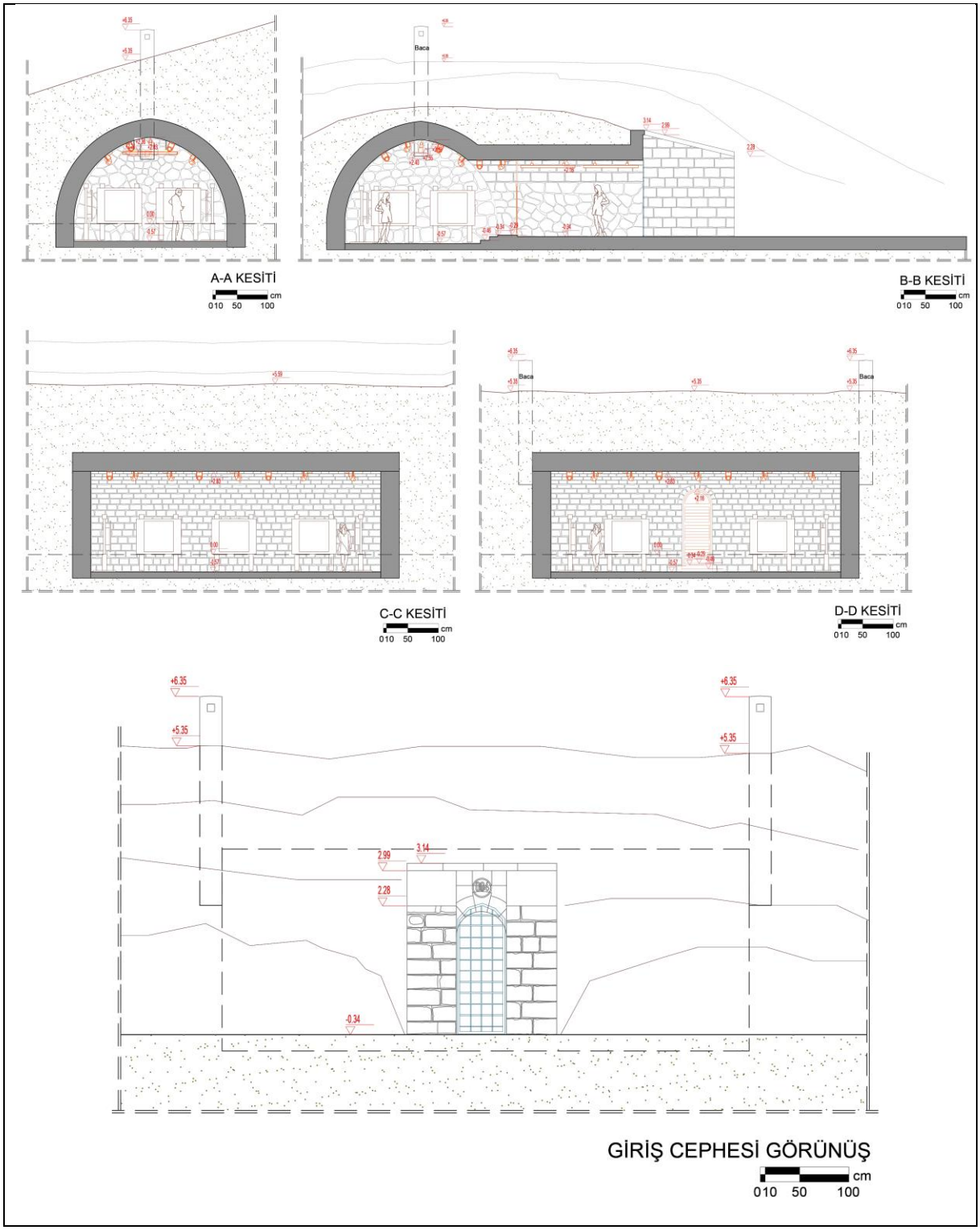
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.48. Malatya Askeri Depoları-Bonet 8 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 8		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri depoların ilk işlevine uygun olarak maketlerle ve heykellerle desteklenerek canlandırılacak mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

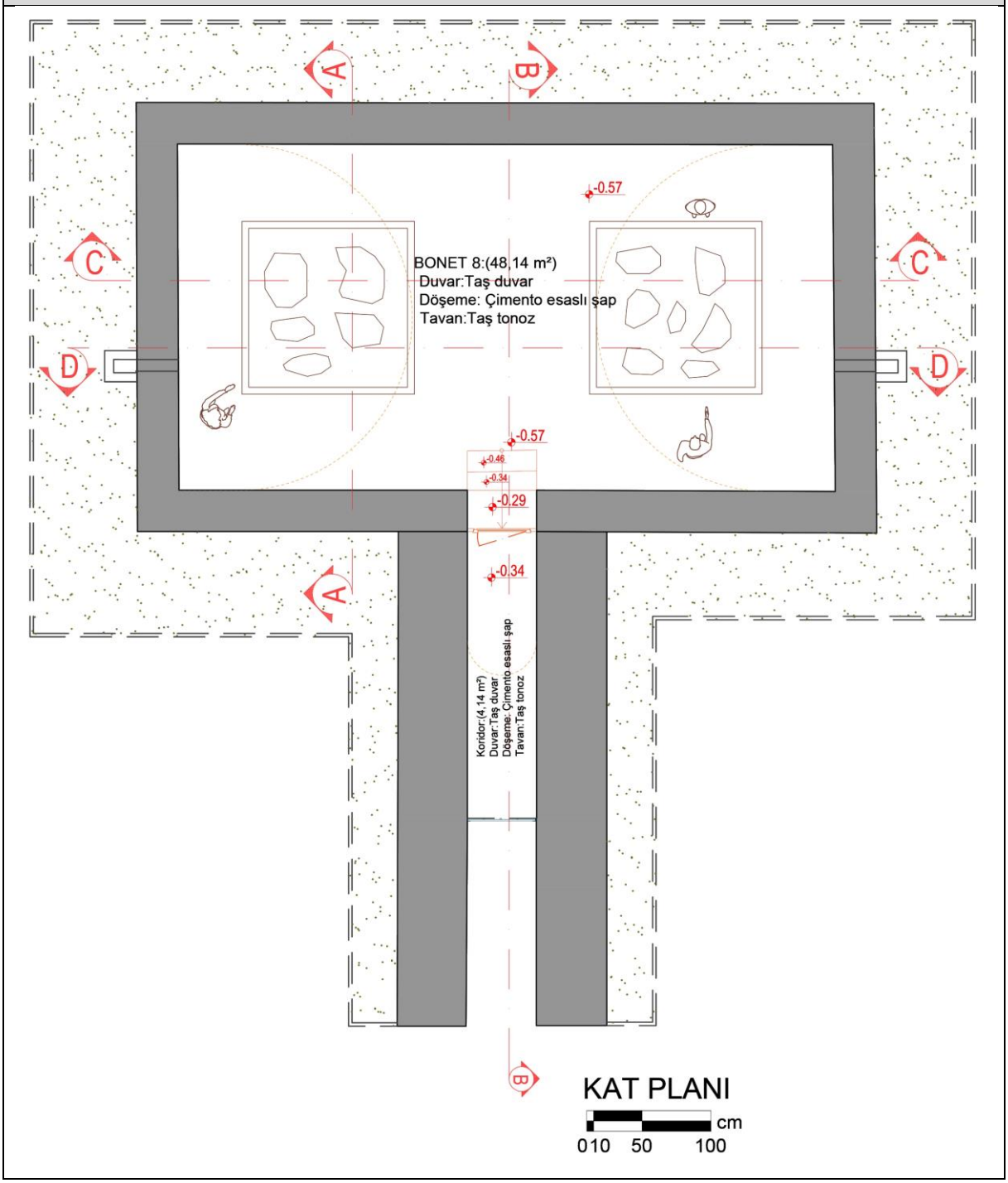

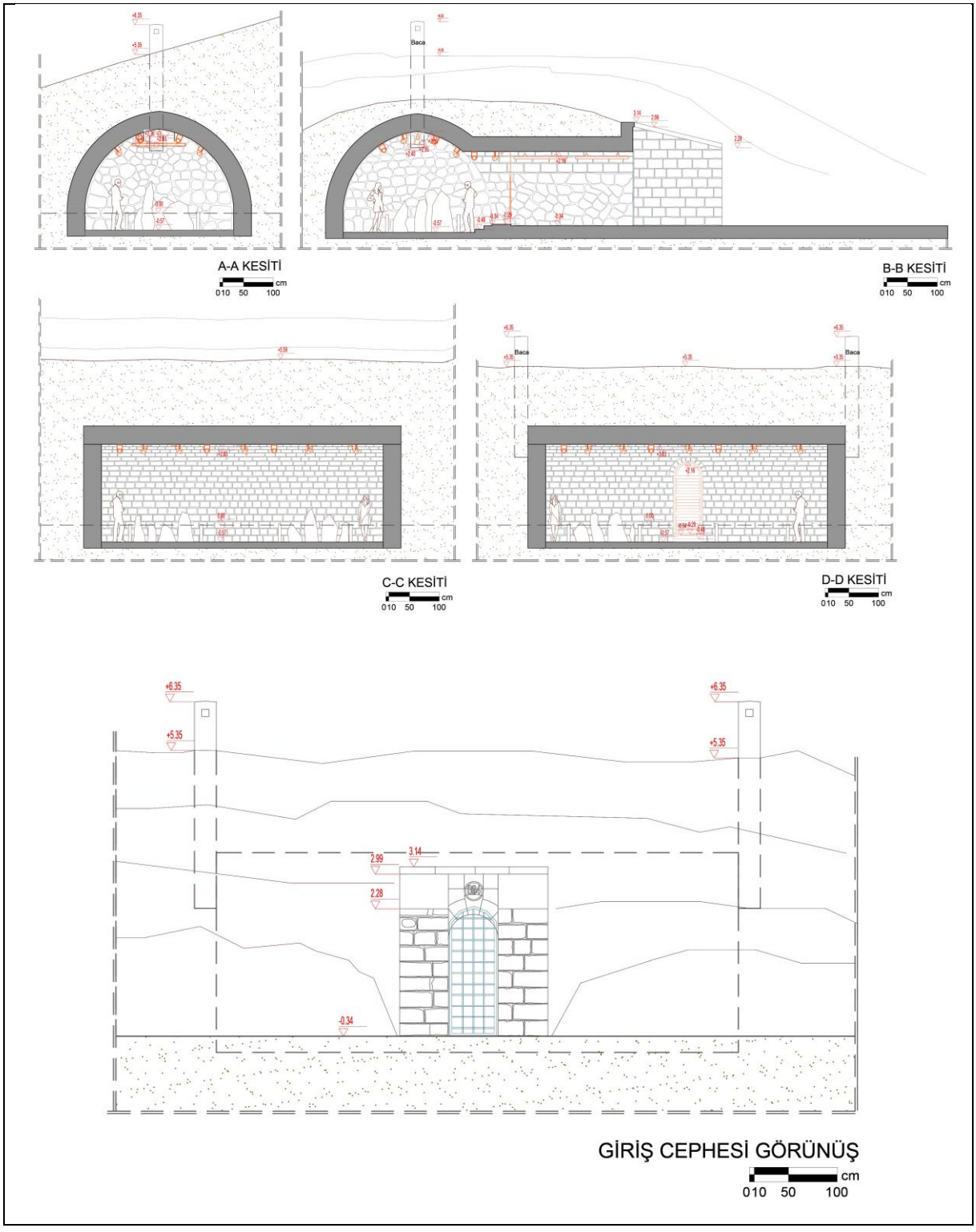
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
Baca
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.49. Malatya Askeri Depoları-Bonet 9 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 9		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri depoların ilk işlevine uygun olarak maketlerle ve heykellerle desteklenerek canlandırılacak mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

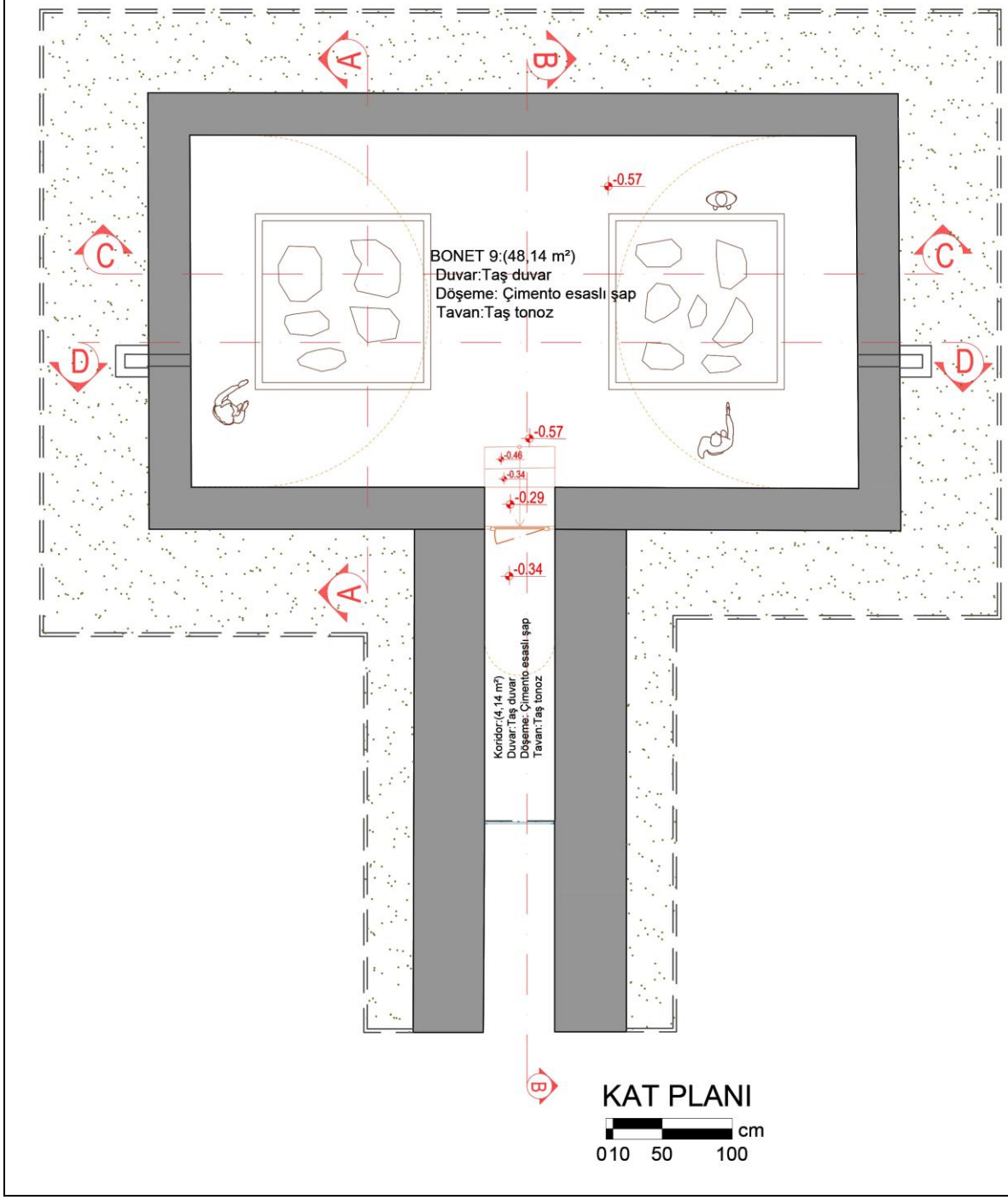

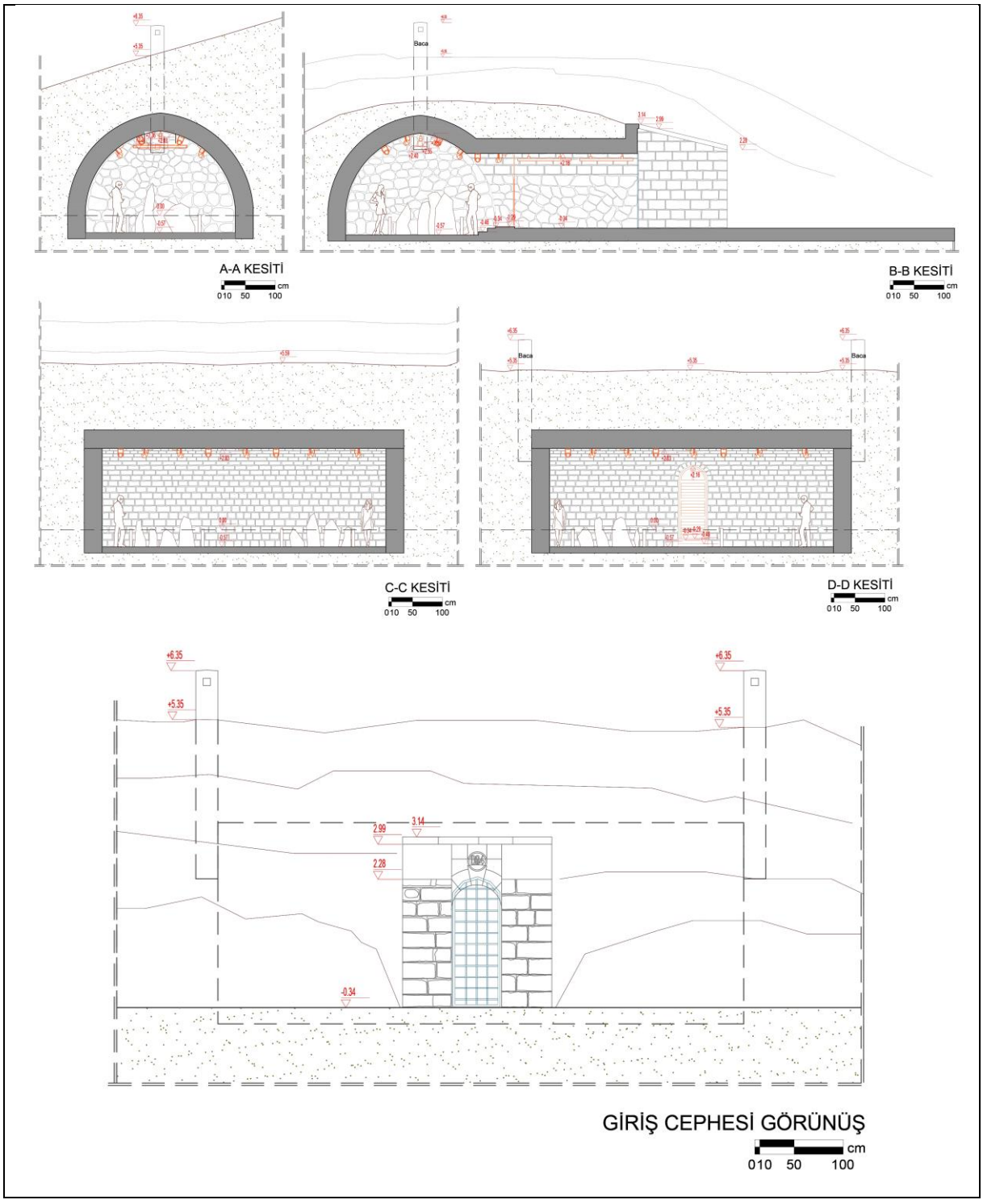
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.50. Malatya Askeri Depoları-Bonet 10 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 10		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Dijital Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri depoların ilk işlevinin ses ve görüntülerle desteklenerek ditijal olarak sunulacağı ya da canlandırılacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

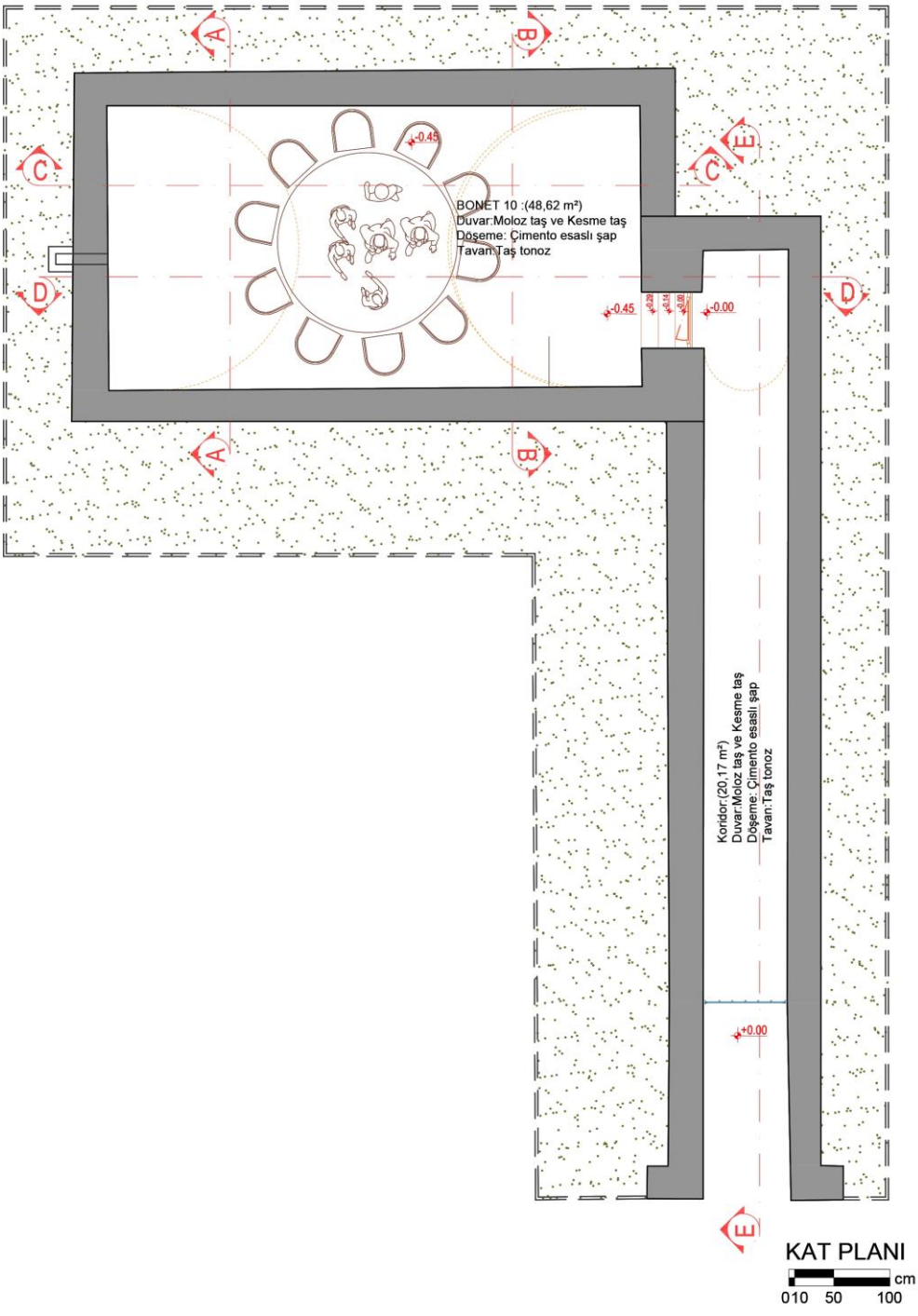

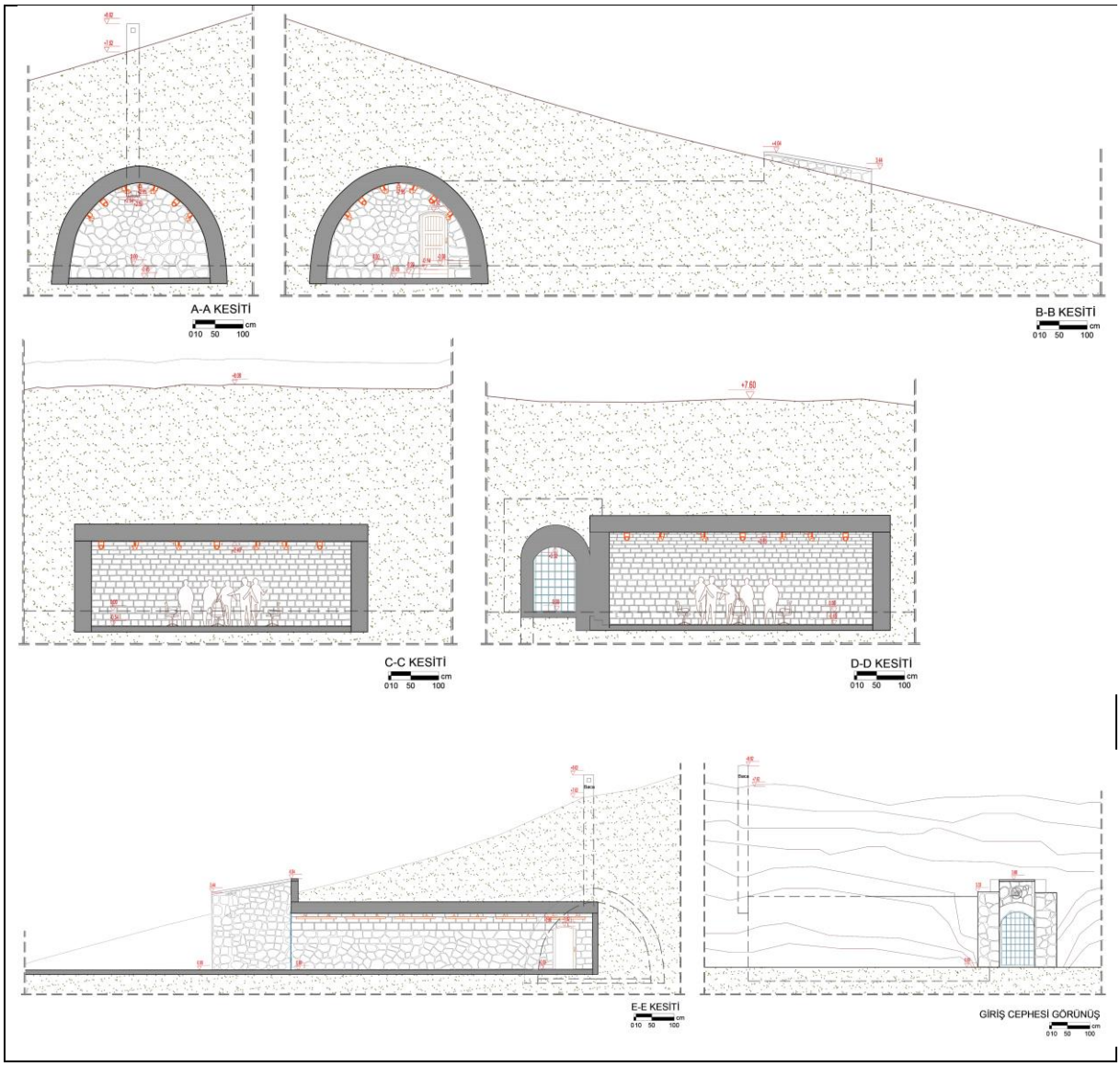
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.51. Malatya Askeri Depoları-Bonet 11 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 11		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri depoların ilk işlevinde kullanılan malzemelerin günümüze ulaşanlarının vitrin içi sergileneceği mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

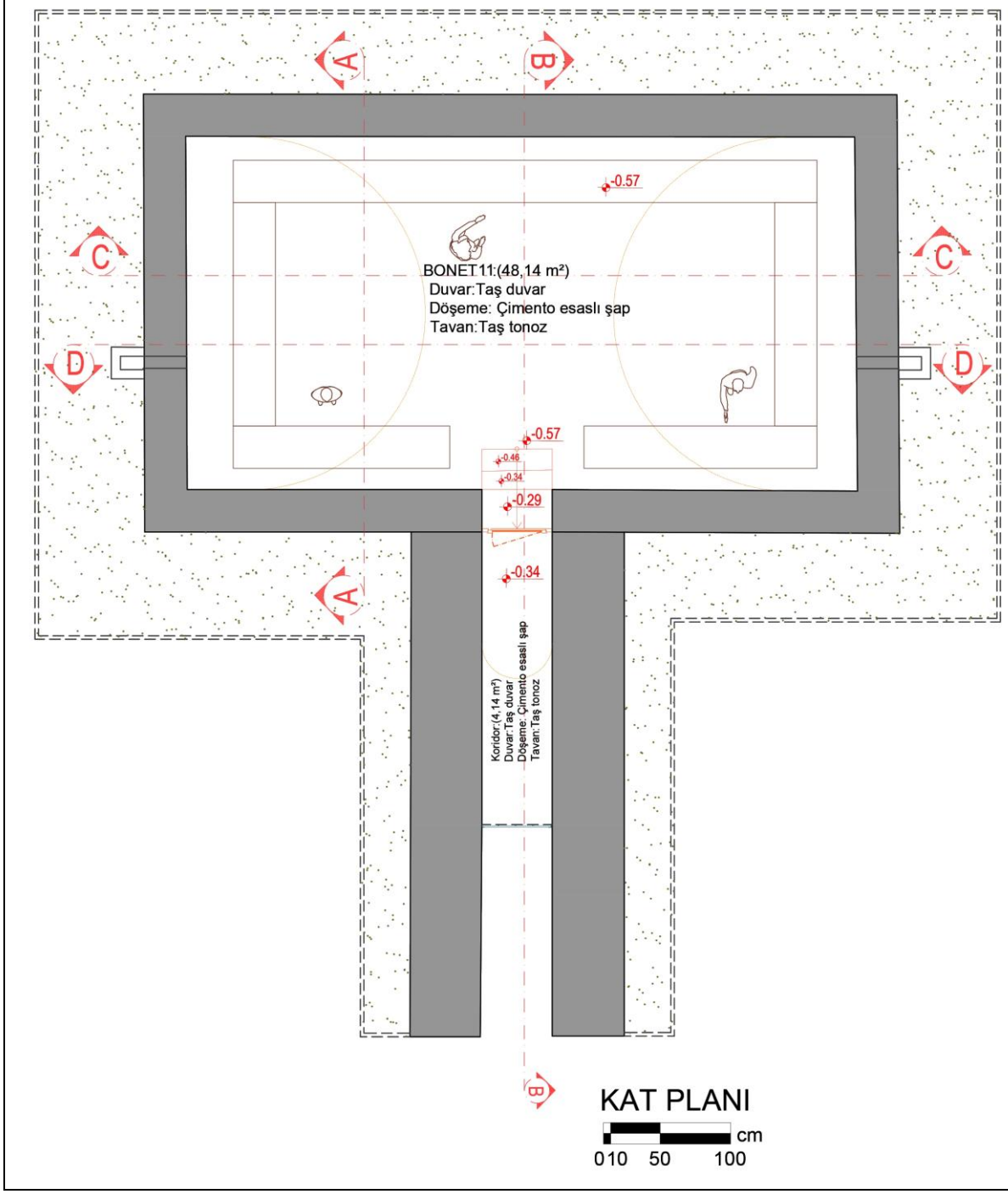

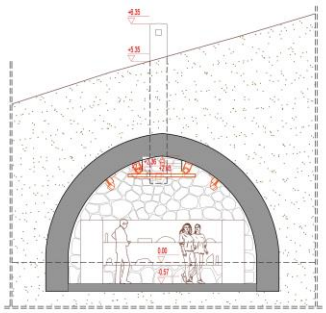

A-A KESİTİ

010 50 100 cm

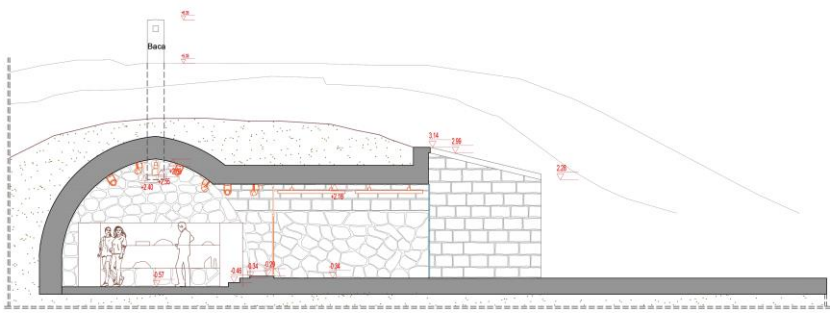

B-B KESİTİ

010 50 100 cm

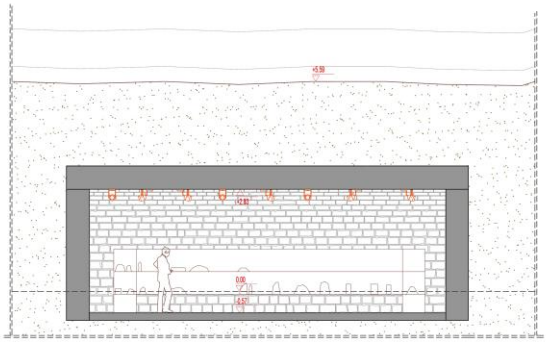

C-C KESİTİ

010 50 100 cm

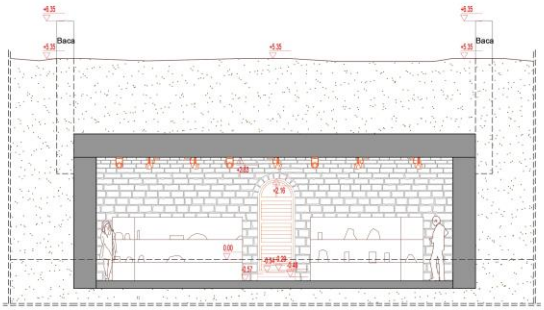

D-D KESİTİ

010 50 100 cm

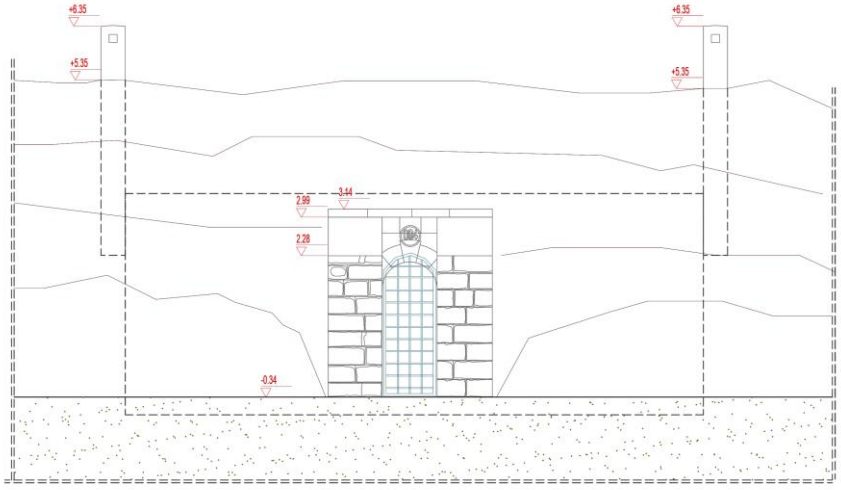

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

010 50 100 cm

Tablo 4.52. Malatya Askeri Depoları-Bonet 12 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 12		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri depoların ilk işlevinde kullanılan malzemelerin günümüze ulaşanlarının vitrin içi sergileneceği mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

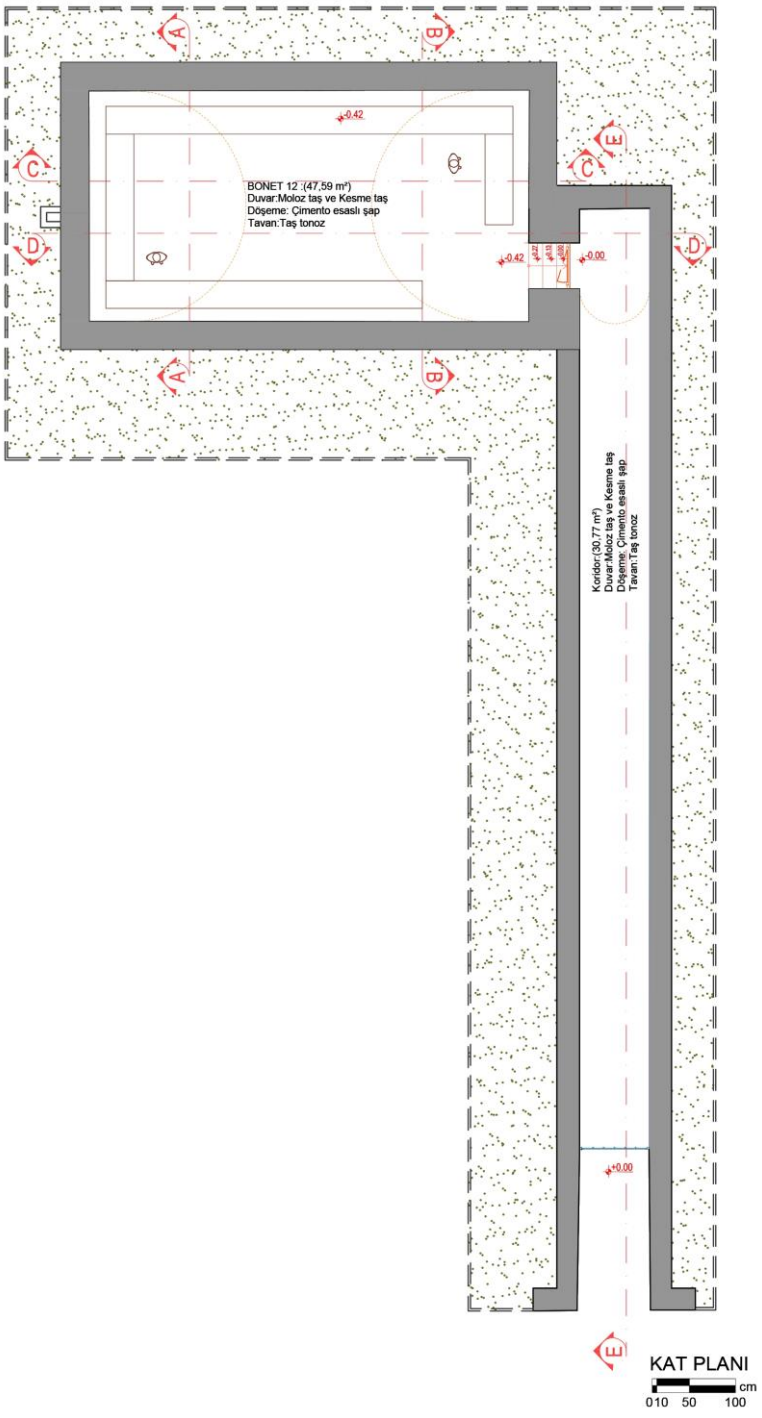

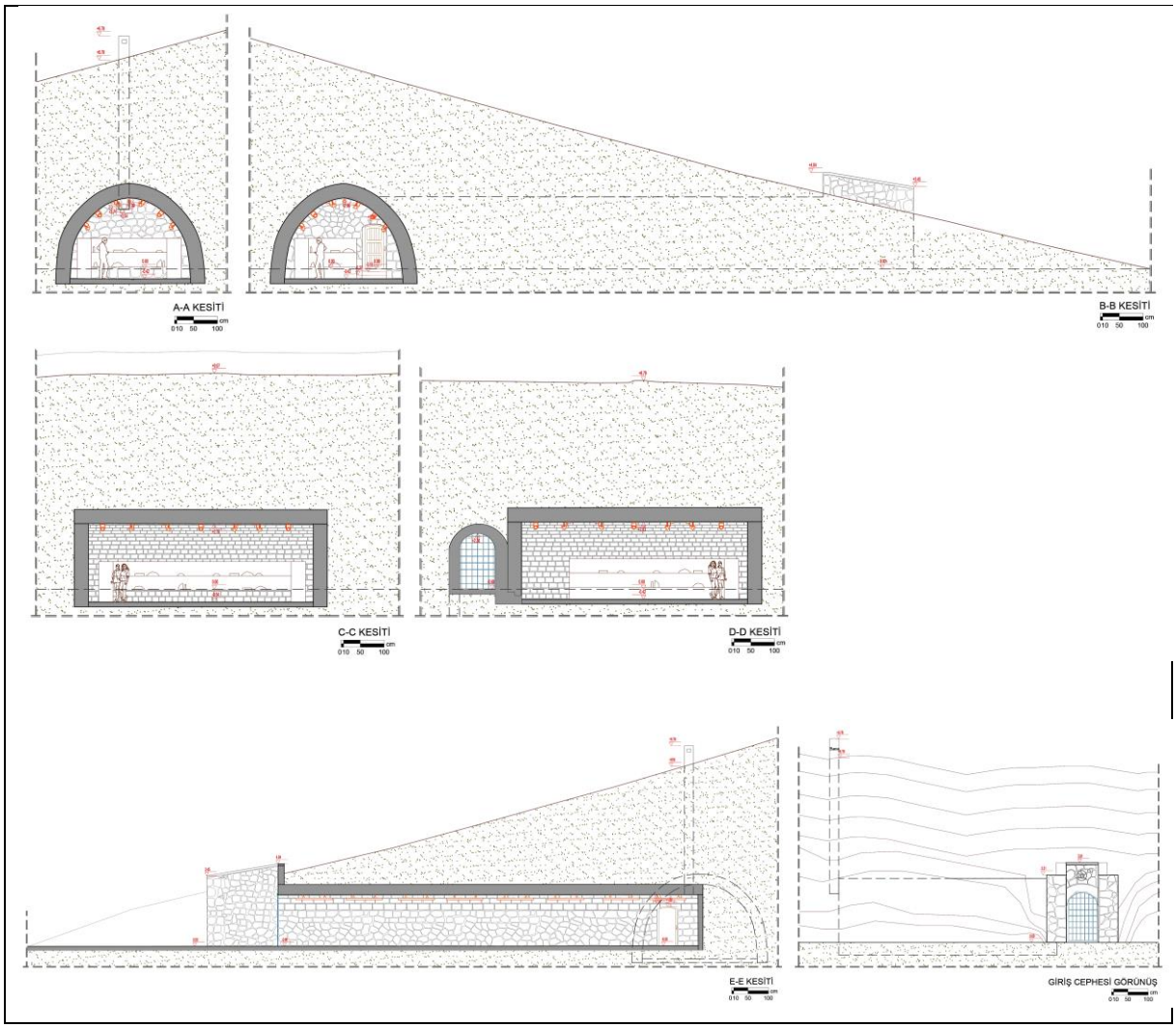
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.53. Malatya Askeri Depoları-Bonet 13 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 13		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Dijital Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Tanık olduğu dönemlerde yaşanan savaşların ses ve görüntülerle desteklenerek dijital olarak sunulacağı ya da canlandırılacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

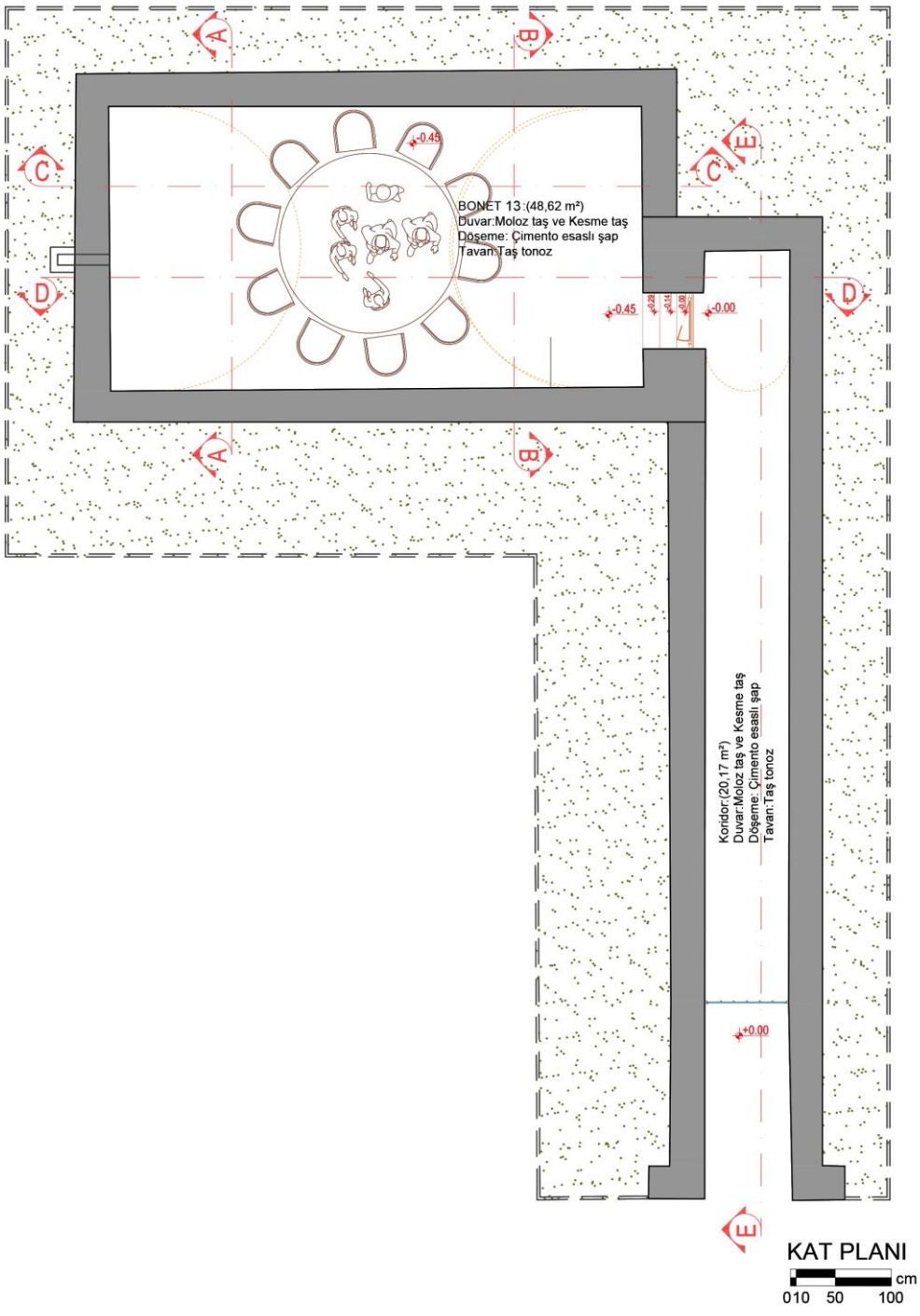

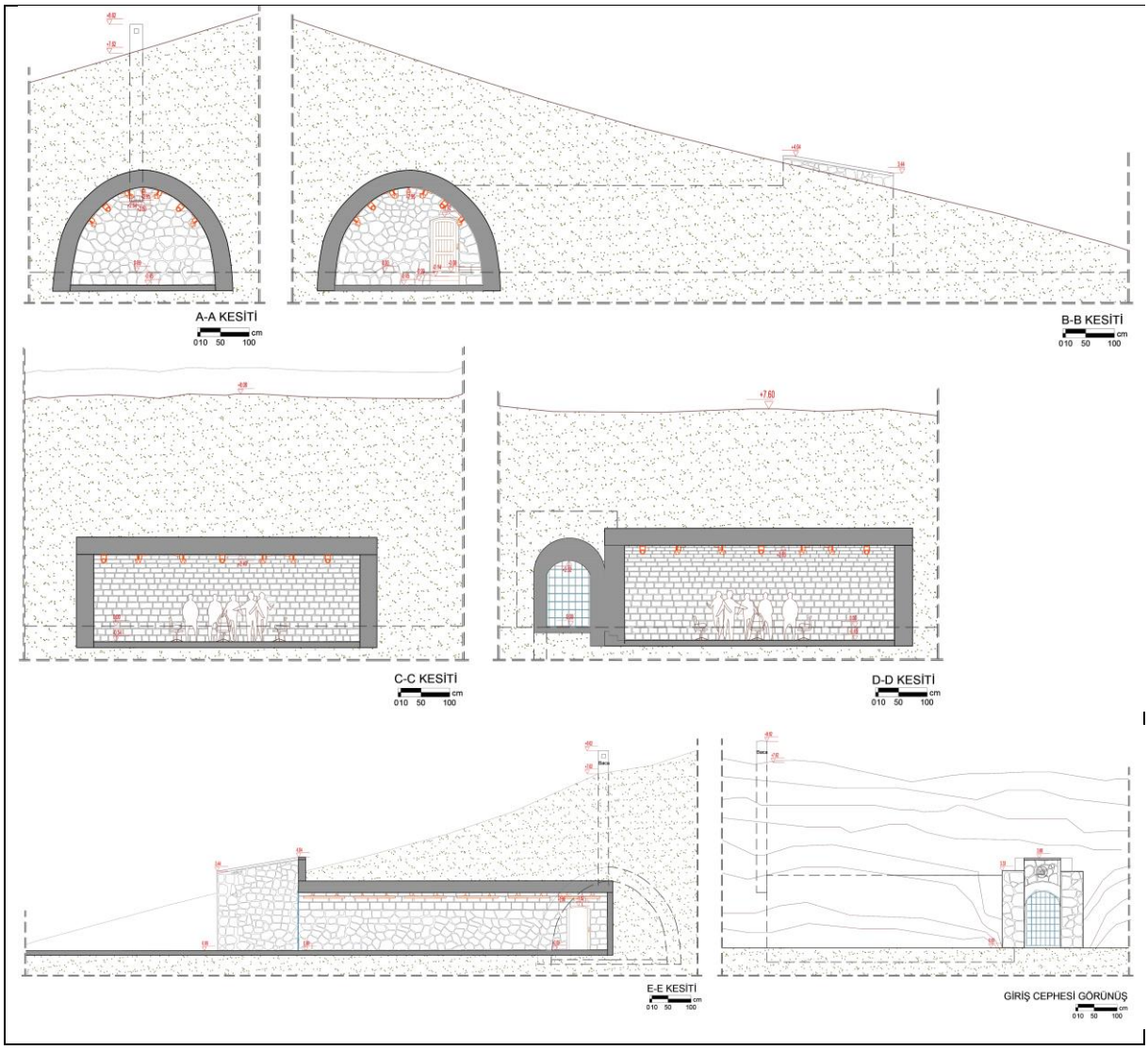
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.54. Malatya Askeri Depoları-Bonet 14 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 14		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Tanık olduğu dönemlere ait savaşlarda kullanılan gereçlerden günümüze ulaşanlarının vitrin içi sergileneceği mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

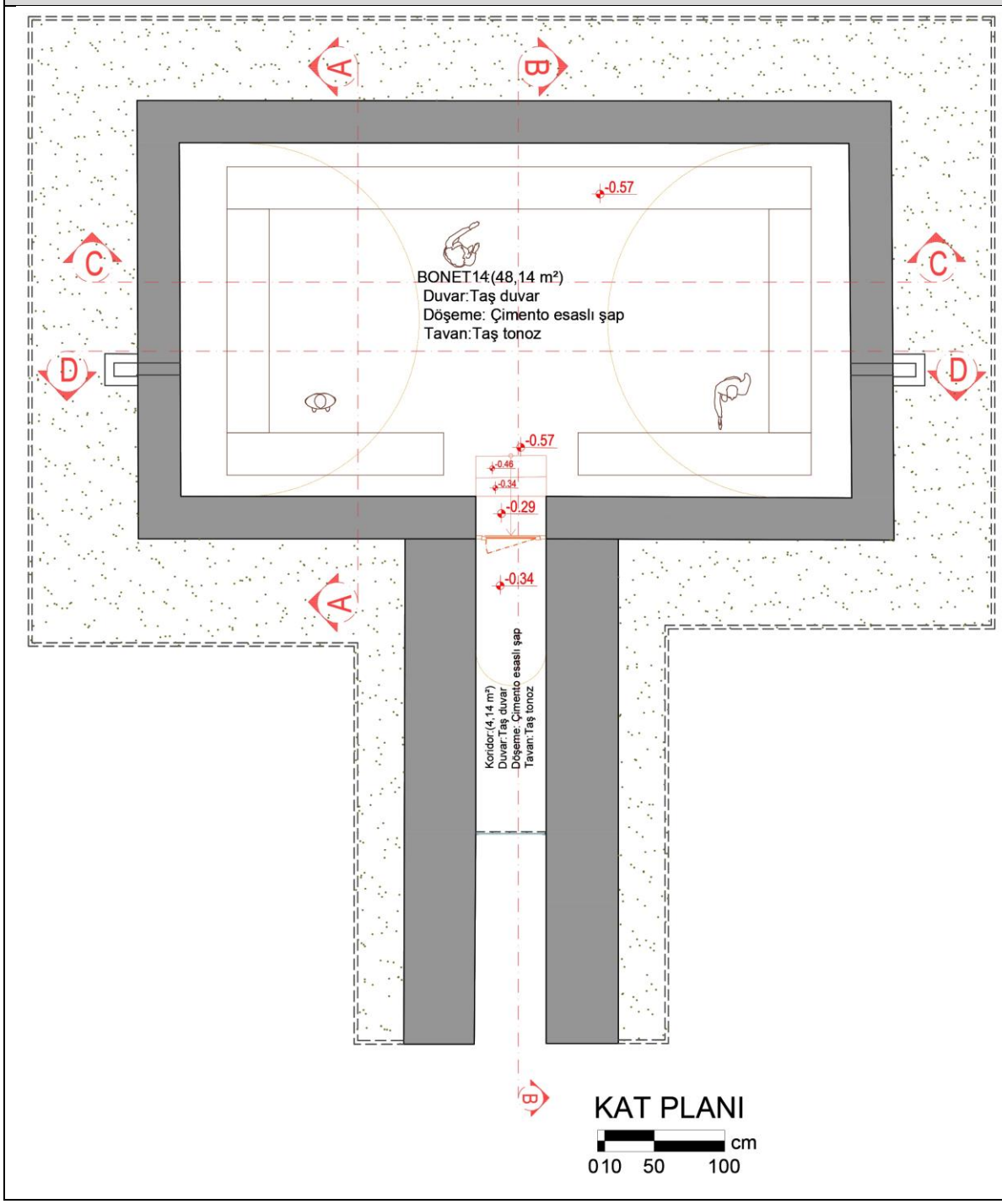

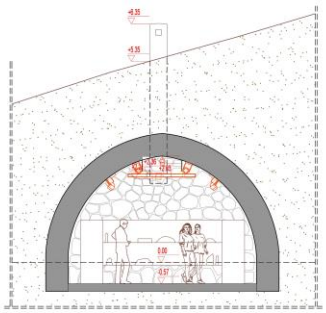

A-A KESİTİ

010 50 100 cm

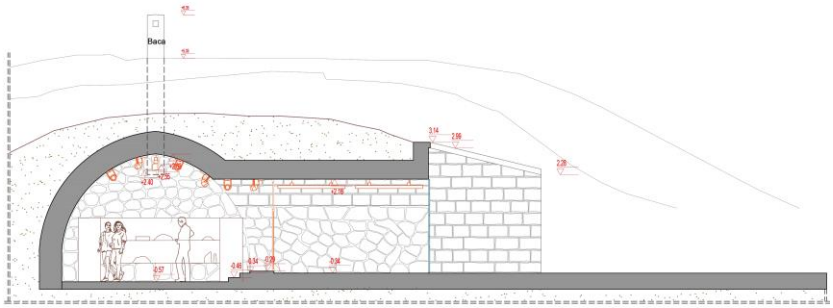

B-B KESİTİ

010 50 100 cm

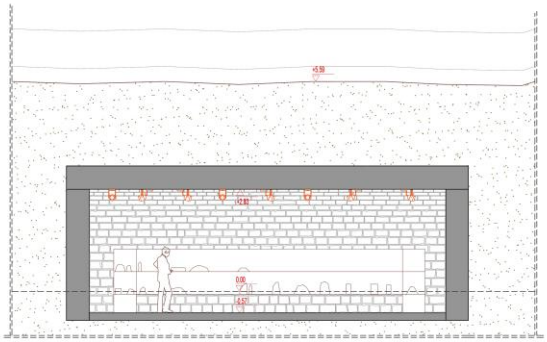

C-C KESİTİ

010 50 100 cm

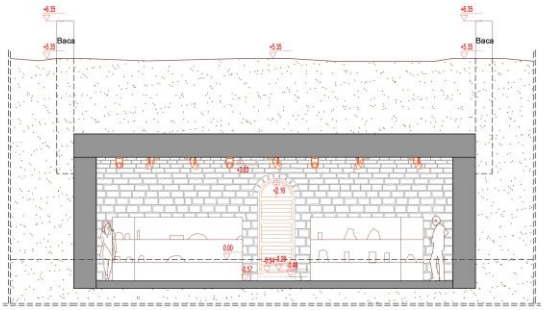

D-D KESİTİ

010 50 100 cm

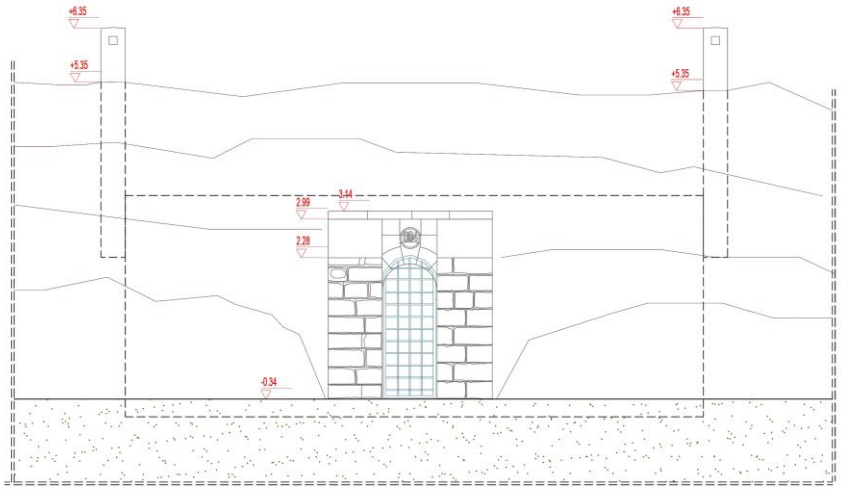

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

010 50 100 cm

Tablo 4.55. Malatya Askeri Depoları-Bonet 15 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 15		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Tanık olduğu dönemlere ait savaşlarda kullanılan gereçlerden günümüze ulaşanlarının vitrin içi sergileneceği mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

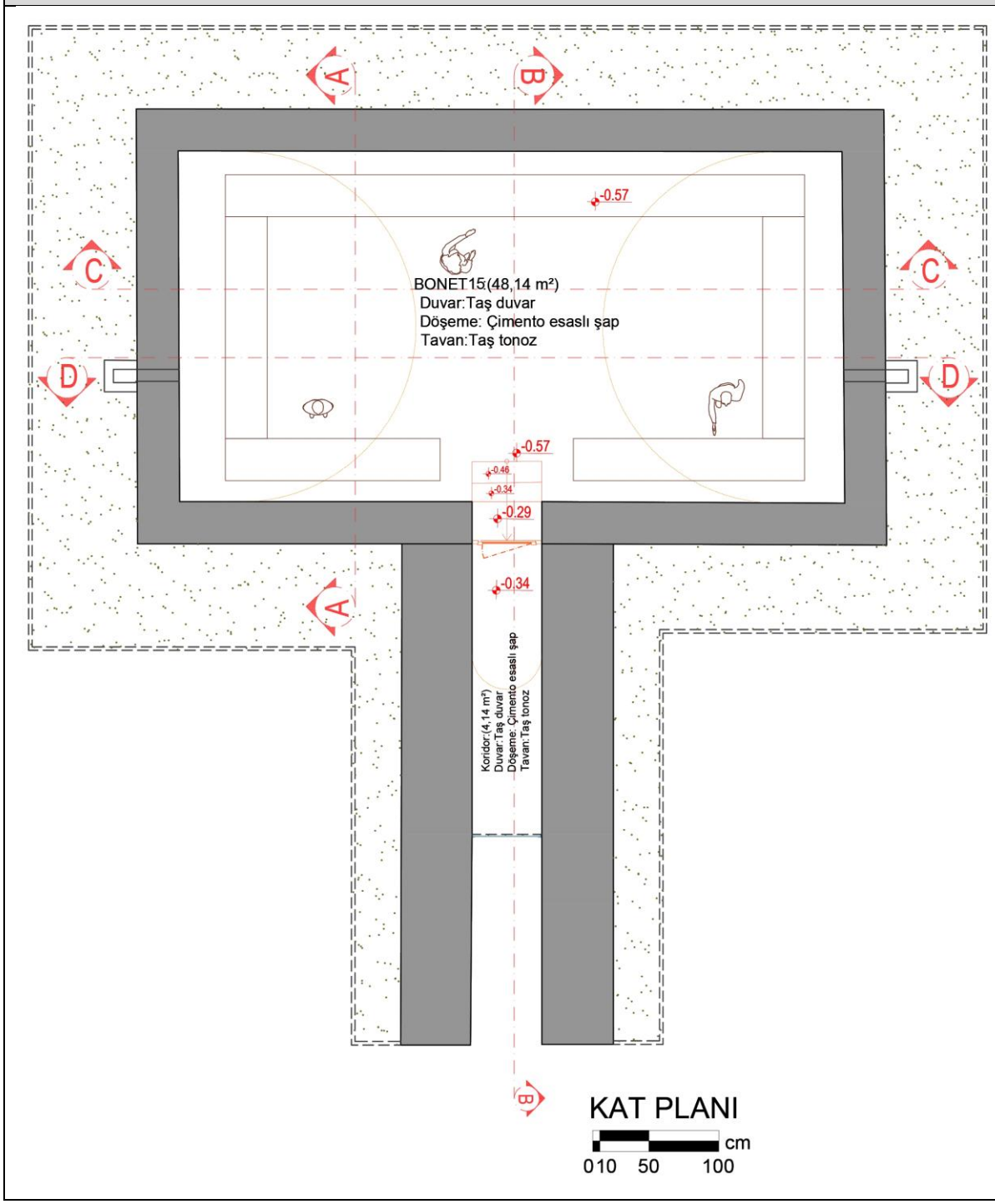

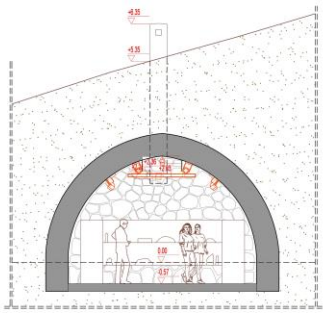

A-A KESİTİ

010 50 100 cm

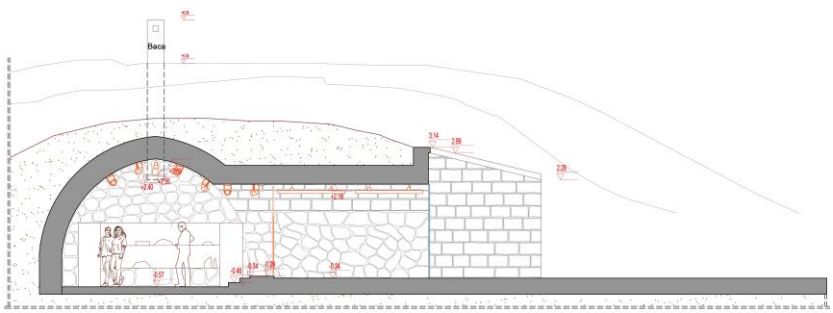

B-B KESİTİ

010 50 100 cm

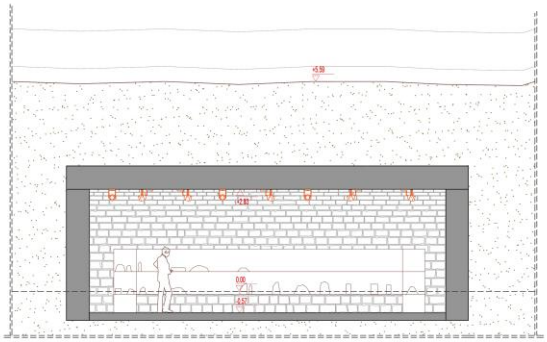

C-C KESİTİ

010 50 100 cm

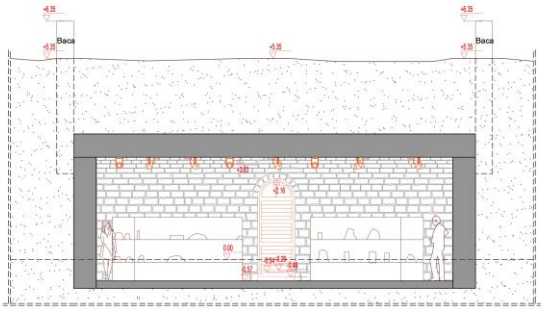

D-D KESİTİ

010 50 100 cm

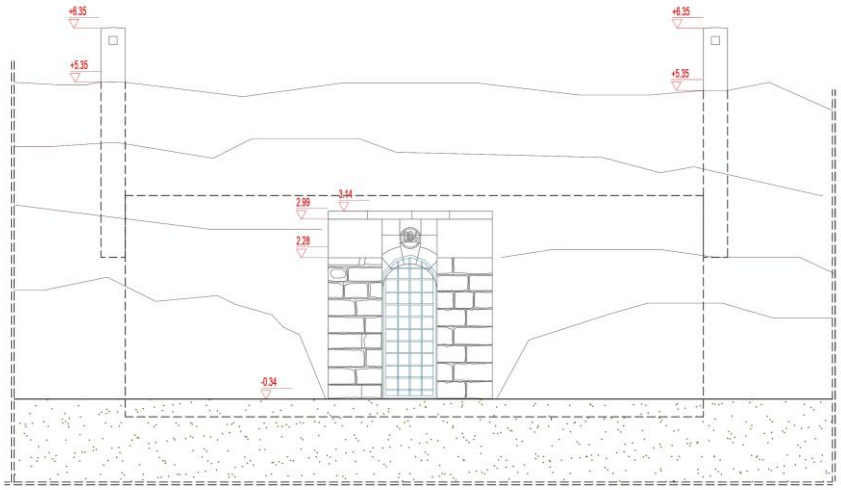

GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

010 50 100 cm

Tablo 4.56. Malatya Askeri Depoları-Bonet 16 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 16		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Tanık olduğu dönemlerde yaşanan savaşların maket ve heykellerle canlandırılacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

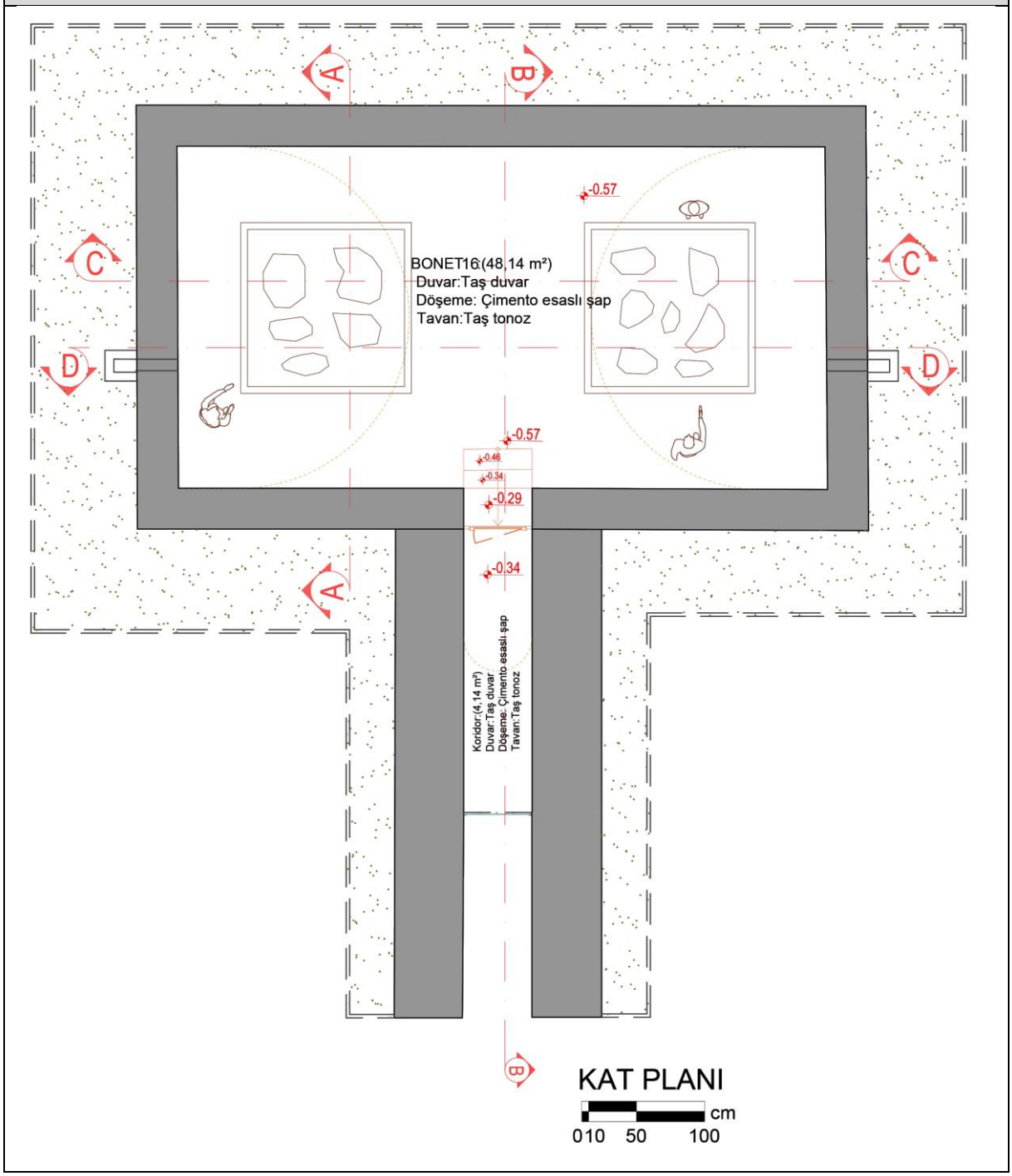

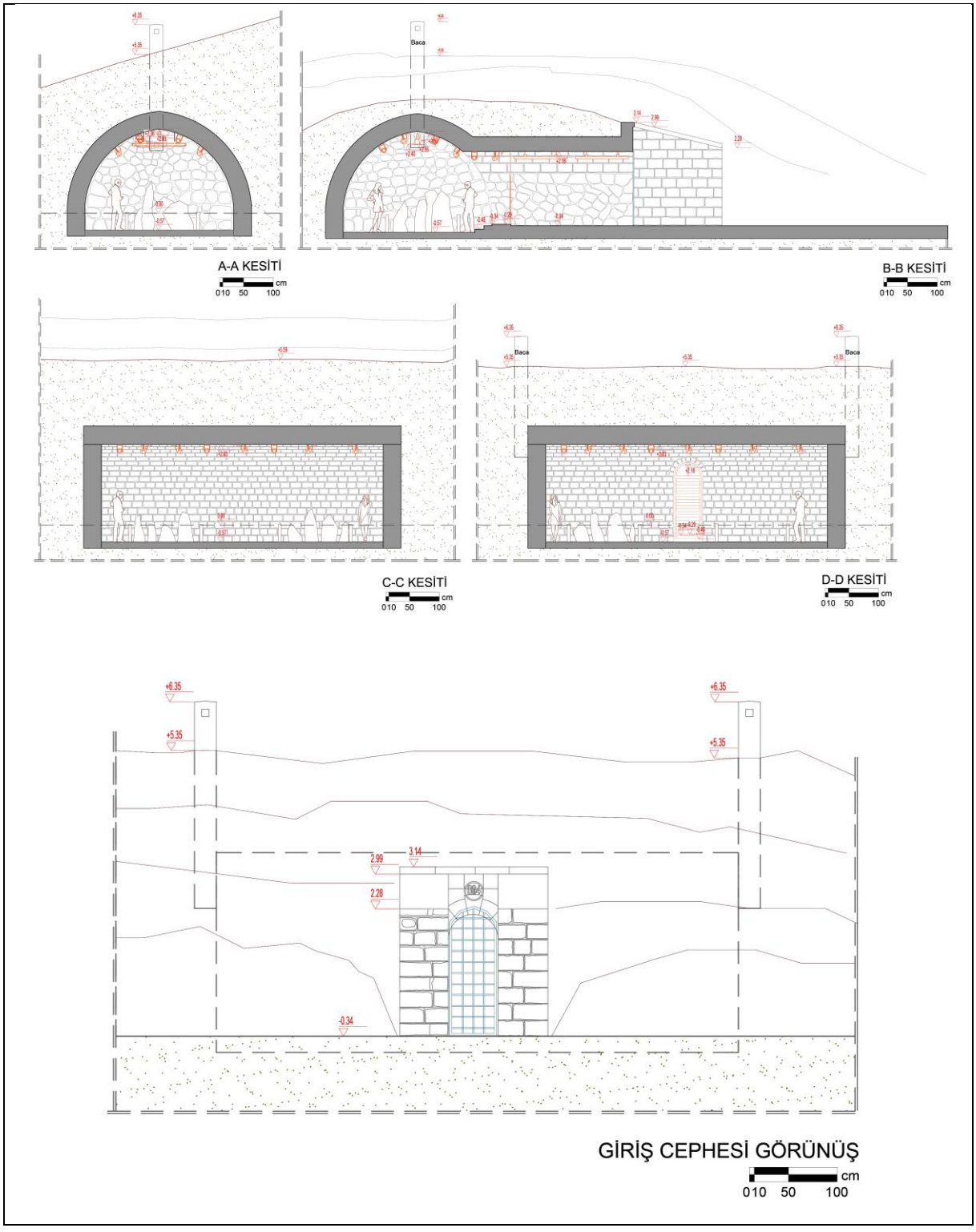
Baca
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.57. Malatya Askeri Depoları-Bonet 17 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 17		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kalıcı Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Tanık olduğu dönemlerde yaşanan savaşların maket ve heykellerle canlandırılacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

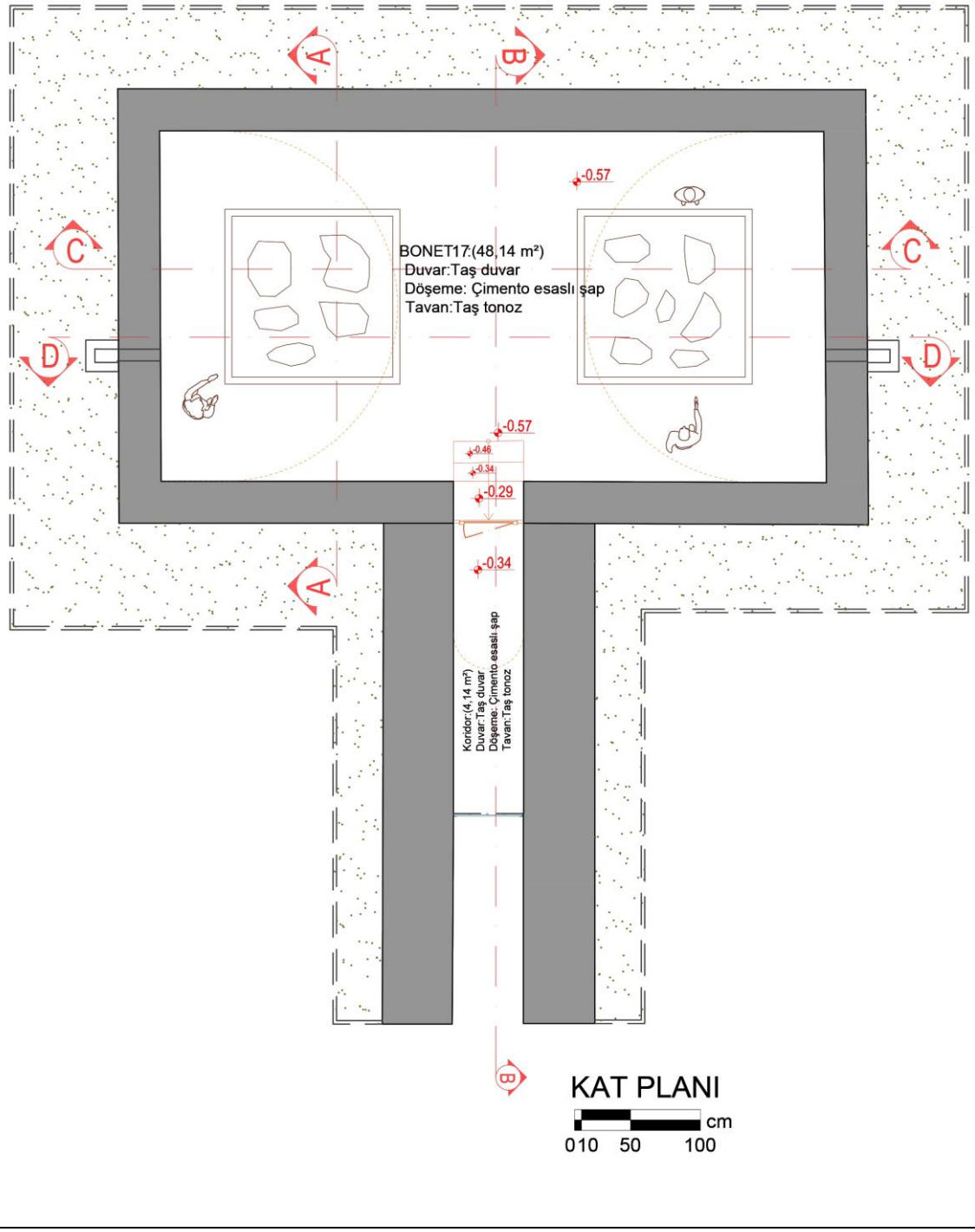

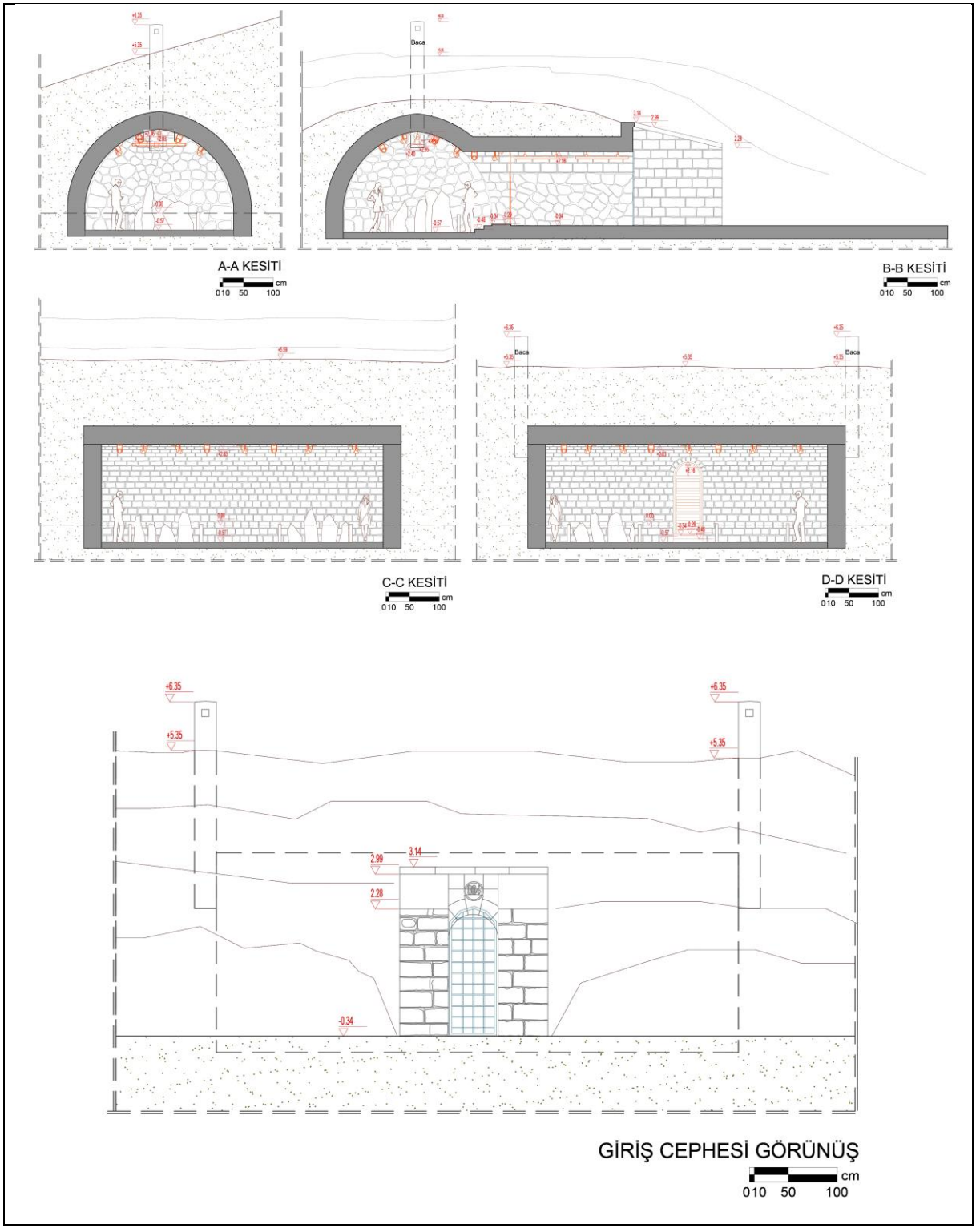
Baca
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.58. Malatya Askeri Depoları-Bonet 18 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 18		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Dijital Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Tanık olduğu dönemlerde yaşanan savaşların ses ve görüntülerle desteklenerek dijital olarak sunulacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

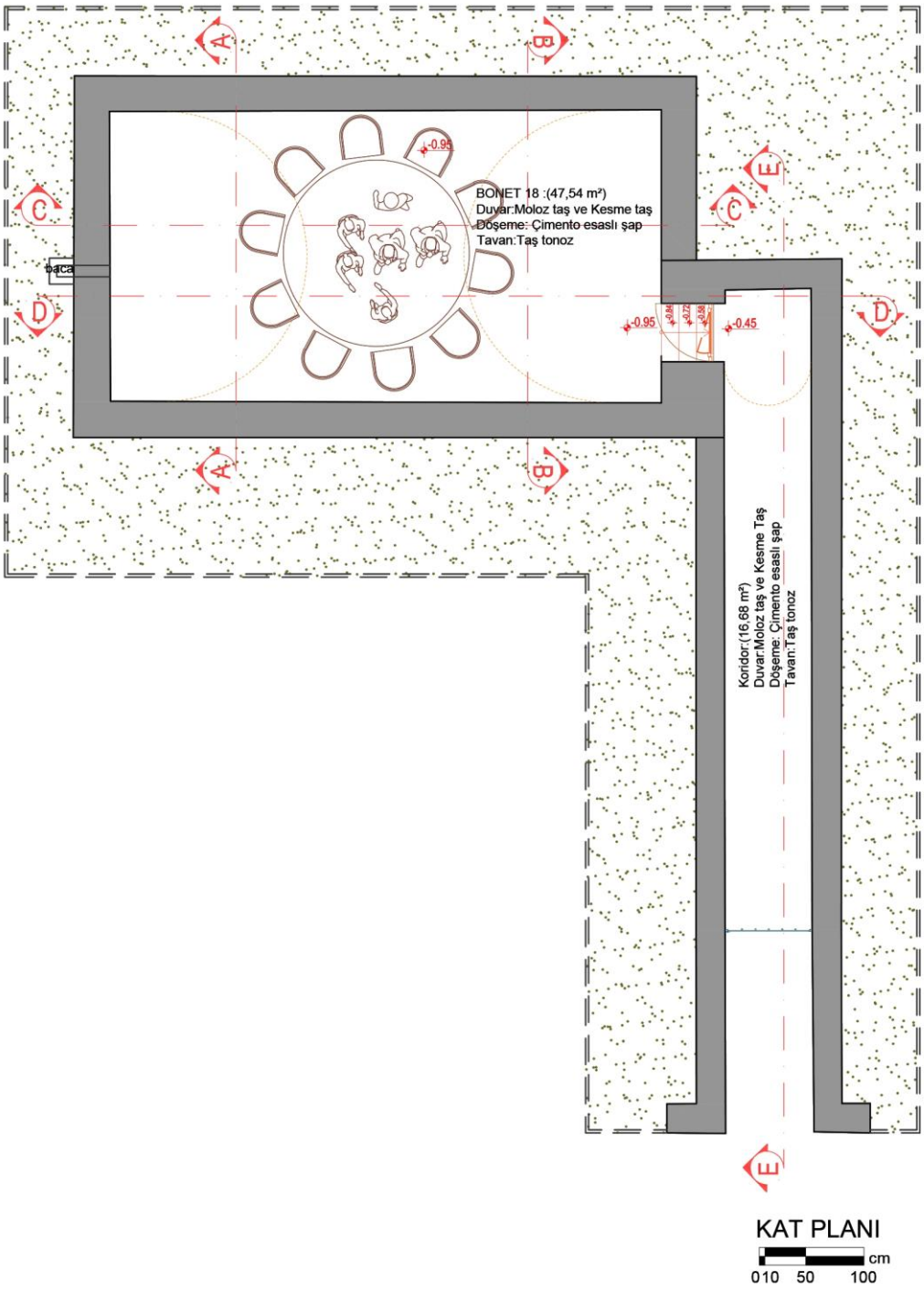

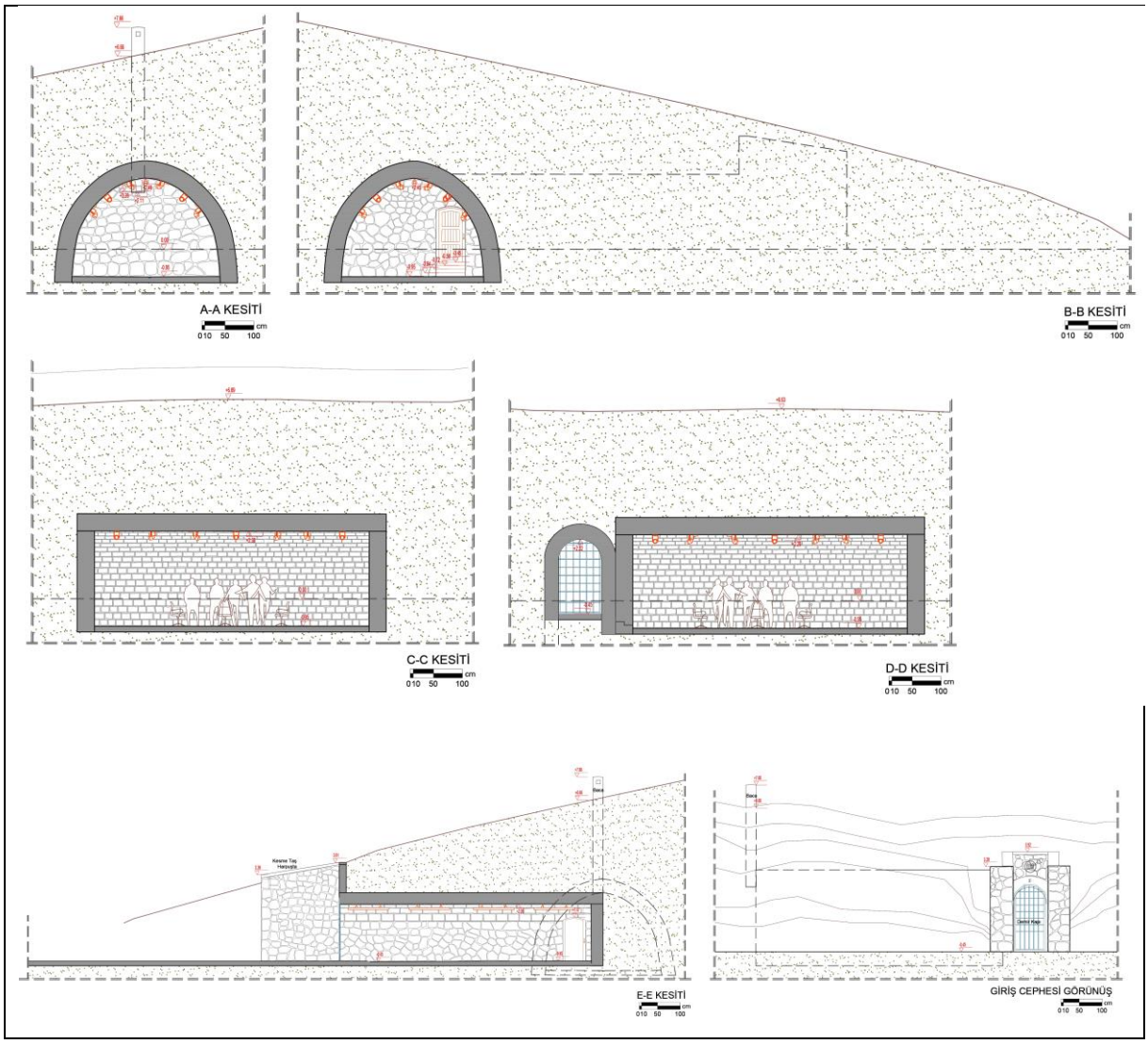
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.59. Malatya Askeri Depoları-Bonet 19 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 19		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Geçici Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzedeki belli bir süre teşhir edilen sergilerin bulunacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

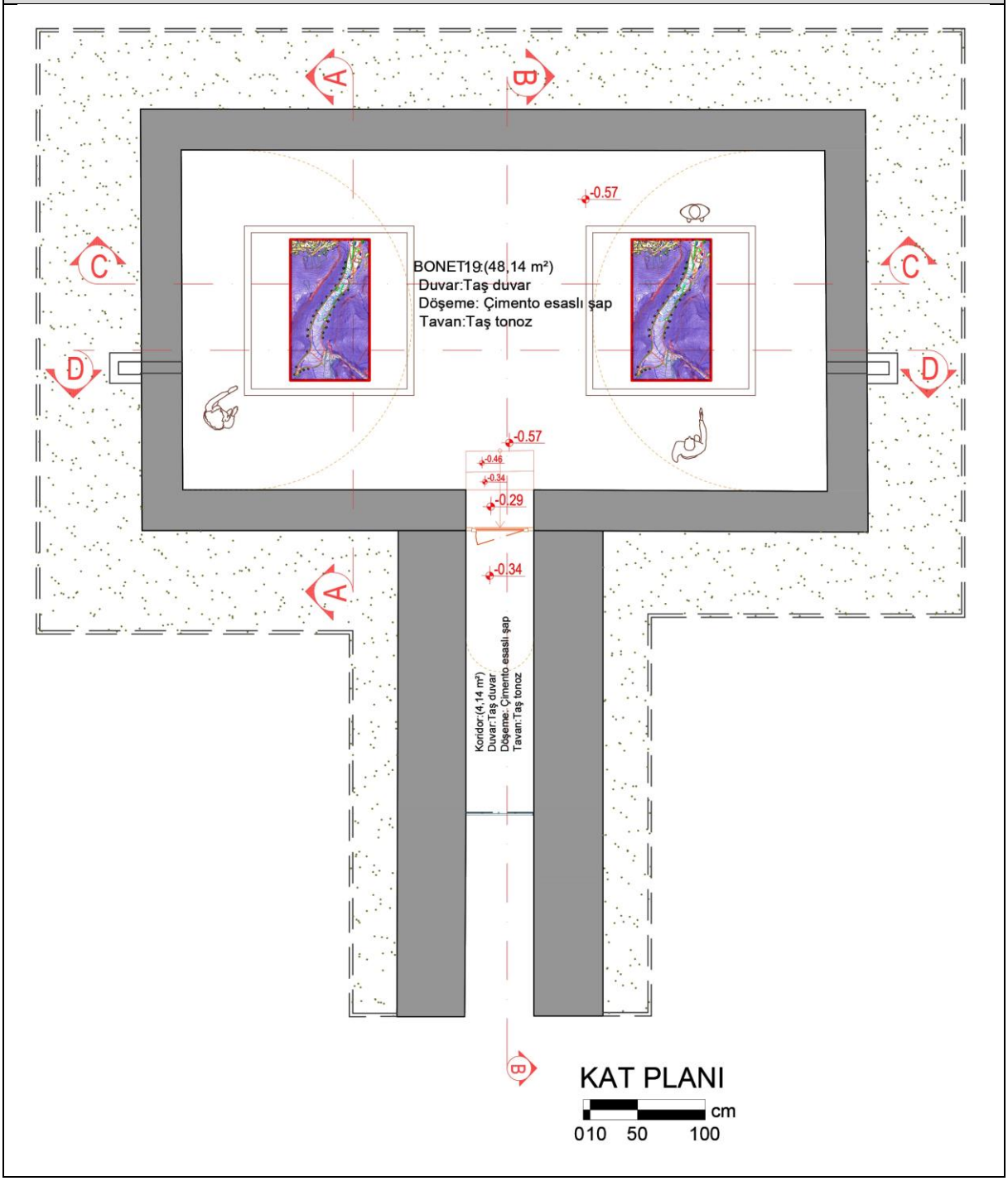

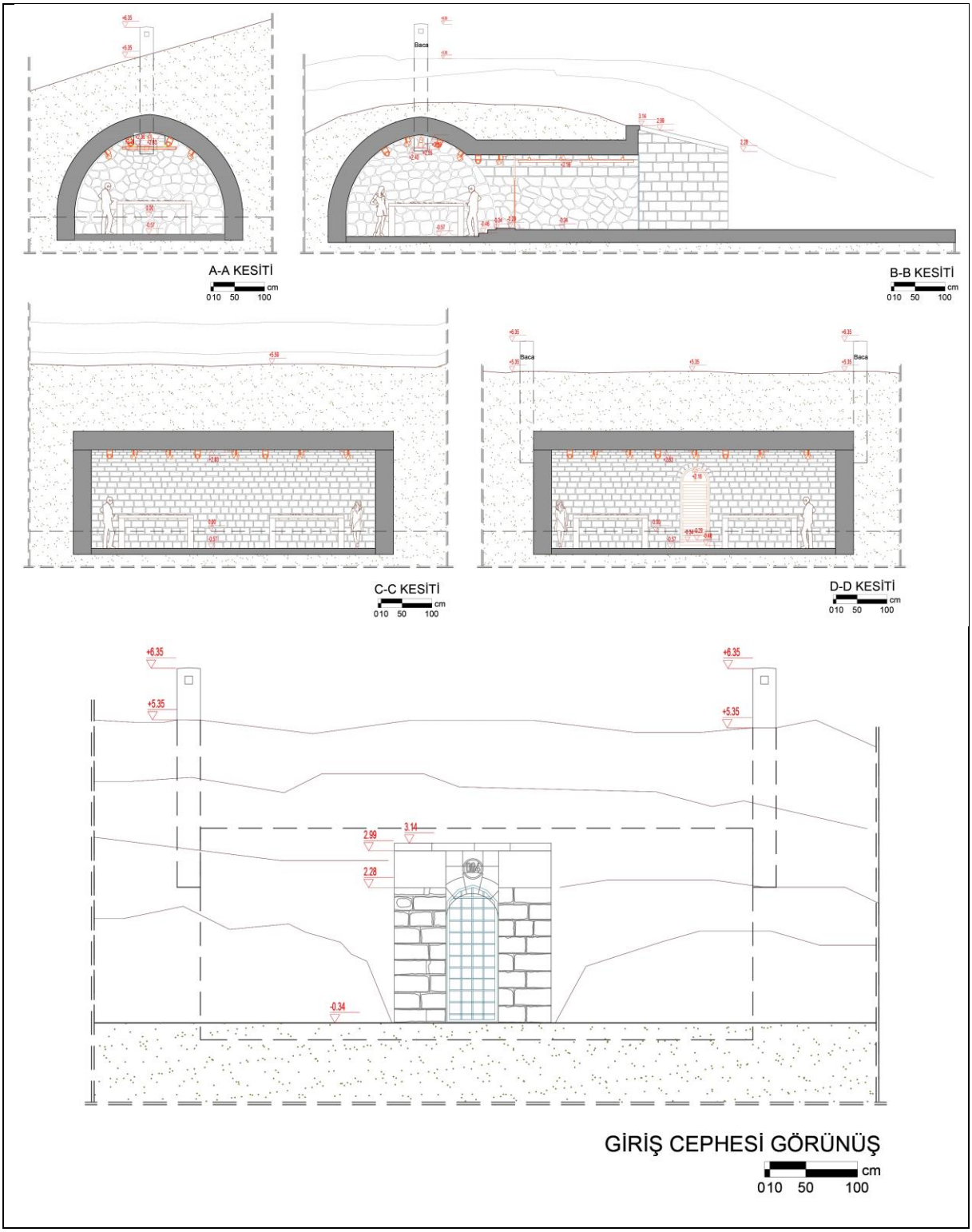
A-A KESİTİ
cm
010 50 100
Baca
B-B KESİTİ
cm
010 50 100
C-C KESİTİ
cm
010 50 100
Baca
Baca
D-D KESİTİ
cm
010 50 100
+6.35
+5.35
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
cm
010 50 100

Tablo 4.60. Malatya Askeri Depoları-Bonet 20 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 20		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Geçici Sergi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzedeki belli bir süre teşhir edilen sergilerin bulunacağı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

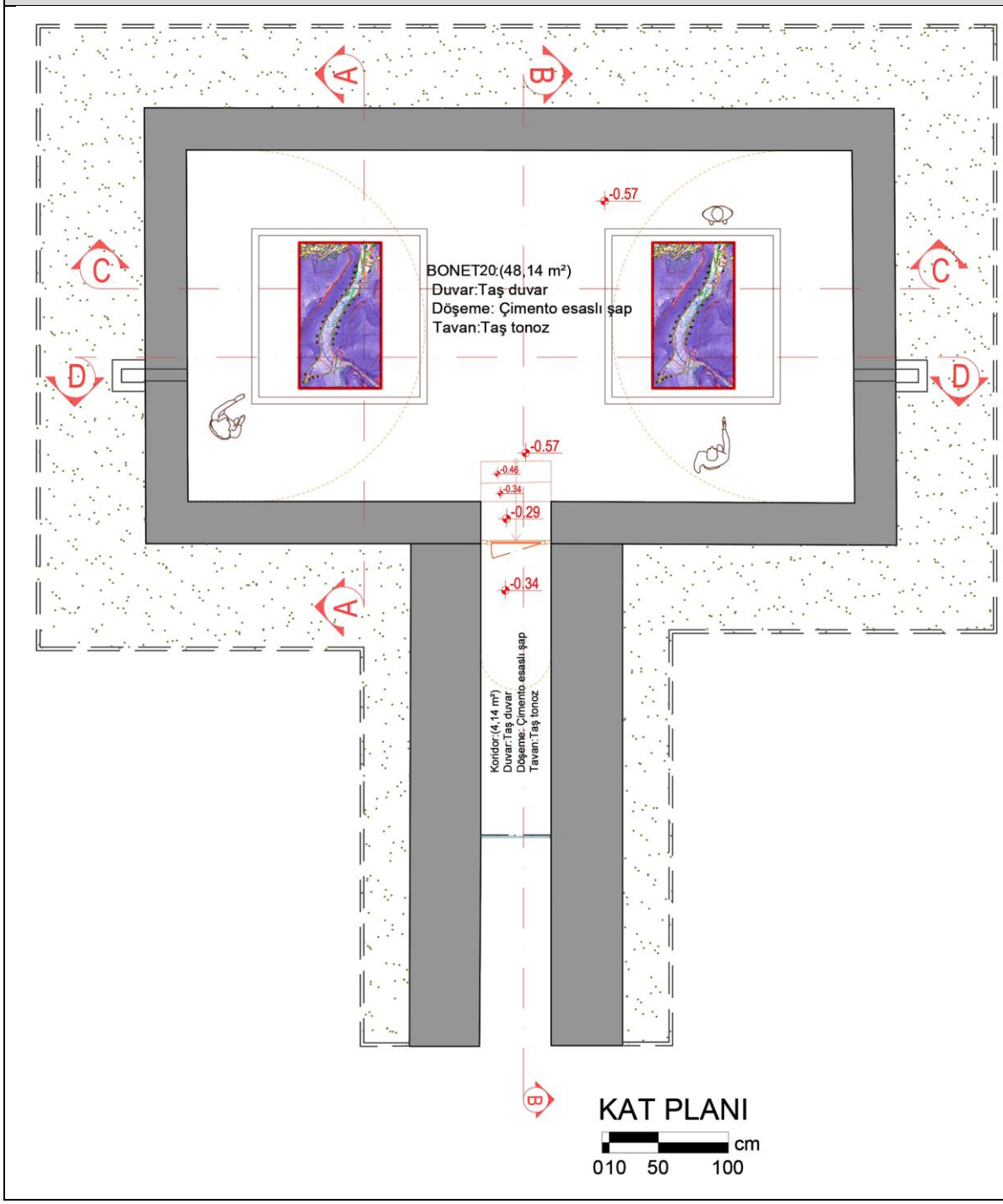

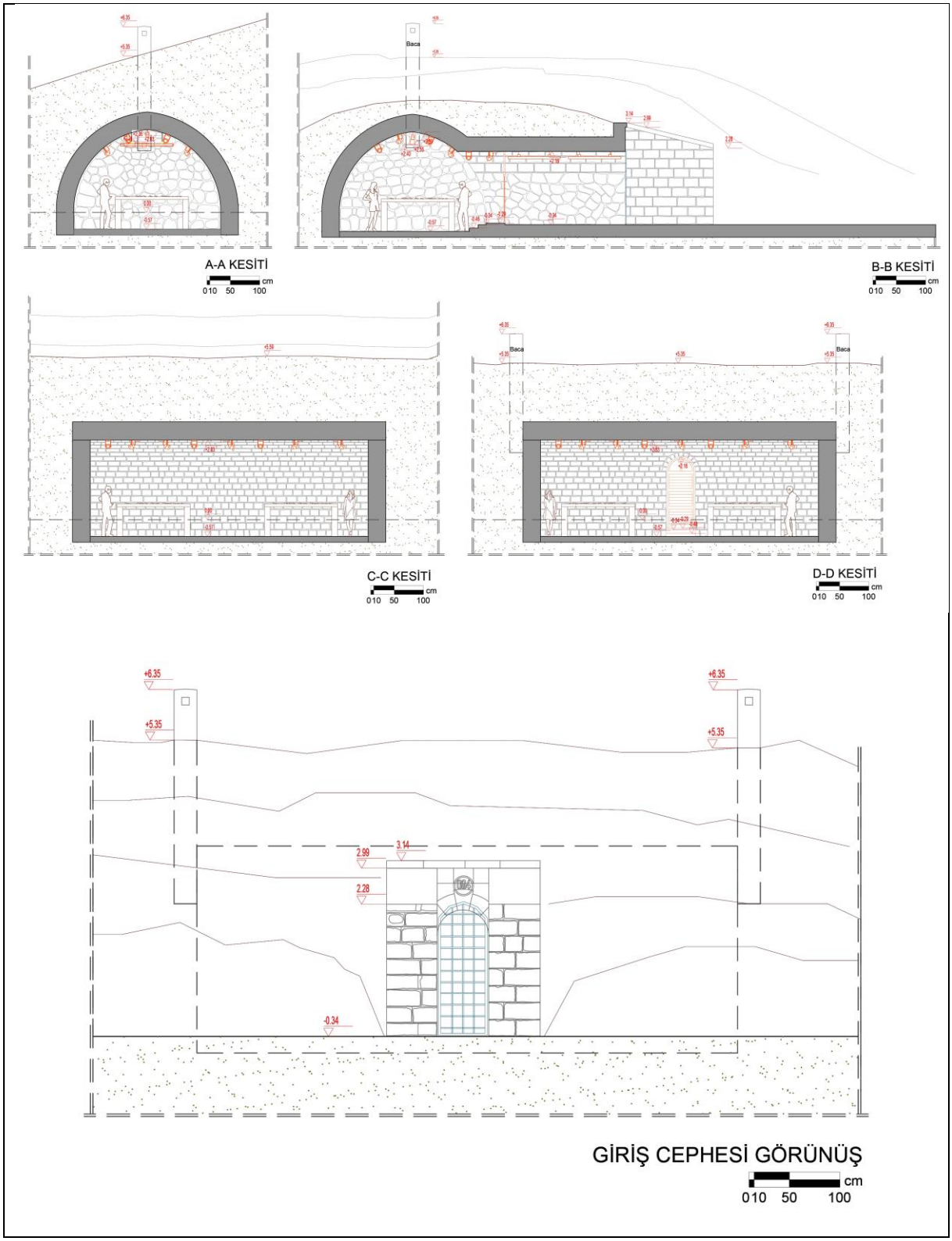
A-A KESİTİ
0 10 50 100 cm
B-B KESİTİ
0 10 50 100 cm
C-C KESİTİ
0 10 50 100 cm
D-D KESİTİ
0 10 50 100 cm
Baca
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
0 10 50 100 cm

Tablo 4.61. Malatya Askeri Depoları-Bonet 21 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 21		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kütüphane ve Okuma Alanı
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzeye gelen ziyaretçilerin bilgi gereksinimlerini karşılamak için kitap ve bilgi kaynaklarının hizmete sunulduğu mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

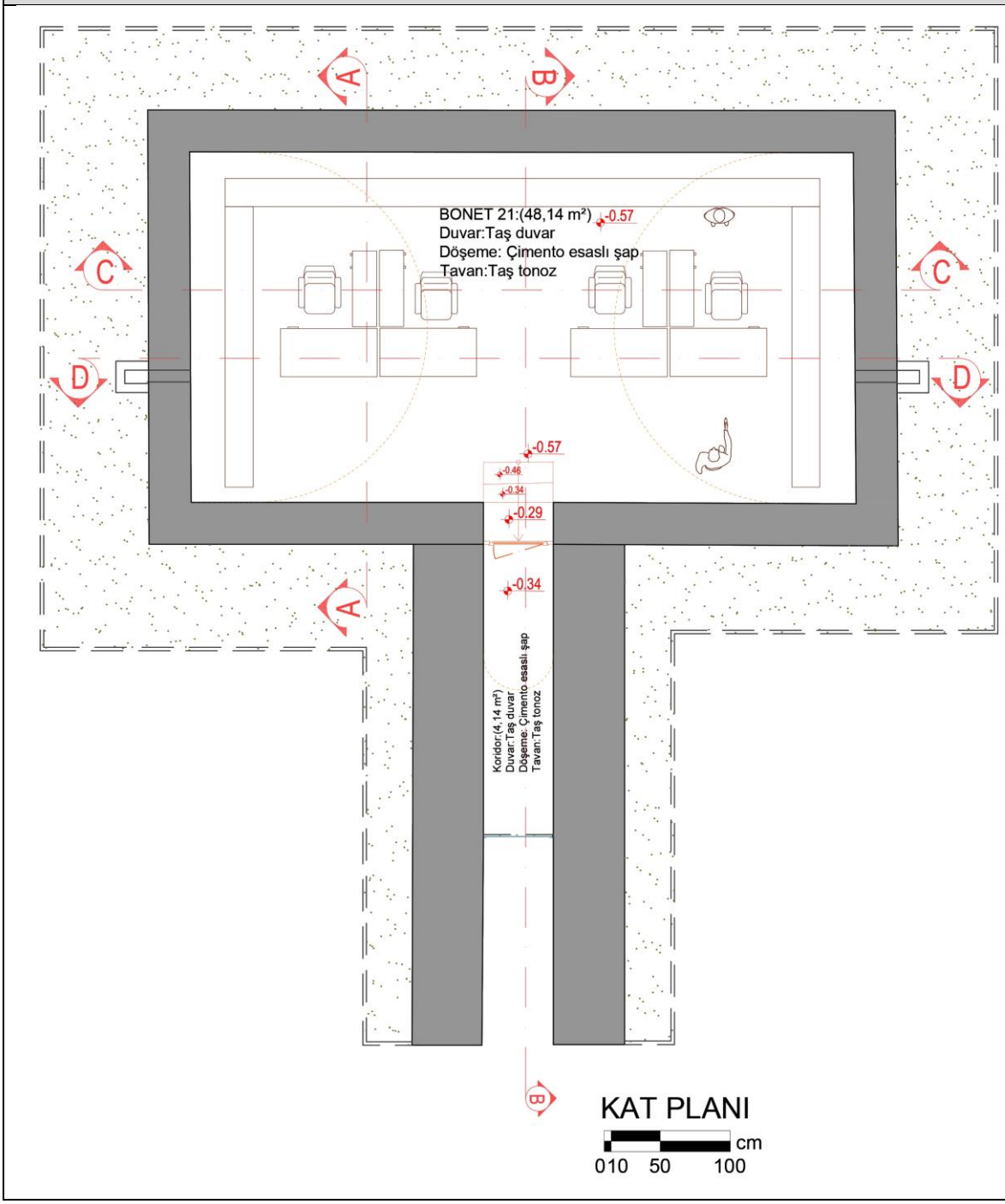

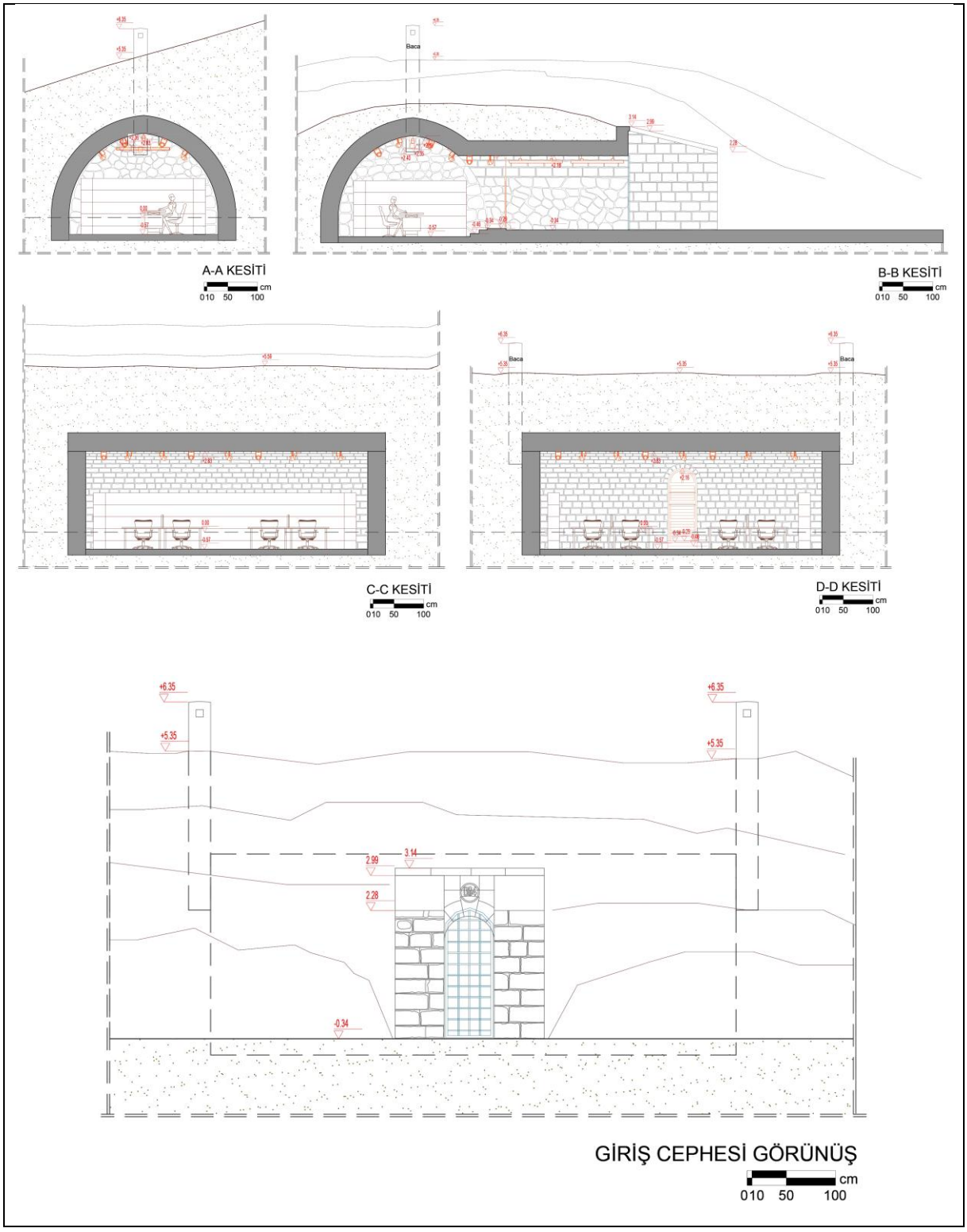
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.62. Malatya Askeri Depoları-Bonet 22 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 22		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Kütüphane ve Okuma Alanı
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzeye gelen ziyaretçilerin bilgi gereksinimlerini karşılamak için kitap ve bilgi kaynaklarının hizmete sunulduğu mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

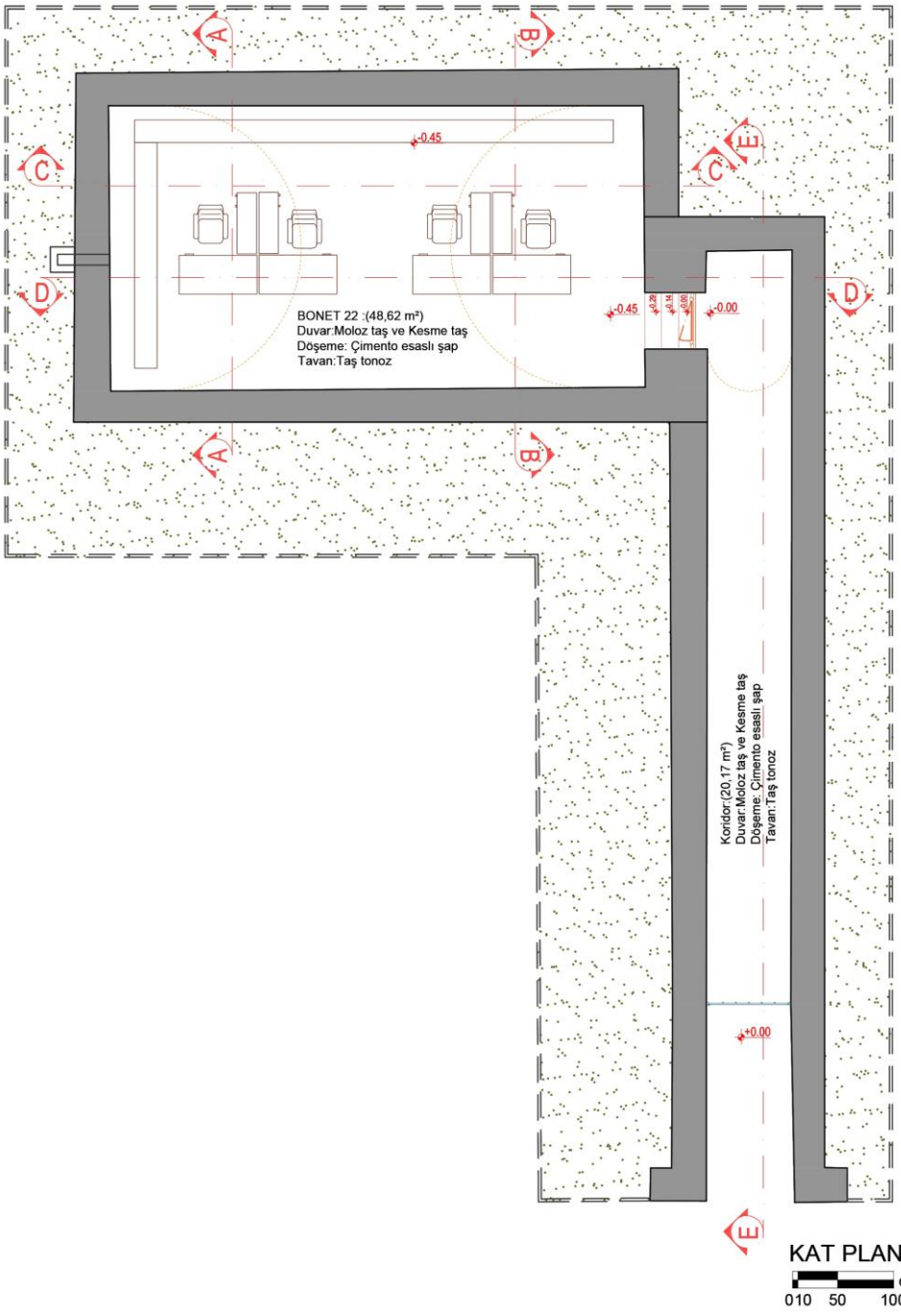

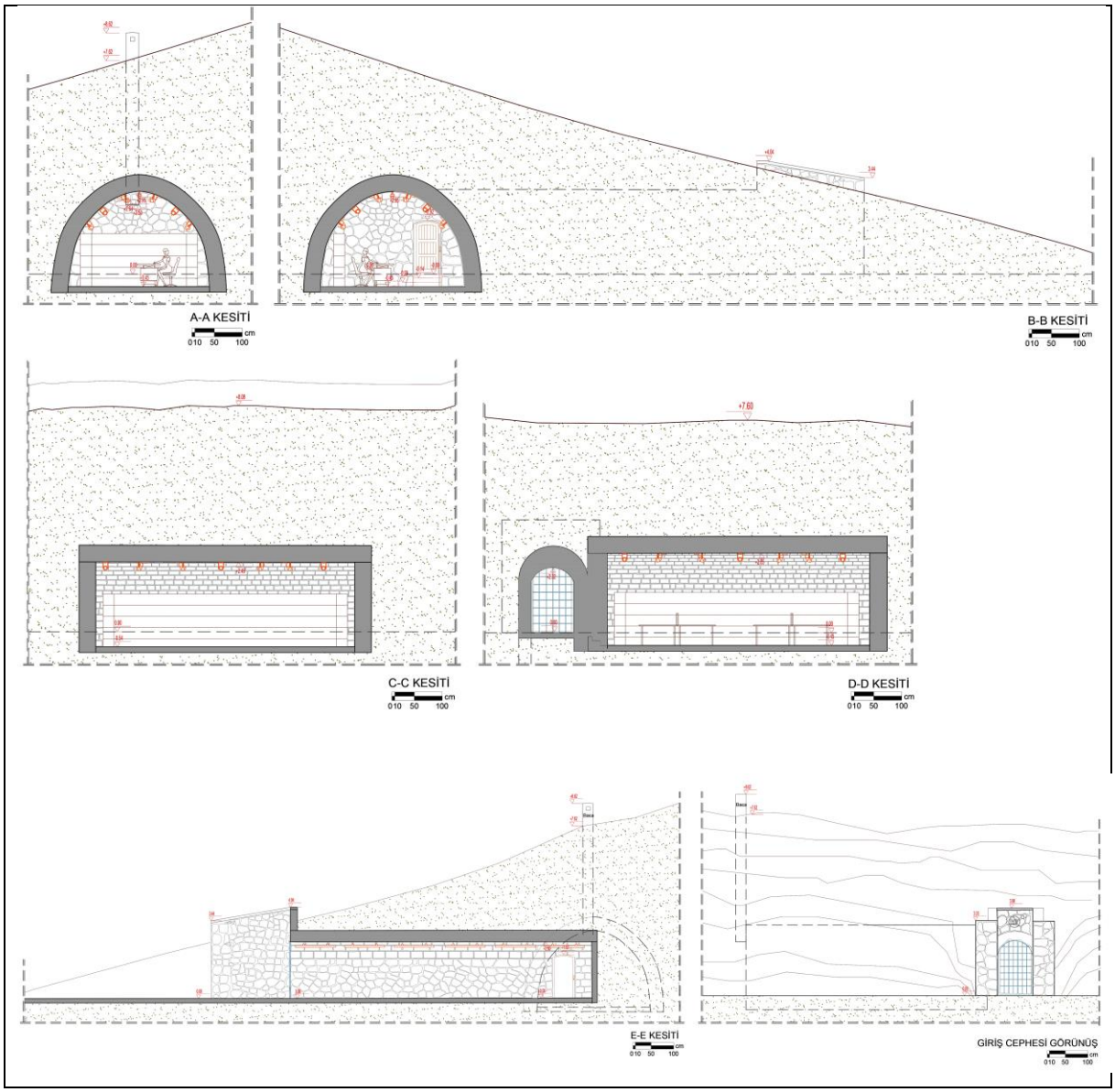
A-A KESİTİ
B-B KESİTİ
C-C KESİTİ
D-D KESİTİ
E-E KESİTİ
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ

Tablo 4.63. Malatya Askeri Depoları-Bonet 23 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 23		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Bilgisayar Odası
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzeye gelen ziyaretçilerin bilgi gereksinimlerini karşılamak için bilgisayar ortamından kaynakların hizmete sunulduğu mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

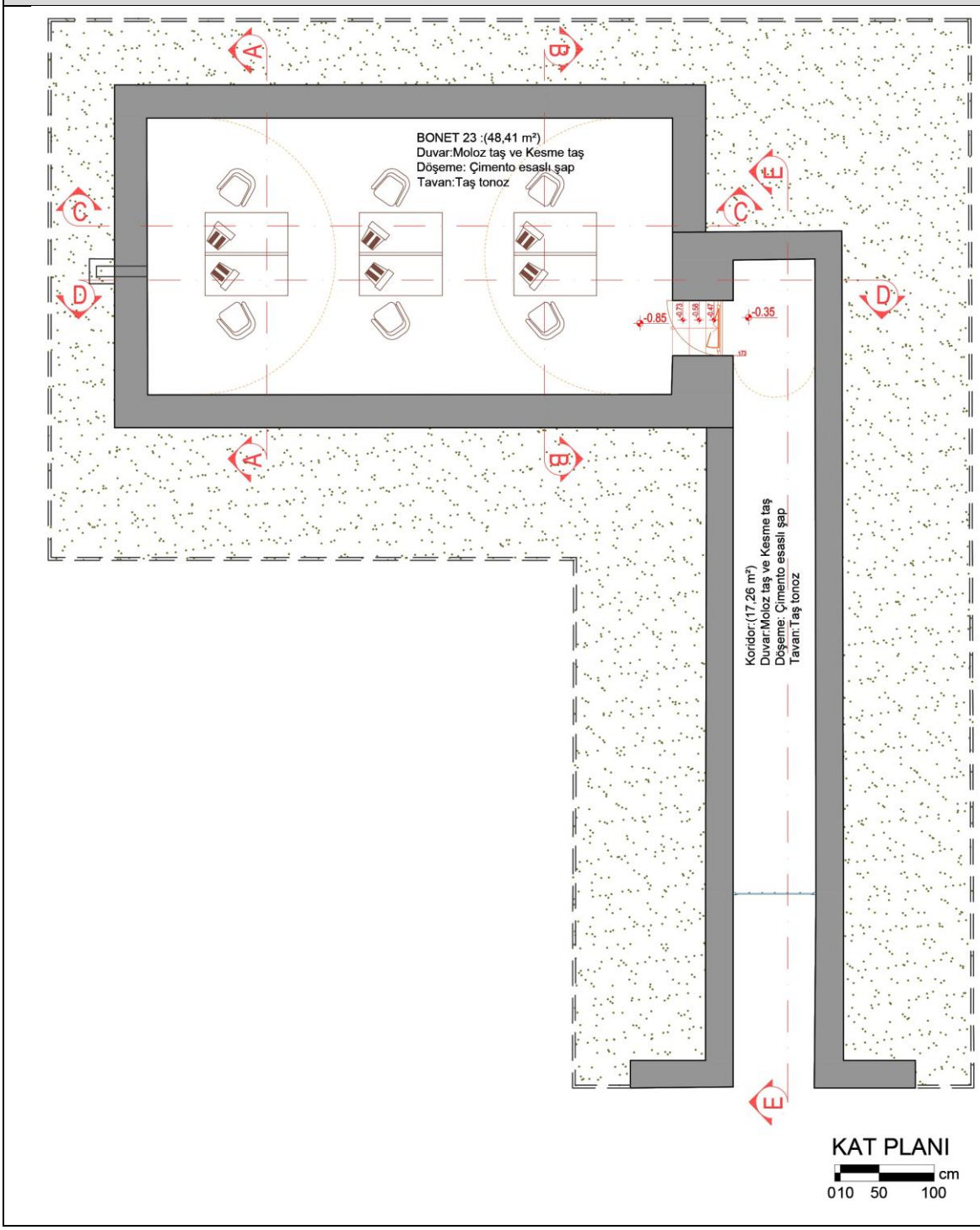

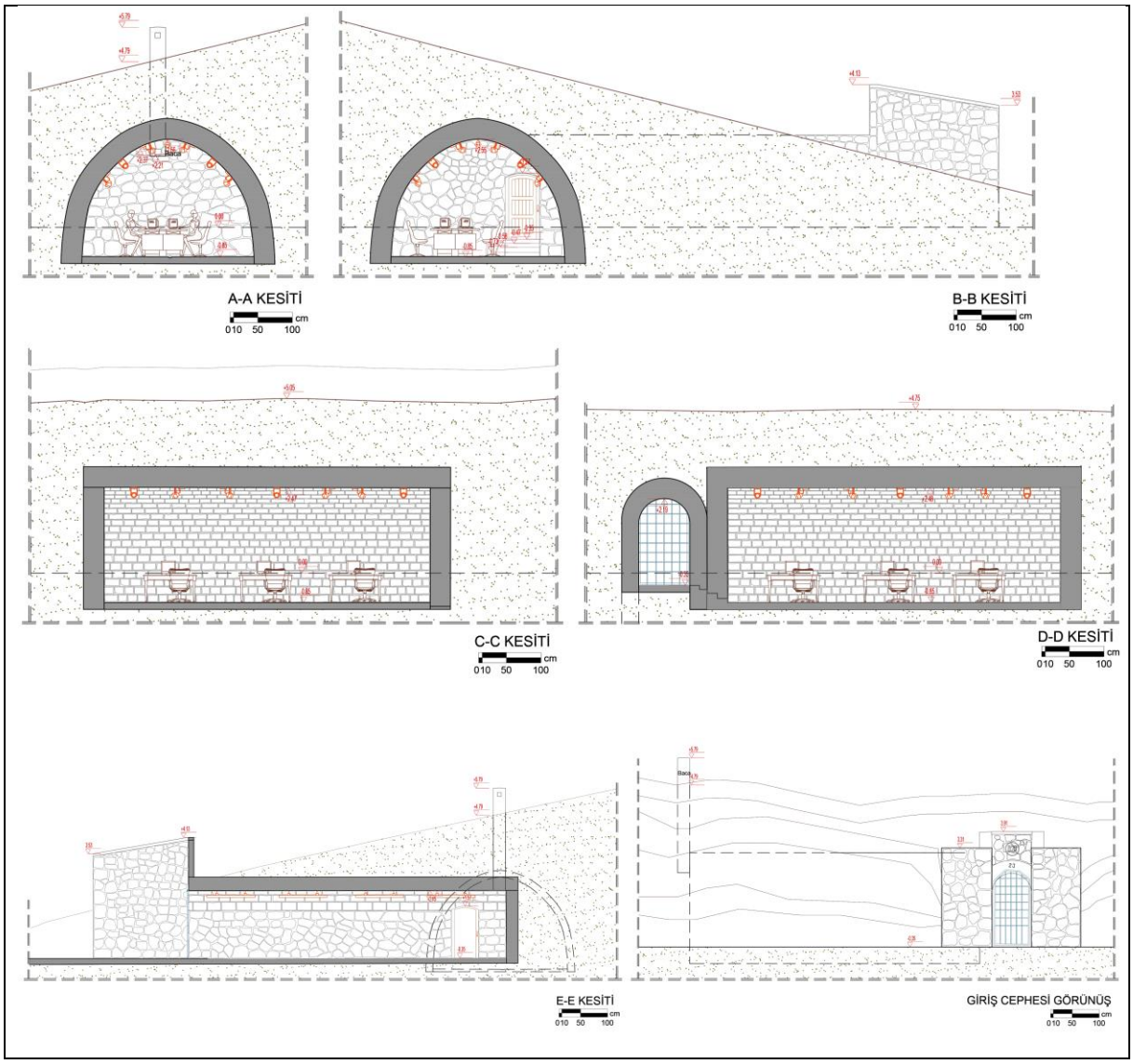
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
E-E KESİTİ
010 50 100 cm
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.64. Malatya Askeri Depoları-Bonet 24 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 24		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Konferans Salonu
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzede her türlü konferans, seminer ve toplantının yapılmasına olanak sağlayan mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

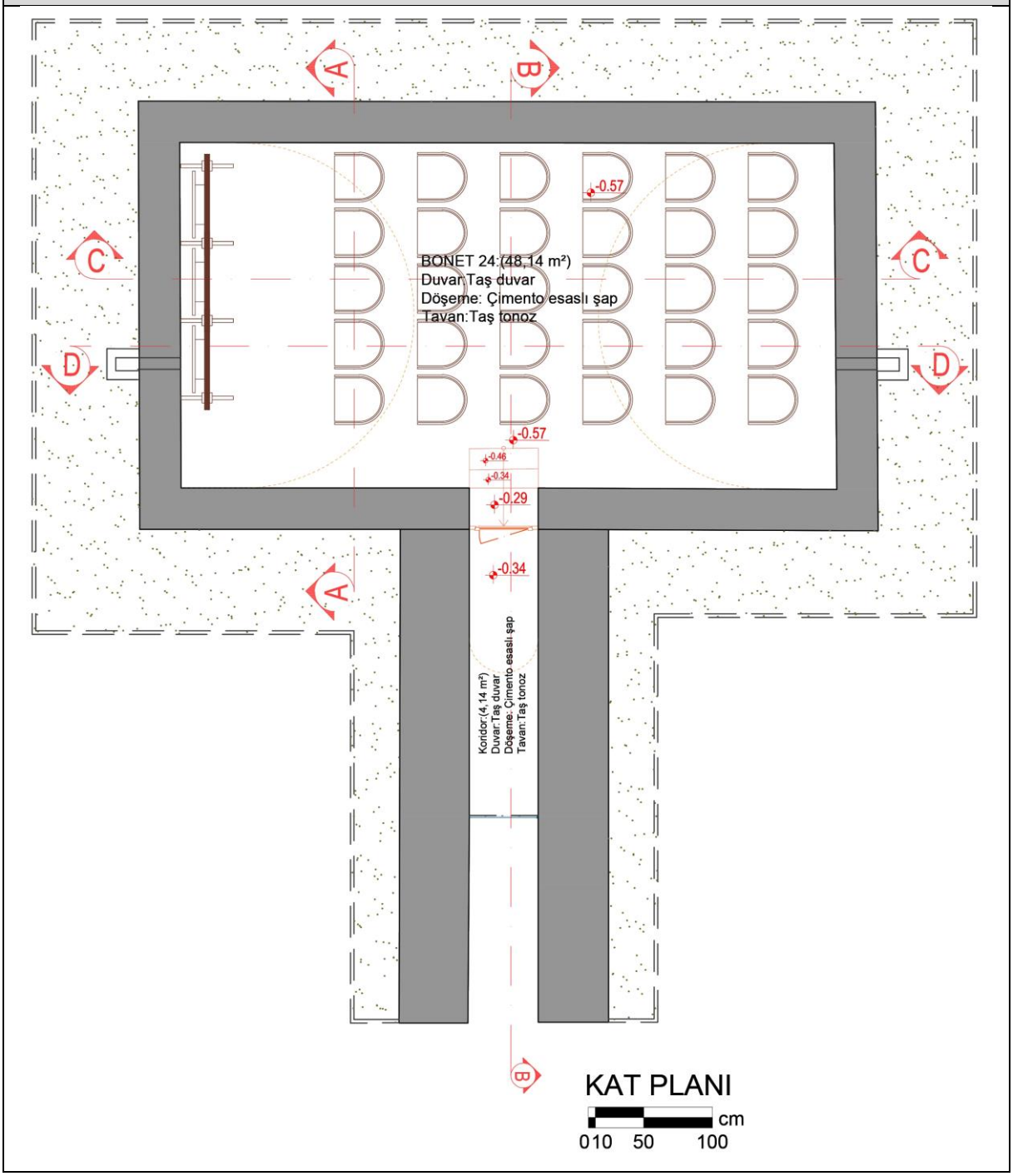

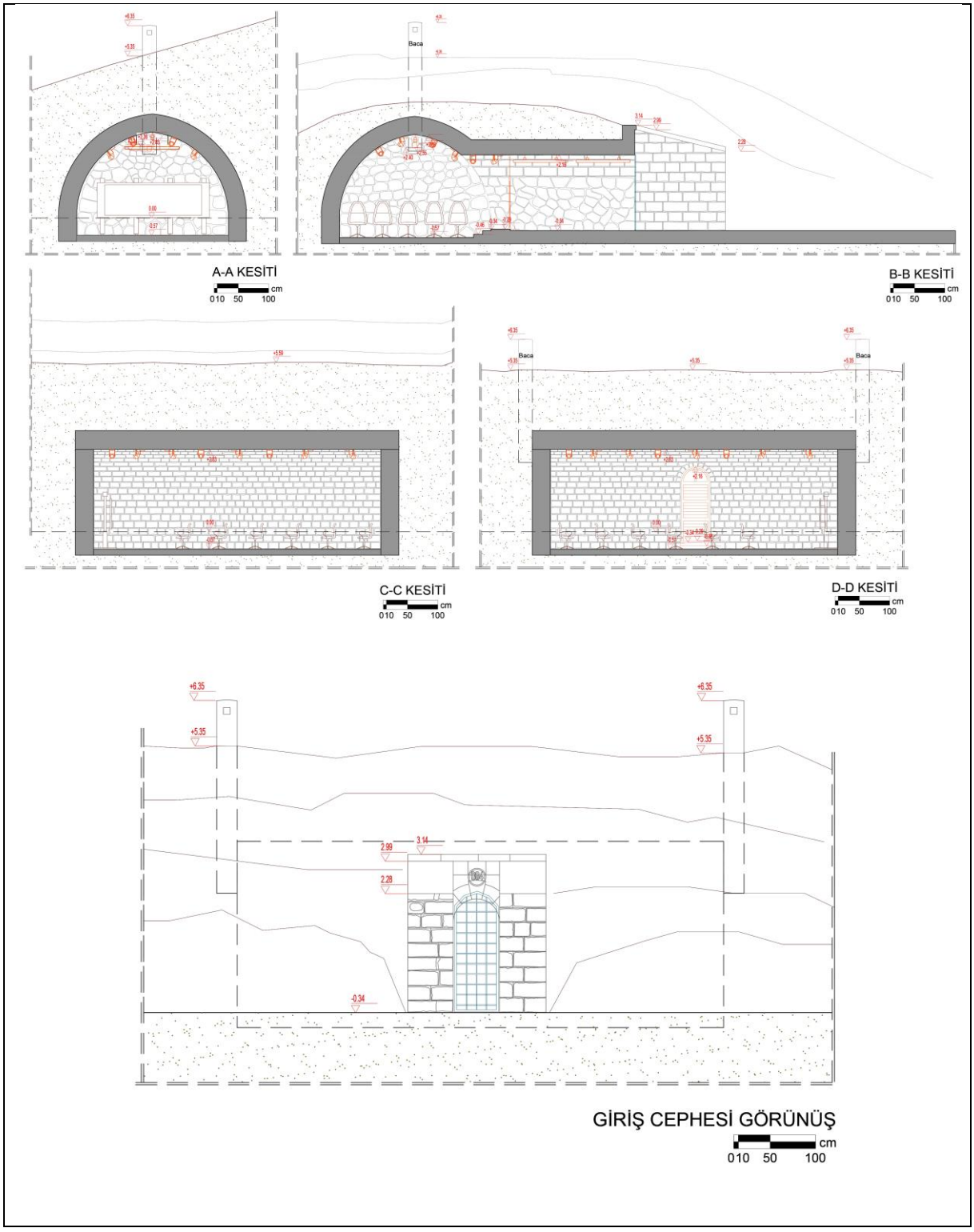
Baca
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
Baca
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
3.14
2.99
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.65. Malatya Askeri Depoları-Bonet 25 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 25		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Atölye
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzeye gelen ziyaretçilerin etkinliklerini gerçekleştirdiği mekân		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

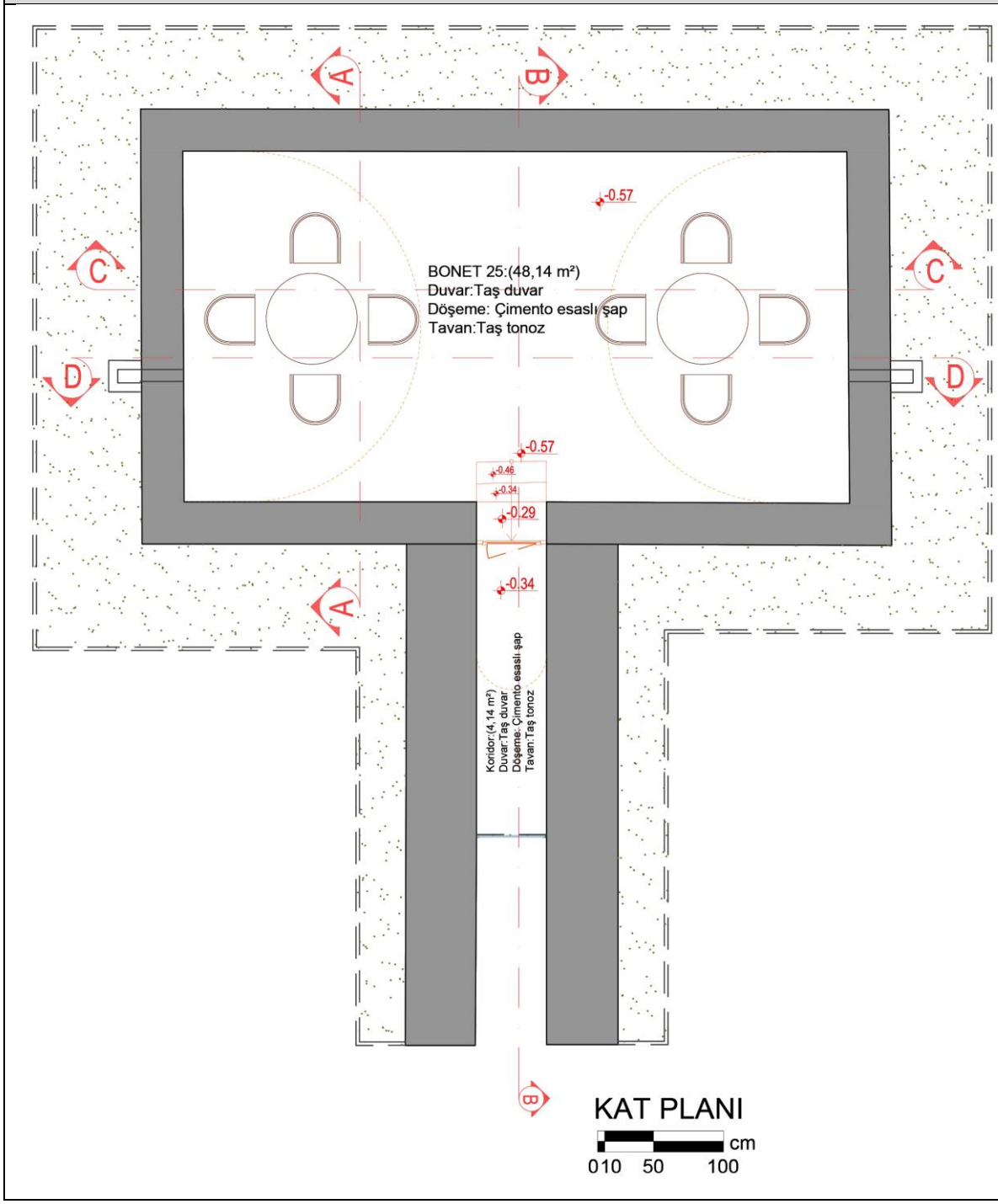

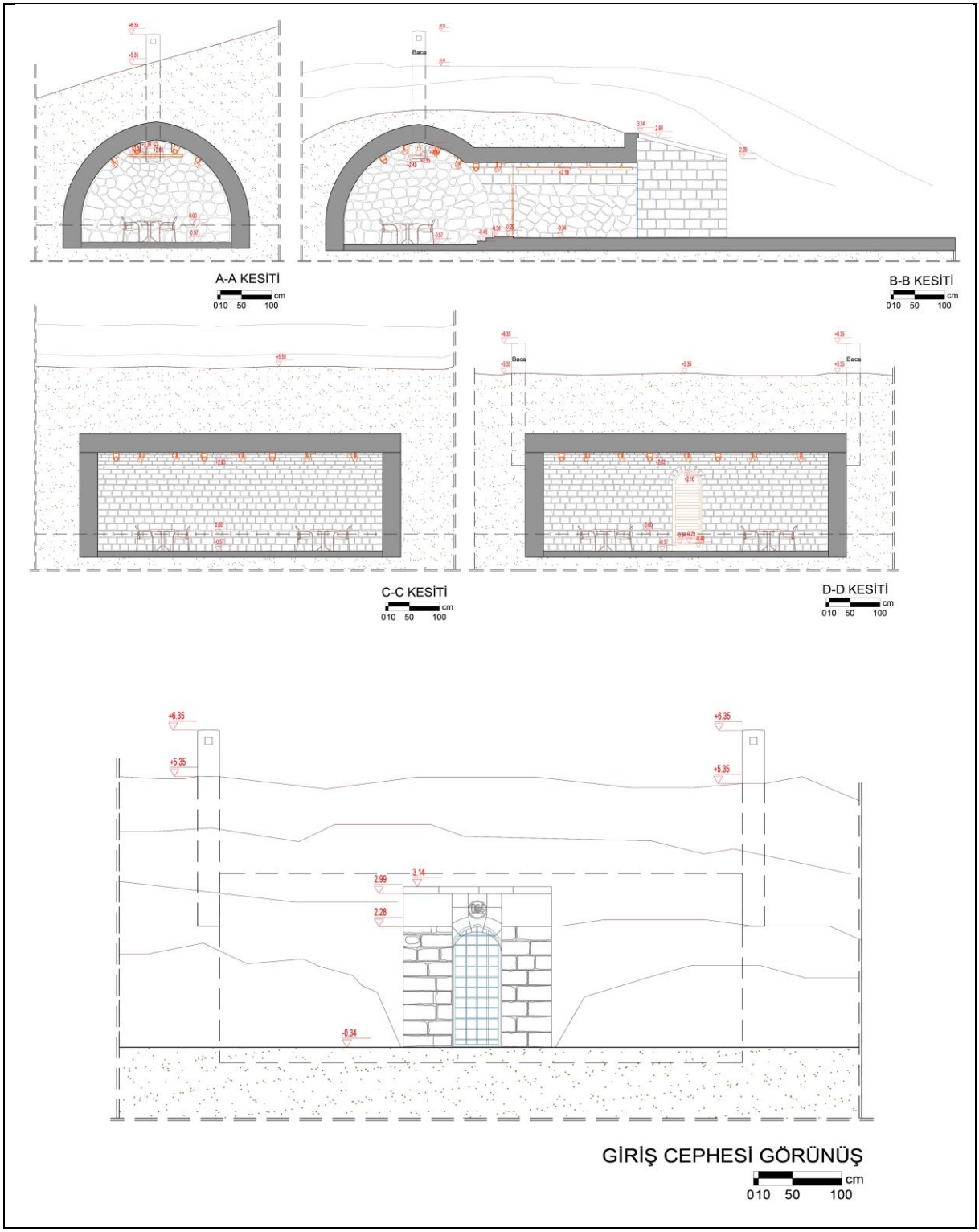
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.66. Malatya Askeri Depoları-Bonet 26 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 26		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Atölye
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Müzeye gelen ziyaretçilerin etkinliklerini gerçekleştirdiği mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

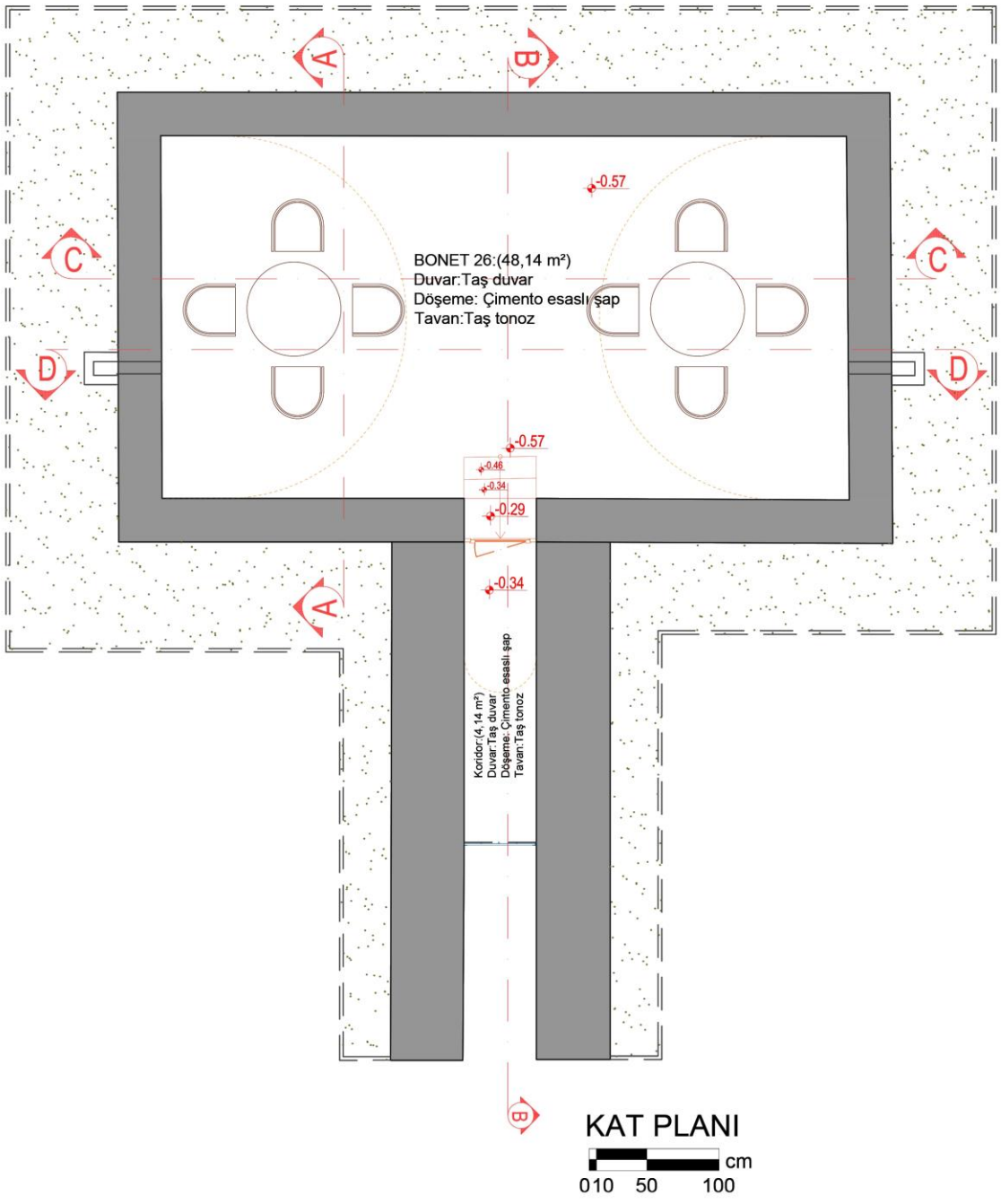

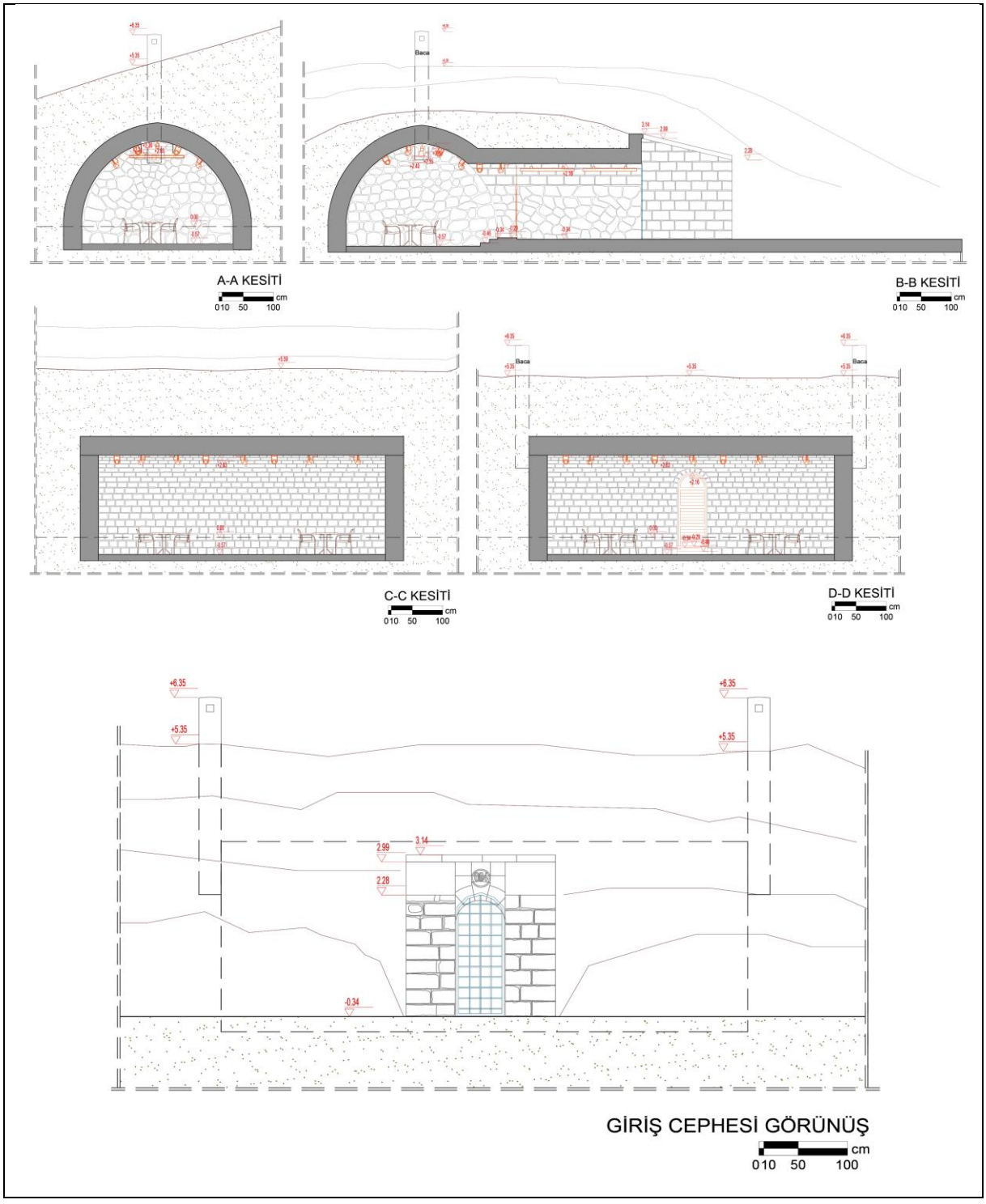
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
Baca
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.67. Malatya Askeri Depoları-Bonet 27 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 27		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Satış Birimi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri müzeye ait simgesel hediyelik eşyaların satıldığı mekân		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

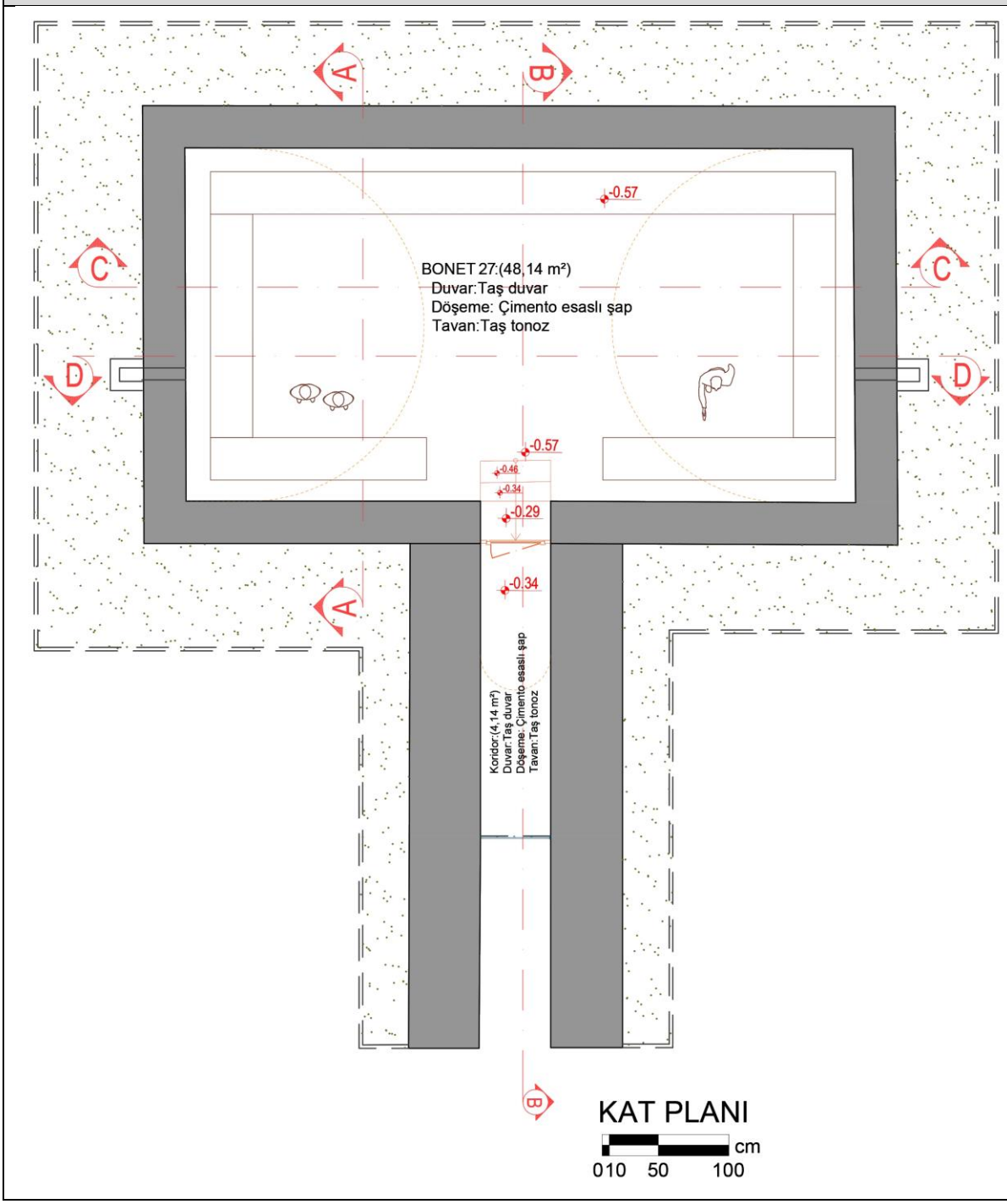

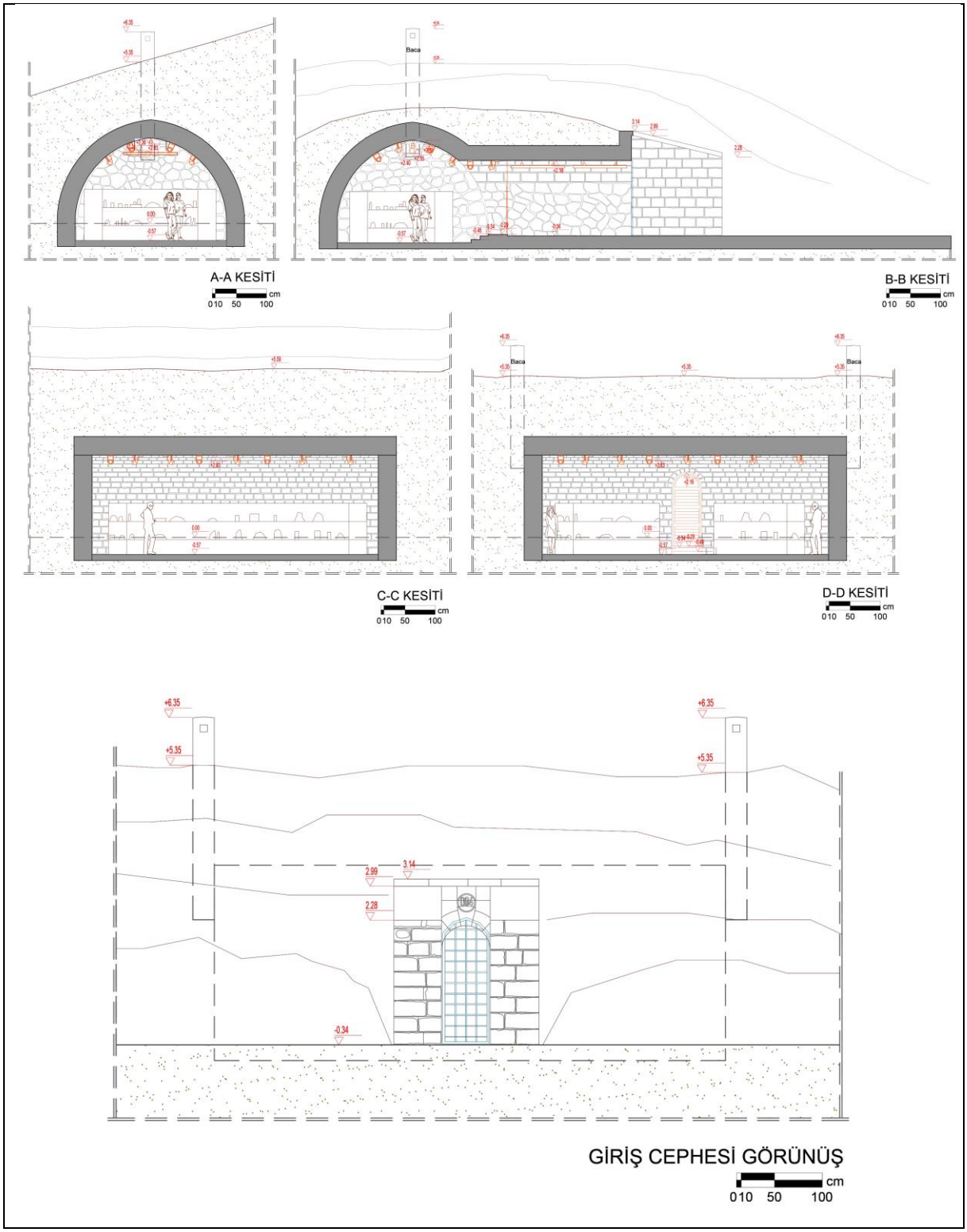
Baca
A-A KESİTİ
010 50 100 cm
B-B KESİTİ
010 50 100 cm
C-C KESİTİ
010 50 100 cm
D-D KESİTİ
010 50 100 cm
+6.35
+5.35
2.99
3.14
2.28
-0.34
GİRİŞ CEPHESİ GÖRÜNÜŞ
010 50 100 cm

Tablo 4.68. Malatya Askeri Depoları-Bonet 28 Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Çalışmaları

ADI	Bonet 28		
ESKİ İŞLEV	Askeri Mühimmat Deposu	**YENİ İŞLEV**	Askeri Tarihi Müze-Satış Birimi
YENİ İŞLEVDE KULLANIM KARARLARI	Askeri müzeye ait simgesel hediyelik eşyaların satıldığı mekân.		
RESTORASYON PROJESİ VE YENİ İŞLEV ÖNERİSİ			

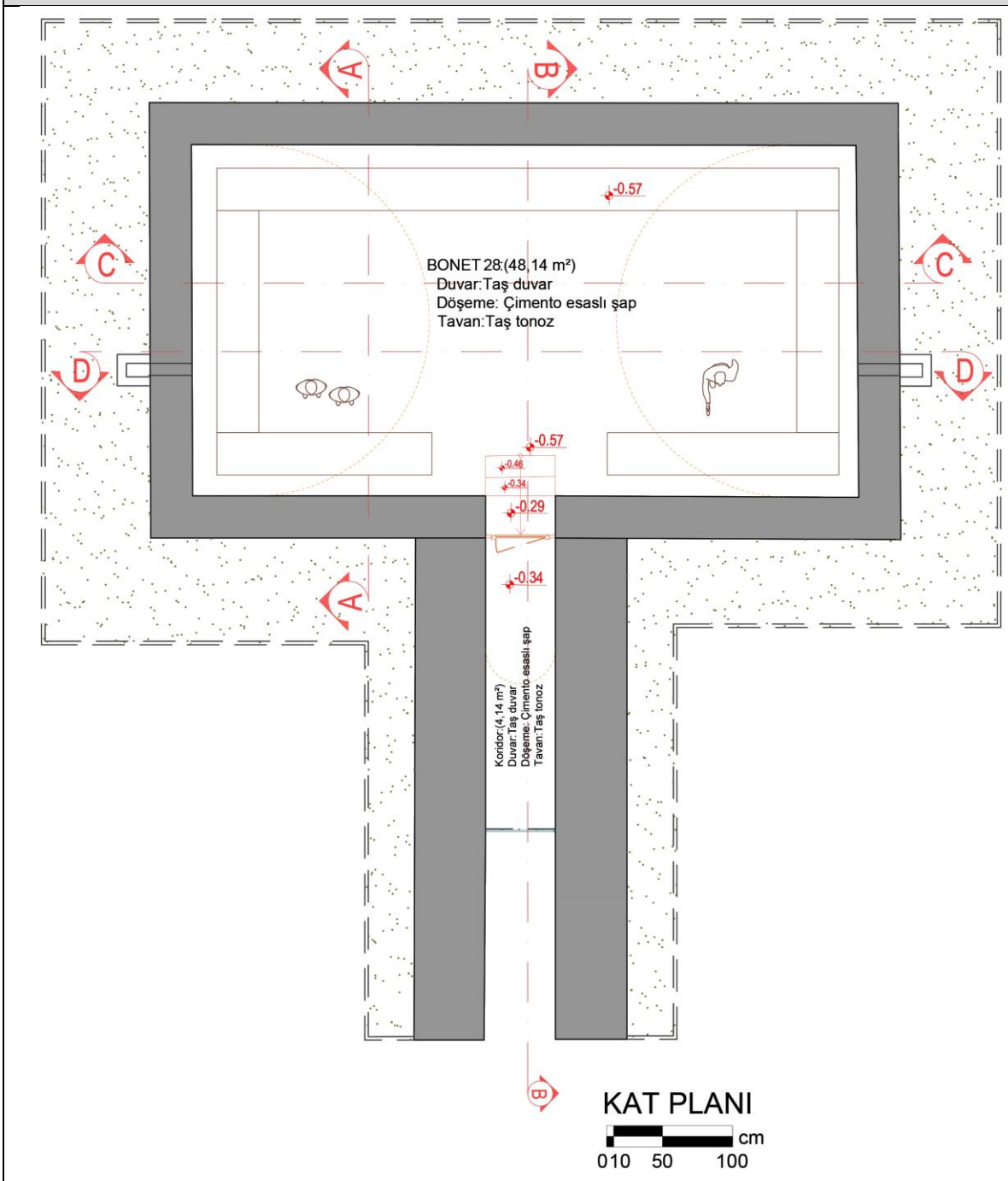

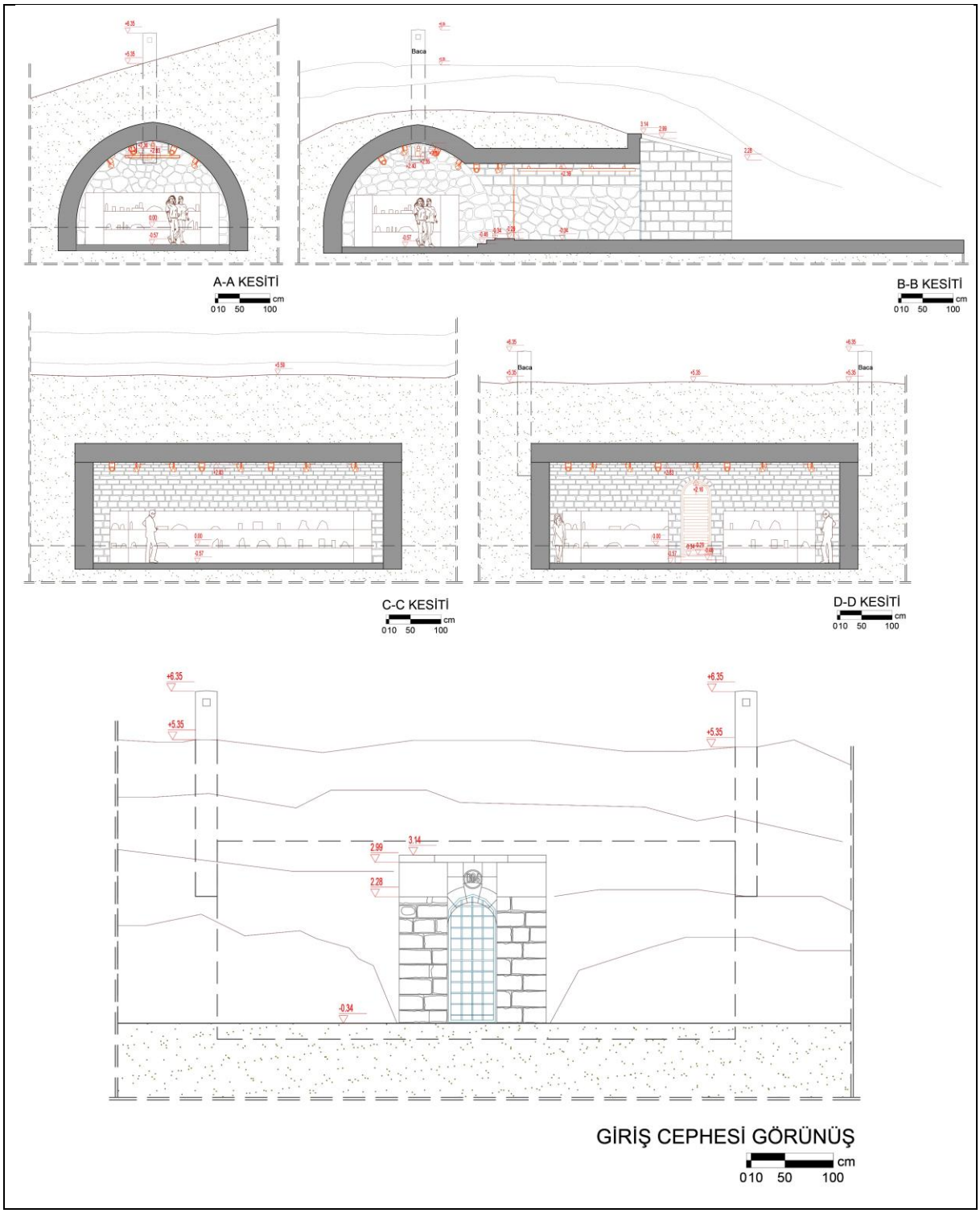

28 adet askeri depo, savaş müzesi işlevine uygun olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Kalıcı sergi (Şekil 4.8.), müdür odası (Şekil 4.9) ve seminer odası (Şekil 4.10) birimlerine ait hazırlanan 3D çalışmalar aşağıdaki gibidir.

Şekil 4.15. Tarihi Askeri Müze-Kalıcı Sergi Birimi

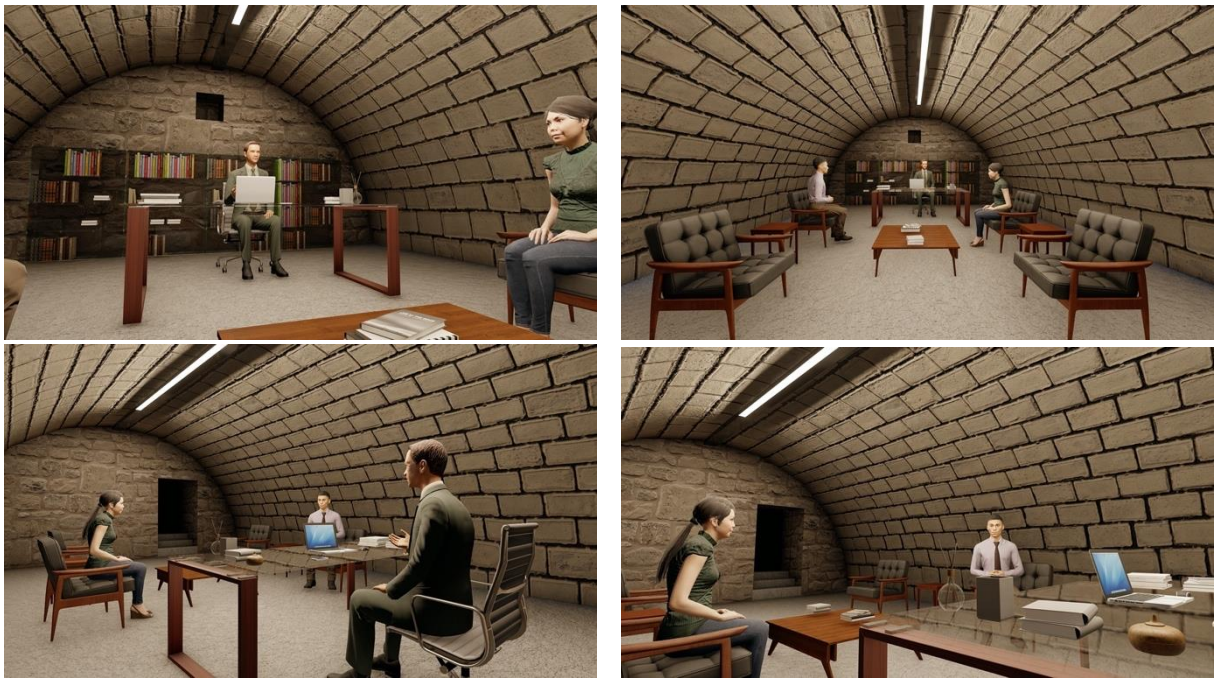

Şekil 4.16. Tarihi Askeri Müze-Müdür Odası

Şekil 4.17. Tarihi Askeri Müze-Seminer Odası

Yeniden işlevlendirilen bu yapılara en az müdahale etmek ve zarar vermemek için yeni işlevde ihtiyaç duyulan birimler olan; idari ofisler, kafe, mescit ve wcler bonetlerden bağımsız bir biçimde yeni yapı olarak tasarlanmıştır. Ayrıca tarihi yapılara saygılı olması için cephelerde ayna kullanılmıştır (Şekil 4.18-19). Bu birimlere ait projeler Tablo 4.69-4.71'dedir.

Tablo 4.69. Yeni İşleve Hizmet Eden İdari Ofisler

İdari Ofisler	
Birimler	- Giriş, danışma - Personel çalışma odaları - Arşiv - WC'ler

Tablo 4.70. Yeni İşleve Hizmet Eden Kafe

Kafe	
Birimler	- Açık oturma alanları - Kapalı oturma alanı - Servis mutfağı - Personel WC'leri

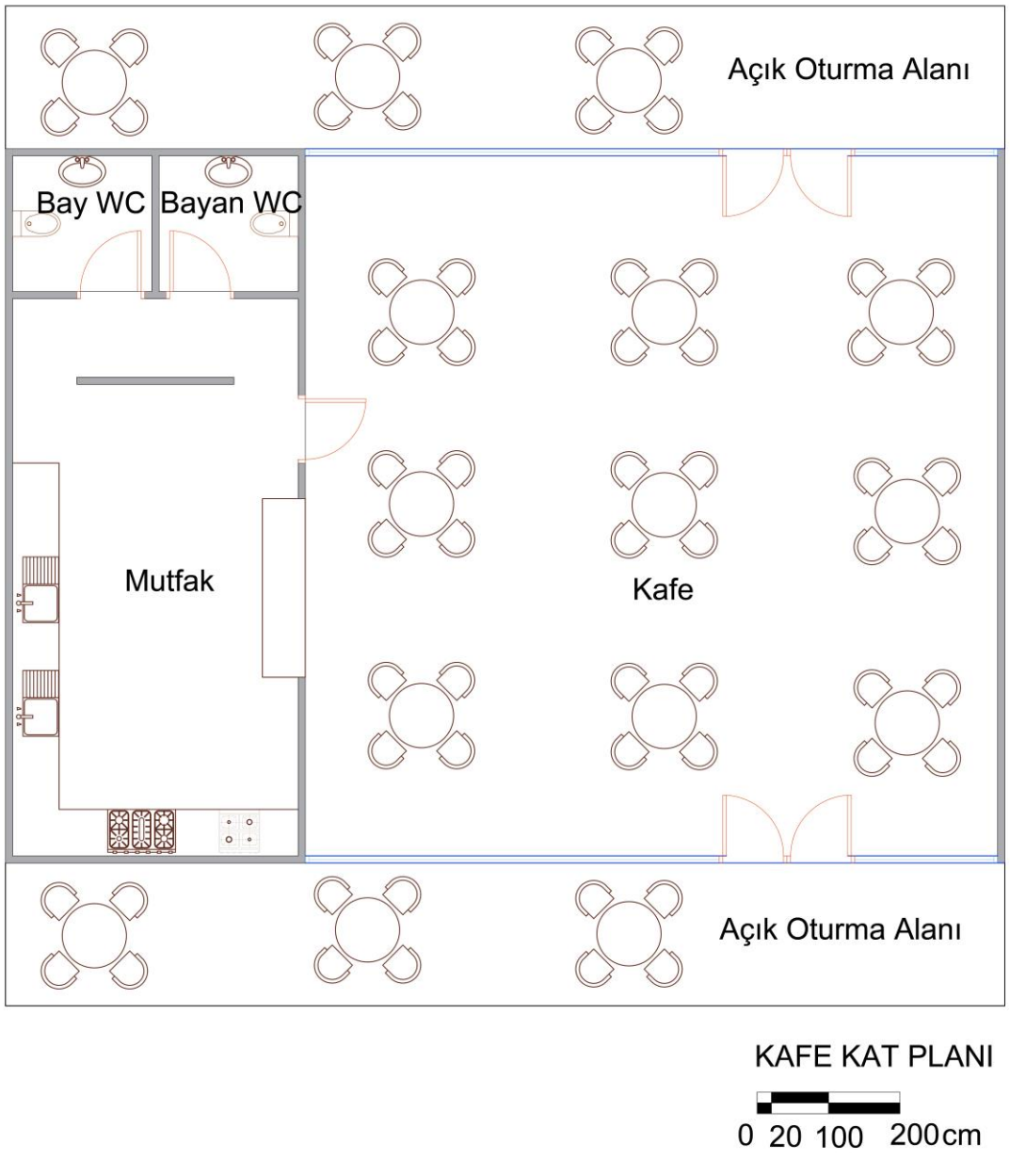

Tablo 4.71. Yeni İşleve Hizmet Eden Mescit-WC

Mescit-WC	
Birimler	- Bay WC - Bayan WC - Bay Mecit - Bayan Mescit - Bay Abdesthane - Bayan Abdesthane

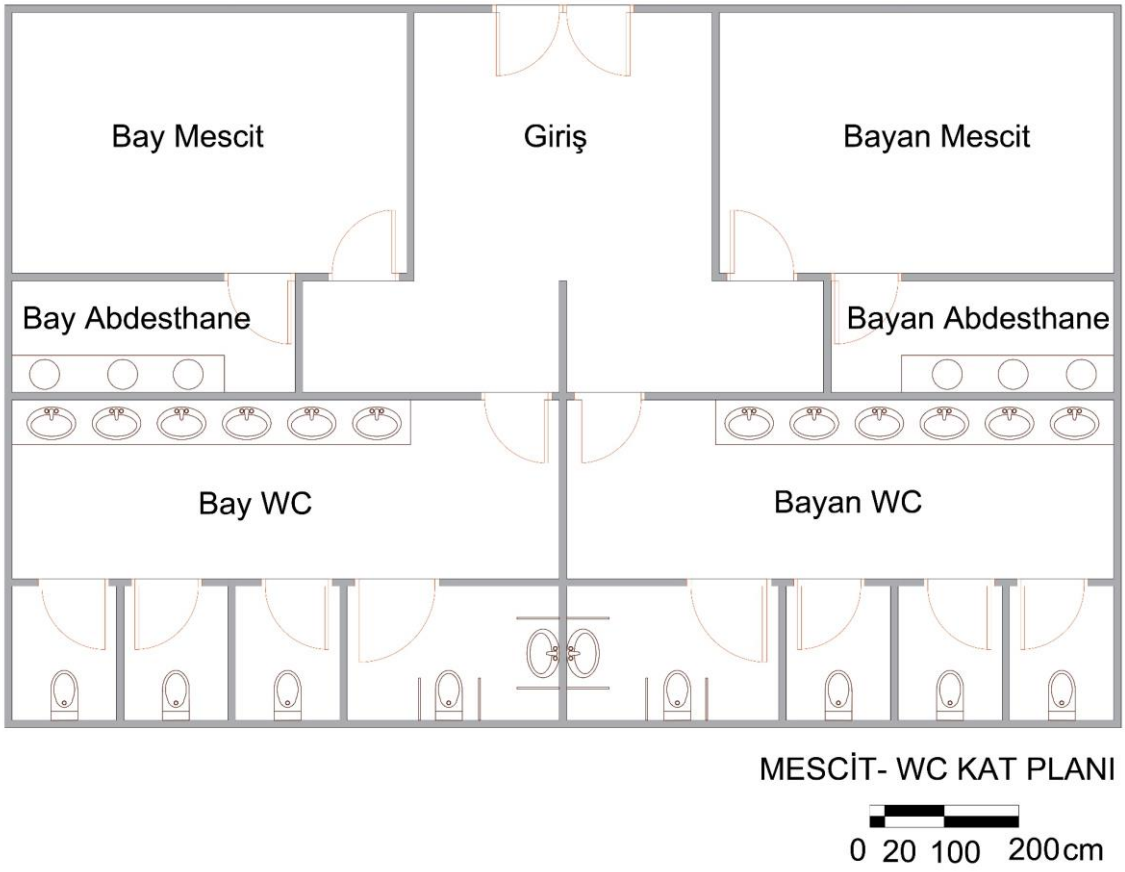

Şekil 4. 18. Yeni İşleve Hizmet Eden Yönetim Ofisi

Şekil 4. 19. Yeni İşleve Hizmet Eden Kafe, WC-Mescit Yapıları

5. SONUÇLAR

Koruma kavramının gelişmesi ile tarihi yapılar korunmaya başlanmıştır; fakat fiziksel ömürleri işlevsel ömürlerinden daha uzun olan yapılar atıl halde kalmıştır. Yeniden işlevlendirilmeyen bu yapılar harabe olarak kalarak mimari, sosyal ve kültürel değerlerini zamanla kaybedeceklerdir. Fonksiyonel, fiziksel sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel nedenler ve yasal değişimler sebebiyle yapıların yeniden işlevlendirilmesi gerekmektedir. Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesinin bazı olumsuz yönleri olsa da tarihi belge taşıması, sürdürülebilirlik sağlaması, kent ve kültürel bellekte kalıcılığı sağlaması, mimari miras olarak korunması, kendini finanse etmesi ve aidiyet hissini arttırması gibi olumlu yönleri çoğunluktadır. Bu yönleri doğru şekilde ortaya çıkarmak için bir tarihi yapıya yeniden işlev verilirken; fonksiyonel, fiziksel, sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel ve yasal etkenler dikkate alınarak yeni işlev verilmedir. Uygun işlev seçimi, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilerek hayata ve kente kazandırılmasını sağlamanın temel etkenidir. Bu kapsamda tarihi yapıların başarılı olarak korunması ve yeniden işlevlendirilmesi için tek yapı ölçeğinde değil bütünleşik olarak ele alınması gerekmektedir.

Koruma anlayışı benimseyen insanoğlu, aynı zamanda kendini koruma ihtiyacı da duymuştur. Bunun sonucunda birçok savunma biçimi ortaya çıkmıştır ve biçimler mimari olarak yapılara yansımıştır. Askeri yapılar savunma biçimlerinin en somut örnekleridir. 17.yüzyıldan önce surlarla çevrili kale-kent kurgusu ile mekânlar oluşturulurken 19. yüzyılda tabyalar ile savunma sağlanmıştır. 19. Yüzyılın ikinci yarısında ise tabyaların yetersiz kalması ile toprak altına gizlenen bonetler yapılmıştır. Genellikle depo, cephanelik ve mühimmat gibi işlevlerde kullanılan bonetler savunma esas alınarak inşa edildiği için estetik kaygısı geri planda kalmıştır. 21. Yüzyıla gelindiğinde teknolojinin gelişmesi ana sebep olmak üzere birçok sebepten ötürü askeri yapılar işlevini devam ettirememektedir. Farklı tipolojileri sahip ve tarihi birçok savaşa tanıklık eden bu yapıları yeniden işlevlendirmek; tarihi bilinç, kimlik kazanımı, süreklilik duygusu ve kültürel çeşitliliğe saygı gibi değerleri koruma adına önem arz etmektedir. Dünya'da ve Türkiye'de bu bilinç ile birçok askeri yapı yeniden işlevlendirilerek hayata kazandırılmıştır.

Tez çalışmasında; yeniden işlevlendirme, korumanın en önemli unsurudur bakış açısını benimseyerek tarihi askeri yapılar olarak sınıflandırılan, atıl halde bulunan Malatya Askeri Depoları'nın; yapılan literatür araştırmaları ve oluşturulan kurumsal çerçeve ışığında rölöve, restitüsyon, restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışmaları yapılmıştır.

Malatya Askeri Depoları, Malatya ili Battalgazi ilçesi, Çöşnük Mahallesi 1035 ada 79 parselde yer almakta olup 28 adettir. 2. Dünya Savaşı sırasında inşa edilen bu yapıların özgün işlevleri depodur. 2.grup koruma derecesine sahipleridir. Bugünkü sahibi maliye hazinesidir. DKMP'ye ait alanda bulunmaktadır. 3 tanesi DKMP tarafından depo olarak kullanılmaktadır, kalan 25 tanesi atıl haldedir.

Malatya ili, tarih boyunca askeri konum olarak önemli bir yere sahiptir ve birçok tarihi olaya tanıklık etmiştir. Kentte bulunan Askeri Depoları'nın yeniden işlevlendirilerek hayata ve Malatya kentine kazandırılması için ilgili birimlerle ve sahada gerekli çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda bonetlerin; rölöve çizimleri, envanter fişleri, malzeme analiz tabloları, hasar analiz tabloları, restitüsyon çizimleri ile yapılan müdahaleleri gösteren tablolar hazırlanmıştır. Yapılan tüm bu çalışmalar ile fiziksel, işlevsel ve çevre düzenlemesi olmak üzere 3 ana kararlar alınarak atıl halde bulunan Malatya Askeri Depoları'nın Askeri Tarih müzesi olarak yeniden işlevlendirilmesine karar verilmiştir.

Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili incelenen uluslararası yasal tüzükler, bildirgeler, sözleşmeler ve ilkelerin temel amaçları bir araya getirilerek Malatya Askeri Depoları'nın yeniden işlevlendirilme çalışması değerlendirilmiştir.

Tablo 5.1. Malatya Askeri Depoları'nın Yeniden İşlevlendirilmesinin, Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi İle İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemelerin Ortak Amaçlarına Göre Değerlendirilmesi

Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi ile İlgili Uluslararası Yasal Düzenlemelerin Ortak Amaçları	Uygunluk	Malatya Askeri Depoları'nın, Askeri Tarihi Müze Olarak Yeniden İşlevlendirilmesinin Yasal Düzenlemelere Uygunluk Nedeni
Yeniden İşlev verilirken;		
1) Yapının özgün niteliklerini dikkate alma	✓	Özgün işlevi olan askeri depoların fiziksel ve işlevsel olarak nitelikleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu sebeple askeri tarihi müze olarak işlevlendirilmiştir.
2) Disiplinlerarası çalışmalar yapma	✓	Mimari, koruma ve çevre düzenlemesi gibi farklı disiplinler bir arada düşünülerek çalışmalar yapılmıştır.
3) Tek yapı ölçeğinde değil, bütün olarak ele alma	✓	28 adet bonetin tamamı çevresi ile birlikte ele alınarak bütüncül bir yaklaşım uygulanmıştır.
4) Somut olmayan değerleri de koruma	✓	Yapının özgün işlevine ait kalıcı sergiler, dijital sergiler ve canlandırmalar bulunmaktadır.
5) Kent ve kentsel karakter ile uyumlu olma	✓	Yapılara karakterlerini bozacak herhangi bir müdahale yapılmamıştır. Restitüf bir yaklaşım ile restorasyon yapılmıştır.
6) Müdahale ve eklerin saygılı olması	✓	Ekler yüksek katlı olmamakla birlikte aynalı cepheler tasarlanmıştır.
7) Sosyo-ekonomik açıdan değer kazandırma	✓	Kentteki konumu ve kentte askeri tarihi müze bulunmaması göz önünde bulundurulmuştur.

Bu tez çalışması; Malatya Askeri Depoları'nın, tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ile ilgili uluslararası yasal düzenlemelerin ortak amaçları doğrultusunda, Askeri Tarih Müzesi olarak yeniden işlevlendirilerek kent belleğine yeniden kazandıracaktır.

Yeni işlev önerisi geliştirilen söz konusu depoların, günümüzde şehir merkezine çok yakın bir konumda olması dolasıyla Tarihi Askeri Müze olarak kullanılması ile kentten kolayca ulaşılabilir olacaktır. 2 tane üniversitesi bulunan, genç nüfusun yoğun olduğu, askeri stratejik konum olarak da önemli yere sahip olan Malatya kentine kazandırılacak olan bu müzenin; sosyal, kültürel, ekonomik ve tarihi bilinci pekiştirecektir.

Bu bağlamda yapılacak olan sonraki planlama ve uygulama çalışmalarında; belediye gibi ilgili kurum ve kuruluşların planlama kararları, kent gelişim planları ve ulaşım planlarında Malatya

Askeri Depoları'nı göz önünde bulundurması bu alanın sürdürülebilir korunması için önem arz etmektedir. Ayrıca askeri mimaride önemli bir yere sahip olan tabya-bonet yapılarının; tarihi, askeri ve mimari değerlerinin korunarak geleceğe aktarılması için bu yapıların uygun ve yeterli belgeleme çalışmaları yapılmalıdır. Fakat Malatya Askeri Depoları'nın tescillenmiş olmasına rağmen, bağlı olduğu kurum ve kuruluşlarda yeterli belgeleme ve bilginin olmadığı tespit edilmiştir. Atıl halde duran ve her geçen gün daha da harap haline gelen bu yapıların, zaman kaybedilmeden arşiv çalışmalarının yapılması ve yeniden işlevlendirilerek sürdürülebilir korunması için gerekli adımların atılması gerekmektedir.

Malatya Askeri Depoları'yla ilgili hazırlanan bu tez çalışması; bundan sonraki, özellikle Cumhuriyet Dönemi sonrası Türkiye'de inşa edilen savunma yapılarıyla ilgili, yapılacak olan bilimsel çalışmalarda temel alınarak kaynak oluşturacaktır.

KAYNAKLAR

Acıoğlu, Y. (2013). *Çanakkale'deki Osmanlı Dönemi Savunma Yapıları.* (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Acıoğlu, Y. (2016). Çanakkale Tabyaları. *Sanat Tarihi Dergisi, 25*(1), 1-57.

Ahunbay, Z. (2019). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: Yem Yayın.

Alanyurt, U. (2009). Türkiye'de Koruma ve Onarım Üzerine Analiz. *Masrop E-Dergisi*(4), 19-55.

Altınoluk, Ü. (1998). *Binaların Yeniden Kullanımı*. İstanbul: Yem Yayın.

Başbay, C. H. (1987). *Malatya'da Culfalık ve El Dokumacılığı*. İstanbul: Kuşak Ofset.

Baykara, T. (1988). *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş I (Anadolu'nun İdarî Taksimatı)*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.

Boito, C., and Birignani, C. (2009). Restoration In Architecture: First Dialogue. *Future Anterior, 6*(1), 68-83.

Bromley, R. D., Tallon, A. R., and Thomas, C. J. (2005). City Centre Regeneration Through Residential Development: Contributing To Sustainability. *Urban Studies, 42*(13), 2407-2429.

Brooker, G. (2006). Infected Interiors. *IDEA JOURNAL*, 1-13.

Bullen, P. A., and Love, P. E. (2011). Adaptive reuse of heritage buildings. *Structural survey*.

Cantacuzino, S. (1989). *Re-Architecture: Old Buildings/New Uses*: Abbeville Press.

Cantell, S. F. (2005). *The Adaptive Reuse Of Historic Industrial Buildings: Regulation Barriers, Best Practices And Case Studies.* (Master of Science Degree). State University, New York.

Condello, A., and Lehmann, S. (2016). *Sustainable Lina: Lina Bo Bardi's Adaptive Reuse Projects*: Springer.

Cooper, I. (2001). Post-occupancy evaluation-where are you? *Building Research & Information, 29*(2), 158-163.

Demir-Doğan, D. (2015). *Restorasyon Ve Konservasyon Laboratuarlarının Koruma Politikalarındaki Rolü.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Demir, E. (2002). Malatya Şehrinde Yerleşmenin Evrimi. *Türk Coğrafya Dergisi*(38), 19-57.

Devellioğlu, F. (2005). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat (Eski ve Yeni Harflerle)(22 b.)*. Ankara: Aydın Kitabevi.

Dinçer, İ., ve Akın, O. (1994). Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kapsamında Koruma Planı ve İdari Yapısı. *Kentsel Koruma Yenileme ve Uygulama Kollokyumu, İstanbul*, 127-131.

Doğan, M. (1994). *Temel Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Bahar yayınları.

Eco, U. (2012). *History of Beauty* (B. Homa, Trans.). Tahran: Farhangestan Honar.

Engin, H. E. (2009). *Tarihi Yapıların Yeniden Kullanımında İç Mekâna Etkilerin İncelenmesi İçin Bir Yöntem Önerisi; İstanbul Endüstri Yapıları Örneği.* (Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Erder, C. (1977). Venedik Tüzüğü Tarihi Bir Anıt Gibi Korunmalıdır. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*(2), 167-190.

Feilden, B. (2007). *Conservation of historic buildings*: Routledge.

Fitch, J. M. (1982). *Historic Preservation: Curatorial Management Of The Built World*. New York: McGraw-Hill.

Furtun, H. P. (1995). *Re-functioning monumental buildings.* (Doctoral Dissertation). Bilkent University, İstanbul.

Gatti, M. P., and Cacciaguerra, G. (2014). Military Buildings: From Being Abandoned To Reuse. *WIT Transactions on The Built Environment, 143*, 17-27. doi:10.2495/DSHF140021

Gazi, A., ve Boduroğlu, E. (2015). İşlev Değişikliğinin Tarihi Yapılar Üzerine Etkileri "Alsancak Levanten Evleri Örneği". *Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 10*(1), 57-69. doi:10.5505/MEGARON.2015.86570

Gazzola, P. (1972). Restoring Monuents: Historical Background. *Preserving and Restoring Monuments and Historic Buildings*, 16.

Geçten, O. (2015). Aziziye Ve Mecidiye Tabyalarının Askeri Tahkimat Yapısı Olarak Mimari Özelliklerinin İncelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi, 10*(1), 1-11.

Gençoğlu, I. Z. (2018). *Tarihi Anıtsal Yapıların Korunmasında Yeniden İşlevlendirme - Oluşan Sorunlar: "Bursa Ve Barselona".* (Doktora Tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.

Grcheva, O. (2019). Cultural Benefits of Former Military Buildings Reuse: Public Room, Skopje, Republic Of North Macedonia. *CITY TOURISM*, 76-84.

Hasol, D. (2019). *Mimarlık Cep Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Hatzfeld, A. (1890). *Dictionnaire général de la langue française Voir et modifier les données sur Wikidata* (Vol. 1). Paris.

İnce, G. M. (2012). *Gelibolu Tabyaları Gezi Güzergahı Önerisi Ve Çanakkale Rumeli Hamidiye Tabyası Restorasyon Projesi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Kanar, M. (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Say Yayınları* (Vol. 2): İstanbul.

Keegan, J. (2007). *Savaş Sanatı Tarihi* (S. Koçak, Trans.). İstanbul: Doruk Yayıncılık.

Kejanlı, D. T., Akın, C. T., ve Yılmaz, A. (2007). Türkİye'de Koruma Yasalarinin Tarİhsel Gelİşİmİ Üzerİne Bİr İnceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(19), 179-196.

Kincaid, D. (2003). *Adapting Buildings For Changing Uses: Guidelines For Change Of Use Refurbishment*: Routledge.

Klupsz, L. (2008). *The Spirit Of The Military Heritage Places*. Paper presented at the In: 16th ICOMOS General Assembly and International Symposium: 'Finding the spirit of place – between the tangible and the intangible', Quebec, Canada.

Kocabıyık, Y. (2014). *Yeniden İşlevlendirme Kavramı ve Bu Kapsamda İTÜ Taşkışla Binasının İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Kona, S. (2015). *Paşalimanı Un Fabrikası Ve Yeniden İşlevlendirme.* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Konak, N. (2019). *Yeniden İşlevlendirme Kapsamında Bir Endüstriyel Miras Örneği Olan Seka Kâğıt Müzesi'nin İç Mekân Analizi.* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Levent, S. (2009). Dosya Tarihi Çevre Koruma Mevzuatına Genel Bir Bakış. *Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar I, Tmmob Mimarlar Odası, Ankara*, 62-67.

Loures, L., and Panagopoulos, T. (2007). Sustainable Reclamation Of Industrial Areas In Urban Landscapes. *Sustainable Development and Planning Iii, Vols 1 and 2, 102*, 791-800.

Madran, E., ve Özgönül, N. (2005). *Kültürel Ve Doğal Değerlerin Korunması*. Ankara: Yalçın Matbaacılık.

Nepravishta, F. (2014). Regeneration Of Military Brownfield Heritage In Albania. In (pp. 16).

Özkafa, E. (2015). *Konya Anadolu Selçuklu Hanlarının Restoran İşleviyle Yeniden Kullanımının İrdelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Pereira Roders, M., M.,G.,R.,A. (2007). *Re-Architecture: Lifespan Rehabilitation Of Built Heritage-Basis.* (Doctor of Philosophy). Technische Universiteit Eindhoven, Eindhoven, The Netherlands.

Periera, R., Post, J., and Erkelens, P. (2004). *Reusing built heritage resources with sustainability*. Paper presented at the Sustainability and Innovation in Construction and Real Estate. Proceedings of the 2nd CIB Student Chapters International Symposium, Tsinghua University, China.

Pickard, R. (1996). *Conservation In The Built Environment*: Longman.

Pinto, M. (2008). R.(2008) Reusing Building Heritage; Evaluation and Adaptation to New Requirements. *World Herihage and Sustainable Development-Heritage*, 807-814.

Pirenne, H. (2014). *Ortaçag kentleri* (Ş. Karadeni, Trans.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Ruskin, J. (1866). *The Seven Lamps Of Architecture* (Vol. 9). New York: J. Wiley and Son.

Sackett, R. H. (2007). Managing Historic Military Buildings. *Alaska Journal of Anthropology, 5*(2), 39.

Sağlam, F., Korkmaz, B., Bilgin, Z., Demirbağ, H., ve Memiş, E. (2013). *Malatya Kent Rehberi*. İstanbul: Seçil Ofset.

Selçuk, M. (2006). *Binaların Yeniden İşlevlendirilmesinde Mekansal Kurgunun Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans). Selçuk Üniversitesi Konya.

Spector, S. (2003). Creating Schools and Strengthening Communities through Adaptive Reuse.

Stas, N. (2007). *The Economics of Adaptive Reuse of Old Buildings: A Financial Feasibility Study and Analysis.* (Yüksek Lisans Tezi). Waterloo Üniversitesi Kanada.

Stone, S. (2005). Re-readings: the design principles of remodelling existing buildings. *WIT Transactions on The Built Environment, 83*, 125-134.

Sturtevant, E. H. (1946). *Eti Dili Sözlüğü* (Çeviri:M. B. Çelebi). İstanbul.

Tekeli, İ. (1998). *Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişim ve Kent Planlaması, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Topdağı Yazıcı, B. (2018). *Tabya Yapıları Üzerine Bir İnceleme Ve Erzurum Mecidiye Tabyası Örneğinde Yeniden İşlevlendirme Önerisi.* (Yüksek Lisans Tezi). KaradenİZ TeknİK Ünİversİtesİ, Trabzon.

Tuğrulca, O. (2006). *Malatya Siyasi Tarihi*. İstanbul: Kilim Matbaacılık.

Uğursal, S. (2011). *Tarihi Yapıların Yeniden İşlevlendirilmesi: İzmir Sümerbank Basma Sanayi Yerleşkesi Örneği.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Ülkü, O. (2006). *Kars ve Ardahan Tabyaları.* (Doktora Derecesi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Ülkü, O. (2007). Osmanli İmparatorluğu'nda Savunma Sİstemİ Olarak Tabya Mİmarİsİ. *Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*(27), 245-270.

Verschuure-Stuip, G. (2020). Hold the Line: The transformation of the New Dutch Waterline and the Future Possibilities of Heritage. In *Adaptive Strategies for Water Heritage* (pp. 250-269): Springer.

Viollet-LeDuc, E. E. (1990). *The Architectural Theory Of Viollet-Le-Duc: Readings And Commentary*: Mit Press.

Worthing, D., and Bond, S. (2008). *Managing Built Heritage*: Wiley Online Library.

Yaldız, E. (2003). *Konya'daki Medrese Yapılarının Yeniden Kullanım Koşullarına Göre Değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yaldız, E. (2013). *Anıtsal Yapıların Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesine Yönelik Bir Model Önerisi.* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Yılmaz, B. (2006). *Avrupa Birliği'ne Üye Bazı Ülkelerdeki Kültür Varlıklarını Koruma Yaklaşımı, Örgütlenme Ve Türkiye.* (Doktora TEzi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Yırcalı, F. S. (2019). *İşlev Değişikliğinin Balıkesir'deki Tarihi Yapılar Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması.* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

URL 1: https://sozluk.gov.tr/?kelime=koruma (14 Aralık 2019).

URL 2: https://www.canakkalesehitlik.net/namazgah-tabyasi.html (15 Mayıs 2020).

URL 3: https://jostwald.wordpress.com/2016/05/12/the-fours-walls-of-early-modern-european-military-historians/#jp-carousel-4555 (15 Mayıs 2020).

URL 4: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-00268-8_13 (15 Mayıs 2020).

URL 5: http://www.west8.com/projects/all/fort_bij__vechten/ (15 Mayıs 2020).

URL 6: https://media.springernature.com/original/springer-static/image/chp%3A10.1007%2F978-3-030-00268-8_13/MediaObjects/454027_1_En_13_Fig1_HTML.png (15 Mayıs 2020).

URL 7: https://www.flickr.com/photos/studiomde/16237145153 (15 Mayıs 2020).

URL 8: https://miesarch.com/work/3660 (15 Mayıs 2020).

URL 9: https://www.archdaily.com/787428/waterlinie-museum-jonathan-penne-architects-plus-rapp-plus-rapp/5735c54ee58ece94ff000103-waterlinie-museum-jonathan-penne-architects-plus-rapp-plus-rapp-photo (15 Mayıs 2020).

URL 10: https://www.archdaily.com/787428/waterlinie-museum-jonathan-penne-architects-plus-rapp-plus-rapp/57362762e58ece05dd000015-waterlinie-museum-jonathan-penne-architects-plus-rapp-plus-rapp-image (15 Mayıs 2020).

URL 11: https://waterliniemuseum.nl/museumcafe/ (15 Mayıs 2020).

URL 12: https://www.dormuseum.com/en/dormuseum.html (15 Mayıs 2020).

URL 13: https://www.archdaily.com/899221/international-arts-center-and-hotel-at-the-sant-julia-de-ramis-fortress-fuses-viader-architects (15 Mayıs 2020).

URL 14: https://www.gzt.com/jurnalist/mimari-sanati-terk-edilmis-kaleden-ortaya-cikan-muze-ve-otel-3430073 (15 Mayıs 2020).
URL 15: http://www.festungsbauten.de/F/Verdun_Vaux.htm (15 Mayıs 2020).

URL 16: https://battlefield.fandom.com/wiki/Fort_De_Vaux (16 Mayıs 2020).

URL 17: https://www.meusetourism.com/en/things-to-do/visit/14-18-sites/F939001721_fort-of-vaux-douaumont-vaux.html (16 Mayıs 2020).

URL 18: https://www.euro-t-guide.com/See_Photo/France/NE_Verdun/Fort_de_Vaux_2011_02.jpg (16 Mayıs 2020).

URL 19: https://www.meusetourism.com/en/things-to-do/visit/14-18-sites/F939001721_fort-of-vaux-douaumont-vaux.html (16 Mayıs 2020).

URL 20: https://www.meusetourism.com/en/things-to-do/visit/14-18-sites/F939001721_fort-of-vaux-douaumont-vaux.html (16 Mayıs 2020).

URL 21: https://www.facebook.com/eskianadolufotograflari/photos/a.294625004065919/995592740635805/?type=3&theater (16 Mayıs 2020).
URL 22: https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/canakkale/gezilecekyer/cimenlik-kalesi
URL 23: https://canakkalemuze.dzkk.tsk.tr/tr/cimenlik-kalesi (16 Mayıs 2020).
URL 24: https://izlerveyansimalar.blogspot.com/2014/03/cimenlik-kalesi-kale-i-sultaniye.html (17 Mayıs 2020).
URL 25: https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/kars/gezilecekyer/kafkas-cephesi-harp-tarihi-muzesi (17 Mayıs 2020).
URL 26: https://kars.ktb.gov.tr/TR-54871/kars-tabyalari.html (17 Mayıs 2020).
URL 27: https://www.sozcu.com.tr/hayatim/seyahat/ziyaretcilerini-duygulandiran-kanli-tabya-muzesi/6/?_szc_galeri=1#&gid=1&pid=6 (17 Mayıs 2020).
URL 28: https://www.canakkale.net.tr/namazgah-tabyasi.html (18 Mayıs 2020).
URL 29: https://www.canakkalesehitlik.net/namazgah-tabyasi.html (18 Mayıs 2020).
URL 30: https://www.canakkaleicinde.com/rehber/namazgah-tabyasi/namazgah-tabyasi-2/ (18 Mayıs 2020).
URL 31: https://tr.wikipedia.org/wiki/Malatya#N%C3%BCfus (10 Ocak 2021).
URL 32: http://www.malatya.gov.tr/cografi-konum (05 Haziran 2021)
URL 32: http://cografyaharita.com/haritalarim/4lturkiye-siyasi-haritasi3.png (10 Ocak 2021).
URL 33: https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx (10 Ocak 2021).
URL 34: http://www.malatya.gov.tr/nufus-ve-idari-yapi (10 Ocak 2021).
URL 35: https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr (10 Ocak 2021).
URL 36: http://cografyaharita.com/haritalarim/4l_malatya_ili_haritasi.png (10 Ocak 2021).
URL 37: MALATYAİLİNDE DOĞA TURİZMİ MASTER PLANI <iframe frameborder="0" style="border-bottom: 2px solid #eee; border-top: 0px;" scrolling="no" src="http://docplayer.biz.tr/docview/48/24637165/" width="728" height="750" allowfullscreen></iframe> (05 Haziran 2021).

EKLER

EK 1: 28 adet Askeri Depolara ait tescil fişi

EK 2: Askeri Depolar ile ilgili, Sivas Koruma Bölge Kurulunun kararı

EK 3: Askeri Depolar ile ilgili, DKMP Genel Müdürü ve ekibi tarafından hazırlanan rapor

EK 1: 28 adet Malatya Askeri Depoları'na ait tescil fişi

AVRUPA KONSEYİ	**Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri D.K.V.K.E**	**ANIT**	Envanter No: 44. 00.00.1.0
TÜRKİYE	**Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü**		Harita No:

İLİ: MALATYA	**İLÇESİ: BATTALGAZİ**	**Mahalle Köy: Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevkii**	KORUMA DERECESİ	**1.Grup Yapı**
SOKAK VE KAPI NO:		Kadastro Pafta : - Ada : 1026 1035 Parsel : 47 79		**2.Grup Yapı** X

Adı: ASKERİ DEPOLAR (TABYA-BONET)	**Yaptıran: Bilinmiyor**	**Yapan: Bilinmiyor**	**Mimari Üslup: Bilinmiyor**
	Yapım Tarihi: 1940	**Kitabe: Yok**	**Vakfiye: Yok**

Genel Tanım: Malatya İli Battalgazi İlçesi' Çöşnük Mahallesi, İnderesi Mevki'nde yer alan askeri depolar 28 adet olup askeri alan içerisine sağlı sollu düzgün bir biçimde yerleştirilmiştir.

Koruma Durumu		Taşıyıcı		Dış Yapı		Üst Yapı		İç Yapı		Süsleme Elemanları		Rutubet		
X	İyi		X		A		A		A		A		X	Yok
B	Orta		B		X		X		B		B		B	İzi Var
C	Fena		C		C		C		X		X		C	Önemli

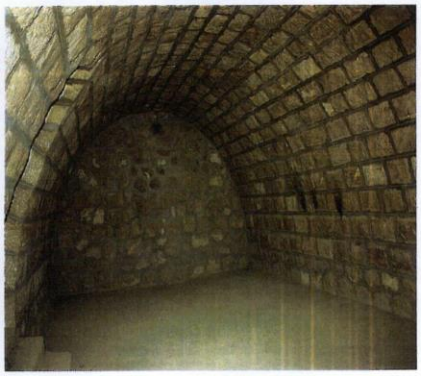

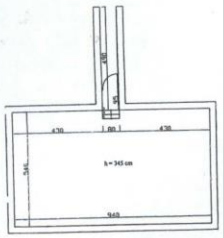

Gözlemler: Moloz taş ve beton derz kullanılarak yapılan depolar oldukça sağlan durumdadır.

Bugünkü Sahibi: Maliye Hazinesi	**Bakımından sorumlu olması gereken kuruluş:** Mülkiyet Sahibi

Yapılan Onarımlar: Depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına tuğla ve perde betonla istinat duvarı yapılmıştır.

Ayrıntılı Tanım: 1940'lı yıllarda II. Dünya Savaşı sırasında yapılan depolar semerdam şeklinde olup kesme ve moloz taş kullanılarak yapılmıştır. Tabyaların üzeri toprakla kapatılmıştır. Yaklaşık 10x5 m^2 ölçülerinde olan depolar semerdamlı tek mekandan oluşmaktadır. Yükseklikleri yaklaşık 3 metre olan depoların kemerli giriş kısmı kesme taştan olup ortada kilit taşı mevcuttur. Derzler zemin döşemesi ve girişin iki yanındaki duvarlar beton sıvalıdır. Daha sonraki dönemlerde depoların her iki yanındaki giriş kısımlarına tuğla ve perde betonla istinat duvarı yapılmıştır.

Savunma esaslı olarak yapılan mekanlar oldukça sade ve sağlamdır. İnderesi Vadisinin iki yanına yerleştirilen depolar 28 adettir.

Teknik bilgiler:	**Su**	**Elektrik**	**Isıtma**	**Kanalizasyon**

Orijinal Kullanımı : Depo (Tabya-Bonet)

Bugünkü Kullanımı : Metruk

Önerilen Kullanımı : Depo

Hazırlayanlar:

Ali ALKAN — **Arkeolog**

Muammer ŞAHAN — **Harita Mühendisi**

Yayın Dizini:

Ekler:

Rapor:	X
Fotoğraf:	X
Rölöve Proje:	
Restorasyon Projesi:	
Harita:	X
Kroki:	X
Kitabe:	
Vakfiye:	

Kontrol Eden: 01.09.2015
Ali ALKAN
Koruma Bölge Kurulu Müdür V.

Kurul Onayı No:

ONANDI

Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.09.2015 Gün ve 2313 sayılı kararı ekidir.

Revizyon:

Kurul Kararları:

EK 2: Askeri Depolar ile ilgili, Sivas Koruma Bölge Kurulunun kararı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
SİVAS KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 02.09.2015 - 136
Karar Tarihi ve No : 02.09.2015 - 2313
Dosya No : 44.00.12

Toplantı Yeri
MALATYA

Malatya İli, Merkez Çöşnük İnderesi Mevki'nde, sit sınırları dışında, tapunun 1035 ada, 79 parseli ile 1026 ada, 47 parseline kayıtlı, mülkiyetleri Maliye Hazinesi'ne ait taşınmazlar üzerinde yer alan kurulumuzun 24.07.2015 tarihli ve 2301 sayılı kararı ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen 28 adet askeri deponun koruma alanının belirlenmesi talebinde bulunan kurul raportörünün 31.08.2015 tarihli ve 646 sayılı dosya inceleme raporu okundu, açıklamaları dinlendi, dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendi, Kurul Üyelerince yerinde inceleme yapıldı, yapılan görüşme sonunda:

Malatya İli, Merkez Çöşnük İnderesi Mevki'nde, sit sınırları dışında, tapunun 1035 ada, 79 parseli ile 1026 ada, 47 parseline kayıtlı, mülkiyetleri Maliye Hazinesi'ne ait taşınmazlar üzerinde yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli 28 adet askeri deponun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 gün ve 660 sayılı ilke kararı doğrultusunda koruma grubunun II. grup yapı olarak belirlenmesine, hazırlanan tescil fişinin onanmasına koruma alanının kararımız eki krokide belirtildiği şekilde uygun olduğuna ve bu alanda kurulumuzdan izin alınmadan herhangi bir uygulama yapılmamasına karar verildi.

BAŞKAN
Doç. Dr. İsmail AYTAÇ
(İmza)

BAŞKAN YARDIMCISI
Mücella UYAR
(İmza)

ÜYE
Doç. Dr. Ayhan DÖNER
(İmza)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÖNGE
(İmza)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Yalçın KAMIŞ
(İmza)

ÜYE
Hülya KAYIŞOĞLU
(İmza)

ÜYE
Ali AKTAŞ
(İmza)

ÜYE
Büyükşehir Bel. Temsilcisi
Seyithan TEKİN
(Karşı Oy)
(İmza)

ÜYE
Battalgazi Bel. Temsilcisi
Latif OKYAY
(Karşı Oy)
(İmza)

ÜYE
Müze Temsilcisi
Tevhit KEKEÇ
(İmza)

EK 3: Askeri Depolar ile ilgili, DKMP Genel Müdürü ve ekibi tarafından hazırlanan rapor

RAPOR

Malatya İli Battalgazi İlçesi Çöşnük mahallesinde mülkiyeti hazineye ait 1026 ada 47 nolu parsel ile aynı mevkide Dernek mahallesinde bulunan 1035 ada 79 nolu parseller askeri hizmetlerde kullanılmak üzere Milli Savunma Bakanlığına tahsisli iken, bu tahsis kaldırılarak, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 16.08.2012 tarih ve 22166 sayılı yazıları ile " Tabiat Parkı" yapılmak üzere Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne)'na tahsis edilmiştir. Bu taşınmazlar Tabiat Parkı olarak kullanılmak üzere 24.09.2012 tarihinde Milli Emlak Müdürlüğünde teslim alınmıştır.

Adı geçen parsellerin mevcut doğal orman yapısı ve sonradan yapılan ağaçlandırmalar sonucunda orman vasfına kavuşturularak orman vasfı ile tapuya tescili yaptırılmıştır.

Yukarıda bahsi geçen 1026 ada 47 nolu parsel ile 1035 ada 79 nolu parseller birbirine bitişik olup bütünlük arz etmektedir. Sivas Koruma Kurulunun, 1035 ada 79 nolu parsel için orman vasfı ile cins değişikliği hakkındaki görüşünü vermediğinden zaman kaybı olmaması için öncelikle 1026 ada 47 nolu parsel Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın 29.08.2014 tarih ve 1438 nolu OLUR' ları ile Milli Parklar Kanununun 3. Maddesine istinaden Beydağı Tabiat Parkı olarak ilan ve tescil edilmiştir.

Daha sonra Malatya İli Merkez Battalgazi İlçe sınırındaki bu iki alan birleştirilerek Beydağı Tabiat Parkı olarak Orman ve Su İşleri Bakanlık Makamının 01.04.2016 tarih ve 410 nolu OLUR'ları ile ilan ve tescil edilmiştir.

Tabiat Parkı içerisinde toplam 28 adet askeri mühimmat deposu (Bonet) bulunmaktadır. Sivas Koruma Kurulu tarafından, Bakanlığımızın 29.08.2014 tarihinde tescil etmiş olduğu ve vasfının orman olduğu, Beydağı Tabiat Parkı içerisinde kalan askeri depolar taşınmaz Kültür Varlığına tescil edildi. Tabiat Parkı olarak tescil edilen alan ve diğer parsellerin durumu kurulda görüşülürken 16.06.2015 tarih ve 128948 sayılı yazı ile Kurulda yapılacak olan toplantıya resmi olarak davet talebimiz Kurula bildirilmiş ancak Bölge Kurulu tarafından Müdürlüğümüzün talebi dikkate alınmamıştır. İlgili kararlar Kurumumuzun görüşü alınmadan tek taraflı ve yanlı olarak alınmıştır.

Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24.07.2015 tarihli ve 2301 sayılı ve 2302 sayılı kararı ile bahse konu parseller içinde bulunan 28 adet askeri deponun 2863 Sayılı Kanununun 6. maddesi gereği korunması gerekli Kültür Varlığı olarak tescil edilmesine karar verilmiştir. Verilen bu kararlara 02.10. 2015 tarihli ve 200966 sayılı yazımızla Kültür ve Turizm Bakanlığı (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)'na itiraz edilmiştir.

Konu Kültür ve Turizm Bakanlığı (Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu) tarafından incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Talebimiz haklı ve yerinde görülerek Kültür Varlıkları Koruma Yüksek Kurulunun 25.02.2016 gün ve 541 sayılı kararı ile 2863 sayılı yasanın 4. Maddesinin 1. Fıkrasının (b) bendi kapsamında Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü uzmanlarınca incelenerek itiraza konu olan kararların, Sivas Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü tarafından yeniden değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Karar üzerine 15. Bölge Müdürlüğümüzün 13.05.2016 tarih ve OLUR' u ile kurumumuz adına inceleme komisyonu oluşturulmuştur.

Orman ve Su İşleri Bakanlığımız yetki ve sorumluluğu altında bulunan ve 2873 sayılı kanunla yönetilen Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı ve Tabiat Anıtı olarak ilan ve tescil edilen

alanlar için bir nevi koruma kalkanı durumundadır. Ancak Bakanlığımız tarafından Tabiat Parkı olarak ilan edilen ve koruma statüsü kazanan bir alanda bulunan askeri depoların Kültür Varlığı olarak tescil edilmesi koruma statüsü içinde yeni bir koruma kalkanı oluşmasına neden olmaktadır. İlgili alanın planlanması aşamasında sorunlar ve gecikmeler yaşanacaktır. Gelişme Planı süreci içerisinde askeri depolar kurumumuz tarafından korunacak ve Tabiat Parkının bir ana unsuru olarak değerlendirilecektir. İlgili depoların arası ortalama 50-60 metre mesafededir. Bu depoların bir bütünlük içerisinde koruma bölgesine dâhil edilmesi bütün planlama sürecini alt-üst edecek ve çalışma yapmamızı olanaksız hale getirecektir.

İtiraza Konu olan parseller Malatya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü uzmanları tarafından daha öncede incelenmiş olup 01.08.2006 tarihinde yapılan incelemede " Herhangi bir Kültür ve Tabiat Varlığına rastlanılmamış olup belirtilen parseller 2863 sayılı kanun kapsamında olmayan yerlerdendir." şeklinde raporu da mevcuttur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları Koruma Yüksek Kurulu'nun 25.02.2016 tarih ve 543 sayılı kararına istinaden oluşturulan komisyonumuz tarafından yapılan inceleme ve değerlendirmede Sivas Kültür Varlıkları Koruma Yüksek Kurulu'nun 24.07.2015 tarih ve 2301 sayılı kararı ve 24.07.2015 tarih ve 2302 karar no ile Malatya İli Merkez Battalgazi İlçesi Çöşnük mahallesinde bulunan orman vasfındaki mülkiyeti hazineye ait olan 1026 ada 47 nolu parsel ve aynı mevkide bitişik Dernek mahallesinde orman vasfındaki 1035 ada 79 nolu parsel içerisinde yer alan toplam 28 adet askeri depoların taşınmaz Kültür Varlığı taşımadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle Sivas Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun 24.07.2015 tarihli ve 2301-2302 nolu kararlarının iptal edilmesi gerekeceği görüş ve kanaati ile iş bu rapor tarafımızdan mahallinde incelenerek düzenlenmiştir.

30.11.2016

Şevket BOZDAĞ	Ali KIRAÇ	Sibel CAN
Bölge Müdürü V.	MP. Şube Müd.	Mimar